

Fas-, tomt- och husbeskrivningar

Olof Heimer †, Johan Runer & Anders Söderberg

Fas 1, 900-tal

Lämningarna i fas 1 var spår av de tidigaste mänskliga aktiviteter som dokumenterades inom undersökningsområdet. De låg koncentrerade till undersökningsområdets centrala och nordöstra delar, och bestod av rester efter två huskonstruktioner, ett möjligt bryggfundament, en möjlig båtlänning, utomhusavsatta kulturlager och annat.

Större delen av lämningarna låg direkt mot den naturliga markytan. Denna utgjordes av fin, vit sand (kontext 3505) och direkt på denna grå till svart sandig jord, som tolkas ha utgjort spår av en ursprunglig markyta med växthorisont (kontext 3504 m.fl.). Höjden för denna var längst i sydöst kring 5,8 meter över havet, och längst i nordväst kring 6,6 meter över havet.

Det som förenar lämningarna som förts till fas 1 är att de tolkas ha tillkommit innan en plane-

rad stadsbebyggelse fanns inom undersökningsområdet. De kan därmed härröra från ett långt tidsspann. Vissa av spåren, till exempel störbottnar, kan ha tillkommit på sjöbotten redan från tiden innan landhöjningen förvandlat området till land. Övervägande antas dock lämningarna dateras till efter det, och bör därmed antas ha tillkommit på torra land.

Fynden från fasen är relativt sparsamma. Vissa fynd visar tydligt att man ägnat sig åt fiske. Spår av handel och hantverk är fåtaliga. Enstaka slaggbitar och spillbitar från horn/benhantverk påträffades. Det mest exotiska fyndet var en bit av arseniksulfid; auripigment – ett importerat gult målarpigment (jfr West FitzHugh 1997). Detta påträffades i den övre fyllningen i den möjliga båtlänningen (grupp 64).

Grupp 1

Naturlig undergrund och markyta med växthorisont, delvis kulturpåverkad. Inga av gruppens kontexter har shapefiler.

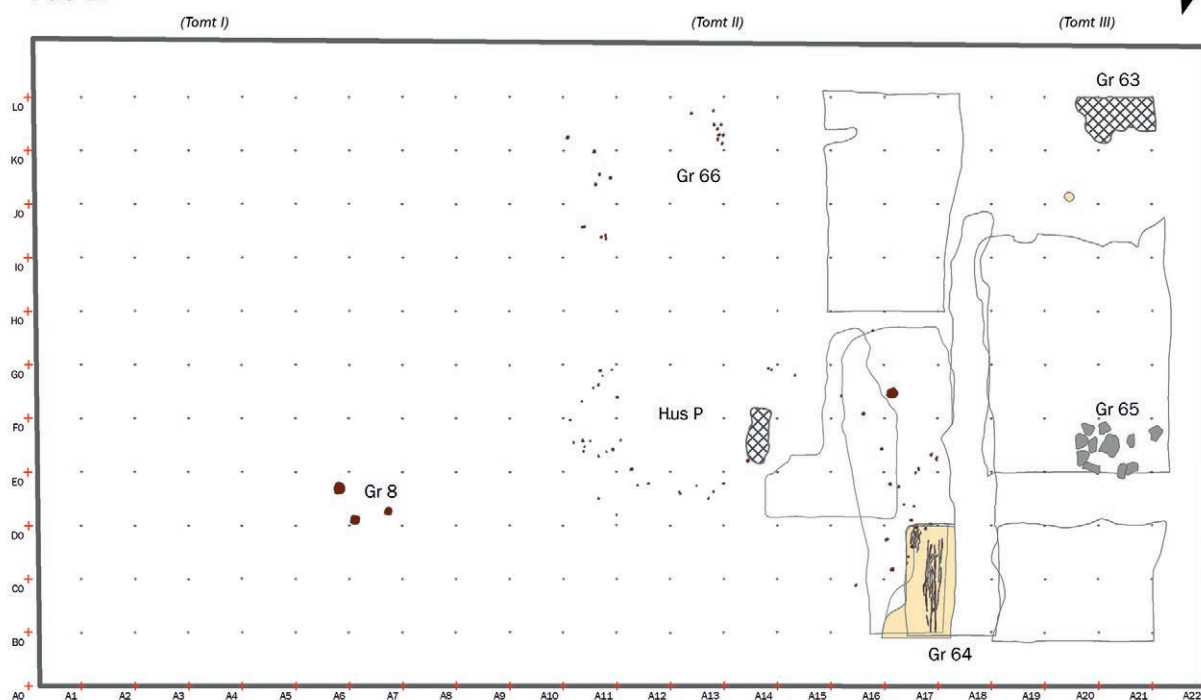
Källkritiska aspekter

I tidigare upprättad matris anges lager 3116, 3320, 3365, 3432 och 3504 som samma lager, underlagrat av 3505.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3116	Naturlig undergrund	Gul/grå ren fin sand med rottrådar. Beläget inom den senare tomt II. Detsamma som 3432 (tomt I) och 3504 (tomt III).
3320	Naturlig undergrund	Ett grått/brunt sandlager med inslag av organiskt material och lera. Kulturpåverkad naturlig undergrund. Beläget inom den senare tomt II.
3365	Markhorisont	Ett grått mot gråbrunt, sandigt lager med rotmärken. Rester av den ursprungliga markhorisonten. Beläget inom den senare tomt I.
3432	Naturlig undergrund	Ett brungrått, sandigt lager med rotmärken på steril lera/sand. Lagret innehöll inga fynd, men kan ha utsatts för en viss kulturpåverkan. Beläget inom den senare tomt I. Detsamma som 3116 (tomt II) och 3504 (tomt III).
3504	Naturlig undergrund/ växthorisont	Grå till svart sandig jord. Tolkas som ursprunglig växthorisont. Beläget inom den senare tomt III. Detsamma som 3432 (tomt I) och 3116 (tomt II).
3505	Naturlig undergrund	Ej kulturpåverkad naturlig undergrund. Består av fin vit sand. Belägen i botten över hela undersökningsytan. Tolkas som svallsand som ligger direkt på leran.

Tabell 6. Kontexter tillhörande grupp 1.

Fas 1

Figur 34. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 1. Tomtangivelserna är satta inom parentes, då det reglerade tomtsystemet och zonindelningen inte är tillämpliga förrän i fas 4.

Grupp 63

Lagertyp: brandlager

Funktion: svedjelager?

I botten i undersökningsområdets norra hörn, stratigrafiskt under hus X, påträffades ett mycket

tunt sot- och asklager. Detta tolkas utgöra en rest av ett svedjelager. Aktiviteten har skett innan eller inför anläggandet av hus X. Lagret har under grävning tolkats som ett härdlager.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3464	Härdlager	Ett 0,001 meter tjockt svart sot- och asklager. Lagret var homogent och dess kontaktyta var distinkt.

Tabell 7. Kontext tillhörande grupp 63.

Grupp 64

Konstruktionstyp: nedgrävning

Funktion: båtlaning?

Storlek: >2,3x>1,2 meter

Direkt öster om hus P fanns en knappt decimeterdjup, troligen närmast rektangulär, nedgrävning med skålförmad botten, löpande i ungefär nord-sydlig riktning (kontext 3438). Den iakttagbara längden inom undersökningsområdet var ca 2,3 meter; nedgrävningen fortsatte mot söder utanför schaktet. Nedgrävningens östra del var avgrävd av ett senare dike (kontext 3408), så

bredden kunde inte exakt avgöras. Den har dock varit minst 1,2 meter bred (maximalt 1,8 meter). Nedgrävningens kanter förefaller att ha varit delvis markerade eller armerade med stölar (kontext 3350 samt del av 3351).

Den grunda nedgrävningen kan utgöra övre delen på en uppdragningsränna (länning) för en mindre båt.

Nedgrävningen har i botten fyllts upp med tunna avsatta kulturlager i linser (kontext 3437). Senare har ett tjockare lager med linser av svallsand fyllt upp nedgrävningen (kontext 3436) och

därefter har vidjor och granris lagts på platsen (kontext 3352). Dessa har troligen fungerat dränerande och bör visa att nedgrävningen då inte längre nyttjats för båtuppdragning, utan istället kan ha fungerat som en dränerande avloppsränna.

De kulturlager som avsatts i botten i nedgrävningen (kontext 3437) innehöll en del mindre läderbitar, troligen från skodon. Ett större skoläder påträffades högre upp i nedgrävningen, i den senare påförda dräneringen (kontext 3352, fnr 15763), samt ett möjligt halvfabrikat till en träsked (fnr 16203).

Det mest anmärkningsvärda fyndet var en bit auripigment, arseniksulfid, ett gult målarpigment

som varit en långväga importprodukt (lager 3436, fnr 23161).

Källkritiska aspekter

Det som undersöktes som lager 3152 grävdes igenom flera kontexter från hus H/G (fas 2 och 3). Lagret har därför förts till detta hus. Sannolikt inkluderar lager 3152 även ett övre skikt av fyllningen i nedgrävningen, motsvarande nivå direkt över dräneringen 3352. Det som kan tala för detta är fynd av läderbitar, skodon, från lager 3152 på platsen för nedgrävningen (fynden gjordes i rutor A16, B15 och C16).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3438	Nedgrävning	En 2x1,2 meter ovalt formad grop med flacka nedgrävningskanter. Skålförmad botten och 0,06 meter djup. Hela nedgrävningen har ej dokumenterats/undersökts; nedgrävningen fortsatte mot söder utanför undersökningsområdet.
3350	Störar	Fem stycken störar med en diameter om 0,05–0,08 meter. En av dessa var bränd. Störarna saknade synbar inbördes struktur.
3351	Störar	Åtta stycken pinnar/störar med 0,05 meters diameter, en stör med 0,08 meters diameter, en kvadratisk bilad bränd stör med 0,06 meters diameter och två kluvna störar med 0,06–0,08 meters diameter. Pinnarna/störarna var ej placerade i någon tydlig struktur. En del av kontexten ingår i hus P.
Brukning/ igenfyllning		
3352	Konstruktion	Vidjor/granris som täckte ett 1,8x0,6 meter stort område.
3436	Avsatt	Ett 0,06 meter tjockt brunt kulturjordlager med inslag av linser av svallad sand. Främst homogent, men bitvis omblandad karaktär. Kontexten är felaktigt samdigitaliserad med kontext 3407.
3437	Avsatt	Ett 0,06 meter tjockt gult/brunt till grön/brunt gödselblandat träffislag med rikligt av ben. Egentligen flera tunna lager vilka dock grävdes som en och samma kontext.

Tabell 8. Kontexter tillhörande grupp 64.

Grupp 65

Konstruktionstyp: stenkonstruktion
Funktion: bryggfundament?
Storlek: ca 1x1,5 meter

Cirka tre meter ostnordost om hus P fanns, direkt mot den naturliga undergrunden, en mindre enskiktad stenpackning. Stenpackningen bör ha utgjort eller ingått i någon form av konstruktion. Det kan röra sig om en del av en brygga i form av ett landfundament eller en rest av en stenkista.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3334	Konstruktion?	Elva stenar, 0,1–0,3 meter stora. Stenarna var både kantiga och runda.

Tabell 9. Kontext tillhörande grupp 65.

Grupp 66**Konstruktionstyp: störar och stolpar****Funktion: gistor?**

Cirka tre meter norr om hus P fanns ett par kluster med störbottnar/störhål utan synbar struktur. En oskodd stolpe/stolpbotten (kontext 3278) fanns direkt nordost om hus P och botten på ett stolphål utan stenskonung (kontext 3425/3424) fanns inom ytan för hus X. En tolkning är att störrarna utgjort gistor för nätupphängning, vilket då visar att en gistgård funnits här. En annan möjlig tolkning är att vissa störar varit nedstuckna i sjöbotten under tiden innan området blev land; de kan t.ex. ha fungerat i fasta fiskeredskap. Konstruktionen var fyndfattig: ett skifferbryne (fnr 38683), oidentifierat trä och bränd lera.

Källkritiska aspekter

Stolpen 3278 anges stratigrafiskt som grävd genom kontext 3152. Kontext 3152 består av sammangrävda kontexter som företrädesvis tillhör fas 2, men även fas 1. Det är därför osäkert om stolpen hör till fas 1 eller fas 2.

Stolphålsbotten 3424 med sekundär fyllning 3425 har en stratigrafi som gör det troligt att den tillhör fas 1. Stolphålsbotten ligger inom husbegränsning, men saknar stratigrafisk koppling till husets övriga lämningar. Stolphålet kan höra till huset, men kan också vara äldre eller yngre. Det har därför ej medtagits i tolkningen av huset.

Tabell 10 nedan. Kontexter tillhörande grupp 66.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3278 Samlingskontext	Stolpe	En stolpbotten med 0,2 meter i diameter, 0,15 meter hög. Stolpen var plant bilad mot botten och saknade stenskonung.
3368	Störar	Sex stycken pinnar/störar med 0,04–0,06 meters diameter. Pinnarna/störrarna bildade ej någon tydlig struktur.
3369	Störar	Tre pinnar/störar med 0,04 meters diameter. Dessa var satta i formen av en triangel.
3370	Störar	Sex stycken pinnar/störar med 0,04 meters diameter. De bildade ej någon tydlig struktur.
3371	Störar	Fyra stycken pinnar/störar, 0,04 meter i diameter. Bildade ej någon tydlig tydlig struktur.
3424	Fyllning	Ett brungrått lager med sjösand, kulturjord, och lerklumpar med inslag av träflis. Lagret var luckert och homogent. Fyllning i stolphålet 3425, som företrädesvis tillkommit efter att stolpen avlägsnats.
3425	Stolphål	Ett runt stolphål med 0,16 meters diameter, 0,12 meter djupt med lodräta kanter. Stolpen som har stått i stolphålet (nu borta/uppryckt) verkar ha lutat mot nordväst.

Grupp 67**Lagertyp: kulturjordslager**

Under fas 1 har en nivå med utomhusavsatta kulturjordslager tillkommit. I lagren påträffades bland annat flera träföremål, t ex i form av en nål och en nätsticka samt ett antal vässade/täljda pinnar av olika storlekar.

Kulturlagren antas företrädesvis ha avsatts i samband med strandnära aktiviteter som varit samtida med eller relaterade till det fiske och den sjöfart som skett på platsen. Innehåll av gödsel tyder på djurhållning, medan innehåll av träflis kan tyda på konstruktionsarbeten. Bland fynden

märks ett par vävtyngdsfragment, något spill från hornhantverk, liter läderspill, oidentifierat järn och trä samt en laggkärlstav (fnr 16212), en nätsticka av trä (fnr 16163) och ett degelfragment (fnr 42294).

På nivån tolkas en naturlig växtlighet ha uppstått, som senare delvis svedjats i samband med att hus H i fas 2 uppförs.

Källkritiska aspekter

Kulturlager 3378 har omrörts/påverkats i samband med anläggandet och brukandet av hus H/G. Fynden från lagret har därför förts till husfas H.

Det som undersöktes som lager 3152 grävdes igenom flera kontexter från hus H/G (fas 2). Lagret har därför förts till detta hus. Det är troligt att även en övre del av kulturlager i fas 1 grävdes in

i lager 3152 (motsvarande lager 3420). Eventuellt skulle bland annat fynd av båtdelar (en rårack och en hå, fnr 16180, 16207) i lager 3152 kunna härröra från fas 1.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3333	Avsatt	Ett 0,05–0,10 meter tjockt, grågröngult lager med inslag av gödsel och träflis. Homogent och kompakt.
3411	Avsatt	Ett brungrått 0,05–0,08 meter tjockt lager med kulturjord och sand. Lagret var kompakt.
3378	Avsatt (svedjelager)	Ett 0,03–0,1 meter tjockt, brunsvart kulturjordslager med inslag av gödsel och sot. Lagret var kompakt. Ingår både i grupp 67 och brukningsfas H (Hus H/G).
3420	Avsatt	Ett 0,01–0,02 meter tjockt brunt k-jordslager med inslag av träflis, organiskt material och enstaka ben. Torr karaktär. (Relationen mellan 3420 och 3418 var svår att avgöra).

Tabell 11. Kontexter tillhörande grupp 67.

Grupp 68

Konstruktionstyp: gles stenläggning

Funktion: stigstenar?

Nordväst om hus P, i eller på det avsatta kultur- lagret 3378, fanns ett tjugotal utspridda stenar av olika storlekar (3377). De utspridda stenarna kan

ges flera olika förklaringar; en möjlighet är att de större stenarna lagts ut som stigstenar i en våt miljö. Gångstråket har då snarast gått i NV–SÖ riktning. Konstruktionen är ej digitaliserad och syns inte i fasplanen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3377	Konstruktion?	Aderton stenar, 0,1–0,45 meter stora, som ligger utspridda över en åtta kvadratmeter stor yta. Kontexten är ej digitaliserad.

Tabell 12. Kontext tillhörande grupp 68.

Grupp 8

Konstruktionstyp: stolphål (kluster)

Funktion: oklar

En ansamling med tre stolphål. Troligen rest av en konstruktion, men med oklar funktion.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3452	Stolpe	Ett stolphål. Stolpen saknades. Fyllningen bestod av lera, träflis och sand. Hålet var 0,22 meter i diameter och 0,34 meter djupt.
3453	Stolpe	Ett stolphål. Stolpen var borta. Fyllningen bestod av lera, sand och träflis. Hålet var 0,20 meter i diameter och 0,26 meter djupt.
3454	Stolpe	Ett stolphål. Stolpen var borta. Fyllningen bestod av lera, träflis och sand. Diameter 0,14 meter, 0,21 meter djupt.

Tabell 13. Kontexter tillhörande grupp 8.

Hus P**Konstruktionstyp: lerklinat flätverk****Funktion: fiskarhydda****Storlek: 6x3 meter(?)**

Mot botten påträffades i undersökningsområdets centrala del ett större antal störbottnar och störhål*. Vissa av störarna var brända. Störarna hade ingen tydlig struktur, men beskrev tillsammans en ojämnt oval form med öst–västlig utbredning, ca 6x3 meter stor. I centrum av ovalen fanns, direkt mot den naturliga undergrunden, en trolig härdlämning i form av en 1x0,4 meter stor och fem centimeter tjock fläck bestående av ”svart bränt sandlager med inslag av fiskben” (kontext 3448). I lagret påträffades bränd lerklining och ett keramikfragment.

Lämningarna kan utgöra spår av att en klinad flätverkskonstruktion, kanske i form av ett vindskydd eller en enklare huskonstruktion. Centralt har här funnits en härd där fisk tillagats.

Ett kulturlager (kontext 3467) som var avsatt direkt mot den naturliga undergrunden kan delvis vara relaterat till konstruktionens brukning. I lagret påträffades bränd lerklining och i botten

framkom välbevarade rester av en mjärde av flätade vidjor (fnr 16437) tillvaratagen som preparat och konserverad, *fig. 35*). Innehållet i lagret visar att det bestått av köksavfall, djurgödsel och en viss förekomst av mänsklig gödsel. Här fanns även humle, som indikerar öl- eller mjödbrygning. Ett stort inslag av mineralsmältor indikerar ett eller flera nedbrända klinhus, bebyggelse som Heimdal (2020) bedömer som äldre än hus P.

Sammantaget kan antas att konstruktionen har använts i samband med fiske. Förekomsten av bränd lerklining och att vissa av störarna var brända tyder på att konstruktionen har brunnit.

Prover

Jordprov: prov 1548, kontext 3467; del av provet analyserat 2020 av Jens Heimdahl, (2020).

C14-prov: från makrofossilprov ur lager 3467; Ua-67853 och Ua-67854 (*bilaga 5*).

Not

*del av kontexter 2997, 3050, del av [en del ska till hus O] 3348, del av 3349, del av [en del av störarna sammanhör med Gr 64] 3351, 3353)

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2997	Störrar/pinnar	Fyra pinnar och störrar vilka var 0,02–0,07 meter i diameter. Pinnarna och störrarna saknade synbar inbördes struktur.
3050	Störrar	Ett 20-tal pinnar/störrar. Ett par av dem var bilade och hade kvadratisk tvärsnitt, ett par av dem var brända. Ingen synbar inbördes struktur.
3348	Störrar	Sexton stycken pinnar/störrar, en kluven stör och en kvadratisk bilad stör. Pinnarna/störrarna uppvisade ingen synbar struktur.
3349	Störrar	Fyra stycken störrar, varav två var bilade med kvadratisk tvärsnitt, med 0,05–0,08 meters diameter. Störrarna var placerade i en mer eller mindre NV–SO linje.
3351	Störrar	Åtta stycken pinnar/störrar med 0,05 meters diameter, en stör med 0,08 meters diameter, en kvadratisk bilad bränd stör med 0,06 meters diameter och två kluvna störrar med 0,06–0,08 meters diameter. Pinnarna/störrarna var ej placerade i någon tydlig struktur. En del av kontexten ingår i grupp 64.
3353	Störrar	Botten på en stör/pinne med 0,05 meters diameter och en stör med 0,08 meters diameter.
Brukning		
3448	Avsatt (Härdrest)	Ett 0,05 meter tjockt svart bränt sandlager med inslag av fiskben.
3467	Avsatt	Ett 0,02-0,05 meter tjockt brunt kulturjords- och gödselblandat sandlager. Kompakt, fett och homogent.

Tabell 14. Kontexter tillhörande hus P.

Figur 35. Mjärden från hus P eller från under detsamma, in situ. Se även fig. 200, s. 400. Fnr 16437.

Figur 36. Utgrävningssytan vid undersökningens slut. I mitten tvärs över bilden ses stolphälen tillhörande hus H/G i fas 2 och 3, ett av de tydligare i den närmaste vägglinjen är delvis dolt av en träspång. Strax till höger om mitten i bildens övre del är den ränna som ledde in i byggnaden från nordväst och snett ovan denna ränna syns grupp 69 i fas 2. Närmast i bild dräneringsdiket grupp 22 som tillhör fas 3. All sten i passage 1 är sten som vräcks ned i denna under utgrävningens avslutande skede.

Fas 2, ca 970–980

Vid fasens inledning har ett större stolpburet hus uppförts (hus H/G husfas H). Husets bredd motsvarade väl bredden för tomt II och det har varit mera än tio meter långt; lämningarna av huset fortsatte in i schaktkanten mot NV utanför undersökningsområdet, in under den nuvarande Stora gatan. Huset har haft en tydlig indelning i två sektioner/rum, där textilhantverk (vävning) och metallhantverk har utförts i den nordvästra delen medan den sydöstra använts för matlagning.

På motsvarande tomt I har ett dike eller en dräneringsränna med flätverksstaket anlagts. Di-

ket har förmodligen utgjort en fortsättning av den ränna som avdelat hus H/G.

Simultant med uppförandet av hus H/G uppförts har hus X tillkommit, av dendrodateringar att döma. Längre åt sydöst på motsvarande samma tomt fanns begränsade spår av ännu ett möjligt hus, hus Y. Huset förefaller ha varit byggt på syllstensram, och utgör därmed det äldsta hus med syllsten som påträffades vid undersökningen. Fynden som kunde knytas till huslämningarna på tomt III var fåtaliga, närmare funktionsbestämningar av husen är därför inte möjliga.

Tomt I

Grupp 69

(Tomt I)

Anläggningstyp: dike med staket, grop m.m.

Funktion: dränerande och avgränsande

I undersökningsområdets sydvästra del fanns en rest av ett NÖ–SV dike/ränna. En rad störar längst dikets NV kant utgjorde troligtvis en rest av ett flätverksstaket. Diket var uppfyllt med ett sandigt lager med ett omrört innehåll av stenar, träbitar, träflis och djurben.

Dikets eller rännans läge anger att den kan ha utgjort en förlängning av den avdelande och dränerande ränna som fanns mitt i hus H/G (kontext 3477). Bottenhöjderna för rännan i hus H/G och diket på motsvarande tomt I överensstämmer också väl, kring 6,30 m ö.h. Rännan förefaller ha sluttat lätt mot söder, bort från hus H/G (rännbotten inom huset låg +6,32 m ö.h. i

NÖ, +6,31 i SV, samt rännbotten i NÖ delen av kontext 3476: +6,30 i NÖ, +6,25 i SV).

Staketet längs med diket kan ha varit avsett för djurhållning (se grupp 10).

I dikets förlängning mot SV fanns en grop som var fylld med ett gödsellager. Gropen tolkades som en avfallsgrop. Om gropen har samband med diket (utgör en rest av dikesbotten) är oklart. Dikets fyllning utgjordes av påfört skräp, bland vilket fanns bränd lera/lerklining, oidentifierade träföremål och något slagg.

Direkt norr om diket i sydväst fanns ett par större stenar. Dessas tolkning är oklar; möjligen är de relaterade till det senare hus A i fas 3.

I nordöst tolkas diket ha grävts av i samband med att det breda diket i motsvarande passage 2 anlagts, grupp 16 i fas 3, och i sydväst i samband med att en ränna grävts, grupp 11 i fas 4.

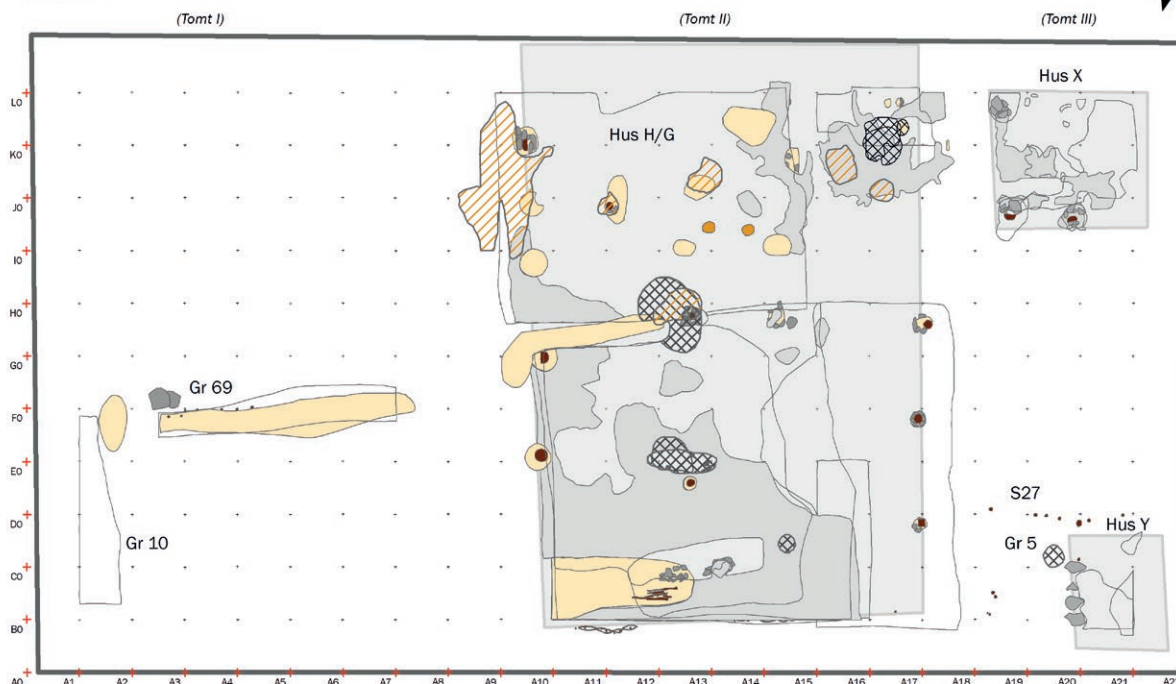
Källkritiska aspekter

Stenarna 3431 saknas i matrisen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3431	Raseringslager	Ett par 0,4 meter stora stenar.
3465	Fyllning	Ett brunt mot brunsvart, sandigt lager i en nedgrävning. Lagret innehöll stenar, träbitar, träflis och djurben som låg huller om buller. Det fanns ingen tydlig horisontalstratigrafi och lagret föreföll omrört. Fyllning i dike 3476.
3468	Nedgrävning	En grop, 0,5x1,0 meter stor och 0,2 meter djup.
3469	Avsatt	Ett brunt gödsellager med en del träflis. Fyllning i nedgrävning 3468.
3476	Nedgrävning	Ett dike som var 0,5 meter brett (NV–SÖ) och ca 6 meter långt (NÖ–SV). Djupet var ca 0,3 meter. I den nordvästra kanten fanns sju pinnar nedstuckna (kontext nr. 3499).

Tabellen fortsätter på nästa sida

Fas 2

Figur 37. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 2. Tomtangivelserna är satta inom parentes, då det reglerade tomtsystemet och zonindelningen inte är fullt ut tillämpliga förrän i fas 4.

3499	Pinnar/störar	Sju stycken pinnar som var placerade i NÖ–SV riktning. Pinnarna var 0,03–0,05 meter i diameter och 0,05–0,15 meter långa. De framkom först när kontext 3465 började grävas och har troligtvis blivit avbrutna. De var placerade i den nordvästra kanten av ett dräneringsdike.
------	---------------	--

Tabell 15. Kontexter tillhörande grupp 69.

Grupp 10

(Tomt I)

Lagertyp: avsatta lager

Funktion: utomhusyta

Ett utomhusavsatt lager. Förekomsten av gödsel indikerar djurhållning.

Lagret bör i ha tillkommit nära i tid med att den invidliggande gropen/diket grävts (grupp 69). Lagret kan motsvara fyllningen i gropen 3468 (=3469). Fynden i lagret var få: något läderspill och bränd lera/lerklining och en nit (fnr 41810). Lagret har sträckt sig in i fas 3.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3474	Kulturjordslager	Ett 0,03–0,07 meter tjockt, rödbrunt kulturjordslager med gödselkaraktär. I lagrets botten fanns 0,01 meter tjocka lerfläckar i samband med rotavtryck. Lerfläckarna grävdes ihop med kulturjordslaget.

Tabell 16. Kontext tillhörande grupp 10.

Tomt II

Hus H/G

(Tomt II)

Konstruktionstyp:

stolpburet treskeppigt långhus

Funktion: bostadshus med flera funktioner

Storlek: >10x8 meter

Lämningar av ett stolpburet hus, troligen en treskeppig underbalanserad konstruktion. Huset var ca 8 meter brett och anlagt i NV–SÖ riktning över motsvarande hela tomt II:s bredd. Dess sydöstra avslut var beläget ungefär en meter in från undersökningsområdets sydöstra begränsning. Huset har sträckt sig längre mot nordväst, utanför undersökningsområdet.

Figur 38. Glaspärlan fnr 14884 från hus H/G.

Huset har använts i två separata brukningsfaser: husfas H i fas 2 och husfas G i fas 3. De kontexter som är låsta till respektive brukningsfas redovisas under dessa. Här redovisas de kontexter som är gemensamma för brukningsfaserna.

Lämningarna av husets konstruktion utgjordes i grunden av ett större antal stolphål, många med stenskonning. I flera fall fanns även bottarna av stolparna kvar. Stolparna och stolphålen som kan knytas till huset är i vissa fall svåra att exakt bestämma stratigrafiskt. Emellertid finns argument för att majoriteten av stolparna kan ha funnits redan från början och att den övervägande delen av stolparna har existerat under hela husets livstid. Utifrån analyserade prover har stolparna i huset varit av ek.

Sex av stolparna/stolphålen var placerade i en nordvästlig–sydöstlig rad, motsvarande tomt II: sydvästra begränsning, och är spår av husets sydvästra långvägg. De bevarade väggstolparna var förhållandevis grova och placerade med relativt stora inbördes avstånd.

Stolparna i den nordöstra långväggen förefaller ha avlägsnats mer systematiskt. Här var spåren av väggen betydligt otydligare. I den sydöstra delen kan väggresterna antas ha blivit skadade och blivit mera diffusa genom att omfattande stenskonstruktioner senare tillkommit på ytan (del av grupp 73, fas 4 & grupp B1, fas 5). Lämningarna av huset undersöktes inom denna yta också relativt extensivt (kontext 3152, se nedan). I linje med väggens nordvästra del har ett dike grävts efter att huset upphört (grupp 71, fas 4). När diket grävs kan eventuella stolphål/stolprester som tillhört huset ha förstörts/avlägsnats.

En kvarstående rest av en möjlig stolpe i nordöstra långväggen utgjordes av en stolpbotten (kontext 3483, brukningsfas H). En av stolpresterna i en i fält tolkad rad med tre stolphål kan också ha ingått i vägglinjen (samtliga dessa stolphål dokumenterades i fält som en sammanhållen kontext med nummer 3035; de övriga två stolpresterna här har inte ingått i huskonstruktionen

utan är troligen relaterade till en senare stenslaggning; grupp B1, fas 4).

Det sydöstligaste iakttagna stolphål som kan föras till huset låg orienterat mot husets mittaxel (kontext 3363). Det antas utgöra ett spår av husets södra gavel. Invid stolphålet mot sydväst dokumenterades en djup nordöstlig–sydvästlig ränna (kontext 3478). Rännan kan ha fungerat som ett stöd för (en del av) husets gavelträ/gavelstolpar. I rännan, direkt sydväst om stolphålet, fanns en stenslaggning som tydligt liknade stenskonningen i stolphålet 3363 (stenslaggningen har förts till fyllningslagret 3421; se brukningsfas H).

Övriga stolphål identifierades ha varit belägna inne i huset. Fyra av dem utgjorde tydliga spår av två bockpar för takbärande stolpar, som indikerar att konstruktionen i grunden bör ha varit ett treskeppigt underbalanserat hus. Av övriga stolphål har flera troligen också ingått i husets konstruktion, för takbärande stolpar eller stolpar för att stötta bindsstockar/tvärband. Andra stolpar kan ha ingått i inre konstruktioner i huset.

En grävd ränna i nordöstlig–sydvästlig riktning fanns ungefär mitt i huslämningen, förskjutten åt sydväst. Rännan kan ha tjänat både för dränering och som rumsavdelare; en innervägg kan ha gått i linje med rännan. Söder om gaveln har ett flätverksstaket löpt.

I ostsydost kom en del av huslämningarna, avseende båda brukningsfaserna H och G, att undersökas som ett sammanhållet lager (kontext 3152). Lagret var fyndrikt, med keramik typ A, varav ett fragment av ett hängkärl med upphängningshål (fnr 44759), hornspill, något läderspill och två skodelar (fnr 14825 och 15930), vävtyngdsfragment, bennålar (fnr 14886 och 14932), en puns av järn (fnr 46699), en råack och en hå av trä, båtdelar (fnr 16180 och 16207), en laggkärlsstav (fnr 16280) en bipolär kulvikt (fnr 14935) och en smältkula, i fynddatabasen registrerad under sakordet schmelzkugel, från viktillverkning (fnr 44950, jfr Söderberg 2011 & 2014). Ett daterbart fynd i lagret utgjordes av en pärla som troligen kan vara 900-tal, förmodligen från slutet av århundradet (fnr 14884; muntlig uppgift Johan Callmer) (fig. 38).

Dendrodateringar av två stolpar från huset indikerade fällning mellan vintrarna 974 och 976 eller litet senare. Att det uppförts under 900-talets senare del stöds av 14C-dateringar (bilaga 5).

Prover

Dendroprover: se bilagor 1, 2 & 3. Ny analys av

kurvan för prov 01570650 är utförd av Bartholin 2020: fällning vinterhalvåret 974–975 (*bilaga 2*). En ny analys av mätkurvan för prov 01570750 är utförd av Bartholin 2020 (*bilaga 2*): fällningstid vinter 975–976, eller litet senare.

Källkritiska aspekter

En delförklaring till att lämningar hörande till både brukningsfas H (fas 2) och brukningsfas G (fas 3) kom att grävas som ett sammanhållet lager (lager 3152) kan vara att en stor del av denna yta, efter att huset upphört, kom att nyttjas som en utomhusyta som bland annat täcktes med en omfattande utomhuskonstruktion i form av en tätt lagd stenläggning (B1, fas 4). Sannolikt därför kom ytan därunder vid den arkeologiska undersökningen initialt att antas som ett utomhusavsatt lager, i linje med förhållanden i yngre faser.

Fynden från lager 3152 visar bland annat upp

ben/hornhantverk och metallhantverk, något som även kan beläggas utifrån undersökningen av de övriga huslämningarna. Ett par fynd av båt detaljer av trä, en rårack och en hå, saknar motsvarighet i de övriga huslämningarna. Det är möjligt att dessa föremål härrör från fas 1 (mot-svarande grupp 67).

Längst i nordväst har en nordväst–sydöstlig ränna eller dike grävts efter att huset upphört (grupp 70; fas 4). Förekomsten av rännan har gjort att det vid fältundersökningen uppfattats föreligga en konstant gräns eller lagerbryt här för kontexterna tillhörande huset och att de delar av lämningarna som fanns NÖ om rännan urskildes som separata mindre hus, enligt tidigare tolkning den västra delen av hus och hus R. Vid fältundersökningen iaktogs inte rännans existens för-rän i botten, i den naturliga undergrunden.

Se *bilaga 6* för utökad källkritik rörande huset.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Konstruktion (H & G)		
3503	Stolphål	En oval grop, 0,4x0,5 meter stor. Fylld med lerblandad sand och med rester av trä. Branta nedgrävningskanter och skålad botten.
3502	Stolphål	Ett delvis stenskott stolphål som var 0,48 meter i diameter stort. Gropen var fylld med lerblandad sand med enstaka stenar.
3500	Stolphål?	En rund grop, 0,26 meter i diameter. Gropen var fylld med kulturjords- och lerblandad sand.
3494	Stolphål	En i plan rund grop med 0,5 meters diameter. Lodräta nedgrävningskanter och plan botten. Gropen var fylld med lerblandad sand och enstaka stenar.
3493	Stolpe	En stolprest med 0,25 meters diameter. Spetsad botten. Nedgrävningen för stolpen var cirkulärt formad i plan, hade v-formad botten och lodräta nedgrävningskanter. Gropen innehöll, förutom stolpen, lera och sand.
3492	Stolpe	Stolprest, kluven, med en diameter på 0,16 meter, 0,35 meter hög. Kluven hade plan botten. Nedgrävningen för stolpen var cirkulärt formad i plan, hade plan botten och lodräta nedgrävningskanter. Gropen var fylld med sand och lera.
3491	Stolphål	En 0,56 meter i diameter stor, rund grop. Gropen var fylld med lerblandad sand. Plan botten och branta nedgrävningskanter.
3484	Stolphål	En grop som var 0,2 meter i diameter och 0,2 meter djupt. Stolphålet var runt med raka kanter. Fyllningen i stolphålet bestod av gödsel och lera. Stolpen var uppdragen.
3480	Stolpe med stenskoning	Ett stenskott stolphål/störhål om 0,20 meter i diameter och 0,25 meter djupt. Stenskoningen bestod av tre stenar runt störens nordöstra sida. Resten av stolpen/stören var 0,07 meter i diameter och stenarnas storlek var 0,05 meter i diameter.
3479	Fyllning	Grå lera, fyllning i stolphål 3480.

Tabellen fortsätter på nästa sida.

3478	Nedgrävning /ränna	En 2,6x1 meter stor oval grop, grävd som ett dike i NO–SV riktning. Gropen fortsatte ut i den västra passagen och dess västliga begränsning var svår att av-göra. Gropen hade lodräta nedgrävningskanter och skålformad botten.
3477	Nedgrävning /ränna	En avlång nedgrävning, 2,6x0,4 meter i NO–SV riktning. Botten var skålfor-mad med lodräta sidor.
3447	Stolpe	Ett stolphål med 0,25 meters diameter och 0,18 meters djup. En bevarad stol-prest, cirka 0,17 meter i diameter.
3396	Stolphål	Mycket fragmenterade rester av trä, björkbark, lera och organiskt material i en ovalt formad grop. Gropen hade kraftigt sluttande nedgrävningskanter och plan botten. Den var 0,3 meter i diameter och 0,4 meter djup.
3374	Stolpe med stenskonig	En stenskodd kluven stolprest. Kluvan var 0,18 meter i diameter och var skodd på de SV och NÖ sidorna.
3373	Stolpe med stenskonig	En stenskodd kluven stolprest med den flata sidan mot NO. Kluvan var 0,21 meter i diameter, 0,66 meter hög och hade plant bilad botten. Stenskonigen utgjordes av stenar med storleken 0,1–0,2 meter i diameter, lagda tätt runt hela stolpen. Nedgrävningen var 0,45 meter i diameter, hade lodräta nedgrävning-skanter och plan botten.
3363	Stolpe med stenskonig	En stolprest med 0,14 meters diameter, delar av barken intakt. Stolpen var stenskodd med ett 10-tal stenar med en diameter på 0,1–0,2 meter. Stenarna var kantiga, skärviga och rundade.
3346	Stolphål	Tolkas vara detsamma som 3492.
3286	Stolpe med stenskonig	En stenskodd stolprest. Stolpen utgjordes av en vält kluven stock med en dia-meter om 0,12 meter och 0,15 meter lång. Stenskonigen bestod av fem styck-en, glest placerade, kantiga stenar med 0,1–0,15 meters diameter. Stolphålet hade sluttande sidor och var skålformat.
3285	Stolpe med stenskonig	Stenskodd stolprest, 0,14 meter i diameter och 0,15 meter hög. Skonigen utgjordes av sex stycken stenar med en diameter på 0,1–0,2 meter. Stolphålet hade sluttande kanter och plan botten.
3284	Käppar	14 stycken käppar i NO–SV riktning. Kring pinnarna längst i väster fanns rester av vidjor (3283) bevarade.
3283	Flätverk	Vidjor flätade kring pinnar (3284) placerade i NO–SV riktning.
3035	Stenskodda stolpar	Tre stycken stenskodda stolpar/stolprester placerade i NV–SO riktning med ett avstånd om 1,6–1,8 meter från varandra. Den nordligaste stolpen hade en diameter på 0,16 meter och var skodd med fyra stycken något förskjutna kantiga stenar. Stolphålet hade en diameter på 0,4 meter och var 0,40 meter djupt med raka nedgrävningskanter. Mittenstolpen hade en diameter på 0,18 meter, en höjd på 0,69 meter och var planbilad mot botten. Stolpen var skodd med stenar av storleken 0,1–0,2 meter i diameter. Stolphålet var 0,40 meter i diameter, 0,50 meter djupt och hade raka nedgrävningskanter. Den sydligaste stolpen var kvadratisk bilad och hade två kantiga stenar som skoning, stolpens diameter ca 0,1 meter. Endast en av dessa stolpar kan antas ha ingått i huset; troligen mittenstolpen. Övriga stolpar antas ingå i konstruktion B1, fas 4.

Samlingskontext (H & G)

3152	Konstruktion /brukning /destruktion	Ett 0,05–0,15 meter tjockt grå/brunt gödselblandat kulturjordslager (bitvis ren gödsel) med rikligt av träflis, träbitar, pinnar och enstaka lösa stenar (skörbrända med en diameter på 0,1–0,2 meter). I ruta Y18 var lagret sandblandat. Främst homogent men bitvis heterogent. Distinkt-diffus kontaktyta. I botten av lagret fanns fett tunt träflislager vilket ej gick att urskilja (3281).
------	-------------------------------------	---

Tabell 17. Kontexter tillhörande hus H/G.

Hus H/G, bruksfas H

Inför anläggandet av huset har växtlighet bränts av. Spår av den avbrända markhorisonten fanns i lager 3378 (fas 1, grupp 67). Lagret tolkas huvudsakligen ha tillkommit under fas 1, men det har omrörts vid anläggandet eller det äldsta brukandet av hus H/G. Fyndet i lagret har därför förts till bruksfas H.

Därefter har husets stolpar rests. I ett fall verkar ett stolphål ha grävts, som sedan inte kommit till användning (kontext 3501).

Två något mindre stolphål i husets norra del kan utgöra spår av en stående varptyngd vävstol (opstadgogn), som har stått placerad mitt i huset (kontexter 3495 & 3496). Fynd av bland annat en komplett bränd vävtyngd och vävtyngdsfragment, liksom ett delvis bränt träföremål med ett huvud med genomborrat hål (fnr 16352) som kan vara en del av vävstolen, gjordes i ett invidliggande litet och tjockt kulturjordslager beläget i en nedgrävning eller avfallsgrop (kontext 3399/3400).

Ett lergolvet, avsett att tjäna som golv, har påförts samtidigt med eller direkt efter att stolparna satts. När lergolvet påförs har uppenbart kreatur hållits på ytan (se analys av jordprov ur lager 3419 hos Heimdahl 2020).

Träflis, som troligen härrör från husets konstruktion, fanns inblandat i de avsatta lager som påträffades i huset, exempelvis i det avsatta lagret (kontext 3418) i husets södra del, söder om väggränsen. Mot husets mitt fanns i dess södra del, direkt över lergolvet, skärviga stenar som tolkades som raserade rester av en härd. Denna överlagrades av en större tjock fläck av kol och sot med brända ben, och ett par mindre och tunnare liknande fläckar fanns i närområdet (kontext 3392). På samma stratigrafiska nivå fanns ett yttäckande tunt kol- och sotlager (kontext 3393), som också tolkas sammanhålla med den raserade härden.

I husets västnordvästra del, norr om den avdelade rännan, fanns direkt mot lergolvet det lilla tjocka avsatta kulturjordslaget (kontext 3399), och i husets norra del fanns i övrigt ett avsatt yttäckande tunt kulturjordslager (uppdelat på kontexter 3398, 3444 och 3460).

Genom kulturlagret i husets norra del skar en liten nedgrävning, bland annat fylld med avfall från metallhantverk (kontext 3443/3442). Invid fanns även ett par mindre lager som tolkas som ett ässjeutkast, med fynd av bland annat gjutforms- och degelfragment (kontext 3441 & 3445).

Figur 39. Det svarvade träobjektet fnr 16228.

Mellan flätverksstaketet söder om huset och husets yttervägg fanns ett utomhusavsatt kulturlager (kontext 3364).

Huset har brunnit i norra delen. Här fanns överst tunna fläckar av brandlager bestående av gulorange torvsand och aska och kol (kontexter 3394, 3395 & 3440). Förekomsten av torvsand tyder på att det är ett torvtak som brunnit. Fynd av bränd lerklining indikerar att husets ytterväggar kan ha utgjorts av klinat flätverk, vilket även stöds av ett analyserat jordprov ur lager 3440 (prov 1535, se Heimdahl 2020).

Att brandspåren var begränsade tyder på att branden kan ha varit av mindre omfattning.

Husets funktion

Den del av huset som undersöktes kan sammanfattningsvis bestämmas ha varit uppdelat i två tydligt åtskilda delar, troligen två rum. Gränsen mellan rummen markerades av den grävda rännan.

Den sydligaste delen har kännetecknats av en central härd, som sannolikt använts för matlagning. I det sotblandade lagret (3393) nära invid härdlämningen påträffades en 110 mm lång "kedjelänk" av en järnten med omböjda ändar, som kan utgöra del av en skärning, en grythängare (fnr 42075).

I sotlagren (kontexter 3392 & 3393) påträffades också bland annat keramikskärvor, brända vävtyngdsfragment, enstaka spillbitar från ben- och hornhantverk och en svarvad träskiva (fnr 16228, fig. 39). Ytterligare två sådana påträffades i fas 3 och ett fragment av en liknande har påträffats vid marinarkeologiska undersökningar vid Birka (Olsson 2017:88, fig 105–107), samt på platser längs Volga (Grinev, pers. komm.).

Figur 40 & 41. Kammen fnr 14958 och vikt från hus H/G, fnr 15017. Foto vikt: Gabriel Hildebrand.

Jämför även spegelramar från Novgorod (Rybina 2007:336 fig. 19.1).

I husets södra del påträffades i övrigt, i det avsatta lagret 3418, bland annat laggkärlstavar, spår av ben- och hornhantverk, en bipolär kulvikt (fnr 15017), snörbitar, en obearbetad bärnsten, en synål och vad som antagligen är en kniv i ett träfodral. I fyllningen i ”gavelrännan” (kontext 3421) påträffades bland annat en kvadratisk grövre hornskiva med fem hål och ornerad med punktcirklar, tolkad som vävbricka (fnr 14980).

En central funktion för husets södra del verkar ha varit matlagning. Möjligen ha även förvaringskärl av trä (för livsmedel?) ha funnits här. Det finns även spår av att smärre hantverk, i horn, ben samt textil, och även handel kan ha skett här.

I det invidliggande lagret 3152 påträffades en smältkula (fnr 44950) från pålödningen av mässingsskalet till en bipolär vikt av järn.

I den norra delen av huset finns spår som tyder på att en stående vävstol kan ha funnits här (se ovan). Här fanns också relativt omfattande lämningar av metallhantverk, i form av degel-fragment (fnr 15023, 15027, 15032 och 38535) och metallklipp samt smältor av guld, silver, kopparlegering och bly samt smärre mängder ässjefodring. Spåren tyder på att hantverket omfattat tillverkning av föremål i flera metaller och möjligen även järn. Ett par mer hela föremål, i form av

en mässingskedja (fnr 14982) och ett ringspänne (fnr 14887) påträffades. Större mängder av delvis brända hasselnötsskal påvisar att sådana kanske använts som bränsle i de ässjor som använts. En närmast hel liten ”skäggkam” påträffades tillsammans med bland annat spår av metallhantverk i en liten grop (kontext 3442, fnr 14958, fig. 40). Parallell till kammen har påträffats i polska Cedynia (bestämning av Johan Callmer, muntlig kommunikation). Därtill påträffades en karneolpärla i huset (fnr 15000), ett flöte av näver (fnr 16161) och en nätsticka av trä (fnr 16157).

Sammanfattningsvis verkar husets norra del främst ha använts för hantverk, i första hand textil- och ett visst metallhantverk.

Prover

Jordprover: en del av provet 1536 från kontext 3419, lergolvet i hus H, är analyserat 2020 av Heimdahl (2020). Även en del av prov 1535 från kontext 3440, ett brandlager, analyserades. Dendroprover anger fällningsår för timmer i huset till 963–964+10–20 år (*bilaga 2 & 3*).

14C-prov: från makrofossilprov ur lager 3419, Ua-67852, 883–993 (94,7%) (*bilaga 5*).

Källkritiska aspekter

För källkritik rörande hus H/G se *bilaga 6*.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
3440	Brandlager	Två större fläckar gulorange torvsand med inslag av grå sjösand, kulturjord och kol. Lagret var poröst och heterogent med distinkt kontaktyta.
3397	Brandlager	Ett mycket tunt svart ask- och kollager.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3394	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt gul/orange bränt sandlager.
3395	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt gult/brunt bränt sandlager med hårt brända lerkliningsbitar. Fläckig karaktär som i de nordöstra delarna övergick till sammanhängande och uteslutande bränd sand.
Brukning		
3496	Stolphål/vävstol?	En ovalt formad grop, 0,3x0,5 meter stor. Fylld med lerblandad sand och med rester av trä. Kraftigt sluttande nedgrävningskanter och skålformad botten.
3495	Stolphål/vävstol?	En rund grop, 0,25–0,3 meter i diameter. Fylld med lerblandad sand med rester av trä. Gropen hade kraftigt sluttande nedgrävningskanter och var plant formad i botten.
3460	Kulturlager /avsatt	Lagret bestod av ett 0,02 meter tjockt, brunt kulturjordslager med inslag av gödsel.
3457	Kulturlager /avsatt	Ett 0,01 meter tjockt gråbrunsvart kulturords- och gödsellager med inslag av kol och sot.
3446	Härdrasering	Skärviga stenar i en närmast oval form, ca 1,25x0,40 meter stor.
3445	Metallhantverk /utkast	Ett svartbrunt kol/sotlager med inslag av sand, gödselblandad kulturjord, fläckar av aska och en hel del hasselnötter.
3444	Kulturlager /avsatt	Bestod av ett 0,01 meter tjockt ljusbrunt gödselblandat kulturjordslager. Grävdes ihop med 3441.
3443	Grop	En närmast oval grop, 0,30x0,25 meter stor och 0,1 meter djup. Fylld med 3442.
3442	Metallhantverk /avfall	Fyllning i 3443. Ett svart kol/sotlager med inslag av sand och kulturjord. Det fanns mycket hasselnötsskal i lagret.
3441	Metallhantverk /utkast	Ett svart sot/kollager med inslag av sand, kulturjord och träflis. I lagret fanns många brända och obrända hasselnötter samt fynd av gjutforms- och degel-fragment.
3418	Kulturlager /avsatt	Bestod av ett 0,01–0,04 meter tjockt brunt/grått sandlager med riklig inblandning av träflis. Mot NV avtog inblandningen av träflis och lagret övergick där till att bli brunt och homogent.
3400	Nedgrävning /avfallsgrop	En ovalt formad grop med långsidan i NO–SV riktning, 1x0,7 meter och 0,22 meter djup. Skålformad botten, nedgrävningskanter med 50° lutning.
3399	Kulturlager /fyllning	Bestod av ett 0,22 meter tjockt brunt/gult fett och ganska poröst kulturjordslager med inslag av gödsel, träflis, småsten, kolbitar och askfläckar.
3398	Kulturlager /avsatt	Bestod av ett 0,01–0,02 meter tjockt brunt/grått kulturjordsblandat lerlager vilket påträffades som sporadiska fläckar (egentligen fläckar av lera och fläckar av kulturjord). Mycket otydlig struktur, diffus kontaktyta. Mot sydost blev lagret tydligare och delades där upp i två kontexter: 3418 och 3419.
3393	Kulturlager /avsatt/härdlager	Bestod av ett 0,01 meter tjockt svart kol- och sotlager.
3392	Härdlager	Tre fläckar av svart/grått kol- och sotlager vilka fått ett och samma kontextnummer. En del brända ben, framförallt i det mittersta kol- sotlagret vilket var 0,1 meter tjockt. De andra två fläckarna var 0,02–0,06 meter tjocka.
3364	Kulturlager /avsatt	Lagret bestod av ett grått/brunt 0,02–0,05 meter tjockt gödselblandat kulturjordslager med inslag av träbitar och träflis.

Tabellen fortsätter på nästa sida

Konstruktion		
3501	Nedgrävning (stolphål?)	En cirkulärt formad grop med diametern 0,24 meter. Tillkommen inför anläggandet av hus H.
3498	Stolphål	En ovalt formad grop, cirka 0,6 meter i diameter. Fylld med lerblandad sand och med rester av trä. Gropen hade plan botten och kraftigt sluttande nedgrävningskanter.
3497	Stolpe med stenskoning	En stensködd stolprest vilken var 0,12 meter i diameter och 0,68 meter hög. Skoningen bestod endast av några stenar och fyllning med lerblandad sand. Gropen för stolpen var ovalt formad, 0,45 x 0,9 meter stor i plan, och hade skålformad botten. Kraftigt sluttande nedgrävningskanter.
3490	Stolphål	Lerblandad kulturjord med enstaka stenar (cirka 0,1 meter i diameter) och rester av trä i en grop. Gropen var svagt koniskt formad i profil, skålformad i botten och hade en diameter på 0,44 meter. Kraftigt sluttande nedgrävningskanter.
3455	Lergolv	Ett 0,03 meter tjockt, grått lerlager med inslag av sot. Leran ligger fläckvis över ytan.
3483	Stolphål	Ett stolphål (stolprest) med minst 0,2 meters diameter. Täcks av stenkonstruktion hörande till brukningsfas G (3315) och avgrävt/genomgrävt av senare dike (grupp 72).
3421	Byggnationslager/påfört	Ett 0,15 meter tjockt brunt kulturjordslager med stenar, träflis, stockar, träpinnar kol och lerfläckar. Lagret var omblandat och poröst. Fyllning i 3478.
3419	Lergolv	Ett 0,01–0,04 meter tjockt (tjockast i söder) grått sandblandat lerlager. I NV övergick lagret till att bli fläckartat.
3362	Lergolv /primärfyllning	Ett 0,05–0,08 meter tjockt grått, i stort sett rent lerlager. Homogent. Fyllning i stolphål 3363.
Anläggning		
3378	Svedjelager (avsatt)	Ett 0,03–0,1 meter tjockt, brunsvart kulturjordslager med inslag av gödsel och sot.

Tabell 18. Kontexter tillhörande hus H/G, brukningsfas H.

Tomt III

Hus Y

(Tomt III)

Konstruktionstyp: hus på syllsten

Funktion: oklar

Storlek: >2,2x>1,2 meter

Fyra stenar i NV tolkas utgöra rester av en syllstensram. Två störar i husets tänkta NV vägg, i

linje med syllstenarna, markerar möjligen placeringen för en dörr, med utgång till den övriga tomten. Golvet bestod av ett avsatt kulturpåverkat jordlager. Lämningarna av huset fortsatte utanför den undersökta ytan. Huset har helt eller delvis brunnit. Inom delar av byggnaden påträffades ett svart-orange lager med träkol och aska, tolkat som spår av ett torvtak som brunnit.

Enda fynd var ett järnfragment i brandlagret (fnr 41870) och små fragment laderspill.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3410	Brandlager	omgrävt svart-orange kol- och torvlager med inslag av vit aska.
3413	Stolphål	Två störar i NO–SV riktning. Deras diameter var 0,08 meter.
3415	Syllsten	Fyra stenar som var 0,2–0,4 meter stora och låg i NV–SO riktning.
3416	Kulturjordslager	0,02 meter tjockt brunt lager. Kompakt med distinkt kontaktyta.

Tabell 19. Kontexter tillhörande hus Y.

Hus X**(Tomt III)****Konstruktionstyp: stolpbygge****Funktion: flerfunktionshus****Storlek: >2,8x>2,8 meter**

Huset tolkas som en byggnad uppförd med jordgrävda stolpar. Byggnaden har delvis legat utanför undersökningsområdet. Stolphålen var stenskodda och i två av dem fanns trästolparnas botten bevarad. Stolphålen/stolparna tolkas vara rester efter den takbärande väggkonstruktionen. Golvet bestod av påförd lera. Inom delar av byggnaden fanns ett avsatt lager från dess brukningstid. Huset var fyndfattigt: bränd lera, oidentifierat järn och ett tunnband till ett laggkärl.

Prover

Förnyade dendroanalyser av mätkurvor från 2001 har genomförts av Bartholin 2020, (*bilaga 2*). Träden bedöms fällda efter 964+max 20 år och efter 963+max 20 år. Nya analyser har gjorts av träprover 1585 och 1586 av Aoife Daly. Dalys analyser bekräftar Bartholins resultat, där uppskattas fällningsåret till 975 (*bilaga 3*).

Källkritiska aspekter

Det saknas shapefil för minst en kontext tillhörande hus X: 345: lergolv för hus X, som skall ha legat över på den senare tomt II.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3242	Stolphål	Två kolade stenskodda stolpar som stod i NV–SO riktning med 1,2 meter avstånd. Nedgrävningarna för stolparna var ca 0,5 meter i diameter och ca 0,4 meter djupa, med raka kanter och skålad botten. Stolparna var avfasad och den avfasade sidan vätte mot sydost. Stolparnas diameter var 0,2 meter och längden var 0,5 meter.
3456	Lergolv	Gulgrå lera och sand, 0,05 meter tjockt.
3482	Stolphål med stenskonning	Stolphål, 0,52 meter i diameter och 0,60 meter djup. Nedgrävningen hade raka kanter med skålformad botten. Ovanpå stenskonningen låg en lera som fyllning.
Brukning		
3423	Kulturjordslager	Ett 0,01 meter tjockt lager av träflis med inslag av kulturjord.

Tabell 20. Kontexter tillhörande hus X.

S27**(Tomt III)****Konstruktionstyp: flätverk****Funktion: avgränsande staket**

Rester av flätverksstaket samtida med hus Y. Flätverksstaketen ramade in en utomhusyta som fanns utanför hus Y.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3409	Störar	Botten på sex störar uppsatta i NO–SV riktning. Störarnas diameter var 0,04 meter.
3414	Pinnar	Fyra pinnbottnar av pinnar/störar uppsatta i NV–SO riktning, pinnarnas diameter 0,02–0,05 meter.

Tabell 21. Kontexter tillhörande staket S27.

Grupp 5**(Tomt III)****Lagertyp: kollager**

Ett kollager, avsatt på den aktivitetsyta som fanns utanför hus Y.

Kontext ID	Lagertyp	Beskrivning
3412	Kollager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt svart kollager.

Tabell 22. Kontext tillhörande grupp 5.

Fas 3, ca 980–990

Vid fasens inledning har ett brett NV–SÖ dike (grupp 16) grävts längs med sydvästra långsidan på det stolpburna hus H/G (tomt II). Dikets längd kunde inte avgöras; det gick tvärs över undersökningsytan. Förmodligen vid samma tid har ett smalare NV–SÖ dike grävts längs med nordöstra långsidan på huset (grupp 22).

Utöver att ha fungerat dränerande är det uppenbart att diken markerat gränsen mellan tomt I och tomt II respektive mellan tomt II och III. I det nordostligaste diket har ett NV–SÖ flätverksstaket (S5) uppförts i dikesbotten, sannolikt precis i tomtgränsen. Det är i denna fas vi ser de första tydliga tecknen till den tomtstruktur med parceller och passager som skall präglade platsen upp i 1300-tal, i faserna 18 och 19.

Det nordöstra tomt diket har inte grävts längs med hela tomtens längd, utan kunde konstateras ha slutat ett par meter sydöst om den nordvästra schaktanten. Möjligen kan det ha berott på att

en ingång från NÖ till hus H/G varit belägen NV om dikesslutet.

Troligtvis kort efter dikesgrävningarna har hus H/G brunnit och därefter renoverats (brukningsfas G). Liksom tidigare kan den del av huset som fanns inom undersökningsområdet antas ha varit indelat i två separata delar eller rum. I delen längst mot nordväst har man ägnat sig åt hantverk, främst metallhantverk. I den sydöstra delen har man bland annat ägnat sig åt vävning, men kanske även matlagning. Vid fasens slut har huset brunnit och därmed upphört.

På tomt I uppfördes en mindre huskonstruktion med jordgrävda stolpar, hus A. Byggnaden kan ha tjänat för djurhållning.

På tomt III fanns lager med gödselinnehåll som indikerar djurhållning (grupp 23). Längst i nordväst fanns spår av ett trettiotal nedstuckna störrar, delvis ordnade i en tydlig SV–NÖ rad. Dessa kan tolkas som rester av staket.

Tomt I

Hus A

(Tomt I)

Konstruktionstyp: jordgrävda väggstolpar

Funktion: flerfunktionshus

Storlek: ca 5,5x4,5 meter.

Väggarna bestod av jordgrävda stolpar, som kan ha haft en takbärande funktion. Dessa fanns endast bevarade i husets norra del. I SV fanns ytterligare ett stolphål som var stenskott och som

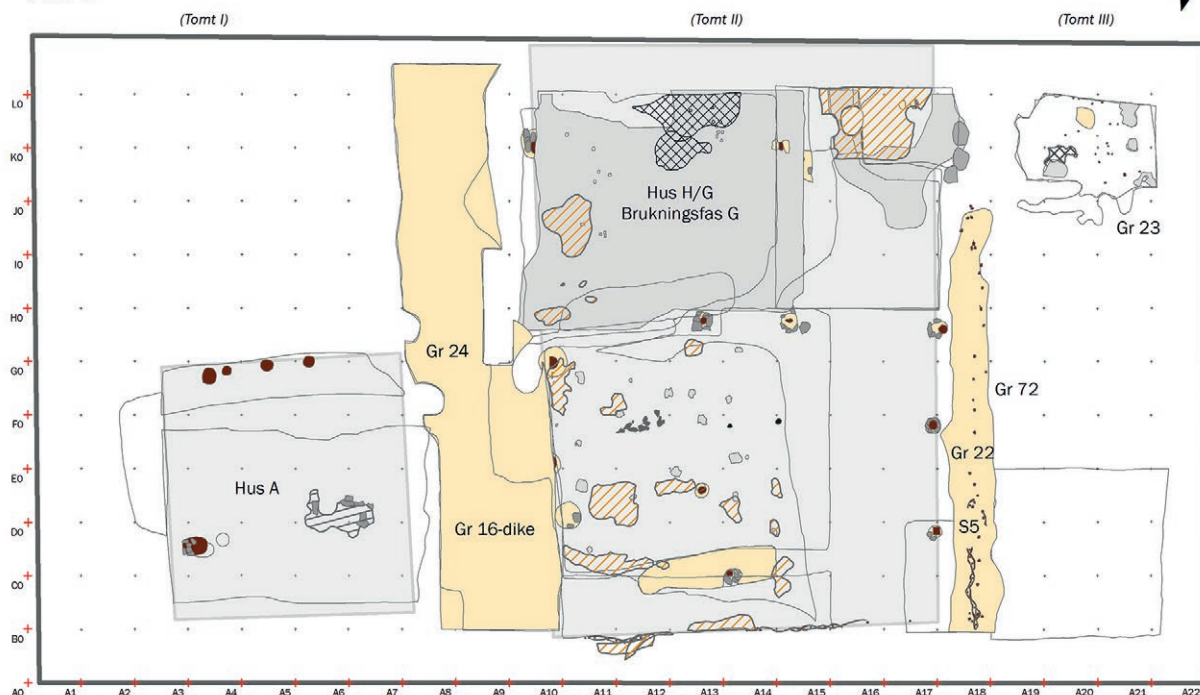
tolkats vara del av takkonstruktionen. Golvet bestod av ett tunt lerlager bevarat i husets västra del. Inuti huset fanns ett tunt avsatt lager. Mitt i huset, något förskjutet åt öster, påträffades en härd. Med tanke på gödsel i det avsatta lagret (3435) kan det vara fråga om ett fähus. Förekomsten av en härd visar att det kan ha varit uppvärmt. Kanske har det tjänat olika syften i olika tider. Fynden var få, litet läder, slagg och bränd lera.

Planritningarna indikerar att den äldre rännan kontext 3468 (grupp 69 i fas 2) fortfarande kan ha varit i bruk. Om så varit fallet har den fungerat för att dränera huset.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3404	Stolphål	Stolphål, ca 0,40–0,25 meter stort och ca 0,1 meter djupt. Fyllningen innehöll trärester samt stenar och grus.
3434	Härdlager	Lager av aska med inslag av träkol och ett antal stenar (ca 0,1x0,1 meter stora). Stenarna var placerade i ytterkanten av lagret utan tydlig ordning.
3435	Kulturlager	Ett brunt/gult lager med mycket träflis och gödsel.
3462	Lerlager	Grått lerlager med inslag av kulturjord.
3470	Stolphål	Stenskott stolphål, ca 0,3x0,24 meter stort och 0,12 meter djupt, med plan botten. Fyllningen utgjordes av kulturjord, lera och grus.
3471	Stolphål	Stolphål, ca 0,18 meter i diameter och 0,17 meter djupt. Fyllningen utgjordes av kulturjord, grus och lera samt träflis.

Tabellen fortsätter på nästa sida

Fas 3

Figur 42. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 3. Tomtangivelserna är satta inom parentes, då det reglerade tomtsystemet och zonindelningen inte är fullt ut tillämpliga förrän i fas 4.

3472	Stolphål	Stolphål, ca 0,24 meter i diameter och ca 0,25 meter djupt, med plan botten. Fyllningen utgjordes av en blandning av kulturjord, lera, sand samt träflis.
3473	Stolphål	Stolphål, ca 0,20x0,18 meter stort och ca 0,24 meter djupt, med plan botten. Fyllningen utgjordes av kulturjord, lera och grus samt rester efter trästolpen.
3537	Stolphål	Stenskott stolphål, ca 0,45 meter i diameter. Stenskoningen bestod av ca 0,05–0,10 meter stora stenar, koncentrerade till stolphålets SV del.

Tabell 23. Kontexter tillhörande hus A på tomt I.

Passage 2

Grupp 16

Passage 2

Konstruktionstyp: dike

Funktion: dränering och tomtgränsmarkering

Storlek: ca 1,5–2 meter brett, ca 0,25 meter djupt

Passage 2 bildade i fas 3 ett brett tomtgränsdike mellan tomt I och tomt II.

Källkritiska aspekter

Det stratigrafiskt äldsta lagret i diket förefaller ha utgjorts av brandlager från brukningsfas H av hus H/G (3394=3395). I en upprättad matris anges brandlagret vara äldre än diket. Utbredningen i plan visar dock att brandlagret fanns över diket, i dess NNV del. Dessutom är brandlagret undersökt och dokumenterat betydligt tidigare innan diket undersöktes: kontextblanketterna för 3394=3395 är enligt kontextlistan daterade 19/5 2000 medan kontextblanketten för diket (3290) är daterad 6/6 2000.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3290	Dike	En totalt täckande nedgrävning i passage 2. Nedgrävningen hade ganska flack botten med mer lodräta sidor. I den NV delen mot mitten fanns avtryck som såg ut som romerska bågar i leran som kan vara spår efter antingen en spade eller hästskor.

Tabell 23. Kontext tillhörande grupp 16 i passage 2.

Grupp 24**Passage 2****Lagertyp: passagelager**

Det äldsta avsatta lagret i tomt diket (grupp 16). I lagret fanns bland annat keramik typ A, något spill från ben- och hornhantverk och läderhantverk, samt ett besynnerligt svarvad träplatta, lik

fnr 16228 från hus H/G i fas 2 (fnr 16233) och ett laggkärlsband med eventuella färgrester på (fnr 16270).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3174	Kulturjordslager	Ett 0,04–0,08 meter tjockt, brunt, sandigt, ganska homogent, torrt och innehållslöst lager. Benmängden ökade mot SO.

Tabell 24. Kontext tillhörande grupp 24.

Tomt II**Hus H/G, bruksfas G**

(Tomt II)

Konstruktionstyp:**stolpburet treskeppigt långhus****Funktion: bostadshus med flera funktioner****Storlek: >11x>7,7 m**

Efter en brand, som avslutar husfas H, har hus H/G renoverats. Emellertid kan det ha gått någon tid däremellan. De lager som hörde till husfas H föreföll delvis omrörda, särskilt i norra delen där lera från husets golv fanns inblandad i husets avsatta lager. Möjligen är detta ett resultat av att djur bökat på platsen innan renoveringen.

Stolpsättningen i husfas G har övervägande varit identisk med den som gällde för husfas H. Samma stolpar har använts. Ett stolphål/stolprest täcktes dock av en stenkonstruktion som tillkommit under bruksfas G (kontext 3315, se nedan), vilket bör visa att det inte längre varit i bruk. Ett annat undantag finns, där stolparna/stolphålen förefaller ha varit täckta av brandlagret för husfas H (gäller stolparna 3497 och 3498). Brandlagret förefaller ha ansamlats just i överdelen av dessa stolphål, vilket talar för att stolparna var avlägsnade redan då branden i hus H skedde. Ytterligare ett stolphål (kontext 3490) täcktes delvis av brandlagret för husfas H. Här verkar en omstolpning ha skett (till 3489). Stolpen i stolphålet 3447 har fått två olika kontextnummer. Den brända stolpresten 3287 i husfas G motsvarar således den övre delen av trästolpen i 3447

från husfas H som brunnit då huset vid slutet av husfas G brunnit.

Två mindre stolpar/störar i husets södra del kan utgöra spår av en stående varptyngd vävstol, som har stått placerad mitt i huset (3287). De fynd av vävtyngdsfragment som gjordes i det avsatta lagret här (3279) låg alla samlade i anslutning till stolparna (i ruta F12–13, E13–14). Det låg även fragment av bränd lera här, en vanlig återstod av vävtyngder som sprängts söder vid husbrand.

Den södra gaveln har renoverats/byggt om. Spår av detta var en förnyad ränngrävning i anslutning till och delvis igenom den äldre gavelrännan. Nedgrävningen hade en fyllning av rent grus och rundade stenar.

Renoveringen av södra delen av huset innebar bland annat att ett nytt lergolv lades, av vilket spår påträffades (kontext 3354). Däröver fanns ett träflislager, som tolkas ha tillkommit vid renoveringsarbetet (kontexter 3281 & 3291). I husets norra del var lagren mer omrörda/störda. Här fanns lager/fläckar av golvlera, med inslag av träflis, kulturjord, sand och kol (kontexter 3227 & 3318). I husets nordvästra del, i linje med nordöstra långväggen, påfördes en drygt meterlång stenskonning (kontext 3315). Den kan ha tjänat som terrassering i anslutning till en ingång i huset.

Vid den ränna som avdelade husfas H i en nordvästlig och en sydöstlig del har fortsatt funnits en skillnad/rumsindelning (med möjlig innervägg) mellan husets södra och norra del. Däremot har själva rännan nu fyllts upp med ett träflislager som bör ha tillkommit vid husets renovering (3024), lager 3281/3291. Ett märkligt

fynd i lagret var ett stycke lågbränd lera beskriven som en ”soltorkad tegelsten” (fnr 39614, *fig. 43*).

I norra delen av huset fanns spår av metallhantverk i form av ett utrakat lager bestående av kol- och sot med en lerfläck på toppen och en tunn sandlins i botten och fynd relaterade till metallhantverk (kontext 3280), samt ett utkastat asklager med brända ben och fynd relaterade till metallhantverk (kontext 3226).

I husets västnordvästra del fanns i övrigt ett yttäckande avsatt lager i form av ett kol- och sotblandat kulturjordslager (kontext 3111). I den nordnordvästra delen grävdes samma avsatta lager mer noggrant, och kunde då stratigrafiskt konstateras vara uppdelat på centimetertunna skikt, som delvis överlagrade varandra, bestående av (underst/äldst): ”omrörda massor från äldre lager” (kontext 3376), ett brunt gödselblandat kulturjordslager med inslag av träflis, djurben och kol (kontext 3317), ett grått/brunt sandblandat kulturjordslager med inslag av träflis, lera, kol och sot (kontext 3316) och (överst/youngst) ett gråbrunt/grått sand- och lerblandat lager med fläckvisa inslag av gödselblandad kulturjord, samt kol och djurben (kontext 3314).

I husets södra del fanns ett avsatt lager bestående av ett svart/grått något sandblandat kulturjordslager, med inslag av kolbitar och sot (kontext 3279).

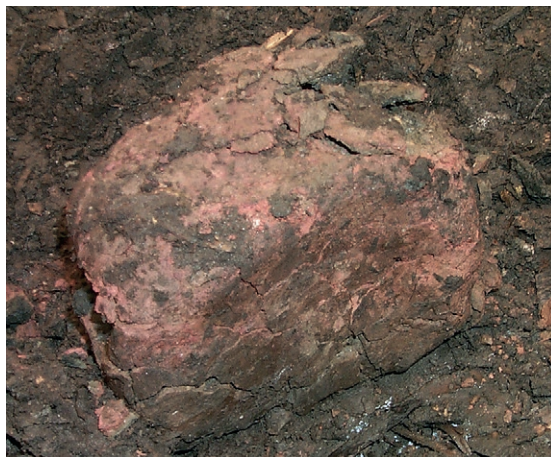
Söder om huset, mellan kortväggen och det söder därom belägna flätverksstaketet 3283/3284) har under husfasen ett tjockt, något grusblandat, fett kulturjordslager med bitvis rikligt inslag av gödsel och halm avsatts (kontext 3282).

Huset har slutligen brunnit. I norra delen fanns sporadiska brandlager bestående av lerkliningsblandad aska och sot (kontext 3225) respektive kol och sot (kontext 3313). Det förstnämnda lagret hade röd/ljusgrå färg, och tolkades som ett omrört bränt torvtak. Över husets södra del fanns ett gul/orange bränt sandlager med en underlagrande svart sot- och kollins (kontext 3132), och längs med gaveln i sydväst ett asklager (kontext 3335). Brandnivån tolkas som innehållande rester av ett bränt torvtak som täckt huset.

Husets funktion

Den uppdelning i två separata delar/rum som gällde under husfas H har fortsatt gälla under fas G.

Det finns spår som tyder på att en stående varptyngd vävstol nu funnits i husets södra del.

Figur 43. Den besynnerliga lerartefakten fnr 39614, en regelbundet formad kub röd lera – en lerdepå som bränts oavsiktligt?.

Till skillnad mot i fas H påträffades ingen tydlig härdlämning i husets södra del, men det avsatta kulturlagrets utseende kan möjligen indikera att en härd funnits. Ett mindre raseringslager (kontext 3131) med en ansamling av ett tiotal mindre stenar kan härröra från en härd. I det sammangrävda lagret 3152 påträffades också skörbrända stenar, som kan härröra från en raserad härd.

Fynden har en relativt stor variation. I konstruktionslagret (kontext 3281) påträffades en mindre järnhänkel till ett kärl (fnr 14929). I det avsatta kulturlagret (kontext 3279) påträffades bland annat spill från horn- och behantverk, vävtyngdsfragment, keramikskärvor, en sländtrissa, en snörbit och råämnen av bärnsten.

I det avsatta kulturlagret direkt söder om huset påträffades bland annat en nålbindningsnål av ben och spill från horn- och behantverk. Ett udda fynd utgjordes av en stenåldersartefakt i form av en ”åskvigg”, en spetsnackig mejsel i flinta (fnr 14918).

Sammanfattningsvis kan husets södra del ha använts för vävning och textilhantverk. Liksom i den föregående fasen kan man även ha ägnat sig åt horn/behantverk här. Här kan även ha funnits en härd för matlagning. Att matlagning skett i huset stöds av analyserade jordprover (Heimdahl 2020).

I den norra delen av huset fanns omfattande spår av metallhantverk i form av degelfragment, flera fragment av kapell, eller skärvar, från avdrivning/analys av silver eller guld (jfr Söderberg 2011), delar av smältkulor från viktillverkning (fnr 44798 och 46608, jfr Söderberg 2011 & 2014)

Figur 44. GlaspärLAN fnr 14989, 800-tal. PärLANs cylinderdiameter har varit ca en centimeter.

och lödförpackningar, troligen från sammanlödning av bultlås ("brasförpackningar" från lödning genom s.k. brasning, jfr Jakobsson Holback 1999; Gustafsson 2005; Söderberg 2014), gjutformsfragment, metallklipp m.m. Här påträffades också en hel barrgjutform i sandsten (fnr 42595). Utifrån spåren har hantverk skett i kopparlegering, järn och kanske även guld. Av verktyg påträffades bland annat en välbevarad tång med trähandtag (fnr 15187), en möjlig fil och en kniv samt skiferbrynen.

Det fanns också lämningar av ben/hornhantverk. Det som tillverkats har varit sammansatta enkelkammar. Spår av andra aktiviteter utgjordes av en synål och en fiskekrok (fnr 40063). Här påträffades också ett kort järnredskap med t-format huvud (fnr 40017).

Ett par fynd av glasföremål gjordes: dels ett fragment av spegelglas (fnr 14987), dels en skärva av en glasbägare med påsmält glastråd (fnr 14988).

Andra anmärkningsvärda fynd utgjordes av ena änden av en ornerad baltisk armbygel av koppar, kanske klippt för att smältas ned (fnr 14955), låsdelar av järn (fnr 39876), en pilspets av järn (fnr 14953), ett litet ringspänne i brons med upprullade ändar (fnr 14975), ett sytt "näverfodral" med ristad dekor – föremålstypen är preliminärt tolkad som flöte (fnr 14984, jfr fig. 31 och Edberg 2012 & 2015) – samt råämnen av bärnsten.

Norra delen av huset har sammanfattningsvis präglats av metallhantverk. Här har emellertid även skett kamtillverkning, som möjligen var begränsad till ett kortare skede; majoriteten av hantverksspillet påträffades i lager 3316. I samma lager påträffades även ett äldre föremål än fasen, en glaspärLA (fnr 14989, fig. 44) som snarast kan dateras till mitten eller andra hälften av 800-talet (Johan Callmer, muntlig uppgift).

Prover

Jordprov: delar av jordprover 1454, 1455 och 1471 har analyserats 2020 11 17 av Jens Heimdahl (Heimdahl 2020).

C14-prov: från makrofossilprov ur lager 3132, Ua-67851 (bilaga 5).

Källkritiska aspekter

För källkritik avseende hus H/G, se bilaga 6.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
3335	Hårdlager	Ett grå/vitt rent asklager.
3313	Brandlager	Kontext nr 3313 bestod av ett 0,005–0,01 meter tjockt svart kol- och sotlager. Homogent.
3225	Brandlager	Ett 0,005–0,01 meter tjockt rött/ljusgrått silt- och lerkliningsblandat ask- och sotlager. Lagret var endast fläckvis förekommande. Heterogent.
3132	Brandlager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt gul/orange bränt sandlager. Det fanns dock en tunn (<0,001 meter) svart sot- och kollins som underlagrade sanden. Både kollinsen och sanden grävdes som kontext 3132. Båda lagren var homogena.
Brukning		
3376	Avsatt?	Saknar egentlig beskrivning; tolkades som "omrörda massor från äldre lager (troligen 3318 och 3320)" vilket talar för ett heterogent lager, möjligen med innehåll av lera, organiskt material, kol, sand och träflis.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3317	Avsatt	Ett brunt gödselblandat kulturjordslager med inslag av träfflis, djurben och kol. Lagret var heterogent (utbredningen i ruta J–L 15 var osäker).
3316	Avsatt	Ett grått/brunt sandblandat kulturjordslager med inslag av träfflis, lera, kol och sot. Lagret var heterogent med diffus kontaktyta.
3314	Avsatt	Ett gråbrunt/grått sand- och lerblandat lager med fläckvisa inslag av gödselblandad kulturjord, samt kol och djurben.
3287	Stolphål/vävstol?	Två stycken stolp-/störbottnar vilka var 0,08–0,12 meter i diameter.
3282	Avsatt	Ett 0,03–0,08 meter tjockt brunt/grått något grusblandat fett kulturjordslager med bitvis rikligt inslag av gödsel och halm. Homogent.
3280	Metallhantverk /utkast	Ett 0,02 meter tjockt blågrått/svartblått kol- sotlager med en lerfläck (0,001–0,002 meter) på toppen och en tunn sandlins (0,001–0,002 meter) i botten. Flera fynd av järn i kol- och sotlagret. Mycket kompakt lager.
3279	Avsatt	Ett 0,04–0,06 meter tjockt svart/grått något sandblandat kulturjordslager med inslag av kolbitar och sot på toppen (rest av brand=3132). Mot söder (ca 0,20–0,40 meter söder om D-linjen) övergick lagret till att bestå av kulturjordsblandad silt. Lagret var lätt och luftigt. Homogent.
3226	Metallhantverk /utkast	Ett 0,05 meter tjockt ljus grått asklager med brända ben. Lagret var kompakt och hade distinkt kontaktyta.
3131	Härdrasering?	Kulturjordsblandad rasering bestående av en ansamling av ett tiotal stenar med 0,1 meters diameter.
3111	Avsatt	Kontext nr 3111 bestod av ett 0,0–0,05 meter tjockt grå/svart kol- och sotblandat kulturjordslager. Lagret var kompakt och homogent. Främst distinkt kontaktyta (västra delen av lagret) men bitvis diffus.
Konstruktion		
3489	Stolphål	Lerblandad kulturjord i en grop med 0,3 meters diameter med plan botten.
3354	Lergolv	Mycket sporadiska och tunna (<0,005 meter) grå rena lerfläckar ovanpå ett träfflislager (3281).
3318=3319	Lergolv	Kontext nr 3318 bestod av blå/grå lera med fläckar av kol, sand och träfflis. Lagret sammangrävdes med 3319. Heterogent.
3315	Stenkonstruktion	Tre stycken stenar som var 0,20–0,30x0,25–0,45 meter. Stenarna var placerade i en NV–SO rad.
3291	Byggnationslager	Ett 0,02 meter tjockt träfflislager med träfflis och träbitar som dominerande inslag.
3287	Stolpe	Bränd stolprest, 0,16 meter i diameter.
3281	Byggnationslager	Ett 0,02–0,06 meter tjockt svart/grått mycket organiskt träfflislager med träbitar och träpinnar. Lagret var luftigt och homogent.
3227	Lergolv	Blå/grå fläckar av lera med inslag av kulturjord, träfflis och kol. Heterogent.
3154	Byggnationslager /fyllning	Ett 0,3 meter tjockt rött/brunt/grått rent gruslager, dock med ett 60-tal rundade stenar mot botten av lagret. Under stenarna fanns också grus. Lagret kan alltså egentligen uppdelas på tre nivåer: grus, sten, grus. Fyndtomt, homogent och luftigt. Fyllning i 3153.
3153	Ränna	En 2,5x0,5x0,6 meter stor oval grop/ränna med lodrätt grävda kanter (i den NO delen var dock lutningen 70–80°). Gropen var i stort planbottnad.
3024	Byggnationslager /fyllning	Ett 0,04–0,12 meter tjockt, utpräglat träfflislager med enstaka djurben. Tjockleken på lagret var som störst i nedgrävning 3477.

Tabell 25. Kontexter tillhörande hus H/G, bruksfas G.

Passage 3

Grupp 22

Passage 3

Konstruktionstyp: dike

Funktion: dränerings- och tomtdike

Storlek: 0,2–0,9 m brett, 0,1–0,3 m djupt

Ett grävt dike mellan tomterna II och III.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3408	Dike	En över åtta meter lång nedgrävning som var 0,20 meter bred när den var som smalast och 0,90 meter bred när den var som bredast. Fortsätter mot sydöst, utanför undersökningsområdet. Den SV nedgrävningskanten är mer distinkt än den NÖ nedgrävningskanten. Den NÖ nedgrävningskanten var sluttande medan den SV nedgrävningskanten var lodrät.

Tabell 26. Kontexter tillhörande grupp 22 i passage 3.

Grupp 72

Passage 3

Typ: avsatta lager

Funktion: passagelager

Det äldsta avsatta lagret i tomt diket (grupp 22).

Lagret var omgrävt. Fynden var få, här märks en bennål (fnr 14985), vävtyngdsfragment, ett bryne och litet läderspill.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3407	Kulturjordslager	Ett 0,2 meter tjockt brunt heterogent lager med inslag av gödsel, träffis och djurben. Djurbenen står vertikalt i lagret vilket tyder på att lagret är omgrävt.

Tabell 27. Kontexter tillhörande grupp 72.

S5

(Tomt II och Passage 3)

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: tomtavgränsning

Rester av två flätverksstaket som löpt parallellt i NV–SÖ riktning. Kontext 3266 tolkas tillsammans med vidjorna 3439 utgöra resterna av ett kraftigt flätverkstaket som byggs efter det att tomt diket (grupp 22) är grävt, men innan några

lager hinner avsättas i diket. Flätverksstaket, som gått mitt i dikesbotten, tolkas ha markerat gränsen mellan tomt II och tomt III.

Kontext 3267 tolkas tillsammans med vidjorna 3268 utgöra resterna av ett flätverksstaket som byggts direkt efter det att tomt diket (grupp 22) är grävt. Flätverksstaketet har löpt i dikets sydvästra kant och tolkas ha utgjort en begränsning mellan hus H/G och diket.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3266	Störar	Trettio störbottnar i en NV–SO rad mitt i diket (grupp 22). Störarna var ca 0,10 meter tjocka och de hade en bevarad längd på upp till 0,5 meter.
3267	Vidjor	Fragmentariskt bevarade vidjor som ingår i ett flätverksstaket tillsammans med störrarna 3268.
3268	Störar	Tio pinn-/störbottnar med 0,03 meters diameter som stod i en NV–SO rad.
3439	Vidjor	Fragmentariska spår av vidjor som bildat flätverket i ett staket.

Tabell 28. Kontexter tillhörande staketet S5.

Tomt III

Grupp 23 (Tomt III)

Typ: utomhuslager och störar

Spår av utomhusaktiviteter. Förekomst av gödsel talar för djurhållning. Störarna kan delvis vara spår av staket/hägnader. Ett sandlager kan möjligen ha tillkommit/påförts i samband med dikesgrävningen (grupp 22). I lagren fanns några vävtyngdsfragment, hasselnötsskal, spill efter hornhantverk, en nålbindningsnål av ben (fnr 14911), en svarvad träplatta eller ram lik tidigare nämnda fnr 16228 (fnr 14908, *fig. 12*) och en smältkula från viktillverkning (fnr 41457).

Figur 45. Den svarvade träplattan eller ramen, fnr 14908, med en järnkrok monterad upptill i bild.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3310	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, mörkbrunt kulturjordslager med inslag av gödsel, träflis i form av stickor och huggspån, halm, träkol och sot.
3312	Lera	Flertalet fläckar av blågrå påförd lera. Leran var uppblandad med ljusgul sand. Det fanns också en viss inblandning av träflis.
3366	Träflislager	Ett 0,05–0,20 meter tjockt, brunt lager med stort inslag av träflis och gödsel. Homogent och kompakt.
3382	Pinnar och störar	24 stycken pinnar/störar och pinnhål/störhål med 0,02–0,07 meters diameter. De med bevarat trä i var samtliga obrända (Fem stycken med trärester, 19 stycken utan trärester)
3387	Stolphål?	En grop, 0,35 meter i diameter och 0,45 meter djupt. Nedgrävningen var närmast rund med raka kanter.
3388	Fyllning	Gråsvart fyllning av sand med inslag av lerklumpar och kulturjord. Fyllning av 3387.
3389	Gödsellager	Ett 0,01 meter tjockt, brunsvart kulturjordslager med innehåll av gödsel samt träflis i form av stickor, vidjestumpar och huggspån. Lagret var homogent och kompakt.
3390	Härdlager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, svart sotblandat kulturjordslager med inslag av träflis. Lagret var kompakt.
3422	Sandlager	Ett 0,08 meter tjockt, grått lager bestående av finkornig sand med ett litet inslag av kol och kulturjord. Lagret var kompakt och homogent och kontaktytan mot underliggande lager var distinkt.

Tabell 29. Kontexter tillhörande grupp 23.

Fas 4, ca 990–1000

Den planerade stadsplanen, med tomtparceller på ömse sida om en huvudgata, konsoliderades i fas 4. En träbro uppfördes (grupp 76, *fig. 7 & 49*) över det breda dike som passage 2 utgjort (fas 3, grupp 16). Att bron uppförts visar att det breda tomt diket har sträckt sig tvärs under den längsgående gatans (nuvarande Stora gatan) sträckning och rimligen fortsatt på den motsatta sidan av denna. Förekomsten av bron är det äldsta belägg för Stora gatans existens som kunde konstateras vid undersökningen. Bron har byggts efter att hus H/G upphört. Uppförandet av bron indikerar att Stora gatan i sin nuvarande sträckning har tillkommit sekundärt i ett något senare skede i den planlagda stadens historia, först efter att hus H/G i faserna 2 och 3 upphört (jfr diskussion hos Tesch 2007d:88ff).

I det breda diket, passage 2, tillkom under fasen påförda avfallslager och avsatta lager med innehåll av gödsel. Det fanns inga spår av att broläggningar eller andra typer av gångtytor. Förhållandet indikerar att diket, utöver att tjäna för dränering, kan ha använts för att slänga avfall i, och att djur kan ha hållits här. Kort efter att bron över diket uppförts har den sydvästra dikeskanten stensatts och därmed skapat en terrass för bebyggelsen på tomt I (grupp 84).

På tomt I på ytan närmast Stora Gatan uppfördes ett hus med väggar i flätverksteknik, hus I. Hus I kan ha tjänat både som verkstad och bostad. Åt söder har en bred ränna anlagts för att dränera husmiljön (grupp 11).

Längre söderut på tomt I tillkom något senare, på ytan för det äldre hus A, en mera oklar huskonstruktion, hus B. Huset har möjligen använts som vävstuga och kan ha varit försett med en hörnhärd.

Vid fasens inledning har hela tomt II utgjort en utomhusyta. Den nordvästra delen av tomt II:1 har fortsatt utgöra en utomhusyta fasen igenom, där bland annat hantverk kan ha bedrivits.

Längre åt sydöst på tomt II har ett hus byggts med väggar i flätverksteknik, hus O. Huset har haft en ugn med kappa i sin nordöstra del, uppförd av sten och lera. Huset har existerat länge innan det förstörts i en brand först under fas 6. I raseringslagren efter ugnen fanns stora mängder brända vävtyngder, indikerande att en vävstol stått nära ugnen.

Närmast schaktväggen, längst i sydöst på tomt II, fanns lämningar av ytterligare ett möjligt hus, hus J.

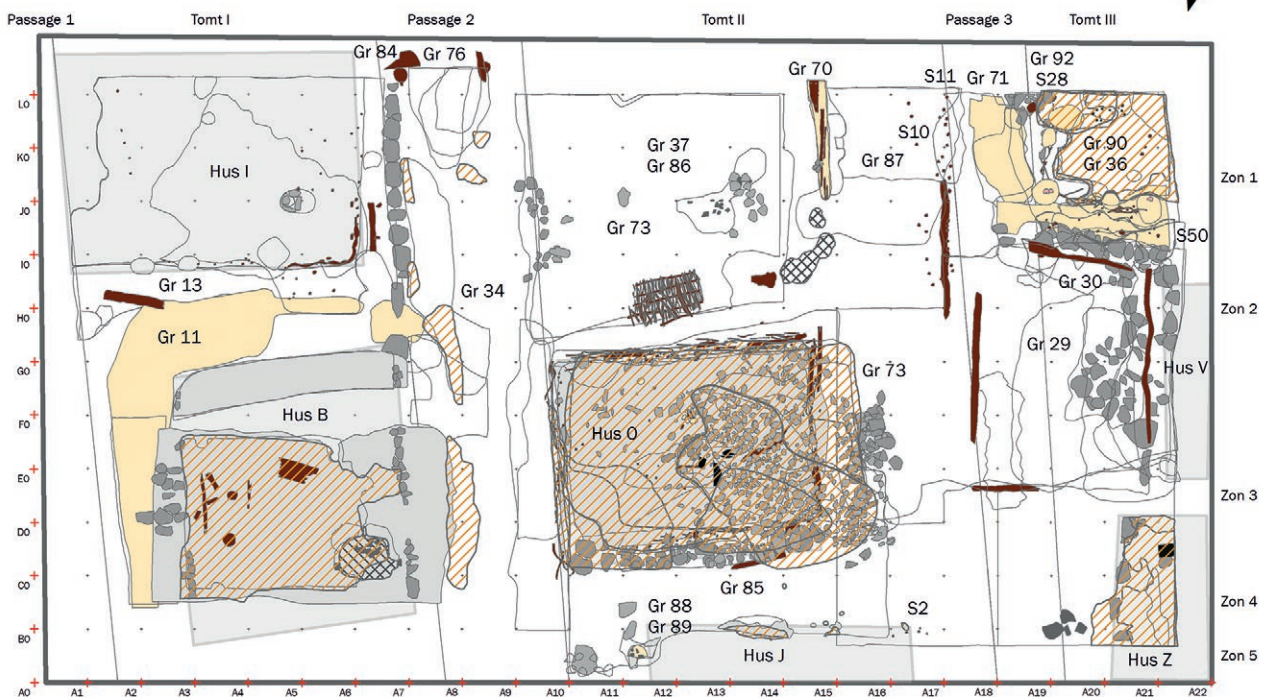
Kring ytan för den blivande passage 3 anlades en större öppen yta, ett brett gårdstun som innefattat en del av både tomt II (del av II:2–II:4) och troligen en lika stor del av tomt III (III:2–III:4). Ytan har haft en storlek på minst 6 meter i SV–NÖ riktning och 7 meter i NV–SÖ riktning. I anläggningsskedet har stenfundament lagts ut (del av grupp 73, grupp 30). Över dessa fanns spår av att kavelbroar anlagts. Lagren inom ytan visade delvis anlagda dränerande gångtytor i form av barklager och träflislager. I övrigt fanns inom ytan avsatta/påförda lager med innehåll av bland annat gödsel, som kan indikera djurhållning (samtliga lager och kavelbrofundament är förda till grupp 29).

Samtidigt med att den öppna ytan anlades grävdes ett kraftigt dike i L-form kring tomt III:1 (grupp 71). Diket har täckt hela bredden för den blivande passage 3. Syftet med diket förefaller att ha varit att avgränsa tomt III:1. En andra avgränsning av ytan har skett i form av anlagda gropar och ett stolphål i dikeskanten (grupp 92). I nedgrävningarna fanns uppenbart medvetna föremålsdepositioner, vilket indikerar att de haft rituell/juridisk betydelse. En tredje avgränsning av ytan utgjordes av ett flätverksstaket med stenrad (S28) som gått i linje med diket och groparna. Ytan innanför staketet verkar ha utgjort en aktivitetssyta utomhus (grupp 90). Hur den använts är oklart. När ytan är i bruk har det äldre diket (grupp 71) varit igenlagt.

Förbindelsen från den öppna ytan mot nordväst verkar i initialskedet, då diket (grupp 71) täckt den blivande passage 3, har gått över tomt II. I den nordöstra delen av tomt II:1 grävdes ett nordvästligt/sydöstligt smalt och djupt dike (grupp 70). Nordöst om diket kan denna äldsta förbindelse mot Stora gatan ha funnits (del av grupp 87). Efter att diket (grupp 71) har igenlagts har passage 3 fått sin definitiva sträckning, och även brolagts. Mellan passagen och tomt II:1 anlades då staket (S10, S11).

Mot sydöst har den öppna ytan uppenbarligen tagit slut nära schaktväggen. Rester av ett SV–NÖ staket (S2) har här avgränsat ytan från tomt II. En passage från den öppna ytan mot sydöst,

Fas 4

Figur 46. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 4.

som redan initialt motsvarade passage 3:s sträckning, har vidtagit nordost om staketets avslutning. Att en passage funnits här redan från det att det äldre tomtdiket (grupp 22) igenfyllts visas av profilritningen av den sydöstra profilen.

Utöver stenfundamentet (del av grupp 73) visar hus O:s nordöstra kortvägg på den öppna ytans avgränsning mot tomt II i sydväst. Längre mot nordost kan, utöver stenfundamentet (grupp 30), syllstenen för det troliga hus Z visa den vida

öppna ytans begränsning mot tomt III, och norr därom den eventuella syllstenen för hus V. Längst i norr har staket (S50) funnits mellan den öppna ytan och den välvgränsade aktivitetstyten nordväst därom på tomt III:1.

Avseende hantverk visar fasen upp undersökningens största volymer föremål registrerade under sakordet vävtyngd, med drygt femton kilo registrerade. Vi finner också en första topp bennålar, av vilka arton stycken registrerats i fasen.

Tomt I

Hus I

Tomt I:1

Konstruktionstyp: flätverk

Funktion: flerfunktionshus

Storlek: >3,5x4,5 meter

Hus I tolkas som ett flätverkshus byggt direkt på marken utan syll. Byggnaden tolkades delvis ha sträckt sig utanför undersökningsområdet. Vägarna bestod av jordgrävda pinnar med klinade vidjor. I byggnadens sydöstra hörn fanns rester efter en cirka 0,2 meter stor stolpe som kan ha varit en del i takkonstruktionen. Ett flertal jord-

satta pinnar kan vara spår efter rumsindelning av huset. Strax utanför väggen i sydöstra delen fanns spår av en konstruktion med oklar funktion, men som tolkats vara en del av huskonstruktionen.

Golvet bestod av cirka 0,10 meter tjock påförd lera. Inom hela byggnaden och delvis utanför i dess sydvästra hörn, fanns ett cirka 0,01 meter tjockt avsatt lager som tolkats vara från husets brukningstid. Möjligen kan lagrets utbredning i sydväst vara spår efter en ingång, här saknas även flätverkswäggen.

Byggnaden har brunnit och över hela konstruktionen fanns ett gult sandigt lager som innehöll bränd lera i form av lerklining. Detta lager har tolkats som brända rester efter ett torvtak

samt brända flätverksväggar. Strax sydväst om byggnaden fanns rester av en träplanka samt stenar, som tolkats vara del av husets raseringslag.

Från golvlager samt det brända raseringslagret tillvaratogs enstaka skärivor keramik i form av A-gods, bland annat delar av en oljelampa, en slank lancettformad pilspets med tånge (fnr 14967), flera fragment av sammansatt enkelkam, en smidd hänkel av järn till en hink eller ett lagg-

kärl (fnr 15405, *fig. 47*), ett näverlock (fnr 14877) enstaka odefinierade järnföremål samt spår efter metallhantverk, i form av fragment av en degel, en skärvel (fnr 41272, felaktigt registrerad som smältkula) samt slagg. Sammantaget visar fynden att huset kan tolkas som ett hantverkshus eller ett flerfunktionshus som både fungerat som verkstad och bostad.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3300	Stolphål	0,5–0,6 meter, plan botten med stenskoning.
3340	Brandlager	Gult, sandigt lager, mycket tunt i västra delen där det mest bestod av träkol, i den östra delen något tjockare.
3341	Kulturlager	Avsatt, cirka 0,01 meter tunt, brunt, relativt homogent och organiskt lager. Distinkta kontaktytor.
3342	Pinnar	Vertikalt nedslagna pinnar, cirka 0,03 meter i diameter. Pinnarna var framförallt bevarade längs med den NÖ och SÖ delen av huset. En del pinnar inne i huset har också tagits med i denna kontext och kan ha fungerat som rumsindelning.
3343	Lergolv	Cirka 0,10 meter tjockt, grått mot gulgrönt, homogent, sandigt lager med en del lerfläckar. Lagret tunnade ut mot de NV delarna till 0,01 meter tjockt. Distinkta kontaktytor.
3463	Raseringslager	En dåligt bevarad plank, cirka 1,20x0,20 meter stor och två större stenar, 0,50x0,30 meter i diameter. Plankan och stenarna hade ingen ordnad struktur.
3534	Vidjor	Tunna, dåligt bevarade vidjor, endast bevarade i den SO delen av huset. Resten av vidjorna var borttagna, troligtvis inte förmultnade. Inga spår efter liggande eller raserade vidjor.
3535	Planka	En plank med dimensionerna 1, x0,15 meter i NV–SO riktning. Plankan var dåligt bevarad och bildar tillsammans med kontext nr 3536 en konstruktion med oklar funktion.
3536	Stolpe	Två mycket dåligt bevarade stolpar, cirka 0,10 meter i diameter och kluvna. Bildar tillsammans med kontext nr 3535 en konstruktion med oklar funktion.

Tabell 30. Kontexter tillhörande hus I.

Figur 47. Den smidda järnhänkeln fnr 15405 från hus I, 24,5 cm vid.

Grupp 11**Tomt I:2-3****Konstruktionstyp: ränna****Funktion: dränerande****Storlek: längd >8,5 meter lång,****0,5–1 meter bred, 0,1–0,2 meter djup**

En huvudsakligen bred och flack L-formig ränna. Dock smalare i nordöstra änden och i sydost. De nordöstra och sydöstra kanterna var också till

stor del lodräta. Rännan anslöt nära den sydöstra sidan av hus I, och ledde sedan mot sydost. Rännan fortsatte här utanför undersökningsområdet. Rännan tolkas ha fungerat dränerande.

Rännan har troligen inte existerat länge. I dess sydöstra del var rännan uppfylld med ett lager som bör ha tillkommit relativt snart efter att den grävdes. Hus B har tillkommit efter detta. Inga fynd gjordes i lagren.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3451	Kulturjordslager	Ett brunt kulturjordslager med grovt innehåll och låg nedbrytningsgrad. Lagret innehöll ben, träflis och gödsel. Fyllning i SÖ delen av 3461.
3461	Nedgrävning	En nedgrävning som hade formen av ett upp- och nedvänt L. Bredden i den södra delen var 1 meter och i den norra 0,5 meter. Kontexten saknar shapefil, motsvarar kontext 3475.
3475	Nedgrävning	Kontexten saknar beskrivning, motsvarar kontext 3461.

Tabell 31. Kontexter tillhörande grupp 11.

Grupp 13**Tomt I:2****Lagertyp: utomhuslager**

Ett utomhusavsatt lager sydost om hus I. Fynden utgjordes av ett fragment A-keramik, ett vävtyngdsfragment och ett bryne.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3367	Kulturjordslager	Ett 0,05 meter tjockt, gråbrunt, sandigt och organiskt k-jordslager. Lagret innehöll en del förmultnat träflis, växtdelar och enstaka djurben. Lagret var ganska melerat men det hade en horisontalstratigrafi.

Tabell 32. Kontext tillhörande grupp 13.

Grupp 32**Tomt I:3****Konstruktionstyp: stolphål****Funktion: oklar**

Tre stolphål utan bevarat trä. Kan vara spår av en eller flera konstruktioner relaterade till hus A eller hus B.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3357	Stolphål	Ett stolphål som var 0,27 meter djupt, 0,10 meter i diameter och hade plan botten.
3358	Stolphål	Ett stolphål som var 0,27 meter djupt och 0,20 meter i diameter.
3359	Stolphål	Ett stolphål som var 0,17 meter djupt och 0,22–0,34 meter i diameter. Shapefilen är felaktigt koordinatsatt.

Tabell 33. Kontexter tillhörande grupp 32.

Grupp 84**Tomt I:1–2****Konstruktionstyp: stenrad****Funktion: terrassmur****Storlek: >6 meter lång**

En NV-SÖ stenrad bestående av större och troligen tuktade stenar, som var tätt lagda. Stenraden har fortsatt utanför undersökningsområdet mot nordväst.

Konstruktionen tolkas som en terrassmur som uppförts i kanten mellan tomt I och tomtdiket (grupp 16) i syfte att skapa en stabil yta för husbyggnation. Minst en sten i raden har även fungerat som skoning för en brostolpe (se grupp 76).

Eftersom stenraden har en direkt förlängning i den stenrad som tolkas sammanhöra med hus B är det möjligt att den även utgjort en gränsmarkering mellan tomt II och passagen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3379	Stenkonstruktion	Ett 10-tal stora, kantställda stenar som bildade en ”mur”/terrassering av tomt I:1. Stenarnas storlek varierade mellan 0,30–0,60 meter i diameter. De flesta stenarna verkade mer eller mindre tuktade och var relativt fyrkantiga. Topparna på en del stenar var skörbrända, troligtvis efter att de blivit utsatta för en eller flera bränder.

Tabell 34. Kontext tillhörande grupp 84.

Hus B**Tomt I:3****Konstruktionstyp: hörnhärdshus på syllsten****Funktion: bostadshus****Storlek: ca >4,5x4 meter**

Tolkas som lämningar av ett hus byggt på syllsten. Syllstenen bestod av två rader, bevarade i ca 4 meter, bestående av ca 0,10–0,25 jämnstora stenar. I västra delen fanns ett flertal stenar vilka tolkats som raserade rester efter syllstensraden. Byggnaden har fortsatt mot SÖ, utanför undersökningsområdet.

De tolkade lämningarna av huset har gått ut över den äldre rännan till sydväst (grupp 11) vilket visar att det tillkommit först efter att rännan tagits ur bruk och fyllts upp.

Det är notabelt att den antagna nordöstra syllstensraden, som består av en dubbel stenrad, ansluter direkt till den NV därom befintliga terrasseringen (grupp 84). En möjlighet är därför att stenraden också kan ha anlagts för att fungera som en terrassering/förstärkning av dikeskanten. Stenraden har då även markerat gränsen mellan den bebyggda delen av tomt I och passage 2.

Det fanns inga rester efter husets takkonstruktion. Golvet bestod av påförd lera. Inom hela byggnaden fanns ett avsatt lager som tolkats vara från husets brukningstid. I husets SÖ hörn fanns

rester efter en härdkonstruktion, kanske en hörnhärd men vi vet inte säker om den legat vid husets hörn då huset grävts av just här. Denna bestod av ett lager av vit, tjock aska på ett lager av bränd lera. I den NV delen av lagret fanns spår efter ett par större stenar. Under den brända leran fanns små stenar.

Rester efter ett par jordgrävda stolpar som påträffades i husets västra del kan vara spår efter en vävstol. Avståndet mellan de två stolphålen var ca 0,8 meter och de var 0,08 respektive 0,44 meter djupa. I området kring stolphålen påträffades brända trärester, bland annat ett föremål bestående av en hårt bränd träbit, ca 21 cm lång, i två delar. I träbiten finns tre borrhål. Detta skulle kunna vara rester efter en ram till en stående vävstol (fnr 14925, *fig. 48*). Fynden var i övrigt relativt fåtaliga, där fanns keramik typ A, bränd lera, litet hornspill och en bennål (fnr 14920). Från avsatta golvlager i huset tillvaratogs bränd lera som kan vara rester efter vävtyngder samt en obränd komplett vävtyngd.

Byggnaden har brunnit helt eller delvis och inom delar av konstruktionen fanns ett gult mot gulbrunt sandigt lager som innehöll träkol och aska och som tolkats som rester efter ett bränt torvtak. Brandlagret har spridits ut i passage 2 (kontext 1777).

Figur 48. Det möjliga vävstolsfragmentet fnr 14925 från hus B.

Kontext ID	Lagertyp	Beskrivning
1777	Brandlager	Ett tunt, gulorange brandlager. Lagret täckte bara fläckvis ytan, men har grävts som samma kontext.
3355	Brandlager	Gul mot gulbrunt, sandigt lager. Lagret innehöll träkol och aska. Mycket träkol i rutorna C–E 3.
3356	Lergolv	Grå, något sandig lera.
3384	Lergolv	Grå, något sandig lera.
3386	Kulturjordslager	Avsatt kulturlager, ca 0,01–0,02 m tjockt.
3403	Stolphål	Stolphål, ca 0,20 meter stort i diameter och 0,08 meter djupt med plan botten. Fyllningen utgjordes av kulturjord, stenar och sand samt trärester.
3405	Stolphål	Stolphål, ca 0,25 meter i diameter och 0,44 meter djupt. Fyllningen utgjordes av lerig kulturjord med trärester.
3406	Härdlager	Ett lager av vit, tjock aska på ett lager av bränd lera. I den NV delen av lagret fanns spår efter ett par större stenar. Under den brända leran fanns små stenar i botten.
3429	Raseringslager	Ett antal stenar 0,2–0,3 meter stora. Stenarna låg utan inbördes ordning.
3538	Syllsten	Två rader stenar i NV–SO riktning. Stenarna var jämnstora, 0,10–0,25 meter.

Tabell 35. Kontexter tillhörande hus B.

Passage 2

Grupp 34

Passage 2

Lagertyp: passagelager

Lager avsatta och påförda i diket grupp 16. Ett byggnationslager (kontext 3199) i gruppens botten, invid den nordvästra schaktbegränsningen, tolkas ha tillkommit då bron över den nyanlagda stora gatan (grupp 76) uppförs.

En fylld nedgrävning (kontexter 3380/3202) som fanns i diket SV kant tolkas som en avfalls-

grop. Den har tillkommit och fylts innan stenterrassen (grupp 84) byggts.

I övrigt utgörs gruppen av påförda skräplager och avsatta lager med innehåll av gödsel. Förhållandet indikerar att diket, utöver att tjäna för dränering, kan ha använts för att slänga avfall i, och att djur kan ha hållits här. Land fynden märks keramik typ A, litet hornspill, läderspill och två skodelar (fnr 14852 och 16460), några degelfragment, ässjefodring, brynen, vävtyngdsfragment, en ristad amulett av ett slipat gråsvart mineral (fnr 44794) och en bennål (fnr 14901).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3022	Gödsellager	Ett gulbrunt mycket fett och homogent gödsellager. Nästan inga fynd.
3023	Kulturjordslager	Ett 0,05–0,10 meter tjockt, brunt mot brunsvart, ganska fett men luckert och poröst lager med träbitar, träflis, lite träkol och en hel del djurben som ligger lite huller om buller. Känns omrört.
3093	Kulturjordslager	Ett 0,08 meter tjockt, grådaskigt, lerigt och segt lager med fet konsistens och mycket organiskt material. Lagret innehöll en del medelstora, något skärviga stenar och en del brända träbitar.
3135	Gödsellager	Ett 0,01 meter tjockt, gult, brungult, gröngult, mycket kompakt, fett och homogent gödsellager. Lagret hade mycket få fynd.
3173	Hantverksavfall	Ett 0,005 meter tjockt kollager som mest bestod av kol, enstaka benbitar och metallspill.
3199	Träflislager	Ett 0,03 meter tjockt lager med nästan enbart kvadratisk format träflis. Mellan fliset fanns brun kulturjord.
3200	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, brunt, ganska fett och kompakt lager med inslag av lite gödsel, mycket träflis och benbitar.
3201	Gödsellager	Ett 0,02 meter tjockt, gult mot gulbrunt, organiskt och fett, mosigt gödsellager.
3202	Fyllning i nedgrävning	Ett gråbrunt, något sandigt, mycket poröst, fett och ”blött” lager i en nedgrävning. Lagret innehöll många stora djurben och stenar mot botten.
3380	Nedgrävning	En oregelbundet formad nedgrävning med lodräta sidor och oregelbunden botten. Fylld med gödsellager 3202. Storleken var 1,00x0,80 meter.

Tabell 36. Kontexter tillhörande grupp 34 i passage 2.

Grupp 76

Passage 2

Konstruktionstyp: brokonstruktion av trä

Funktion: bro, gångyta

Storlek: >2 meter lång

Träbro i SV–NO riktning. Konstruktionen iaktogs i den NV schaktväggen och undersöktes endast till en mindre del. Den tolkas som bro för Stora gatan, över diket i passage 2 (grupp 16). Diket bör ha fortsatt norrut på motsatt sida om gatan. Bron är det äldsta belägg för Stora gatans existens som framkom vid undersökningen*. (fig. 7 s. 10 & fig. 49).

Prover

Ett dendroprov med provnummer 1668 från bron (grupp 76, kontext 3531) skall enligt brev ha insänt för analys till Nationalmuseum i Köpenhamn/Thomas Bartholin. Någon ytterligare information angående detta prov har inte spårats i samband med rapportarbetet.

Källkritiska aspekter

Bron identifierades och dokumenterades först vid fältundersökningens slutskede och har tidigare därför ej inordnats stratigrafiskt i matrisen. Utifrån dokumentationen av nordvästra profilen kan brons stolpar bestämmas ha upprättats efter att kontext 3174 (grupp 24) tillkommit, och före det att lager 3199 (grupp 34) avsätts. Den framgrävda sydvästra stolpen var skodd med sten, där de understa stenarna var anlagda på nivån över kontext 3174. En av skoningsstenarna ingår i terrassmuren (grupp 84). Lager 3199 (grupp 34) utgör ett konstruktionslager för bron.

Not

*Den ursprungliga ”stora gatan” var sannolikt bara drygt 2 meter bred (Runer 2001:17, 26; Wikström 2002:7f). Vid en undersökning i Stora gatan 1988 i korsningen till Gröna gränd, ca sju meter sydväst om brokonstruktionen, har det

Figur 49.
En del av
brokonstruktionen
grupp 76
framrensad ur
profilen, med
stolpe och och
ett litet stycke ur
broläggningen
synlig längst till
höger.

äldsta spåret av Stora gatan antagits vara ett Ö–V dike (planritat skikt XII i schakt III; Wikström 2002: 8) som var beläget ungefär mitt i Stora gatans nuvarande bredd. Inga spår av gatan fanns sydöst om detta dike, viket indikerar att diket löpt längs gatans södra (sydöstra) sida. Därmed kan kanten på den äldsta gatan antas ha löpt drygt två meter längre mot norr (nordväst) än idag, och alltså även drygt två meter norr (nordväst) om begränsningen för undersökningsområdet i kvarteret Professorn. Det indikerar att bron

kan ha varit betydligt bredare än gatan.

Enligt profilritningen från grävningen 1988 förefaller det Ö–V diket ha grävts igenom ett ca 0,3 m tjocka skikt 9, som bestod av gödsel, lera, träflis och plankrester (Mikael Karlsson profilritning nr 6, schakt III). Först därunder fanns den naturliga undergrunden. Förhållandet kan stödja att Stora gatan har tillkommit sekundärt, ett litet stycke in i stadens historia (se diskussion hos Tesch 2007d:88ff). Skikt 9 motsvarar då de aktiviteter som skett på platsen innan gatan anlades.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3531	Träkonstruktion	<p>Välbevarad brokonstruktion i SV–NÖ riktning, ledande över diket (grupp 16, passage 2). Brokonstruktionen iaktogs i den nordvästra profilen, och framtoogs och undersöktes bara till en mindre del.</p> <p>Byggd med grövre stolpar och horisontella gångplank löpande längs med bron riktning. Gångplanken bärs upp av underliggande bjälkar och fasthålls av överliggande bjälkar. Bjälkarna är sinnrikt tappade och dymlade till de bärande stolparna.</p> <p>Två stolpar hörande till bron iaktogs. Dessa var upprättade i respektive kant av diket (grupp 16). Den bäst dokumenterade stolpen (i SV) var ca 0,24 m i diameter, den andra stolpen (i NÖ) var ca 0,22 m i diameter. Den SÖ stolpen framgrävdes, och det kunde konstateras att den var 0,85 m lång och hade plan botten. Den var nedgrävd ca 0,3 m. Det delvis framtagna gångplanket, i anslutning till den SÖ stolpen, var ca 0,04 meter tjockt. Bredden har varit över 0,3 meter. Den bäst iaktagna bärande bjälken (i SV) hade rektangulärt tvärsnitt (0,1x0,06 m) och var satt på högkant genom ett hål i stolpen. I den genomstickande änden, som var avfasad, fanns en genomgående horisontell dymling för att låsa bjälken vid stolpen. Den överliggande bjälken här hade kvadratisk tvärsnitt med 0,05 m sida. Den var tappad in i ett hål i stolpen.</p>

Tabell 37. Kontext i grupp 76 i passage 2.

Tomt II

Grupp 37

Tomt II:1

Lagertyp: utomhuslager

Funktion: utomhusyta på NV delen av tomt II.

Lagren tolkas bestå av avsatt och påförd, omgrävd eller bökad jord och avfall. Förekomsten av gödsel kan tyda på djurhållning. Gruppen har till-

kommit nära efter att hus H/G upphört. Den motsvarar nivån för grupp 85, längre åt sydöst på tomt II. Bland fynden märks A-keramik, litet läderspill, hornspill och delar till sammansatta enkelkammar samt en bärnstensring (fnr 14702) och en synål av järn (fnr 39716).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3115	Kulturjordslager	Ett 0,05–0,10 meter tjockt rött/grått/brunt kulturjordsblandat gödsellager med rikligt av djurben. Flertalet av benen var ställda vertikalt. I ruta H 12 fanns linser av kol och sot.
3223	Planka	En plank, storlek 0,40x0,28x0,07 meter.

Tabell 38. Kontexter tillhörande grupp 37.

Grupp 70

Tomt II:1

Konstruktionstyp: dike

Funktion: dränerande och tomtgränsmarkerande

Storlek: >2 meter långt, 0,2–0,3 meter brett, 0,3 meter djupt

Ett NÖ–SV smalt dike. Diket fortsatte mot nordväst, utanför undersökningsområdet. Diket tolkas ha tillkommit för att markera gräns för den använda delen av tomt II:1 (sydväst om diket) och en öppning för passage 3 nordöst om diket (se grupp 87).

Diket har uppfyllts med avfall relativt snart efter att det grävts. Sannolikt skedde detta då öppningen mot passage 3 direkt nordost om diket har spelat ut sin roll efter att diket i nordost (kontext 3381, grupp 71) har lagts igen. Bland de få fynden märks ett kapell, eller skärvel, från ädelmetallhantering.

Källkritiska aspekter

Nedgrävningen identifierades vid fältundersökningen först i den naturliga undergrunden. Utifrån dokumenterade lagerutbredningar är det dock tydligt att den tillkommit nära efter att hus H/G upphört. I ritningen av NV profilen finns en större sten i fyllningen i diketets övre del, vilket gör stratigrafien otydlig. Det första lager som i profilen med säkerhet kan bestämmas överlagra en del av stenen, och därmed kan bestämmas vara yngre än diket/dikesnedgrävningen, är lager 3219 (grupp 87).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3449	Kulturjordslager	Ett 0,25 meter tjockt brunt, fett ask- och kolblandat kulturjordslager med inslag av träflis, träpinnar och sten.
3450	Dike	Dike, bredd 0,2–0,3 meter, längd över 2 meter. Enligt profilritning ca 0,3 meter djupt. Lodräta nedgrävningskanter och plan botten.

Tabell 39. Kontexter tillhörande grupp 70.

S10**Tomt II:1 NO****Konstruktionstyp: staket****Funktion: tomtavgränsning****Storlek: >3,5 meter långt**

Spår av ett NV/SÖ staket som varit i bruk samtidigt med den öppna ytan på tomt II:1 nordost (se grupp 87). Det har troligen varit ett flätverksstaket, och tolkas ha utgjort en gränsmarkering mellan tomt II och passage 3.

Relationen mellan flätverksstaket S10 och S11 som var parallellt beläget var svår att avgöra, men staketen tolkas ha avlöst varandra över tid. Båda staketen bör ha tillkommit efter att diket (grupp 71) återfyllts. Rimligen är S10 äldst, och samtida med den första kavelbron i passage 3 (se grupp 29)

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2899	Pinnar/Störar	Tio stycken pinnbottnar vilka var 0,04 meter i diameter. Pinnarna var placerade i en rad i NV-SO riktning.

Tabell 40. Kontexter tillhörande staketet S10.

S11**Tomt II:1 NO****Konstruktionstyp: staket****Funktion: tomtavgränsning****Storlek: >3,5 meter långt**

Spår av ett NV/SÖ staket som varit i bruk samtidigt med den öppna ytan på tomt II:1 nordost (se grupp 87). Det har troligen varit ett flätverksstaket och tolkas ha utgjort en gränsmarkering mellan tomt II och passage 3.

Relationen mellan flätverksstaket S11 och S10 (parallellt beläget) var svår att avgöra, men staketen tolkas ha avlöst varandra över tid. Båda staketen bör ha tillkommit efter att diket (grupp 71) återfyllts. Rimligen är S11 yngst, och har tillkommit efter att den första kavelbron i passage 3 tagits ur bruk (se grupp 29). Detta eftersom störrarna i S11 förefaller överlagra en träsyll (kontext 3308) tolkas ha ingått i kavelbron.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2898	Pinnar/Störar	Bottnar av 25 stycken pinnar/störar vilka var 0,04–0,06 meter i diameter. Pinnarna/störrarna var placerade i en rad i NV-SO riktning.

Tabell 41. Kontexter tillhörande staketet S11.

Grupp 86**Tomt II:1 SV****Lagertyp: utomhuslager**

Lagren är spår av aktiviteter som skett på den SV delen av tomt II:1, efter att diket (grupp 70) har grävts. Ett siltlager med skörbrända stenar och invidliggande härdutkast tolkas som spår av en utomhushärd (3112, 3113, 3114). Förekomst av gödsel i ett yttäckande lager (3073) indikerar

djurhållning. Lagret var omrört/bökat och/eller delvis påfört. Bland fynden märks keramik typ A, hornspill, litet läderspill, vävtyngder och bränd lera, en lång hamrad bronsten (fnr 14570), en bennål (fnr 14794) och ett fragment av en skärvel från ädelmetallhantering.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3073	Gödsellager	Ett ljus brunt gödsellager med vertikalt ställda djurben, bark och träflis. Lagret var delvis kompakt och delvis poröst.
3112	Härdlager	Ett ljus grått/svart ask- och sotlager med brända ben, kolbitar och sand. Lagret var fläckvis förekommande och där det fanns var det kompakt. Härdutkast.
3113	Siltlager	Ett ljus grått ler- och sandblandat siltlager. Poröst. Påfört.
3114	Raseringslager	Ett 10-tal skärviga stenar som var <0,10–0,20 meter i diameter. Stenarna saknade synbar inbördes struktur.
3372	Raseringslager	16 stycken rundade stenar med måtten 0.10x0.20-0.30 meter lagda i en NV-SO riktning.

Tabell 42. Kontexter tillhörande grupp 86.

Grupp 85

Tomt II:2–4

Lagertyp: utomhuslager

En utomhusyta på sydvästra delen av tomt II. Den tolkas bestått av avsatt och delvis påförd/omgrävd jord och avfall. Förekomst av gödsel kan tyda på djurhållning. Ytan har tillkommit strax

efter att hus H/G upphört. Den motsvarar nivå för grupp 37, längre åt nordväst på tomt II. Bland fynden märks A-keramik, vävtyngdsfragment, något läderspill och spill efter hornhantverk, bennålar (fnr 14720 och 14721), en islägg (fnr 14800) och ett fragment av en skärvel.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3052	Kulturjordslager (träflislager)	Ett 0,15 meter tjockt brunt främst träflisblandat men även något gödsel- och halmblandat (i ruta F–G 10) kulturjordslager. Inslag av sot, kol och fläckar av lera. Homogent, men bitvis även heterogent lager.
3188	Kulturjordslager	Ett rödbrunt fett kulturjordslager med inslag av träflis i form av stickor och huggspån. Även inslag av djurben. Lagret var kompakt.
3190	Kulturjordslager (träflislager)	Se kontext nr 3052.

Tabell 43. Kontexter tillhörande grupp 85.

Grupp 73

Tomt II:1–4

Konstruktionstyp: stenkonstruktioner

Funktion: varierande

Storlek: varierande

Fyra stensamlingar och stenkonstruktioner på tomt II. Samtliga har tillkommit efter att hus H/G har upphört.

En större koncentration av sten (kontext 3157) har tillkommit invid nordöstra gaveln på hus O. Den tolkas ha anlagts för att fungera som fundament för en större kavelbrokonstruktion på den öppna ytan här (se även grupp 30). Fundamentet kan ha utgjort en undre nivå i konstruktionen B1 (se fas 5). Övriga ansamlingar/konstruktioner har oklar bakgrund.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3155	Utfyllnad?	Fyra stycken stenar i ett stråk i NO–SV riktning. Stenarna hade en diameter på 0,10–0,15 meter. Stenarna var skörbrända eller frostsprängda.
3156	Rasering?	Tre stycken stenar med 0,3–0,6 meters diameter. Saknade synlig struktur. Skärviga och rundade.
3157	Stenkonstruktion	Tjugofyra stycken stenar med 0,1–0,4 meter, lagda i NV–SO riktning. Stenmaterialet utgjordes av kantiga stenar och var tätt placerade.
3224	Rasering?	Fjorton stenar med 0,15–0,30 meters diameter.

Tabell 44. Kontexter tillhörande grupp 85.

Hus O

Tomt II:3

Konstruktionstyp: flätverk

Funktion: bostad/flerfunktionshus med stor kupolugn

Storlek: ca 4,5x3,5 meter

Byggnaden var ett flätverkshus som brunnit och rasat. En obränd och mer intakt sektion av flätverket från (nordvästra?) väggen påträffades direkt nordväst om huslämningen (kontext 2986). Den visar att väggen varit minst 1,5 meter hög. Tydliga rester av flätverksväggarna fanns även kvar in situ, i form av nederdelen av källor med i flera fall kvarsittande flätverksvidjor samt även löst liggande vidjor. Ingen säker syllstock kunde dokumenteras, utan flätverkskällorna var satta direkt i marken. Den enda plats där spår av flätverksväggar inte påträffades var i en del av den sydvästra kortväggen. Möjligen är det här som husets ingång funnits. Flera avbrutna/raserade och delvis brända delar av syll-liknande bjälkar med borrade hål för flätverkskällor påträffades liggande i husets östra och norra vägglinjer. I vissa fall fanns avbrutna källor kvar i hålen. Bjälkarna tolkas som överliggare, som har stabiliserat flätverksväggarna i överkant, alltså motsvarande hammarband och röstband. Dessa har rasat ned då huset brunnit och kollapsat. Bjälkdelen kontext nr 3056 skall ha tillvaratagits och sparats som fynd; men kan inte återfinnas i fynddatabasen.

Väggarna har stabiliserats med jordgrävda vertikala plankor, som företrädesvis stått parvis placerade på väggarnas in- och utsida. Flera bottnar av sådana plankor påträffades in situ. Fragment av plank av samma dimension som var brända

på en sida påträffades även liggande i husets östligaste del (fynd 18921). Möjliga spår av ristning iaktogs på den brända sidan, vilket indikerar att väggplankorna (invändigt?) kan ha varit dekorerade.

För att bära upp överliggare och tak har vertikala jordgrävda stolpar varit placerade i vägglinjen i husets hörn och långsidor. Dessa kan ha varit fyrkantsbilade ovan jord. En kvarsittande nederdel på en hörnstolpe fanns i husets sydligaste hörn, och mitt i den södra långväggen fanns nederdelen på en kvarstående fyrkantsbilad stolpe. Ett stolphål som påträffades strax innanför norra långväggen är möjligen också spår av en takbärande stolpe. Ytterligare ett stenskott stolphål var placerat mer mot husets mitt (kontext 2938). Utifrån stratigrafin är det dock osäkert om detta stolphål verkligen tillhört huskonstruktionen; det kan vara yngre.

Kring foten på husets ytterväggar, främst invid dess sydöstra vägg, fanns ansamlingar av sten. Dessa antas ha påförts dels för att skydda nederdelen på husets väggar, dels (i sydöst) för att fungera som stöd/underlag för kavelbrokonstruktioner i den förbindande tväpassagen (zon II:4). En mer massiv stenpackning fanns även invid husets sydöstra kortände (kontext 3157, grupp 73).

Över lämningarna av huset fanns brand- och destruktionslager. Lagrens utseende, med bränd sand, indikerar att husets tak varit täckt av grästorv som brunnit. Rester av takkonstruktionen utgörs antagligen av ett antal plank- och bjälkbitar, flera brända, som påträffades i lagren. Fynd av näver i raseringen, mellan takplanken och grästorven, indikerar att ett näverskikt funnits på taket.

Huset var försett med ett lergolv. På golvet, under brand- och destruktionslagren, fanns ett lager av kulturjord med inblandning av bland annat hasselnötter och träbitar. Lagret tolkas ha avsatts i samband med husets brukning.

I östra delen fanns en överliggande större grusad yta, som gick in mot östra väggen (kontext 3047). I fält tolkades detta som en lagning eller förstärkning av husets golv. Emellertid fanns direkt över gruslagret omfattande rester av en raserad kupolugn i form av stora mängder bränd lera och hundratal stenar. Gruslagret kan därmed tolkas som ugnens fundament. Ytterligare påträffades mindre grusansamlingar utgör antagligen raserade och omgrävda delar av samma fundament. Utifrån ugnslämningarnas läge och utseende har ugnen varit placerad i husets mittaxel, nära invid eller emot husets nordöstra kortvägg. Diametern för ugnens bas kan antas ha varit kring 1,5 meter. Fynd av flera plana sandstensbitar i raseringen kan utgöra lämningar av ugnens häll.

Ugnskonstruktionen har uppenbarligen delvis kollapsat ut över husets nordöstra kortvägg och förefaller då ha fallit över och eventuellt slagit av väggens röstband. Detta, tillsammans med raseringens utbredning, indikerar att ugnskonstruktionen haft en betydande höjd. En längre försänkning (kontext 2931) i ugnsraseringen är troligen spår av ugnens kollapsade kammare. Försänkningens utbredning indikerar möjligen också att ugnen har varit försedd med en skorstensliknande rökgång.

Huskonstruktioner med liknande vägg- och takkonstruktioner på andra platser har haft utvändiga stöttor/bjälkar i vinkel mot huset för att stötta och avlasta tyngden från taket (t ex i Hedeby och i Cowderys Down i England; se Schulze 2008; Millet & James 1983). Inga spår av att sådana stöttor funnits i hus O:s konstruktion påträffades. Att sådana saknats kan innebära att hus O varit en relativt instabil konstruktion, vilket kan ha bidragit till att huset kollapsat. Att en del av de konstruktionslämningar av trä m.m. som påträffades inte var brända indikerar att huset bara delvis brunnit innan det rasat.

En mycket stor och varierad mängd fynd kunde knytas till huset. Detta indikerar att huset inte blivit medvetet bränt/raserat, utan att det handlat om en oförutsedd olycka/brand med hastigt förlopp. Att husets destruktions- och brandnivå var så pass heterogen liksom att rikligt med fynd

påträffades i denna tyder på att rivningsmassorna efter destruktionslagren har blivit omgrävda. Möjligen har man grävt efter föremål.

I raseringslagren/brandlagren påträffades, utöver stora mängder bränd lerklining, bland annat olika järnföremål, samt ett möjligt fragment av en spelpläs av glas (fnr 14179). I ugnsraseringen fanns, inblandat med stenar, bränd lerklining och trä, en stor mängd hela och fragmenterade vävtyngder. Delar av vävtyngder påträffades också i flera av de övriga brand- och destruktionslagren.

I lergolvet och det mer orörda avsatta lager som påträffades direkt över detta påträffades också många fynd. Rester av ett näverkärl in situ fanns i husets sydligaste hörn (ej tillvarataget). Bland andra fynd här kan nämnas en skärva av en grön till ljusblå glasbägare (fnr 14475). Fynd av flera bennålar (fnr 14414–18, 14093–94), synålar av järn (fnr 14106 & 14639), en sländtrissa av ben (fnr 14387) och vad som troligen är en del av en sax tyder på ett flitigt aktivt textilhantverk i byggnaden. Även här gjordes fynd av vävtyngdsfragment och en komplett vävtyngd. Det påträffades också en del färdiga kamdelar i form av skenor och tandplattor till sammansatta enkelkammar, men bara en mindre mängd rent hantverksspill. Detta kan tyda på att färdiga delar sammanfogats till kammar i huset. En gjutform (fnr 40313), några degelfragment och en puns av järn (fnr 42085) kan antyda ett visst metallhantverk i bygganden eller i dess närhet.

Sammantaget påträffades cirka 3,5 kilo svartgodsskärvor och drygt 20 kilo hela och fragmenterade vävtyngder. En stor del av vävtyngderna påträffades i ugnsraseringen. En vävstol har stått nära ugnen. I brandlagren påträffades även ett par fyndposter textil som togs in som preparat (fnr 13612 och 13841).

Byggnaden stod kvar i fas 5 och in i fas 6a.

Källkritiska aspekter

Husets fulla omfattning rekonstruerades utifrån en noggrann genomgång av stratigrafi och dokumentationsmaterial vid rapportarbetet. Rekonstruktionen innefattar kontexter som tidigare antagits tillhöra eller utgöra andra hus. Tre tidigare tolkade hus utgår därmed (gäller hus BC, hus BM och hus N). I samband med rekonstruktionen av husets konstruktion (jordsatta stolpar, flätverk med låsande överliggare) konsulterades ugnsmurarmästare och lerbyggare Johannes Riesterer.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
2995	Brandlager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt svart/gult/orange bränt kol- och sotblandat sandlager. Enstaka brända/obrända djurben. Homogent och luftigt.
2994	Brandlager	Ett 0,04–0,08 meter tjockt orange/brunt kulturjordsblandat bränt sandlager med inslag av kol och sot. Luftigt och heterogent.
2993	Destruktion /brandlager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt grått/brunt siltlager med inslag av kulturjord och lera. Rester av brunnet torvtak. Heterogent.
2991	Destruktion /brandlager	Kontext nr 2991 bestod av ett 0,03 meter tjockt brunt/grått kulturjordslager med inslag av kol, sot och sand. Heterogent lager.
2937	Destruktion /brandlager	Ett 0,04–0,10 meter tjockt grått/brunt sandblandat kulturjordslager med enstaka inslag av träffis, kolbitar och sot. I ruta E–G 10–12 var lagret uppblandat med kvartssand. Heterogent.
2935	Destruktion	Ett brunt kulturjordsblandat kvartssandlager med inslag av näver och stenar. Stenarna var 0,1–0,15 meter i diameter. Heterogent och kompakt lager.
2872	Destruktion	Ett 0,02–0,04 meter tjockt grått/brunt kulturjordslager med inslag av både brända och obrända träbitar och plankstumpar. Något fetaktigt.
2870	Brandlager	Ett 0,02–0,08 meter tjockt rött/grått bränt sandlager med rikligt av sot, kol och skörbrända stenar (<0,1 meter i diameter). Lagret hade även inslag av grus. Något heterogent.
Brukning		
3048	Kulturjordslager	Ett 0,02-0,04 meter tjockt brunt gödselblandat kulturjordslager med inslag av hasselnötter och träbitar. Homogent med distinkt kontaktyta. I ruta D10 framkom botten till ett näverkärl, ca 0,3-0,4 meter i diameter. Kärlet var mycket tunt och dåligt bevarat och förstördes helt vid grävandet av lagret (syntes som ett negativt avtryck).
Konstruktion		
3348	Pinnar/störar	Sexton pinnar, en kluven stör och en kvadratisk bilad stör. Pinnarna/störarna uppvisade ingen synbar struktur. En del av kontexten tillhör fas 1.
3347	Pinnar/störar	Sex stycken pinnar/störar med diametrar på upp till 0,05 meter. De var placerade med ett avstånd på 0,1-0,4 meter från varandra i en NV-SO linje.
3345	Pinnar/störar	Nio stycken pinnar/störar med en diameter på 0,05 meter. Placerade i en nord-sydlig rad. Pinnarna var ställda med ett inbördes avstånd om 0,25–0,5 meter.
3126	Stolphäl	Kontext nr 3126 bestod av en 0,12 meter i diameter stor stolpe. Stolpen var placerad intill en bilad plank i nordost-sydväst och en i nordväst-sydöst.
3124	Bjälkdelar	Kontext nr 3124 bestod av fyra stycken plank/stockar med måtten 0,3–1x0,06–0,14x0,02–0,1 meter. Alla hade avbrutna ändar och den sydvästligaste plankan var delvis bränd. Den nordöstligaste stocken var bilad och hade kvadratisk tvärsnitt och på dess ena sida fanns fem borrarade hål med rester av avbrutna pinnar.
3123	Störar/pinnar	Ett 20-tal pinnar med 0,02–0,03 meter i diameter. Pinnarna var ställda i nordostlig-sydvästlig riktning.
3122	Vidjor	Flätade vidjor som var 0,01–0,02 meter i diameter. Flätverket, vilket var placerat i nordostlig-sydvästlig riktning, var som bäst bevarat längs en 2,5 meter lång sträcka.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3121	Plank	Kontext nr 3121 bestod av fyra stycken plank vilka ställts med kortsidans högkant i NO–SV riktning. Planken hade måtten 0,2x0,1–0,2x0,02–0,03 meter och var delvis brända.
3120	Störrar/pinnar	Fjorton pinnar som var 0,02–0,03 meter i diameter. Pinnarna var ställda med 0,1–0,2 meters mellanrum och placerade i nordöstlig-sydöstlig riktning.
3119	Vidjor	Flätade vidjor som var 0,01–0,02 meter i diameter. Vidjorna var bevarade längs med en tre meter lång nordöstlig-sydvästlig linje.
3118	Plank	Elva stycken plank vilka ställts på kortsidans högkant. Planken, 0,2x0,06–0,12x0,02–0,03 meter stora, var placerade i nordöstlig-sydvästlig riktning med 0,2–0,4 meters mellanrum. Flera av dem var brända.
3117	Bjälkdel	En 1,3x0,12x0,07 meter stor bilad stock med kvadratisk tvärsnitt. Stocken hade på dess ena sida fyra borrarade hål med rester av avbrutna pinnar (0,02–0,03 meter i diameter). Dessutom fanns, infogat i varsin ände av stocken, två bilade plank. Planken var 0,01–0,03 meter tjocka och 0,08–0,12 meter breda. Stocken var delvis bränd.
3056	Bjälkdelar	En bilad stock med kvadratisk tvärsnitt, 1,1x0,12x0,07 meter. På dess ena sida fanns sex stycken borrarade hål med rester av avbrutna pinnar. Stocken var delvis bränd och låg vält med de borrarade hålen åt nordost. Till en början såg det ut som om stocken hade ett urtag i dess nordvästra ände och att den nordvästligaste resvirkesplankan i 3053 delvis infogats i detta urtag. Men när 3056 lyftes verkade det snarast som om formen bildats genom att träet utsatts för långvarigt tryck. Stocken sparades som fynd.
3055	Konstruktion	Flätade vidjor, placerade i NV-SO riktning, som var 0,01–0,02 meter i diameter. Vidjorna var delvis brända.
3054	Pinnar/störrar	Kontext nr 3054 bestod av sju stycken pinnar som var 0,02–0,04 meter i diameter vilka var ställda i nordvästlig-sydöstlig riktning.
3053	Plank	Sex stycken plank i nordvästlig-sydöstlig riktning vilka ställts på kortsidans högkant. Planken var 0,2x0,08–0,14x0,02–0,03 meter. Avståndet mellan planken varierade mellan 0,3–1 meter. I E 14 fanns ytterligare en plank vilken ställts på kortsidans högkant i nordöstlig-sydvästlig riktning mot en av planken i nordvästlig-sydöstlig så att det bildade en T-form. I D 14 och G 14 bildade 3053 hörn med den NV (3121) respektive SÖ (3118) väggen i samma hus (se tolkning). Flera av planken var brända.
3051	Stolphål	Ett 0,12 meter i diameter stort stolphål. Stolphålet var 0,05 meter djupt och hade plan botten.
3049	Lergolv	Kontext nr 3049 bestod av ett 0,03–0,08 meter tjockt grått, bitvis grus- och kulturjordsblandat, rent lerlager. Kompakt, homogent (förutom i C–D 10–14: endast lerfläckar blandat med kompakt kulturjord) och med distinkt kontaktyta.
3047	Gruslager	Kontext nr 3047 bestod av ett 0,02–0,08 meter tjockt grått lerblandat gruslager. Homogent, mycket kompakt och med distinkt kontaktyta.
3046	Stenansamling	Femton stenar med 0,1–0,4 meters diameter, placerade i NO–SV riktning. Några av dem var lagda i NV–SO riktning (dessa med en diameter på 0,4 meter). Alla stenar var kraftigt skörbrända.
2999	Bjälkdel(?)	Trästycke (planka/stock/bjälke), ca 1,05 meter långt och 0,12 meter brett. Endast dokumenterat på planritning (saknar textbeskrivning).
2999	Stenansamling	Stenar vilka var 0,1–0,4 meter i diameter. Stenarna var i det närmaste placerade i NO-SV riktning. Stenarna låg i ett gruslager (2992).

Tabellen fortsätter på nästa sida

2998	Konstruktion (trä/sten)	Raserade delar av konstruktion/konstruktioner bestående av spridda stenar, träplank och hela eller delar av vävtyngder (17 stycken). Vävyngderna var spridda över en större yta men en koncentration fanns dock i ruta F 13–14 (där även det mesta av stenskrålet var placerat). Fyra av vävtyngderna är dekorerade med fyra mindre fördjupningar.
2996	Stenansamling	Sju stenar vilka var 0,15–0,2 meter i diameter. Främst kantiga stenar; utan synbar inbördes struktur.
2992	Gruslager	Ett 0,02-0,15 meter tjockt rent grått gruslager. I botten av lagret fanns dock en tunn lins av k-jord vilket grävdes samman med 2992. Även inslag av kol, sot lera och sand
2986	Flätverk	Ett rektangulärt format flätverk med måtten 1,5x0,8 meter vilket påträffades i horisontalt läge. Flätverket var uppbyggt av en stomme bestående av fem parallellt placerade pinnar/störar med ett avstånd på 0,2 meter ifrån varandra. Pinnarna/störarna var 0,04–0,05 meter i diameter och hölls på plats av flätade vidjor som var 0,005–0,02 meter i diameter.
2941	Vidjor	Vidjor vilka var placerade i NV-SO riktning. Vidjorna var 0,02 meter i diameter.
2940	Plank	En plank vilken var ställd med ena kortsidans höggkant nedåt. Plankan var 0,08 meter bred och 0,03 meter tjock.
2939	Stenansamling	Ett 10-tal stenar vilka var 0,05–0,15 meter i diameter. Utan tydlig inbördes struktur.
2938	Stolphål	Botten av en stenskodd stolpe. Stolpen var 0,15 meter i diameter och stenarna var 0,05–0,15 meter i diameter.
2934	Stenansamling	Ett 10-tal stenar som var 0,2–0,5 meter i diameter. Stenarna var övervägande kantiga. Låg utan synbar inbördes struktur.
2933	Stenansamling	Ett 10-tal stenar som var 0,2–0,5 meter i diameter. Stenarna var placerade i NO–SV riktning.
2932	Ugn (raserad)	Ett 0,1–0,15 meter tjockt gult/rött kol- och lerkliningsblandat bränt sandlager. Några av lerkliningsbitarna var upp till 0,2 meter långa och hade avtryck från sten. Lagret var luftigt och homogent.
2931	Försänkning	En ojämn grop/försänkning som var ca 4,4x2 meter stor och 0,1–0,12 meter djup, dock något grundare i den östra delen.
2875	Ugn (raserad)	Ett 0,02–0,05 meter tjockt hårt bränt sandblandat lerlager. Lagret innehöll bitar av bränd lerklining och en plank med en bit textil.
2874	Ugn (raserad)	Ett 0,05–0,1 meter tjockt grått/brunt grusigt kulturjordslager med skörbrända och skärviga stenar. I ruta D 14 framkom även lerkliningsbitar vilka var 0,2 meter i diameter varav en del hade stenvtryck. Lagret var luftigt och homogent.
2873	Ugn (raserad)	Cirka 200-300 stenar, främst kantiga men även skärviga. Täckte en 16m ² stor yta. Stenarna låg bitvis tätt packade och bitvis med stenar på höggkant och i flera lager med luftfickor i mellan. Stenarna låg i en närmast oval form placerad i öst-västlig riktning.
2873 (trä)	Plank	Fem trästycken, varav fyra var brända/kolade. Det största var ca 0,45x0,17 meter stort. Tjocklek/övrigt utseende okänt. Endast dokumenterade på planritning (saknar textbeskrivning).
2851	Vidjor	Kontext nr 2851 bestod av ett 30-tal väldigt fragmenterade vidjor (har troligtvis ursprungligen varit färre – flera av dem bör ha suttit ihop) vilka var 0,01 meter i diameter. Vidjorna var placerade i NO–SV riktning.

Tabell 45. Kontexter tillhörande hus O.

Grupp 88**Tomt II:5****Konstruktionstyp: härdlämning****Funktion: utomhushärd**

Lämningar av en nedgrävd utomhushärd strax intill det sydvästra hörnet av hus J. Underst i nedgrävningen fanns en påförd grusbädd varpå den raserade härden varit anlagd. I grusbädden påträffades en fragmenterad oljelampa i A-gods (fnr 14963) och en laggkärlstav av trä (fnr 16388).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3147	Rasering	Ett 0,02–0,03 meter tjockt blått/grått bränt sand-, kulturjords- och sotblandat asklager. Lagret innehöll fem stycken skärviga stenar med 0,05–0,10 meters diameter. Lagret var homogent och poröst.
3183	Gruslager	Ett grusblandat småstenslager (stenar: <0,05 meter i diameter). Luckert och luftigt.
3189	Härdlager	Ett 0,01 meter tjockt grått/svart kol- och sotlager.
3191	Nedgrävning	En troligen i det närmaste cirkelrund grop med en iakttagbar diameter på 0,30–0,40 meter. Gropen fortsatte dock in den SÖ profilväggen. 0,50 meter djup.

Tabell 46. Kontexter tillhörande grupp 88.

Hus J**Tomt II:5****Konstruktionstyp: oklar****Funktion: byggnad****Storlek: bredd minst 5 meter**

Lämningar av ett hus med lergolv. Lämningar återstod av husets nordvästra ände. Huset har fortsatt mot sydöst, utanför undersökningsytan. Huset har brunnit. Inga fynd finns registrerade från huslämningen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3148	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt grått/svart fläckvis förekommande bränt sandblandat ask- och sotlager
3149	Lergolv	Ett vitt/grått fläckvis förekommande kulturlagerjordsblandat lerlager.

Tabell 47. Kontexter tillhörande hus J.

Grupp 89**Tomt II:5****Lagertyp: utomhuslager**

Ett kulturlager som avsatts utomhus. Överlagrar de iakttagna lämningarna av hus J. Lagret var fyndtomt, förutom ett ben med en ristad triquetra (fnr 14789).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3146	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt brunt halvfett kulturjordslager starkt träffisblandat och med inslag av kol. Lagret grävdes ihop med 3147.

Tabell 48. Kontexter tillhörande grupp 89.

S2**Tomt II:5****Konstruktionstyp: staket****Funktion: tomtavgränsning****Storlek: oklar**

Konstruktionen består av sju störhål/störbottnar som framkom på samma stratigrafiska nivå, nära invid den sydöstra schaktväggen. Störhålen/störbottnarna bildade en SV–NÖ rad, och tolkas

som lämningar av ett staket. Tydligast är detta för de tätt ställda störrarna närmast passage 3 längst i nordost (kontexter 3185 & 3186). Staketets ursprungliga längd är oklar.

Staketet kan tolkas ha utgjort en sydöstlig gräns mellan den använda/bebyggda delen av tomt II och den del av den öppna ytan, breddningen av passagen till ett öppet gårdstun, som var belägen inom tomt II:2–4.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3185	Pinn-/störbottnar	Fyra stycken pinnar med 0,02–0,03 meters diameter, placerade i en rad i NO–SV riktning.
3186	Störbotten	En obarkad stör med 0,06 meters diameter. Stören lutade mot väster.
3187	Pinn-/störbottnar	En pinne och ett pinnhål. Båda hade en diameter på 0,03 meter.

Tabell 49. Kontexter tillhörande gruppstaketet S2.

Passage 3**Grupp 29****Tomt II:2–II:4 (del av), passage 3 samt tomt III:2–III:5****Lagertyp: passagelager och lager i utvidgad passage**

Lager som tillkommit utomhus, i det öppna utrymmet inom tomt II, passage 3 och tomt III. I lagren fanns dessutom konstruktionsrester, några längre trästockar- och bjälkar. Gruppen har tillkommit efter att stenfundamenten uppförts

(grupp 30, del av grupp 73). De större trärester som fanns i gruppen tolkas som rester av en eller flera kavelbroar som legat över stenfundamenten. Träet tolkas främst ha utgjort underliggare för gångplank.

Bark, och kanske även träflis och sand, har påförts för att dränera och skapa gångytor. Förekomst av gödsel kan indikera djurhållning. En nivå med ett par mindre brandlager kan möjligen utgöra spår av en husbrand. Bland fynden märks keramik typ A och amforagods, läderspill, hornspill och några fynd bärnsten, bennålar (fnr 14779, 14772, 14785 och 14683), samt textilfragment (fnr 14693, 14766 och 16045).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2962	Träflislager	Ett 0,02–0,07 meter tjockt, brunsvart, fett kulturordslager med ett stort inslag av träflis. Homogent och kompakt.
2963	Syllstock	En stock som ligger i NO–SV riktning.
2967	Syllstock?	En 3,5x0,10 meter stock som låg i NV–SO riktning. Den var mycket krokig.
2969	Träflislager	Ett 0,10–0,15 meter tjockt, grått träflisblandat kulturjordslager. Lagret var torrt, luftigt och innehöll rikligt med djurben. I rutorna E–G 17–18 fanns ett barklager som grävdes in i 2969. I D–H 17 verkade lagret vara omgrävt med vertikalt stående djurben.
3007	Sandlager	Ett 0,03–0,07 meter tjockt, gulbeige-grått finkornigt sandlager.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3204	Kulturlagerslager	Ett 0,03–0,10 meter tjockt ljusbrunt kulturlagerslager med stort inslag av träflis.
3240	Brandlager?	Ett 0,02–0,08 meter tjockt gulbeige lager av sand med inslag av kol. Lagret var relativt kompakt och homogent.
3247	Kulturlagerslager	Ett 0,005–0,030 tjockt, homogent rödbrunt organiskt kulturlagerslager.
3257	Brandlager	Ett 0,005–0,01 meter tjockt, svart fett lager av sot. Lagret var homogent.
3265	Konstruktion	En bilad stock som var 2,5x0.15 meter.
3270	Gödsellager	Kontext nr 3270 bestod av ett brunt kulturlagerslager med stort inslag av gödsel och med ett litet inslag av träflis.
3292	Gödsellager	Ett 0,05–0,15 meter tjockt brungrönt gödsellager med inslag av träflis. Kompakt.
3294	Barklager	Kontext nr 3294 bestod av ett 0.05–0.10 meter tjock lager bestående av bark.
3295	Stock	En 1,5x0,10 meter stor stock som låg i NO–SV riktning.
3308	Rasering	En 2,6x0,10–0,20x? meter stor avbilad stock. Dåligt bevarad och starkt sammanpressad.

Tabell 50. Kontexter tillhörande grupp 29 i passage 3.

Grupp 71

Passage 3 & tomt III:1

Konstruktionstyp: dike

Storlek: iakttagbar längd ca 3 meter (NV–SÖ) respektive 2 meter (NÖ–SV) bredd >1 meter respektive 0,6 meter och ca 0,2 meter djupt.

Ett grävt dike i L-form. Dikena fortsatte in i de nordvästra och nordöstra schaktväggarna. Det NV–SÖ diket gick över hela passage 3:s bredd. Utifrån profilritning av den nordvästra profilen ställd mot planritningen förefaller diket vid schaktväggen ha gjort en sväng mot norr.

Dikena hör tidsmässigt samman med anläggandet av ”den utvidgade passagen”, den stora öppna yta eller gårdstun som utgjorde en del av tomt II, passage 3 och tomt III. Dikena tolkas ha grävts för att avgränsa den nordvästra delen av tomt III (=III:1) från denna yta.

Under tiden dikena varit öppna bör den invidliggande delen av tomt II ha utnyttjats som passage mellan denna öppna yta och Stora gatan i nordväst (se grupp 87).

Dikena förefaller ha igenfyllts relativt snart efter att de grävts. Det NV–SÖ diket har längst i nordväst till stor del fyllts igen med en mängd stenar, 0,1–0,4 meter stora. Bland fynden märks en syl av järn (fnr 41894).

Källkritiska aspekter

Respektive dike dokumenterades vid olika tillfällen vid fältundersökningen: det SV–NÖ diket upptäcktes och dokumenterades före det NV–SÖ diket. De antogs också vara grävda vid olika tillfällen, där det NV–SÖ skulle vara det äldsta. Profilritningen av NV profilen visar dock att diket grävts från en betydligt högre nivå än där det iaktogs i plan.

Utifrån en samlad förnyad genomgång av dokumentationsmaterialet (stratigrafiska relationer, planritningar och sektioner) kan båda dikena bestämmas utgöra delar av en och samma dikesgrävning.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2970	Stenfyllning	Ursprungligen bestämt som stenskott stolphål. Den i plan dokumenterade kraftiga ”stenskoningen” fortsatte in i NV schaktväggen. Utifrån ritningen av NV profilen kan stenen bestämmas att företrädesvis ha utgjort fyllning i diket (3381). Stolphålet med bevarad stolpbotten har förts till grupp 92.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3262	Nedgrävning /dike	En >3 meter lång, 0,6 meter bred och 0,2 meter djup (0,25–0,35 meter djup enligt profilritning) nedgrävning. Fortsatte in i NÖ schaktväggen. Sydöstra nedgrävningskanten var lodrät, medan NV nedgrävningskanten var mer flack och mindre tydlig. Går ihop med nedgrävning 3381.
3293	Fyllning i nedgrävning	Ett gråsvart sandlager med inslag av kol, träflis och skörbränd sten. Lagret var heterogent. Fyllning (eventuellt avsatt) i nedgrävning 3262.
3381	Nedgrävning /dike	En >2 meter lång, >1 meter bred och 0,2 meter djup (0,55 meter djup enligt profilritning) nedgrävning/dike i NV-SÖ riktning. Fortsatte in i NV schaktväggen. Med raka nedgrävningskanter (NÖ nedgrävningskanten sluttande enligt profilritning) och med plan botten med spadmärken (mer spetsig botten enligt profilritning). Går ihop med nedgrävning 3262.
3391	Kulturjordlager	Ett mörkt brungrått kulturjordlager med inslag av mörkt grå sand, aska och kol och träflis. Lagret var heterogent men mycket kompakt. Fyllning (eventuellt avsatt) i botten av nedgrävning 3381.
3426	Fyllning i nedgrävning	Ett gulbrunt/grått lager bestående av två tredjedelar sand och en tredjedel kulturjord, med inslag av träflis. Påford fyllning i nedgrävning 3381.

Tabell 51. Kontexter tillhörande grupp 71.

Tomt III

Grupp 36

Tomt III:1

Lagertyp: utomhuslager

Lagren har tillkommit utomhus på tomt III:1. En förekomst av gödsel indikerar djurhållning. Bland fynden finns begränsade spår av olika hantverk. Ett antal pinnar/störor och pinnhål utgör spår av aktiviteter och konstruktioner inom ytan. En grupp med tätt ställda störor var brända. Två separata nivåer med brandlager visar också på

spår av brand. Lagren har tillkommit innan diket (grupp 71) grävts. Dikesgrävningen har skurit igenom samtliga lager i gruppen. Bland fynden märks laggkärlsband (fnr 16266 och 16269), en segmenterad silverfoliepäråla (fnr 14701), en sländtrissa av sten (fnr 14713), en bennål (fnr 39811) och ett litet ringspanne med upprullade ändar (fnr 15018).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3192	Gödsellager	Ett 0,005–0,03 meter tjockt, rödbrunt, mycket fett gödsellager med välbevarat organiskt material, till exempel halm. I lagret fanns ett stort inslag av fiskben och en del hasselnötter. I lagret fanns också inslag av askfläckar.
3214	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt ljusgult lager av bränd sand med inslag av kol. Lagret var poröst och homogent.
3215	Brandlager	Ett 0,005–0,02 meter tjockt svart, kompakt och sotigt lager. Det var svårt att avgöra om lagrets utbredning i plan var den ursprungliga utbredningen för lagret eller om lagret var avgrävt.
3238	Gödsellager	Ett 0,005–0,06 meter tjockt, rödbrunt, mycket fett, kompakt och illaluktande gödsellager med välbevarade rester av organiskt material som till exempel halm och hasselnötter. I lagret fanns inslag av askfläckar. Lagret var homogent.
3239	Pinnbottnar /pinnhål	Tolv stycken pinnar med en diameter på 0,04 meter. Två av pinnarna är förkolnande, medan resten är helt bortbrända och endast kvarstår som negativa avtryck i marken. Pinnarna står i en regelbunden formation inom en 0,50x0,30 meter stor yta. De står med andra ord relativt tätt.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3245	Pinnhål	Tre stycken pinnhål med 0,03 meters diameter som stod i en linje i nordnordvästlig till sydsydöstlig riktning. Pinnarna har förmulnat helt och lämnat negativa avtryck efter sig.
3258	Utjämningslager	Ett 0,01 meter tjockt gråvitt lager av sand. Homogent.
3260	Brandlager	Ett 0,03 meter tjockt, gråsvart sot- och kollager med inslag av gul bränd torv och vit aska. I övrigt var lagret homogent.
3261	Nedgrävning	En 0,65x0,45 meter stor nedgrävning med skålad botten och sluttande kanter. Djupet var 0,16 meter. Fyllningen utgjordes av överlagrande brandlager (3214 och 3215). I nedgrävningens norra del fanns ett djupare avsnitt som verkade vara en nedgrävning i nedgrävningen. Denna mindre nedgrävning hade en diameter på 0,20 meter och ett djup på 0,06 meter med lodräta kanter och var rund till formen. Fyllningen utgjordes av 3214.

Tabell 52. Kontexter tillhörande grupp 36.

Grupp 92

Tomt III:1

Konstruktionstyp: nedgrävningar

Funktion: avgränsande?

Gruppen bestod av fyra gropar som grävts i övre delen av nedgrävningsskanten/”insidan” (nordöstra respektive nordvästra sidan) av dikesnedgrävningen grupp 71, innan diket återfyllts. Ett stolphål med bevarad stolpbotten (kontext 2970), som även det anlagts i nedgrävningsskanten av diket, kan ha anlagts vid samma tillfälle.

I minst tre av groparna, kontexter 3160/2965 (fnr 40299) samt kontexter 3194, 3213, fanns deponerade brända vävtyngder av lera. Ytterligare delar av vävtyngder som förts till lager 2965 (grupp 90) kan härröra från groparna. I stolphålet 2970 påträffades en gjuten bältessolja av kopparlegering (fnr 14883).

Nedgrävningarna tolkas ha tillkommit i någon form av juridiskt/rituellt sammanhang. Kanske har de, liksom diket (grupp 71), tjänat för att avgränsa ytan motsvarande tomt III:1.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2970	Stolphål (stolpbotten)	Ursprungligen bestämt som stenskott stolphål. Den i plan dokumenterade kraftiga ”stenskoningen” fortsatte in i NV schaktväggen. Utifrån ritningen av NV profilen kan stenen bestämmas att företrädesvis ha utgjort fyllning i diket (förd till grupp 71), så kontexten utgjordes alltså primärt av ett stolphål med bevarad stolpbotten. Stolphålet och stolpen har överlagrats av fyllningen i diket.
3160	Nedgrävning	En 0,45x0,77 meter stor rund nedgrävning med skålad botten. Djup 0,35 meter. I nedgrävningen låg en bränd vävtyngd i lera. Nedgrävningen låg kant i kant med flätverk (S28). Fylld med 2965 (grupp 90).
3193	Kulturlager	Ett 0,16 meter tjockt mellanbrunt poröst kulturlagerslager med sex stycken stenar, varav två stycken var skörbrända. Stenarna var kantiga och med en diameter på 0,10x0,10x0,08 meter. Lagret var homogent. Fyllning i 3194.
3194	Nedgrävning	En 0,45x0,60 meter stor rund skålad grop med branta kanter. Djup 0,2 meter.
3195	Kulturlager	Ett ca 0,10 meter poröst lager av sand med inslag av kulturlager. Det var homogent. Fyllning i 3211.
3211	Nedgrävning	En 0,35 meter i diameter stor nedgrävning som är skålad med sluttande kanter. Djup 0,10 meter.
3212	Kulturlager	Ett 0,25 meter tjockt gråbrunt kulturlagers- och lerblandat sandlager. Lagret var heterogent. Fyllning i 3213.
3213	Nedgrävning	En 0,45x0,45 stor oval grop med skålad botten och lodräta kanter. Djup 0,25 meter.

Tabell 53. Kontexter tillhörande grupp 92.

S28**Tomt III:1****Konstruktionstyp: flätverksstaket****Funktion: avgränsande**

Gruppen bestod av rester av vidjor och störar från ett flätverksstaket. Staketet har löpt i L-form på insidan av diket (grupp 71), i linje med de tidigare upptagna groparna (grupp 92). Staketet har fortsatt mot nordväst och nordost, utanför undersökningsområdet.

Dikt an mot utsidan på staketets NV-SÖ sträckning fanns en lagd rad med mindre stenar. Staketet med stenraden tolkas ha avgränsat en aktivitetsyta på tomten (grupp 90).

Arrangemanget med aktivitetsytan och flätverksstaket har troligen existerat fram till undergrupp 195 (se kontext 3159, 2964).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2964	Vidjor	Flätade vidjor i vinkel som möttes i ett sydligt hörn. Både den NV-SÖ delen och den NÖ-SV delen var två meter långa och bestod av 3-5 stycken sammanflätade vidjor. Vidjornas tjocklek var 0,02–0,05 meter. En av vidjorna ligger i nedgrävning 2950. Vidjorna i det NV-SÖ flätverket var diagonalt avskurna.
3159	Käppar	En liggande och nio stycken stående pinnar och störar av trä. Pinnarna och stöarna gick i nordsydlig och östvästlig riktning och bildade på så sätt ett hörn. I stöarna hade vidjor (2964) flätats in. Att döma av de störar som var intakta verkade deras ursprungliga avstånd till varandra ha varit 0,20 meter. Pinnarna och stöarna hade en diameter på 0,03–0,05 meter. I nordsydlig riktning stod fem pinnar och störar. I östvästlig riktning stod fyra pinnar och störar och den västligaste pinnen/stören låg ned i nedgrävning (2950).
3161	Konstruktion	Sju stenar med en diameter på 0,15–0,20 meter, lagda i en rad i NV-SÖ riktning. Stenmaterialet utgjordes både av kantiga och rundade stenar.

Tabell 54. Kontexter tillhörande grupp 28.

Grupp 90**Tomt III:1****Lagertyp: utomhuslager****Funktion: aktivitetsyta**

Ett lager som i grunden bestod av påförd sand. Lagret var uppblandat med kulturjord. Lagret tolkas som en anlagd och använd aktivitetsyta utomhus på tomt III:1. Aktivitetsytan har avgränsats av flätverksstaket S28.

Frånvaro av gödsel talar emot en användning för djurhållning och frånvaron av avfall från

hantverk (med enstaka undantag) talar emot att ytan använts för hantverk. Det som kan sägas är att ytan verkar ha hållits städad. Fynden var få. Främst bestod de av delar av vävtyngder, som kan härröra från depositionerna i de underlagrande groparna (se grupp 92), och enstaka järnobjekt. Ett noterbart fynd, intaget som prov (prov nummer 1428), utgörs av vax.

Arrangemanget med aktivitetsyta och flätverksstaket har troligen existerat fram till undergrupp 195 (se kontext 3159, 2964 i S28).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2965	Typ	Ett 0,01–0,08 m tjockt gråvitt till mörkbrunt sandlager med inslag av kulturjord och kolstänk. Kontaktytan mot underliggande lager (inklusive grupp 92) var diffus och på vissa ställen odefinierbar. Lagret var svårt att avgränsa västerut i plan. Sanden har runnit ner under vidjorna i underlagrande flätverkstaket (S28).

Tabell 55. Kontext tillhörande grupp 90.

S50**Tomt III:1****Konstruktionstyp: staket****Funktion: avgränsande**

Stör- och pinnbottnar i ett huvudsakligen SV–NÖ stråk, sannolikt spår av minst två staket.

Staketen har tillkommit efter att diket (S71) har igenlagts. Ett av staketen har brunnit.

Staketen tolkas ha avgränsat den öppna ytan mot sydost från aktivitetsytan på tomt III:1.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3241	Pinnbottnar	Fjorton stycken pinnbottnar med en diameter på 0,04 meter. De stod inom ett 2,0x0,4 meter stort område. De flesta av pinnarna var eldpåverkade.
3246	Störar	Två störbottnar med 0,08 meters diameter, som står med 0,6 meters inbördes avstånd i nordsydlig riktning.

Tabell 56. Kontexter tillhörande grupp 50.

Hus V**Tomt III:3****Konstruktionstyp: hus på syllsten?****Funktion: oklar****Storlek: oklar**

Möjligen en del av en huslämning av ett hus som, om det varit ett hus, fortsatt mot nordost utanför undersökningsområdet. Lämningarna bestod av fyra stenar, som kan ha utgjort en del av det tänkta husets sydvästra syllstensrad, samt ett däröver liggande lager med påförd lera.

Konstruktionen tolkas som syllsten till en byggnad som legat mot den nordöstra avgränsningen för den öppna ytan, det stora gårdstunet på tomt II, passage 3 och tomt III. Fynden var få, litet läderspill, bränd lera och ett par fragment keramik typ A.

Källkritiska aspekter

Två klenare stockar har tidigare tolkats som delar av huset syll (2963, 2967). Ingen av stockarna hade fysisk kontakt med den tänkta syllstenen. En stock låg en bit bort ifrån och närmast vinkelrätt mot syllen. Den andra stocken, som låg parallellt med syllen (NV om denna), överlagrades av lerlagret. Båda stockarna har omtolkats som möjliga underliggare för kavelbroar och tillförts grupp 29.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2968	Syllsten	Fyra kantiga stenar cirka 0,2x0,2 meter stora.
3158	Kulturlager	Homogen grå lera, cirka 0,03–0,05 meter tjockt.

Tabell 57. Kontexter tillhörande hus V.

Grupp 30**Tomt III:2–3****Konstruktionstyp: stenpackning****Funktion: dränerande kavelbrofundament****Storlek: oregelbunden form, ca 4x2 meter**

En huvudsakligen enskiktad packning av stenar, som delvis anlagts på ett påfört gruslager. Sten-

packningen tolkas ha fungerat dränerande och har utgjort ett fundament för en överliggande kavelbrokonstruktion (se grupp 29). Den har anlagts i samband med att den öppna ytan inom en del av tomt II/passage 3/tomt III anlagts som ett utvidgat gårdstun som varit gemensamt för tomterna II och III. Stenpackningen kan vara anlagd i den öppna ytans NÖ kant. En motsvarande

stenpackning längst den SV kanten fanns invid hus O (del av grupp 73). Bland fynden från konstruktionen märks en bennål (fnr 14998) och ett ben med en ristad triquetra (fnr 15026).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3259	Konstruktion	Sju större och nio mindre stenar som ligger i NO–SV riktning. De stora stenarna har en diameter på 0,3–0,5 meter och de mindre stenarna var 0,15–0,25 m i diameter.
3296	Gruslager	Ett 0,05 meter tjockt påfört lager med grus.
3309	Konstruktion	Två stenar med diametern 0,2–0,35 meter.
3332	Konstruktion	Trettio flata och kantiga stenar i varierande storlek. Den minsta stenen var 0,10 meter i diameter och den största stenen var 0,30x0,10 meter.

Tabell 58. Kontexter tillhörande grupp 30.

Hus Z

Tomt III:5

Konstruktionstyp: hus på syllstensram?

Funktion: oklar

Storlek: oklar

En eventuell huslämning som utgjordes av vad som tolkats som syllsten i form av en gles NV–SÖ stenrad samt en bränd stock som kan ha utgjort husets NÖ–SV syll. Stocken, som fortsatte utanför undersökningsområdet, låg på ytterligare en möjlig syllsten. Lämningarna täcktes av brandlager, och däröver rasering i form av sand. En intilliggande ansamling eldpåverkad sten tol-

kas också utgöra rasering, möjligen i form av ut-riven syllsten, från huset (kontext 3205)

Lämningarna fortsatte mot sydost och nordost, utanför undersökningsområdet.

Tolkade som huslämning utgör de iakttagna lämningarna spår av husets västligaste hörn. Huset utgjorde då också begränsning för den öppna ytan, det utvidgade gårdstunet, som omfattade delar av tomt II, passage 3 och delar av tomt III. Huset var nästan fyndtomt.

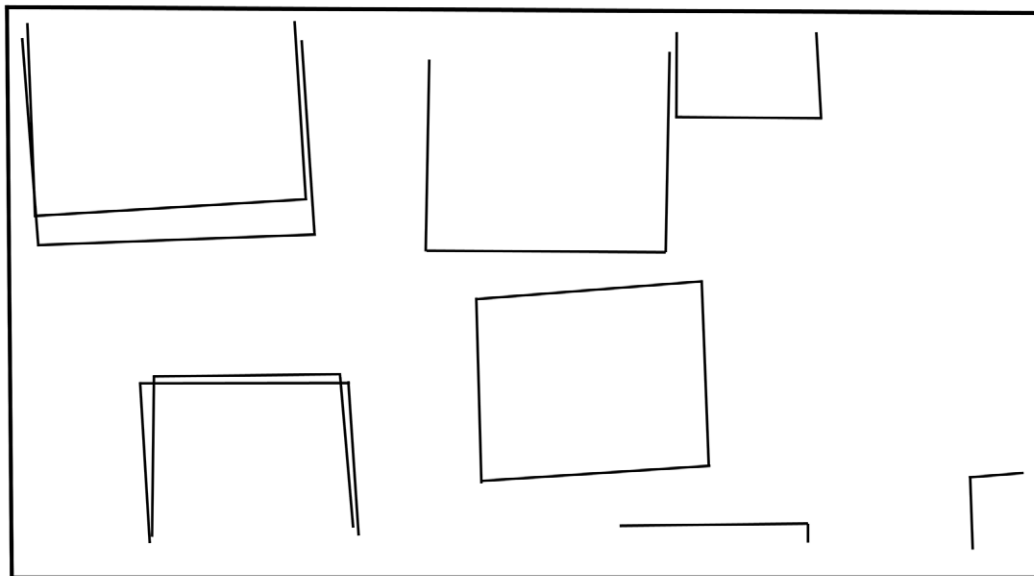
Kontext ID	Typ	Beskrivning
3205	Rasering	Fyra skörbrända stenar, 0,2–0,4 meter i diameter.
3206	Sandlager (rasering)	Ett 0,02 meter tjockt ljusbeige sandlager.
3207	Brandlager	Kontext nr 3207 bestod av ett hårdbränt grått brandlager med inslag av kol och k-jord.
3208	Brandlager	Kontext nr 3208 bestod av ett 0,01–0,05 meter tjockt orangerött lager bestående av sand, k-jord och lera.
3209	Syllsten	Kontext nr 3209 bestod av fyra stenar som var ca 0,40 meter i diameter som låg i NV–SO riktning.
3210	Syllstock	Kontext nr 3210 bestod av en bränd stock som var 0,30x0,20 meter. Stocken vilade på en sten som var 0,20 meter i diameter. Resten av konstruktionen fortsatte in i profilen.

Tabell 59. Kontexter tillhörande hus Z.

Fas 5, ca 1000–1015

Fas 5, som omfattar tiden ca 1000 till ca 1015, är delad i två underfaser eftersom det skett strukturella förändringar i tomternas användning med byggande av nya hus under fasens lopp. Den strukturerade tomstruktur med passager samt smärre hus inom tydligt zonindelade tomter som

uppstod under fas 4, konsoliderades ytterligare. Även den säregna utvidgningen av passage 3 till ett kanske tomtgemensamt gårdstun på ömse sidor om passagen som anlades i föregående fas, levde vidare kvar i fasen. Vi kan vagt ana en liknande lösning kan ha funnits väst om tomt I:3.

Figur 50. Husen i fas 5a och 5b lagda över varandra, samt hus O på tomt II:3 som låg kvar sedan fas 4.

Fas 5a

Hus O som uppfördes på tomt II under fas 4, stod kvar under hela fas 5 och in i fas 6. Alla övriga byggnader har haft sina livstider inom fasen. På tomt I uppfördes husen M och C med snarlika utbredningar som sina föregångare från fasen före, hus I och B.

Hus M har varit ett stolpburet hus med oklar konstruktion, kanske med torvtak. Det har tolkats som ett flerfunktionshus. Hus C har varit byggt i flätverk och med torvtak delvis stött av jordgrävda stolpar. Inga av husen visade spår efter härdar. Längs passage 1 och vid ena kanten av tvärpassagen mellan husen har dräneringsrännan från föregående fas utvecklats till en ränna av mera permanent karaktär, med plankfodring längs sidorna. För första gången ser vi en antydning till flätverksstaket i tomtgränsen mot passage 2, S38.

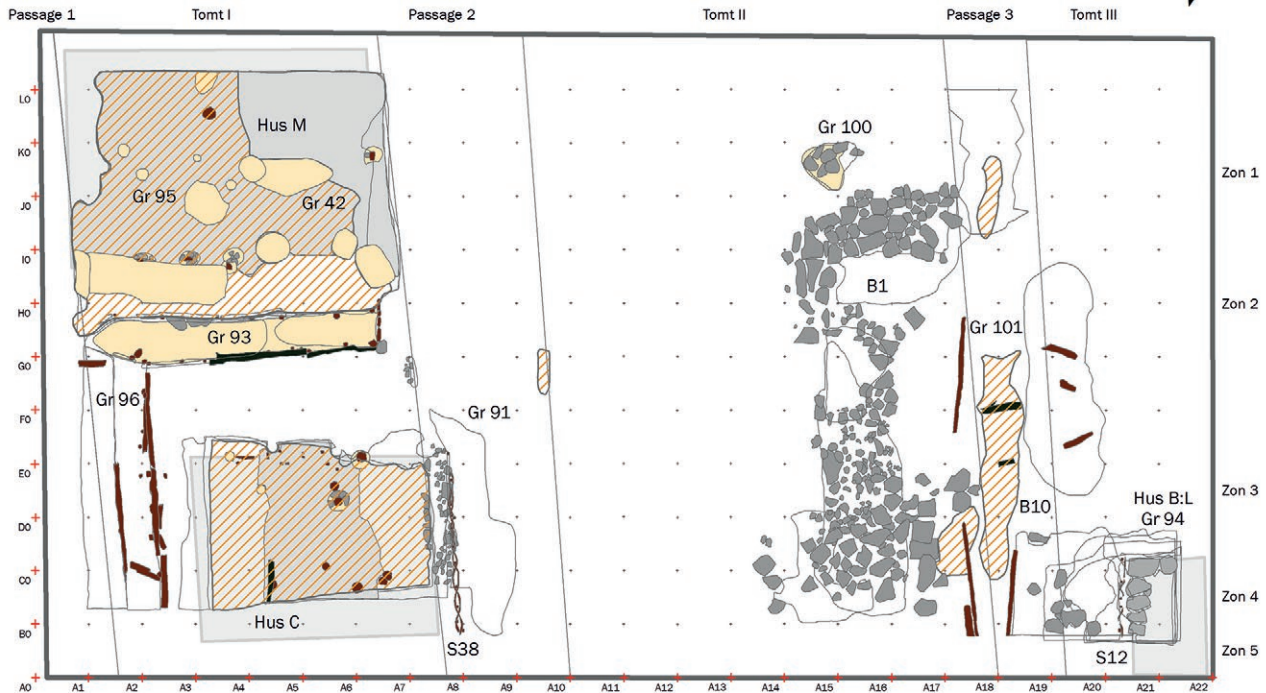
Inom tomt II har hus O stått kvar fasen igenom. Husen U, S och K uppfördes under fasen. Hus U, närmast Stora gatan, har anlagts på syllsensram men i obekant byggnadsteknik. Det har troligen utförts visst horn- och benhantverk i byggnaden. Hus S var också uppfört på syllsten

men också i obekant byggnadsteknik. Byggnaden kan ha hyst metallhantverk. Dock finns en osäkerhet om hantverket utövats inomhus eller i utomhusmiljö. Hus K längst ned i zon 5 har varit byggt i jordgrävt stavverk, i palissadteknik, och har hyst en vävstol.

Inom tomt III ser vi endast ett hörn av ett hus längst ned i zon 4, hus B:L. Det har varit byggt på kraftig syllstensram, vilket kanske skvallrar om ett stort hus, och har haft torvtak. I övrigt är byggnadstekniken obekant. Huset var fyndfattigt och visade endast något läderspill samt en nål av horn. Liksom i passage II avgränsades detta huset mot passagen av ett flätverksstaket, S12.

Passage 2 visade fortfarande inga spår efter någon broläggning, vilket däremot passage 3 gjorde. Därtill ser vi en kraftig stenläggning i tomt II:1–4, som kan ha varit ett underlag för en träbroläggning i tomtmiljö av det slag vi tydligast såg bevarad i faserna 6 och 7 men som kan ha funnits redan i fas 4 och ända upp i fas 9. Detta har utgjort en säregen miljö, där gränserna mellan passage och tomter lösts upp genom ett större gårdstun som kan ha varit vara tomtgemensamt.

Fas 5a

Figur 51. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 5a. Hus O på tomt II:3 syns inte i planen då det är redovisat i beskrivningen av sin tillkomstfas, fas 4.

Tomt I

Hus M

Tomt I:1

Konstruktionstyp: jordgrävda stolpar

Funktion: flerfunktionshus

Storlek: >4x6 meter

Husets konstruktion är oklar. Ett lager som tolkats som byggnationslager innehöll mycket träflis vilket antyder någon form av träkonstruktion som burit upp ett torvtak. Golvet bestod av påförd grå lera. Fyra stolphål, varav tre stenskodda, har tolkats ingått i väggkonstruktionen. Byggnaden tolkades delvis ligga utanför undersökningsområdet. Den har brunnit helt eller delvis och inom delar av konstruktionen fanns ett svart, sotigt lager med träkol och aska vilket tolkats som rester efter ett bränt torvtak.

Från golvlagret samt från det brända raseringslagret tillvaratogs ett stort antal föremål, flera skärvor A-keramik, ett kamfodral till en sammansatt enkelkam ornerat med streck och punkt-cirklar och med upphängningshål (fnr 14965), slanka långsmala pilspetsar, ca 12 cm långa med smal tånge, stridspetsar (fnr 14992 och 14993), en malsten (fnr 37194) och ett stycke tovad filt (fnr 16230). Det påträffades även ett flertal järnföremål, bland annat ett bultlås (fnr 14976), och spår efter metallhantverk som fragment av en degel och en skärvel (fnr 44788) samt slagg och ässjefodring. Sammantaget visar fynden att huset bör tolkas som ett flerfunktionshus som både kan ha fungerat som verkstad och bostad.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3234	Brandlager	Svart, sotigt lager med träkol och aska.
3301	Stolpe med stenskoning	Stolphål med stolpe och stenskoning. Stolpen var 0,55 meter lång, 0,16 meter i diameter och hade trubbig spets. Den hade formen av en kluva med den plana sidan mot NO och den ovala mot SV. Skoningen bestod av enstaka ca 0,05–0,10 meter stora stenar.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3302	Kulturjordslager	Brunt, avsatt kulturjordslager.
3304	Stolpe med stenskonig	Stolphål med stolpe och stenskonig. Stolpen var 0,7 meter lång, 0,23 meter i diameter och hade trubbig spets. Den var en kluva med den plana sidan mot SO och den ovala mot NV. Skonigen bestod av ca 0,1–0,3 meter stora stenar, ända ner till botten.
3305	Stolpe med stenskonig	Stolphål med stolpe och stenskonig. Stolpen var 0,65 meter lång, 0,25 meter i diameter och hade trubbig spets. Den var en kluva med den plana sidan mot SO och den ovala mot NV. Skonigen bestod av ca 0,1–0,3 meter stora stenar, ända ner till botten.
3306	Nedgrävning	Nedgrävning genom lergolv.
3307	Fyllning i nedgrävning	Kulturjordslager i nedgrävning 3306.
3329	Byggnationslager	Brunt kulturjordslager med mycket träffis.
3330	Lergolv	Grått lergolv.
3331	Stolphål	Stolphål cirka 0,25 meter i diameter.

Tabell 60. Kontexter tillhörande hus M.

Grupp 42

Tomt I:1

Konstruktionstyp: herrelösa stolphål

Funktion: oklar

Storlek: 0,30 meter samt 0,40 meter i diameter

Funktion: oklar

Två stenskodda stolphål med oklara tillhörigheter, troligtvis äldre än hus Q. De kan ha tillhört en innervägg i hus M eller varit knutna till den utomhusyta som troligtvis funnits en tid innan hus Q i underfas 5b anlagts.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2891	Stolphål med stenskonig	Stenskott stolphål 0,30 meter i diameter. Inga rester efter stolpen fanns kvar.
3012	Stolphål med stenskonig	Stenskott stolphål 0,40 meter i diameter. Inga rester efter stolpen fanns kvar.

Tabell 61. Kontexter tillhörande grupp 42.

Grupp 95

Tomt I:1

Konstruktionstyp: en grupp stolphål och nedgrävningar

Funktion: utomhusyta

Gruppen omfattade ett stort antal smärre anläggningar som generellt tolkats som tillhörande anläggningsfasen till hus Q i underfas 5b, efter att hus M brunnit, eller till en mellanperiod mellan de bägge husen. Anläggningarna är i många fall nedgrävningar som antas ha uppkommit då stolpar avlägsnats inför husbyggnationen. Flera av dessa stolpar har klassificerats som ”herrelösa”

då de ej direkt kunnat knytas till det äldre huset M och dess funktioner varit oklara. Kanske kan de ha tillhört utomhuskonstruktioner av obekant slag. Ett utomhusavsatt jordlager, kontext 3233, antyder att tomten legat obebyggd en tid mellan det att hus M brunnit och hus Q uppförts. Några av groparna har tolkats som avfallsgropar, och gropan 3273 har tolkats som en härd eller ässa som föregått hus Q. I utomhuslagret 3233 fanns järnfragment varav nitar och ett klipp samt ett par fragment av skärvar (fnr 41490). Metallhantverk kan ha utförts vid något tillfälle medan platsen varit utomhusyta.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3169	Nedgrävning	Rund nedgrävning, 0,65 meter i diameter, med lodräta sidor och skålformad botten, fylld med två lager. 3170 och 3172, och tre träbitar, 3171.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3170	Fyllning i nedgrävning	Ett 0,04 meter tjockt, brunt, organiskt k-jordslager med mycket träffis, träbitar och någon enstaka benbit. Lagret var ganska poröst och luckert, men med tydliga horisontella nivåer. Distinkta kontaktytor.
3171	Fyllning i nedgrävning	Tre träbitar som låg omlott i en nedgrävning (kontext nr 3169). Träbitarna bildade ingen tydlig konstruktion, men låg på samma nivå och har därför separerats från över- och underliggande lager. Troligtvis var de endast nedslängda i gropen.
3172	Fyllning i nedgrävning	Ett 0,08 meter tjockt, brunt, organiskt k-jordslager med en hel del halm, växtdelar, fiskfjäll och fiskben. Lagret var ganska poröst och hade distinkta kontaktytor.
3233	Kulturjordslager	Ett brunt, avsatt k-jordslager.
3236	Nedgrävning	Nedgrävning med en fyllning av lera (kontext nr 3137).
3263	Stolphål med stenskonning	Stolphål med stenskonning, men utan stolpe.
3264	Stolphål med stenskonning	Stolphål med stenskonning.
3271	Nedgrävning	Nedgrävning med en fyllning av lera (kontext nr 3137).
3272	Nedgrävning	Nedgrävning med en fyllning av lera (kontext nr 3137).
3273	Nedgrävning	Nedgrävning med en fyllning av lera (kontext nr 3137). Nedgrävningen hade raka kanter, oval form och var 0,10 meter djup.
3274	Nedgrävning	Nedgrävning med en fyllning av lera (kontext nr 3137).
3275	Nedgrävning	Nedgrävning med en fyllning av lera (kontext nr 3137).
3276	Nedgrävning	Nedgrävning med en fyllning av lera (kontext nr 3137).
3298	Stolphål	Stolphål efter en spetsig stolpe.
3299	Stolphål	Stolphål.
3303	Stolpe	Stolphål med stolpe. Stolphålet var spetsigt och 0,35 meter i diameter. Stolpen hade formen av en kluva, 0,12 meter bred och med spetsig botten.
3488	Nedgrävning	Sten- och k-jordsfylld nedgrävning med skålformad botten och lodräta sidor. Fyllningen var porös och bestod av sand och lera.

Tabell 62. Kontexter tillhörande grupp 95.

Grupp 93

Tomt I:2

Konstruktionstyp: ränna

Funktion: dräneringsränna

Storlek: ca 5,4 m lång och upp till 1 m bred

Konstruktionen är tolkad som en dräneringsränna i SV/NO riktning, i utrymmet mellan hus

M och hus C. Rännan har på ömse sidor varit fodrad med ett träfoder av liggande rundtimmer stött av nedslagna träpålar. Längst vid den nordöstra kortsidan har rännan avgränsats av plankor. I rännan fanns ett avsatt organiskt lager med något träffis i, samt enstaka benbitar. Inga föremålsfynd finns registrerade. Gruppen ligger i både fas 5a och 5b.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3088	Träfodring	Träkonstruktion med vertikalt nedslagna pålar 0,15 meter i diameter som stödde en träram av liggande rundtimmer. Det liggande rundtimret fungerade som skoning i rännans längdriktning. Rännan var placerad i NO-SV riktning. I rännans NO ände fanns vertikalt nedslagna plankor som troligtvis fungerat som begränsning.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3235	Nedgrävning	Nedgrävning som hade nästan lodräta kanter med skålformad botten.
3466	Kulturjordslager	Ett 0,03 meter tjockt, brunt, organiskt lager med lite träflis och enstaka benbitar. Lagret hade horisontalstratigrafi och distinkta kontaktytor.

Tabell 63. Kontexter tillhörande grupp 93.

Hus C

Tomt I:3

Konstruktionstyp: syllsten, flätverk och jordgrävda stolpar

Funktion: flerfunktionshus/bostad

Storlek: >2,5x5 meter

Husets väggar tolkas ha varit byggt med flätverk, delvis på syllsten och delvis med jordgrävda stolpar. Syllstenarna var bevarade i östra delen av huset. I husets norra del fanns spår efter jordgrävda stolpar med flätverk. Byggnaden tolkades ligga delvis utanför undersökningsområdet.

Golvet utgjordes av ett ca 0,03–0,05 meter tjockt lager påförd grå lera. Inom hela byggnaden

fanns ett brunsvart avsatt kulturlager. Från detta lager samt det brända raseringslagret tillvaratogs flera föremål. Här kan nämnas en brandskadad träkåsa med en snörstump från utomhusytan nordväst om huset (fnr 14750), keramik i form av A-gods samt ett 70-tal fragment av en bränd sammansatt enkelkam (fnr 14907), en slipsten av sandsten (fnr 41426), och rå bärnsten.

Byggnaden har brunnit helt eller delvis och inom delar av konstruktionen fanns ett ca 0,10 meter tjockt, orangefärgat lager med inslag av träkol och aska, tolkat som rester efter ett bränt torvtak. Från brandlagret tillvaratogs en stor mängd bränd lera eller lerklining.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3196	Brandlager	Orangefärgat lager ca 0,10 meter tjockt.
3197	Kulturjordslager	Brunsvart kulturjordslager med en del ben.
3198	Lergolv	Grått ca 0,03–0,05 meter tjockt lerlager.
3256	Brandlager	Orangefärgat, grusigt lager som var ca 0,1 meter tjockt.
3321	Stolphål	Stolphål med rester av en stolpe. Stolpen var 0,49 meter hög och 0,19 meter i diameter och hade plan undersida. Stolpen var ej centrerad i hålet utan placerad något åt NV. Stolphålet var 0,35 meter i diameter, hade plan botten och var något djupare än stolpen. Fyllningen bestod av sandig, svart kulturjord med enstaka stenar som skoning.
3322	Stolphål	Stolphål, 0,14–0,20 meter i diameter och 0,49 meter djupt.
3323	Stolpe	Stolphål med en stolpe. Stolphålet var 0,20 meter i diameter, 0,25 meter djupt med plan botten.
3324	Stolpe	Stolphål med en stolpe. Stolphålet var 0,20 meter i diameter och 0,23 meter djupt med plan botten. Stenar i fyllningen har troligtvis utgjort stenskonning.
3325	Stolpe	Stolphål med en stolpe. Stolphålet var 0,22 meter i diameter och 0,09 meter djupt.
3326	Stolpe	Stolphål med en stolpe. Stolphålet 0,20 meter i diameter och 0,2 meter djupt.
3327	Stolpe	Stolphål med en stolpe. Stolphålet var 0,16 meter i diameter och 0,13 meter djupt.
3328	Stolphål	Ett hål med stående plankor. Hålet var 0,23 meter djupt, 0,16 meter i diameter och hade plan botten. Plankorna var 0,035 meter tjocka och 0,33 meter breda.
3336	Utjämningslager	Brunt mot svart, grusigt lager med inslag av sand, kol, lera och brandrester.
3337	Syllsten	En rad med stenar.
3360	Stolphål	Stolphål med trärester, som var 0,14 meter i diameter och 0,32 meter djupt.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3361	Stolphål	Stolphål med trärester. Stolphålet var ca 0,2 meter i diameter och ca 0,1 meter djupt.
3433	Stolphål	Stolphål som var 0,15 meter i diameter och 0,15 meter djupt. Fyllningen innehöll rester efter trä.

Tabell 64. Kontexter tillhörande hus C.

Passage 2

S38

Passage 2

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: avgränsande och skyddande

Storlek: ca 3,40 meter

Konstruktionen tolkas som rester efter ett flätverksstaket, löpande mellan tomt 1 och passage

2 nära den nordöstra väggen till hus D. Staketet kunde följas till en längd av ungefär 3,40 meter. Staketets funktion kan både varit att avgränsa och för att skydda husets väggar från röta, genom att förhindra att avfall i passage 2 tryckts upp mot husväggen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3095	Vidjor	Kontext nr 3095 bestod av vidjor till ett flätverksstaket. Vidjorna hade varierande grovlek, 0,005–0,015 meter i diameter, och gick omlott mellan pinnarna.
3096	Pinnar	Kontext nr 3096 bestod av pinnar, 0,05–0,10 meter i diameter, som var placerade med 0,20–0,30 meters mellanrum. Ibland stod pinnarna i par och ibland ensamma. En eventuell fortsättning av staketet mot NV gick ej att avgöra.

Tabell 65. Kontexter tillhörande staketet S38.

Grupp 91

Passage 2

Lagertyp: passagelager

Avsatta passagelager i passage 2 med innehåll av sot- och kolrester efter husbrand, samt röjningssten. Bland fynden märks en karneolpärla (fnr 14910).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3045	Brandlager?	Mycket tunt och litet kollager med diffusa kontaktytor. Lagret fanns på spridda delar av passagen, men ottydligt och grävdes därför ihop med kontext nr 3022. Samband och kopplingar osäkra.
3288	K-jordslager	Ett 0,01–0,06 meter tjockt, brunt, ganska homogent lager som innehöll en del ben och enstaka föremål. Distinkta kontaktytor.
3289	Röjningssten	30-tal stenar i storleksordningen 0,04–0,15 meter. Stenarna låg som ett band i N–S riktning. Mellan stenarna fanns småsten och grus med inslag av kulturjord.

Tabell 66. Kontexter tillhörande grupp 91.

Tomt II

Grupp 87

Tomt II:1 NÖ

Lagertyp: utomhuslager

Gruppen innehåller spår av aktiviteter som skett på NÖ delen av tomt II:1, efter att diket (grupp 70) har grävts. Det understa lagret (kontext 3219)

har avsatts samtidigt med att diket i nordost (grupp 71) finns. Det kan tolkas ha tillkommit i en passagemiljö, eftersom ytan då förband den öppna ytan på tomt II–passage 3–tomt III med Stora gatan. Det översta lagret (kontext 3218) har tillkommit efter att diket i nordost (grupp 71)

lagts igen (kontext 3218 är samtida med 3269 i grupp 101). Det tolkas som ett påfört utjämningslager. Bland fynden märks keramik typ A, tre degelfragment, fragment av lödförpackningar, en smältkula och några kopparklipp.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3218	Utjämningslager	Ett svart/grått kol-, ler- och kulturjordslager med inslag av träffis och nötskal. Lagret var homogent.
3219	Kulturjordslager	Ett brunt halvfett kulturjordslager med inslag av gödsel och träffis. Homogent.

Tabell 67. Kontexter tillhörande grupp 87.

Grupp 100

Tomt II:1

Konstruktionstyp: stenpackning

Funktion: oklar

Storlek: ca 1x0,80 meter

En stenpackning på den plats där hus S senare kom att anläggas under fas 5b. Konstruktionen bestod av en nedgrävning med fyllning som un-

derlag till själva stenpackningen som bestod av sju stenar, 0,15 till 0,30 meter stora. Fynden var få: oidentifierat järn, en länk till en järnkedja och något ässjefodring.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3220	Fyllning i nedgrävning	Grått grovt k-jordsblandat sandlager.
3221	Nedgrävning	En 1x0,70x0,16 meter stor grop. Gropen hade ojämn bottennivå, nedgrävningsskanter med ca 60° lutning och skålformad profil.
3222	Fyllning i nedgrävning	Sju stycken rundade stenar med måtten 0,15x0,30 meter. Stenarna var lagda utan synbar inbördes struktur i en nedgrävning (3221).

Tabell 68. Kontexter tillhörande grupp 100.

Passage 3

B1

Tomt II och passage 3

Konstruktionstyp: stenläggning

Funktion: underlag för kavelbroläggning

Storlek: ca 8,00x 4,50 m

En större stenläggning inom tomt II, angränsande till passage 3, som tolkats som ett dränerande

underlag för en kavelbro. Konstruktionen bestod av grus, ett hundratal skärvigastenar samt träffis från anläggandet av själva kavelbron. Av kavelbron själv syns endast stockar i passagen tillhörande grupp B10, men kavelbroar återfanns inom denna tomt uppåt i faserna med mera manifesta broläggningar, i synnerhet i fas 6c. Några vävtyngdsfragment och A-keramik tillvaratogs i anslutning till konstruktionen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3125	Gruslager	Ett 0,05–0,07 meter tjockt något k-jordsblandat gruslager med inslag av stenar med diameter 0,05–0,20 meter. Homogent med distinkt kontaktyta.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3128	-	Mer än hundra stenar med diameter <0,10–0,70 meter. Stenarna var skärvigga, skörbrända/frostsprängda och rundade. I rutorna B–C 13–17 utgjordes stenmaterialet främst av stenar med diameter 0,30–0,40 meter, medan D–G 13–16 bestod av stenar med diameter 0,10–0,30. Stenarna i den SÖ ”gruppen” var nästan genomgående lagda med flatsida uppåt, medan den NV ”gruppen” snarare låg i en hög. I B–D 16 fanns dessutom stenar som var lagda i NV–SO riktning.
3129	Kulturjordslager	Ett 0,05 meter tjockt k-jordslager med inslag av träflis och småsten (med diameter 0,05 meter). Heterogent lager med diffus-odefinierbar kontaktyta. Mot botten av lagret fanns på vissa ställen fläckar av sot och kol vilka grävdes samman med 3129.
3130	-	Stenpackning med stenar med måtten 0,15–0,30x0,15–0,60 meter. Packningen var vällagd med noggrant utvalda plana stenar som låg i en jämn höjdnivå.
3151	Byggnationslager	Ett 0,03–0,05 meter tjockt k-jordsblandat träflislager. Bitvis distinkt, bitvis diffus kontaktyta.

Tabell 69. Kontexter tillhörande stenläggningen B1 i passage 3.

B10

Passage 3

Konstruktionstyp: kavelbro

Funktion: gångyta

Ett antal stockar och plankor som tolkas som rest efter underreglar och möjligen gångplank i en kavelbroläggning i passage 3.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3165	Gångplank	Tre fragmentariska stockar som låg i Ö–V riktning.
3166	-	En stock som var 2,0x0,1 meter och låg i N–S riktning.
3167	-	Två plankor i N–V riktning.

Tabell 70. Kontexter tillhörande kavelbron B10 i passage 3.

Tomt III

Grupp 94

Tomt III:4

Lagertyp: avsatt utomhuslager

Ett utomhusavsatt lager som varit omgrävt och utjämnat inför byggnationen av hus B:L. Lagret innehöll mycket träflis som kan vara rester efter husets anläggande.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3168	Byggnationslager	Ett 0,05 meter tjockt rödbrunt organiskt k-jordslager med stort inslag av träflis. Kontaktyta distinkt.

Tabell 71. Kontext tillhörande grupp 94.

Hus B:L

Tomt III:5

Konstruktionstyp: syllstensram med brandlager

Funktion: oklar

Storlek: längsta synliga väggparti ca 1,50 m

Endast det västra hörnet på huset undersöktes då resterande del av byggnaden låg utanför undersökningsområdet. Huset var uppfört på kraftig syllstensram. Golvet bestod av påförd lera och inom byggnaden fanns vad som tolkades vara ett avsatt lager träkol.

Byggnaden har brunnit helt eller delvis och inom konstruktionen fanns ett homogent 0,02–0,10 meter tjockt, kompakt ljusbeige-orange brandlager med inslag av sand, lera och aska vilket har tolkats som rester efter ett bränt torvtak.

Fynden utgjordes främst av keramik typ A, avfall från hornhantverk, litet slagg och vävtyngdsfragment samt en bennål (fnr 14690). Huset har stått kvar in i underfas 5b.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2836	Brandlager	Ett homogent 0,02–0,10 meter tjockt, kompakt ljusbeige-orange brandlager med inslag av sand, lera och aska.
3086	Brandlager	Ett kompakt svart 0,02–0,05 meter tjockt lager med träkol och sot med inslag av vit aska.
3107	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt lager med inslag av kol.
3163	Syllsten	Åtta stenar som var 0,20–0,60 meter stora. Stenarna bildade ett hörn i västlig riktning.
3164	Lergolv	Ett kompakt, 0,03–0,10 meter tjockt grått lerlager.

Tabell 72. Kontexter tillhörande hus B:L

S12

Tomt III:5

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: avgränsande och skyddande

Storlek: ca 1,50 m långt

Ett stycke rest efter ett flätverksstaket som löpt jämte väggen till hus B:L i gränsen mot passage

III. Resterna bestod av fem pinnar som tillhört stolpkonstruktionen och fragmentariska rester efter de inflätade vidjorna. Staketet kan ha avgränsat tomten och skyddat husets väggar från ackumulerat avfall i passagen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3109		Fem pinnar som var 0,05 meter diameter.
3110		Mycket fragmentariskt bevarade vidjor som hade en diameter om 0,04 meter.

Tabell 73. Kontexter tillhörande staketet S12.

Fas 5b

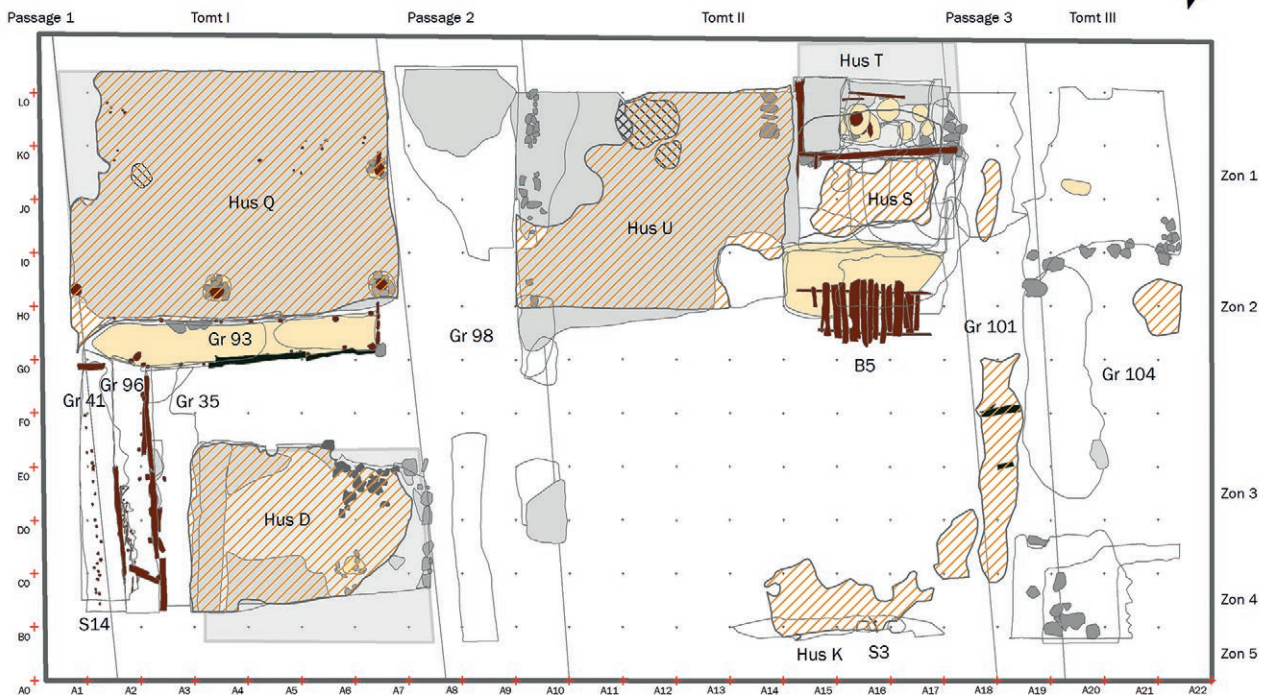
Under fas 5b ersattes husen M och C med husen Q och D, på i princip samma platser som de föregående. Svårtolkade stolphål och utomhusavsatta lager visade att ytan i tomt I:1 legat obebyggt under en obekant tidsperiod innan flerfunktionshuset Q uppförts. Där kan eventuellt metallhantverk utövats under en kortare tid. Hus Q som därefter uppförts, har varit ett större skiftesverks-hus med jordgrävda stolpar och trätak. Det har haft en härd och har brunnit. Det var fyndrikt och bland de anmärkningsvärda fynden var ett ethelredmynt (985–991) och en torshammaring med flertalet torshammare och ett litet eldståls-

format hänge, som påträffades tillsammans med ett fragment av en ringbrynja. Hus D var ett hus i obekant byggteknik med syllsten och torvtak. Huset har haft en hörnhärd och var troligen ett rent bostadshus.

På tomt II ersattes hus S i den föregående underfasen av hus T. Huset var troligen knuttimrat och vilade på en syllstensram, och har sannolikt hyst metallhantverk. I zon 2, tvärpässagen inom tomten, fanns en kort kavelbrorest, B5. I övrigt var bebyggelsen densamma som i fas 5a.

Inom tomt III var bebyggelsen densamma som i fas 5a. Passage 2 har fortsatt saknat broläggning.

Fas 5b

Figur 52. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 5b. Hus O på tomt II:3 syns inte i planen då det är redovisat i beskrivningen av sin tillkomstfas, fas 4.

Passage 1

Grupp 41

Passage 1

Lagertyp: utomhusavsatt lager

Ett utomhusavsatt gödsellager i passage 1, med inslag av träflis. Lagret var fyndfattigt.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3013	Gödsellager	Brunt gödsellager med inslag av träflis.

Tabell 74. Kontext tillhörande grupp 41 i passage 1.

Tomt I

Hus Q

Tomt I:1

Konstruktionstyp: skiftesverk, jordgrävda stolpar

Funktion: flerfunktionshus

Storlek: >4,5x6 meter

Huset tolkades som ett skiftesverkshus med jordgrävda stolpar. I husets östra del fanns delar

av det understa skiftet bevarat (fig. 53 & 54). I byggnadens norra del fanns ett flertal pinnhål. Pinnarna bildade ingen tydlig konstruktion utan var utspridda över ytan, men tolkades som delar av en innervägg. Byggnaden tolkades delvis ligga utanför undersökningsområdet.

Golvet bestod av grå lera och inom hela konstruktionen fanns ett avsatt sandigt lager (2890).

Figur 53. En hörnstolpe i skiftesverkshuset hus Q.

Lagret var mycket fyndrikt och i ruta J4 påträffades bland annat en torshammarring av järn med 7–9 torshammare samt en kedja och ett eldstålsformat hänge av kopparlegering och en liten klump länkar av en ringbrynja (fnr 14615, *fig.*

55 & 56). Från samma lager tillvaratogs även ett silvermynt (fnr 14504) präglat under Ethelred II, typ Second hand, 985–991 (*se bilaga 4*).

Bland fynden kan även små fragment av en glasspegel nämnas (fnr 14490 och 14385). Övriga fynd är en rårack; en del av riggen till en mastad båt (fnr 17149), och en kubisk blyvikt (fnr 14509).

I husets västra del påträffades ett ca 0,4x0,4 meter stort lager som tolkats som rester efter en härd. Huset har brunnit och över hela konstruktionen fanns ett svart lager med träkol och sot som tolkats som ett nedbrunnet trätak.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2764	Brandlager	Svart sot- och kolblandat lager.
2890	Kulturjordslager	Avsatt brunt, sandblandat kulturjordslager.
3137	Lergolv	Grå lera.
3138	Härdlager	En 0,40x0,40 meter stor härd.
3139	Stolpe med stenskoning	Stolphål, 0,50 meter i diameter med plan botten och nästan lodräta nedgrävningskanter. Stolpen var 0,26 meter i diameter, 1,05 meter hög och hade plan botten. Stolpen hade fasade urtag i SV och NV och har troligtvis fungerat som en del i en skiftesverkskonstruktion. Stenskoningen bestod av 0,05–0,30 meter stora stenar hela vägen ner till botten.
3141	Bräddor	En fyrkantshuggen plank som löpte i NV–SO riktning, troligen del i en skiftesverkskonstruktion. Plankan var det understa skiftet i husets NÖ husvägg och var placerad i ett urtag i en stolpe, Kontext nr 3142.
3142	Stolpe med stenskoning	Stolphål med en stolpe och stenskoning. Stolphålet var 0,4 meter i diameter med plan botten. Stolpen var 0,19 meter i diameter, 0,51 meter hög och hade plan botten. Stolpen hade fasade urtag i NV och SO. En del av det understa skiftet, kontext nr 3141, fanns kvar i det NV urtaget. Stenskoningen bestod av 0,05–0,15 meter stora stenar hela vägen ner till botten.
3143	Stolpe med stenskoning	Stolphål med en stolpe och stenskoning. Stolphålet hade plan botten. Stolpen var 0,28 meter i diameter, var 0,37 meter lång med plan botten och hade formen av en kluva med den plana ytan mot NV.
3232	Stolpe med stenskoning	Stolphål med en stolpe. Stolpen hade fasade urtag i NO och NV.
3539	Pinnar och störrar	17 pinnar som var orienterade i NO–SV riktning. Pinnarna bildade ingen tydlig konstruktion utan var utspridda över ytan. Pinnarna hade en diameter på 0,05–0,08 meter.

Tabell 75. Kontexter tillhörande hus Q.

Grupp 96

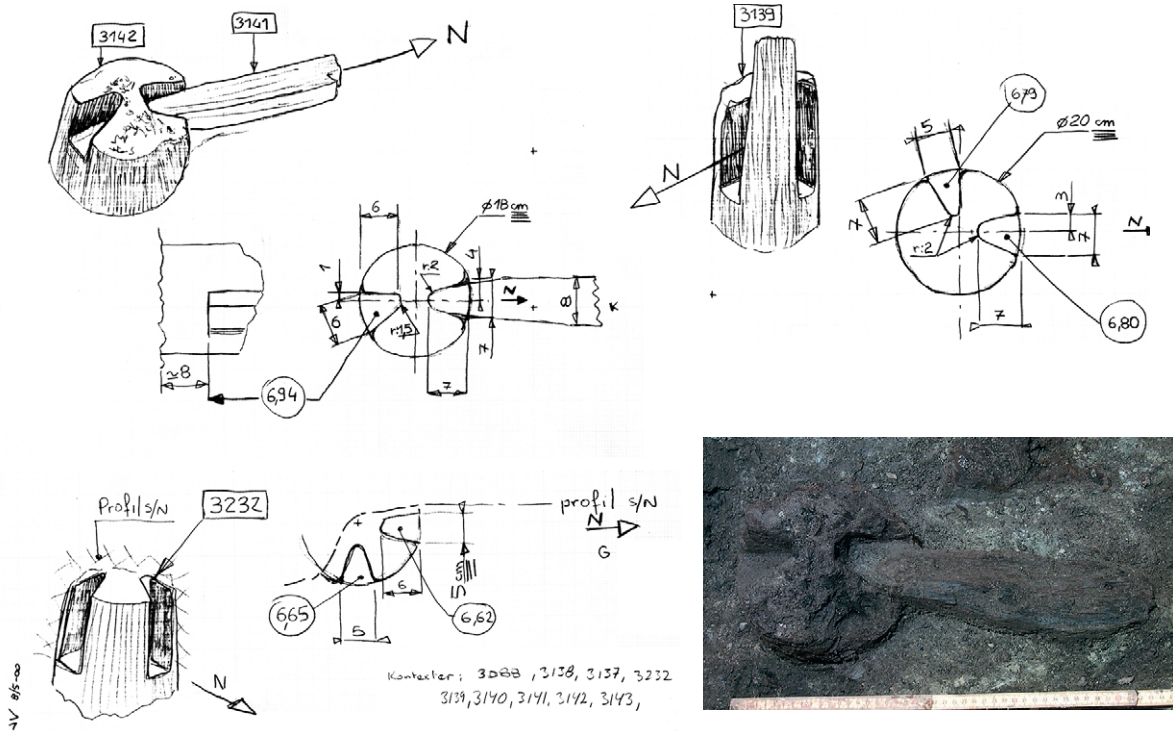
Tomt I:2

Konstruktionstyp: ränna

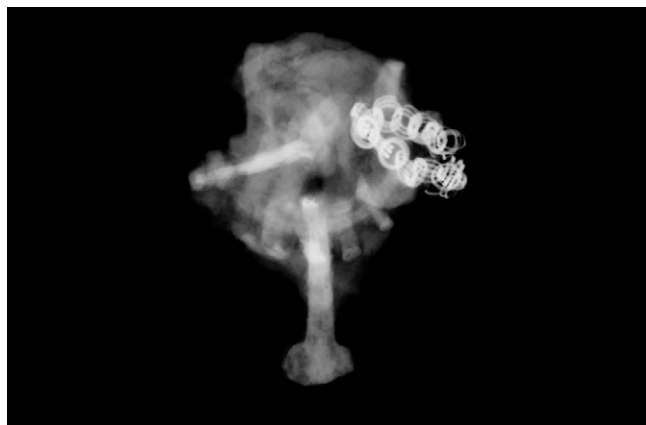
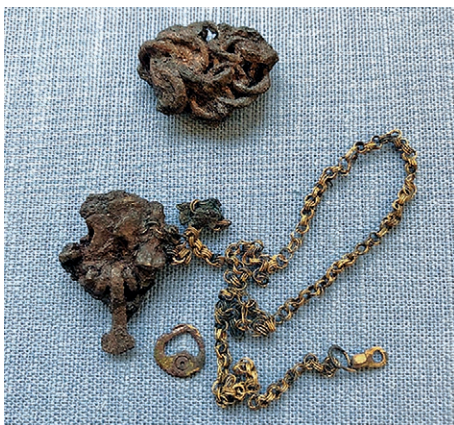
Funktion: dränerande

Storlek: upp till ca 0,8 meter bred, drygt 4 meter lång

En träfodrad ränna i NV-SO riktning längs passage 1, troligtvis helt lik rännan grupp 93 som löpte i vinkel från denna. Rännan var knappa meter bred och kunde följas till en längd av något mer än fyra meter. Träfodringen längs sidorna har

Figur 54. Tre stolpar från skiftesverkshuset hus Q med urtag för väggplankor. Kontext 3142 är en mittstolpe i den nordöstra väggen, kontext 3232 en hörnstolpe i det södra hörnet och kontext 3139 är en hörnstolpe i det östra hörnet. Jämför fotot nedtill, av kontexter 3141 och 3142. Teckning i fält: Jacques Vincent.

Figur 55 & 56. Torshammare på en korroderad ring samt ringbrynjefragmentet, kedjan och det eldstålsformade hängset från hus Q. Röntgenbild t.h, hammaren är endast 20 mm lång. Röntgen: Folk tandvården Sigtuna.

stöttats av nedslagna stolpar. I rännans fyllning (kontext nr 3402) påträffades träföremål; en kåsa (fnr 14878), laggkärilstavar (fnr 16178, 16182 och 16206) och ett troligt handtag till en åra (fnr 16183), klumpar av tjära (fnr 41445); samt ett fragment av en skärvel och ett par brynen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3100	Stolpe	Vertikalt nedslagen påle som var 0.08 meter i diameter.
3133	Träfodring	Stolpe och en kluva orienterad i NV-SÖ. Kluvan var 0.07-0.10 meter i diameter och stolpen var 0.07 meter i diameter.
3179	Träfodring	Träregel.
3383	K-jordslager	Grå-brunt, sandigt k-jordslager.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3401	Träfodring	En 2 meter lång kluven stock med en diameter på 0.10 meter. Stocken låg i NV–SO riktning.
3402	K-jordslager	Gråbrunt k-jordslager. Under syllstensrad 3177 kom ett tydligt mycket tunt sotlager som troligtvis var resterna efter en brandhorisont, brandlager 3180. Sotlagret grävdes ihop med 3402.

Tabell 76. Kontexter tillhörande grupp 96.

S14**Tomt I:3****Konstruktionstyp: flätverksstaket****Funktion: avgränsande****Storlek: ca 3,60 m**

Konstruktionen tolkas som rester efter ett flätverksstaket, löpande mellan passage 1 och tomt 1. Staketet kunde följas till en längd av knappt fyra meter.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3014	-	Ett antal stående käppar som var 0,05 meter i diameter. Käpparna var placerade i NV–SO riktning.
3344	-	Ett antal pinnar som var 0,05–0,08 meter i diameter. Pinnarna var troligtvis av björk. Pinnarna var placerade i NV-SO riktning.

Tabell 77. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S14.

Grupp 35**Tomt I:3****Konstruktionstyp: utomhusyta**

En utomhusyta, angiven av utomhusavsatta lager med mycket träffis och djurben. Här ingick även

ett stolphål och ett lerlager som möjligen tillhört ett lergolv, bägge av obekanta funktioner. Lagren var fyndfattiga, i lagret 3427 påträffades en laggstav (fnr 16158).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3091	Träffislager	Kontext nr 3091 bestod av ett brunt k-jordslager som innehöll rikligt med träffis.
3237	Kulturjordslager	Kontext nr 3237 bestod av ett brunt, fett k-jordslager med mycket träffis och djurben. Djurbenen var orienterade både horisontellt och vertikalt.
3277	Stolphål	Kontext nr 3277 bestod av ett stolphål som var 0,28 meter djupt och 0,40 meter i diameter. Fyllningen innehöll aska, lera och små stenar.
3427	Kulturjordslager	Kontext nr 3427 bestod av ett k-jordslager.
3428	Lerlager	Kontext nr 3428 bestod av ett grått lerlager.

Tabell 78. Kontexter tillhörande grupp 35.

Hus D**Tomt I:3****Konstruktionstyp: hörnhärdshus på syllsten****Funktion: bostadshus****Storlek: >3x4 meter**

Huset tolkas som delvis byggt på syllstensram. Stenramen var bevarad i östra delen av byggnaden. Byggnaden tolkades delvis ligga utanför undersökningsområdet.

Golvet bestod av 0,02–0,10 meter tjock grå lera. Bland fynden som tillvaratogs kan nämnas en konisk spelpjäs (fnr 14798), ett fragment ostronskal (fnr 15099) samt ett litet fragment från en glasspegel (fnr 15044) och en möjlig bit av relingen till en båt (fnr 16241). I nordöstra hörnet

av byggnaden fanns spår efter en raserad ugn eller härd i form av ett antal stenar.

Byggnaden har brunnit och inom konstruktionen fanns ett orangefärgat sandigt lager som innehöll träkol och aska, rester efter ett torvtak.

KontextID	Typ	Beskrivning
3175	Raseringslager	stora stenar, raserad härd
3176	Raseringslager	Stora stenar
3178	Syllsten	Syllsten
3180	Brandlager	Orangefärgat lager, 0,05–0,01 meter tjockt. Lagret innehöll sand, kol och aska.
3181	Kulturjordslager	Brunsvart lager, 0,02–0,05 meter tjockt.
3182	Lergolv	Grå lera, 0,02–0,05 meter tjockt.
3243	Lergolv	Grå lera, 0,05–0,10 meter tjockt.

Tabell 79. Kontexter tillhörande hus D.

Passage 2

Grupp 98

Passage 2

Lagertyp: passagelager

Avsatta och påförda lager i passage 2, fyndfattiga. En synål av järn påträffades (fnr 14749). Avsatta kulturlager och lerlager som kan ha haft samband med anläggandet av lergolvet kontext 3137 i hus U på tomt II:1.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1776	Kulturjordslager	Ett 0,01 meter tjockt, brunt, något organiskt, ganska homogent och kompakt lager med enstaka ben och träflis. Diffusa kontaktytor.
3041	Lerlager	Ett 0,05 meter tjockt, fett, kompakt, kulturlager inblandat, grått lerlager med en melerad struktur. Lagret hade en del inslag av organiskt material och kolbitar. Distinkta kontaktytor.
3044	Kulturjordslager	Svartbrunt mot svart, mycket sandigt och fett lager med en del träflis och enstaka benbitar. Lagret övergick gradvis mer till brunt mot den SÖ delen. Lagret hade en melerad, fläckig karaktär, men kändes inte omrört. Diffusa kontaktytor. Lagret hade en ganska distinkt "tjärig" lukt.
3097	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, brunt mot brunsvart och lite grönt, organiskt, ganska fett lager med en del träflis och inblandning av gödsel. Distinkta kontaktytor.
3098	Lerlager	Ett 0,005–0,02 meter tjockt, grått, ganska fläckigt och omtrampat lerlager. Lagret innehöll en del organiskt material, kolbitar och skärviga stenar. Distinkta kontaktytor.
3134	Kulturjordslager	Brunt k-jordslager med en del organiskt inslag, ben och träflis.

Tabell 80. Kontexter tillhörande grupp 98.

Tomt II

Hus U

Tomt II:1 SV

**Konstruktionstyp: oklar,
hus på syllstensram eller utomhuslager?
Storlek: minst 4,5x4,5 meter**

Lagren är en ansamling lager och ett par stenrader i nordvästra delen av tomt II. De tolkades i samband med fältundersökningen som lämningar av ett hus på syllsten. Lämningarna gick upp mot nordvästra schaktkanten, varför deras verkliga utbredning mot nordväst är osäker.

De tre understa lagren utgjordes av ett kompakt grått/mörkbrunt kulturjordsblandat ler- och siltlager med lerfläckar (kontext 3072) respektive ett delvis överlagrande kompakt sand- och lerblandat kulturlager med fiskben, trä, djurben och kol (3078) samt, längst ned i östra hörnet, ett litet sand- och lerblandat gruslager (3077). Lagren tolkades som rester av husets lergolv.

Däröver fanns en nivå bestående av två fläckar tjock, ren aska, som tolkades som spår efter en härd.

Lämningarna av husets tänkta syllstensram utgjordes av två parallella (NV–SÖ) rader av sten. Den västliga raden var ca fyra meter lång och delvis sporadisk. Den utgjordes av stenar, 0,1–0,25 meter stora, delvis lagda i en dubbel rad. Den östra raden utgjordes av en meterlång enkel rad av tätt lagda 0,2–0,3 meter stora stenar. Båda stenraderna löpte upp mot den nordvästra schaktkanten, så deras verkliga längd är osäker.

Överst fanns ett lager brunsvart kol-, sot- och siltblandad kulturjord med ett kraftigt inslag av fiskben och hasselnötter (3071), tolkat som omrörda spår av en brand som förstört huset.

Figur 57.
Lunulahänget
fnr 14317.

Tolkningen att lämningarna hör samman och utgör spår av ett hus får betraktas som osäker.

Fynden visar att man ägnat sig åt horn/benhantverk, kamtillverkning, och kanske även metallhantverk på platsen eller i närområdet. Anmärkningsvärda fynd är ett lunulaformigt hänge av vitmetall eller silver (fnr 14317, fig. 57), en guldring (fnr 14318), spegelglas (fnr 14590), musselskal (fnr 40296 och 40076), och bivax.

Källkritiska aspekter

Mycket osäkert hus. Lagren har övervägande karaktärer som gör att de kan antas vara tillkomna utomhus. "Golvet" är synnerligen heterogent, "härden" tveksam och "brandlagret" har inte karaktär av ett verkligt husbrandlager. Spår av brunnet trä eller tak tycks saknas. Stenraderna bör ha ingått i konstruktioner, men de hör inte övertygande samman med varandra. De har olika karaktär och tycks ligga på olika nivåer. Stenarna i den västra syllen (kontext 3075) har bottenhöjder som gör det mindre sannolikt att de ens legat på nivån för det antagna "golvlager", bottenhöjderna överensstämmer med "huslagrens" toppmått. "Huset" ser också ut att vara grundlagt på ett "gödsellager". En troligare tolkning kan vara att lagren övervägande är utomhusavsatta.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
3071	Brandlager	Ett 0,001–0,03 meter tjockt brunt/svart kol-, sot- och siltblandat kulturjordslager med kraftigt inslag av fiskben och hasselnötter. Kompakt med distinkt kontaktyta.
Brukning		
3074	Härdlager	Ett 0,07 meter tjockt rent asklager. Kompakt och med distinkt kontaktyta.
Konstruktion		
3072	Lergolv	Ett grått/mörkt brunt kulturjordsblandat ler- och siltlager, bitvis rena lerfläckar. Kompakt och med distinkt kontaktyta.
3075	Syllsten	Stenar som var 0,10–0,25 meter i diameter lagda i NV–SO riktning.

3076	Syllsten	Fem stycken stenar som var 0,20–0,30 meter i diameter.
3077	Gruslager	Ett 0,03–0,12 meter tjockt grått/brunt sand- och lerblandat gruslager. Lagret var homogent, mycket kompakt och hade distinkt kontaktyta.
3078	Lergolv	Ett 0,01–0,08 meter tjockt sand- och lerblandat k-jordslager med fiskben, trä, djurben och kol. Lagret var bitvis kompakt och hade distinkt kontaktyta.

Tabell 81. Kontexter tillhörande den osäkra kontextgrupperingen "hus U".

Hus S

Tomt II:1 NO

Konstruktionstyp: hus på syllstensram

Funktion: hantverkshus

Storlek: ca 3 meter brett

Rester av en huskonstruktion på syllsten. I botten fanns ett påfört lergolv som var tydligt avgrävt i sydöst (kontext 3231) samt en trolig rest av en NV–SÖ syllstensrad (kontext 3230). Dessa lämningar låg nära, och fortsatte in i, den N–V schaktväggen. Husets säkra avgränsning utgjordes endast av dessa lämningar. En tolkad möjlig fortsättning på golvet mot söder hade karaktär av lerblandat kulturlager. Tolkningen som golv måste därför betraktas som osäker (kontext 3217).

I övrigt utgjordes lämningarna som förts till hus S övervägande av gropar och kulturlager med ett stort inslag av spill och föremål relaterade till metallhantverk. Ett par påförda sandlager kan ha fungerat som vällsand i samband med metallhantverket. Fyra gropar tolkas vara relaterade till metallhantverk, främst gropässjor men kanske även fundament för städstabe. De var i samtliga fall överlagrade/fyllda med metallhantverkslager.

Det är mycket osäkert om hantverkslämningarna verkligen tillkommit som ett resultat av hantverk i huset eller om de tillkommit utomhus, och då helt eller delvis tillkommit efter det att huset tagits ur bruk eftersom huslämningarna delvis överlagrades av hantverkslämningarna.

Stratigrafiskt över metallhantverket fanns även ett ytmässigt begränsat lager av hårt bränd sand med inslag av lera (kontext 3532). Lagret var fyndlost och kan härröra från ett bränt torvtak.

Fynden var till stor del lämningar av metallhantverk: ässjefodring, degelfragment skärvar, gjutformar och lödförpackningar, råämnen, spill, klipp, tråd och smältor av Cu-legering, silver

Figur 58. Träspateln eller klapprät fnr 16436.

och bly samt ett par guldlänkar (fnr 14740) och järnföremål, bland annat flera punsar (fnr 39703, 14735 och 14756) och en mejsel (fnr 46167).

Bland fynden finns också tre fragment av gröna och blå glasbägare, en av dem med trådornamentik (fnr 14705, 14754 och 14756). Ett träföremål som sticker ut är ett spadformat redskap registrerat som klapprät (fnr 16436, fig. 58).

Källkritiska aspekter

Störarna 3068 och syllstenen 3255 kan tillhöra nästföljande hus på platsen, hus T.

En tidigare antagen syllsten till huset (kontext 3255) underlagras av lager med spår av metallhantverk och hör därmed inte till konstruktionen av hus S. Den kan istället ha fungerat som syll i hus T. Stenen överlagras direkt av 3058=störar hörande till hus T.

Stratigrafiskt över lämningarna efter metallhantverk fanns tre längre trästörar liggande i NV–SÖ riktning, utan underlagrande syllsten (kontext 3068). Dessa har förts till hus S och tolkats ha kunnat utgöra en lämning av husets västra vägg. Om störarna ingått i en väggkonstruktion är dock osäkert; de kan ha varit spår av någon form av hägnad. En annan möjlighet är att de tillhört det överlagrande hus T, som delvis utgjordes av liknande störor.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Konstruktion		
3230	Syllsten	Ett 15-tal stenar med 0,1 meters diameter. Stenarna var lagda i en dubbel rad i NV–SÖ riktning.

3231	Lerlager	Ett 0,07–0,10 meter tjockt blått/grått lerlager med inslag av brun kulturjord och silt. Homogent och kompakt. I ruta K16 fanns en tydlig lins av rosa/grå silt överst i lagret. I SO hade lagret en tydlig avgrävningskant.
Metallhantverk		
3065	Kulturjordslager	Ett brunt kulturjordslager med inslag av träflis och kol. Lagret var homogent.
3066	Kollager	Ett grått/svart lerblandat kollager med inslag av träflis. Lagret var homogent.
3067	Sandlager	Ett ljus grått fint kvartssandlager. Lagret var homogent och hade distinkt kontaktyta. Vällsand?
3144	Kollager	Ett svart sot- och kollager med inslag av träflis och lera. Lagret var homogent.
3145	Sandlager	Ett ljus grått fint sandlager. Lagret var homogent och hade distinkt kontaktyta. Vällsand?
3216	Kulturjordslager	Ett grått/brunt kulturjordslager med rikligt av träflis och med inslag av kvistar, kol och hasselnötsskal. Lagret var homogent.
3217	Kulturjordslager	Ett grått lerblandat kulturjordslager med inslag av träflis och kol. Lagret var heterogent.
3228	Nedgrävning	En cirkelformad grop, 0,4–0,5 meter i diameter och 0,20 meter djup. Gropen hade mycket distinkta lodräta nedgrävningskanter (bitvis t.o.m. över 90 graders vinkel) och plan botten.
3229	Kollager	Ett svart sot- och kollager med inslag av träflis och hasselnötsskal, linser med kvartssand, slagg, metallsmältor och klipp av metall (Au, Ag, Fe, Cu). Även inslag av delar av metallföremål, gjutformsfragment och degelfragment. Spordiskt inslag av något gult/orange material. Luckert och med torr karaktär.
3251	Nedgrävning	En cirkelformad grop som var 0,30 meter i diameter och 0,13 meter djup. Gropen hade plan botten och lodräta nedgrävningskanter.
3252	Nedgrävning	En cirkelformad grop som var 0,30 meter i diameter och 0,10 meter djup. Gropen hade kraftigt sluttande nedgrävningskanter.
3253	Nedgrävning	En cirkelformad grop som var 0,30 meter i diameter och 0,15 meter djup. Gropen hade kraftigt sluttande nedgrävningskanter.
3254	Fyllning i nedgrävning	Ett grått/brunt sot- och koluppblandat kulturjordslager. Lagret var heterogent och hade distinkt kontaktyta.
3255	Sten	En rundad sten, 0,3x0,2 meter i diameter.
Destruktion		
3068	Raseringslager (störar)	Tre stycken på varandra liggande störar med en diameter på 0,04–0,06 meter. Störarna var 0,5–1,7 meter långa och de var alla avbrutna.
3532	Brandlager?	Ett grått/rött/orange hårt bränt sandlager (NÖ delen) med inslag av lera. Lagret var homogent med distinkt kontaktyta.

Tabell 82. Kontexter tillhörande hus S.

Hus T**Tomt II:1 NO****Konstruktionstyp: hus på syllstensram; möjligen knuttimrat****Funktion: smedja****Storlek: >3x>1,5 meter**

Rester av en träkonstruktion på syllsten. Troli-

gen en enkel knuttimrad konstruktion. I botten utgjordes lämningarna av syllstenar (kontexter 2988, 2989 och 3255). På dessa fanns liggande trä i form av två syllstockar längs sydvästra respektive sydöstra vägglinjerna (kontext 2990 & 3069). Ytterligare bevarade delar av väggkonstruktionen utgjordes av längre störar (kontext 3058 & 3068).

Två gropar, med en sten vardera i botten, har tolkats varit stolphål för takbärande stolpar som ingått i huskonstruktionen (kontext 3249 & 3250). Detsamma gäller ett likadant stolphål med en bevarad stolpbotten av lindträ (kontext 3248). Stolpen var kluven i botten och skodd med stenar och en klen spetsad gränstör (kontexter 3375/3248). Det är också möjligt att dessa stolphål/gropar tillkommit i samband med det metallhantverk som bedrivits på platsen, de kan ha fungerat för gropässjor respektive stolpar som underlag för arbetsbänkar eller städ o.d.

Ett litet sandlager påträffades inom husets begränsning, i botten av stratigrafen (kontext 3064). Möjligen har det anlagts som ett golv, men kanske mera troligt rör det sig om sand som påförts i samband med metallhantverk på platsen, kanske vällsand. Två överlagrande lager föreföll ligga gentemot den sydvästra väggen, och kan därmed möjligen tolkas ha avsatts eller påförts i huset. Dessa utgjordes i botten av ett kol- och sotlager tolkat som ässjeutkast (kontext 3063), samt där över ett lager av kolblandad lera som möjligen kan ha anlagts som golv (kontext 3062). Båda dessa lager var avgrävda i nordöst.

Övriga, högre liggande, lager som förts till huset hade en stratigrafi och utbredning som visar att de tillkommit efter att huset upphört. Dessa har tidigare tolkats som brand- och raseringslager som uppkommit i samband med husets destruktion. Lagren hade dock en karaktär och fyndinnehåll som visar att de snarast tillkommit i samband med metallhantverk på platsen.

Fynden visar således genomgående att metall-

hantverk har bedrivits, och att en tydlig kontinuitet från det föregående huset funnits (hus S). Här fanns delar av ässjefodring, fragment av deglar och lödförpackingar, gjutformsfragment och en barrgjutform av sandsten (fnr 38312) samt metallfragment och metallföremål, främst av järn men även enstaka klipp av kopparlegering och bly och mässing. I huset fanns även en puns (fnr 39538) och två sylar (fnr 39541 och 39567) samt en skärva av en grön glasbägare med trådornamentik (fnr 14717, jfr Henricson 2011:28).

Huset tolkas sammanfattningsvis som en enklare temporär knuttimrad huskonstruktion där metallhantverk har bedrivits. Kol- och sotlagren kan antyda järnsmide, jfr smedjan hus X i kvarteret Humlegården 3 som hade närmast decimeterjocka sotlager (Söderberg 2008:120f & 277). Huset har troligen rivits på ett strukturerat sätt. Redan innan huset uppfördes har metallhantverk bedrivits på platsen och sådant har fortsatt bedrivits även efter husets rivning.

Källkritiska aspekter

Enligt matrisen är kontext 3058 samma som kontext 2789 (=lerlager med inslag av sot och kol, ritning 536), och utgjorde de översta lagret i hus T. Att det skulle vara samma lager/rasering verkar mindre sannolikt. Kontext 3058 utgör uppenbarligen en del av husets väggkonstruktion. Kontexterna är dokumenterade vid olika tillfällen (kontext 3058 daterad 0502, 2789 daterad 0506).

Även störarna kontext 3068 (nu förd till hus S) kan antas vara rest av den västra väggen i hus T.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Brukning		
2789	Brandlager?	Grått lerlager med inslag av kol och sot. Lagret var heterogent och hade diffus kontaktyta.
3037	Raseringslager	Ett 0,03 meter tjockt bränt ler-, kulturjords- och kolblandat sandlager. Lagret innehöll delar av brända vävtyngder.
3057	Raseringslager	Svart sot- kollager med fläckar av lera, träffis och djurben. Lagret var homogent och hade en diffus kontaktyta.
3058	Raseringslager /störar	En stör NO–SV riktning och två störar i NV–SO riktning, varav den ena låg ovan på den först nämnda. Störarna var 0,06–0,10 meter i diameter. Ytterligare två störar i NO–SV riktning ingick i 3058. En av dessa togs in som fynd.
3062	Lergolv	Grått lerlager med inslag av kolstänk. Lagret var homogent och hade en distinkt kontaktyta.
3064	Sandgolv	Ljust grått fint siltblandat sandlager. Lagret var homogent och hade distinkt kontaktyta.

Tabellen fortsätter på nästa sida

3533	Brandlager?	Svart kollager med inslag av sot och träffis. Lagret var homogent och hade en distinkt kontaktyta.
Konstruktion		
2988	Syllsten	Åtta stycken rundade stenar med måtten 0,15x0,35 meter. Stenarna var placerade i NV–SO riktning.
2989	Syllsten	Tre stycken rundade stenar med måtten 0,15x0,30 meter.
2990	Syllstock	En stock med 0,15 meter i diameter, placerad i NO–SV riktning. Stockens NÖ ände låg ovanpå syllsten (2988).
3063	Ässjeutkast	Svart kol- och sotlager. Lagret var homogent och hade en distinkt kontaktyta.
3068	Raseringslager (störar)	Tre stycken på varandra liggande störar med en diameter på 0,04–0,06 meter. Störarna var 0,5–1,7 meter långa och de var alla avbrutna.
3069	Syllstock	En stock i NV–SO riktning. Stocken var 1,40x0,18 meter och så gott som helt förrutnad. Dess SÖ ände låg på syllsten (2989).
3248	Stolpe med stenskonig	Bottenskodd stolpe som var 0,35 meter i diameter. Stolpen hade plan botten och var ställd på en sten i en ovalt formad grop, 0,60x0,40x0,50 meter. Stolphålet hade i det närmaste lodräta nedgrävningskanter.
3249	Stolphål med stenskonig	Cirkelformad grop som var 0,40 meter i diameter och 0,70 meter djup. Gropen hade lodräta nedgrävningskanter och plan botten, där det låg en sten.
3250	Stolphål med stenskonig	Cirkelformad grop som var 0,30 meter i diameter och 0,35 meter djup. Gropen hade lodräta nedgrävningskanter och plan botten, där det låg en sten.
3255	Sten	En rundad sten, 0,3x0,2 meter i diameter.
3375	Stolpe med stenskonig	Stolpe, 0,20 meter i diameter i plan. Skonigen utgjordes av fyra stenar vilka placerats mot kluvans flata sida och en stolpe, 0,10 meter i diameter och 0,31 meter hög, som stöd på den andra sidan. Stolphålet hade raka nedgrävningskanter med skålformad i botten. Nedgrävningen var 0,60 meter i diameter och 0,53 meter djup.
3481	Fyllning i stolphål	Grå lera, fyllning i stolphål 3375.

Tabell 83. Kontexter tillhörande hus T.

B5
Tomt II:2
Konstruktionstyp: kavelbro
Funktion: gångyta
Storlek: ca 2,50x1,00 m

Konstruktionen tolkas som en kavelbro, med underliggande regler samt en underliggande nedgrävning från anläggandet av kavelbron. Lager 3060 innehöll ett degelfragment, en lödförpackningsfragment, slagg samt ässjefodring.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2987	-	14 stycken kluvor, kvadratisk bilade stockar och obearbetade stockar. Virket var mellan 1,00–1,80 meter långa och var placerade parallellt med varandra i NV–SO riktning. De naturliga stockarna hade dock urtag undertill där två vertikalt placerade stockar var inpassade (3059). Delar av materialet var på olika vis bearbetat, t.ex. hade en av stockarna ett huggat rundhak med en träplugg. Konstruktionens utbredning var 1,80x2,60 meter.
3059	-	Två stycken NO–SV belägna stockar vilka var 2,20–2,60 meter långa och 0,08–0,10 meter i diameter. Stockarna var lagda med ett mellanrum av 1,30 meter. Troligen var stockarna av björk.
3060	Fyllning i nedgrävning	Brunt k-jordslager med inslag av träffis, kol och sand. Lagret var heterogent och hade en diffus kontaktyta.
3061	-	En 3x1,2 meter stor grop.

Tabell 84. Kontexter tillhörande kavelbron B5.

Hus K**Tomt II:5****Konstruktionstyp: stavverk****Funktion: oklar****Storlek: en minst 3 meter lång vägg**

Rester av nordvästra delen av ett hus i stavverk, som varit jordgrävt (palissadteknik). Huslämningarna påträffades nära invid sydöstra schaktväggen, och huset har sträckt sig vidare mot sydost, utanför undersökningsområdet. Bevarade bottnar av två vertikalt ställda väggplankor påträffades. Ett par raserade stenar kan indikera att huset vilat på syllsten.

Huset har brunnit. Brandlagret var omblandat. Bränd sand i brandlagret antyder torvtak.

Ett kulturjordsblandat siltlager låg stratigrafiskt mellan de bevarade plankresterna och brand-

lagret. Lagret uppfattades därför som relaterat till huset, men det hade en karaktär som talar för att det kan vara utomhusavsatt. Rimligen rör det sig om ett lager som avsatts upp mot husets nordvästra vägg. Fynden i det lagret ska sannolikt knytas till tvärpassagen direkt nordväst om huset. Det mest anmärkningsvärda fyndet här var en rårack, en detalj från en båtrigg (fnr 16370).

Fragment av brända vävtyngder i brandlagret talar för att en vävstol kan ha funnits i huset.

Källkritiska aspekter

Kontext 2981 finns inte som shapefil. Den stratigrafiska & geografiska relationen mellan 2981 och 2980 är osäker. Kontext 2980 tolkades ursprungligen som ett underlag och stöd för den nordöstra stavverkswäggen i hus K.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
2977	Brandlager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt heterogent gult/blått/grått/rött bränt sandlager med inslag av kolstänk.
2979	Raseringslager	Två stycken stenar med en diameter på 0,25 respektive 0,35 meter.
Brukning		
2980	Siltlager	Ett 0,01–0,1 meter tjockt blått/grått kulturjordsblandat siltlager. I norr utgjordes lagret av hälften kulturjord och hälften silt.
Konstruktion		
2981	Konstruktion	Två stycken vertikalt ställda plankor, ca 0,1–0,15x0,02x0,15–0,2 meter stora.

Tabell 85 Kontexter tillhörande hus K.

S3**Tomt II:5****Konstruktionstyp: flätverksstaket**

En pinne och en vidja bevarade. Konstruktionen tolkas som rester efter ett flätverksstaket inom tomt 2.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3150	-	En pinne med diameter 0,03–0,04 meter.
3184	-	En vidja med diameter 0,01 meter, 0,30 meter lång och placerad i öst–västlig riktning.

Tabell 86. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S3.

Passage 3**Grupp 101****Passage 3****Lagertyp: avsatta lager och brandlager**

Utomhusavsatta lager från brukningstiden av hus B:L, fas 5a, i tomt III samt raseringslager och brandlager från då detta brunnit ned. Brandlagren bestod av träkol, sot och bränd grågul sand. Huset kan ha haft torvtak. I lagren fanns slagg, litet läderspill, brynen, en bennål och ett träflöte.

Kontext ID	Lagertyp	Beskrivning
3081	Brandlager	Ett 0,05 meter tjockt k-jordsblandat sot- och kollager med bränd grågul sand. Lagret var poröst och heterogent och troligen avgrävt runt hela sin begränsning. Kontaktytan mot underliggande lager var distinkt.
3082	Brandlager	Ett 0,05 meter tjockt k-jordsblandat sot- och kollager med bränd grågul sand. Lagret var poröst och heterogent. Kontaktytan mot underliggande lager var distinkt.
3083	Träffislager	Ett 0,05–0,12 meter tjockt, gråbrunt k-jordslager med stort inslag av träffis. Lagret var heterogent med distinkt kontaktyta, men begränsningen i plan var svår att avgöra.
3104	K-jordslager	Ett 0,05–0,07 meter tjockt rödbrunt k-jordslager med stort inslag av träffis och en del kol och aska. Lagret var poröst med distinkt-diffus kontaktyta.
3105	Brandlager	Ett tunt sandigt brandlager.
3106	Raseringslager	Åtta stenar som var 0,15–0,50 meter stora i diameter.
3108	K-jordslager	Ett 0,05–0,15 meter tjockt k-jordslager med inslag av sot och träffis. Lagret var poröst.
3162	K-jordslager	Ett 0,10–0,15 meter tjockt avsatt k-jordslager.
3269	K-jordslager	Brunsvart k-jordslager med inslag av sot och kol. Kontaktyta distinkt.

Tabell 87. Kontexter tillhörande grupp 101.

Tomt III

Grupp 104

Tomt III:1–3

Konstruktions- och lagertyp: nedgrävningar och fyllnadslager

Nedgrävningar, raseringar och fyllnadslager i utomhusmiljö. Möjligen kan gropen kontext 2950 ha varit en latringrop som funnits en tid på platsen. Lagren var fyndfattiga, men en nål av trä med huvud och hål kan nämnas (fnr 17111).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2906	Utjämningslager	Ett 0,04–0,10 meter tjockt, rödbrunt/orange, något fett k-jordslager med inslag av gödsel blandat med sotfläckar. Flera rundade stenar med diameter 0,07 meter låg spridda i lagret. Kontaktytan var till stor del distinkt men diffus i SO.
2907	Fyllning i nedgrävning	Ett 0,13 meter tjockt, gulbrunt, mycket fett gödsellager. Homogent med distinkt kontaktyta.
2950	Nedgrävning	En 0,55x0,40 meter stor oval nedgrävning med lodräta kanter (dock lite fläckare i NV) och skålad botten.
2954	Raseringslager	25 stenar varav 15 stenar låg i en klunga som gick in i den NO profilen. Dessa stenar hade diameter 0,10–0,15 meter och var både rundade och kantiga. Sex stenar låg på en oregelbunden NO-SV linje. Dessa stenar var 0,30x0,35x0,15 meter stora. De var både kantiga och rundade.
3006	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, svart kol- och sotlager. Homogent och poröst med distinkt kontaktyta.
3084	Lerlager	Ett 0,03 meter tjockt, grått lerlager. Kompakt och homogent med distinkt kontaktyta.

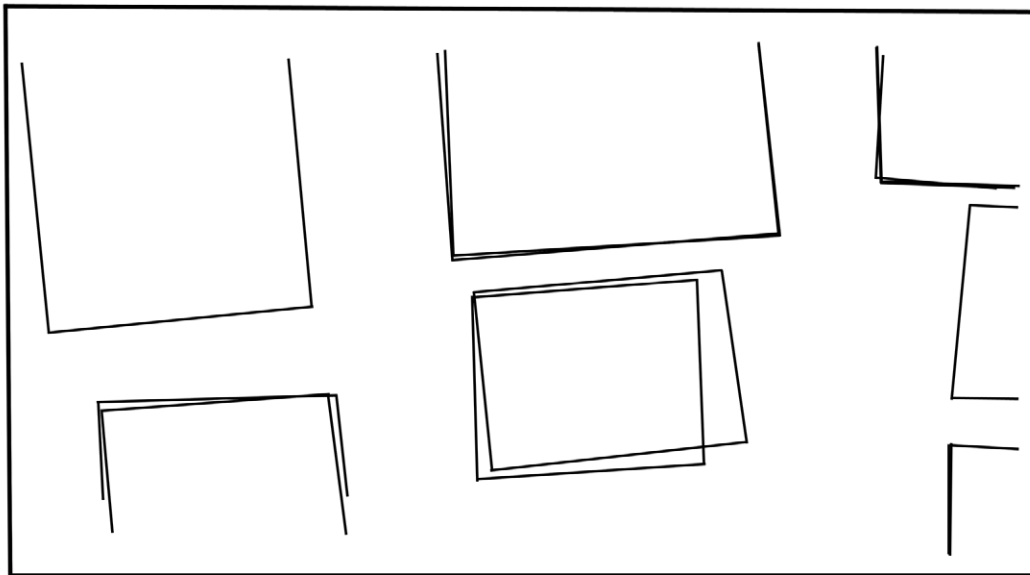
Tabell 88. Kontexter tillhörande grupp 104.

Fas 6, ca 1015–1030

I fas 6 kan vi se att den utvidgade passage 3 och de stora träbrolagda gårdstunnen runt passagen som uppkom redan i fas 4, levte vidare. Vi ser också att tomter delvis legat öppna och obebyggda i vissa tider, som zonerna 1 till 3, grupp 62 och 108, som legat öppna och inhägnade av flätverksstaket. Troligen har de nyttjats i djurhållning en tid vid fasens början, liksom zon 2 på tomt III i fas 6c som utifrån gödsellagren också bedömts som ett djurhågn. Passage 2 har inte varit belagd med någon broläggning, och dess sidor har avgränsats med flätverksstaket mot tomterna. I övrigt dominerades fasen av byggnader i skiftesverk och timmer på väl markerade syllstensramar. Näringsmässigt präglades fasen av metallhantverk – det är i denna fas vi finner de största volymerna deglar och skärvar, eller kapell som är det sakord de registrerats under i fynddatabasen. De sistnämnda har använts vid raffinering eller test av

ädelmetall och de berättar om en intensifierad hantering av ädelmetaller i fasen (jfr Söderberg 2011).

Kanske har ett visst glashantverk bedrivits, vi har några fragment av glasdeglar i fasen och flera små fynd av glasmassa. Fasen visar upp lättare toppar av läderspill och registrerade vävtyngder och undersökningens högsta topp registrerade bennålar, 26 stycken, samt en lätt topp av funna sländtrissor, åtta stycken. Därtill präglas fasen av internationella handelskontakter. Vi finner en ökning av påträffade vikter och vågar i fasen, men det statistiska underlaget från utgrävningen med sina totalt blott 31 registrerade vikter och tre vågar är magert. Fas 6 gav fyra fynd av vikter. Fynden av mynt ligger mycket högt i fasen tack vare fyndet av en större myntskatt. Antalet enskilda fyndposter från fas 6 är endast fyra, men antalet faktiska mynt är 159 stycken.

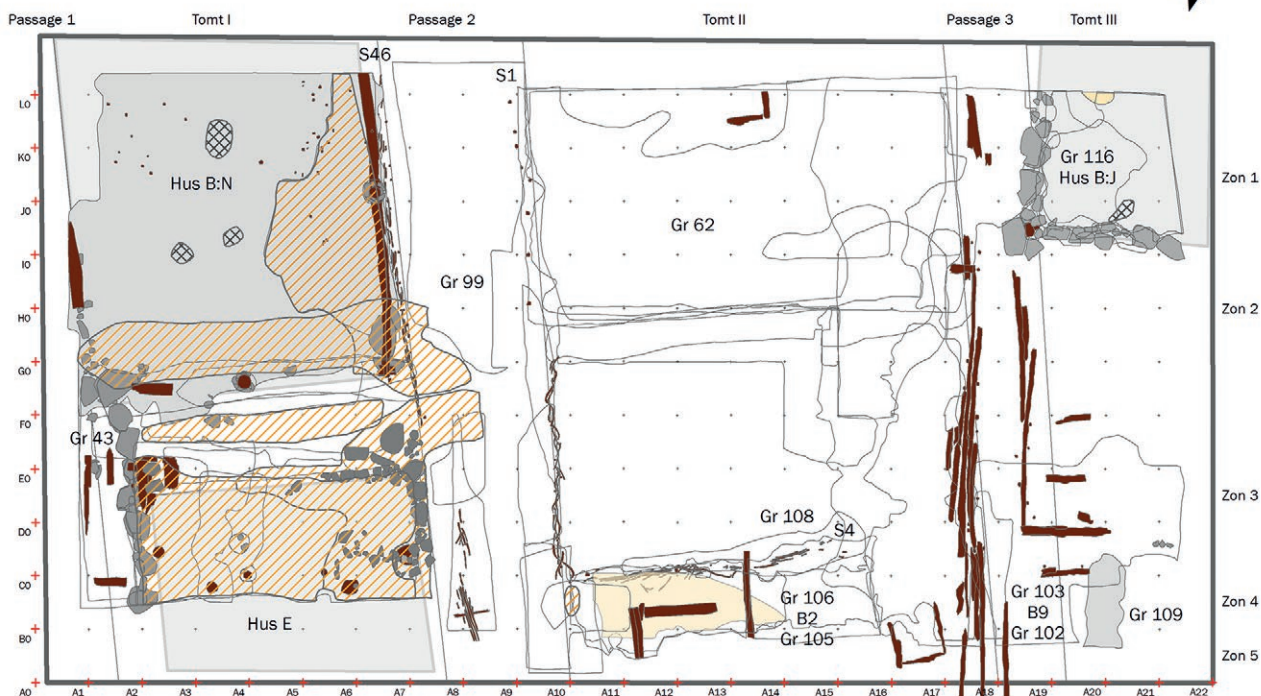
Figur 59. Husen i fas 6abc lagda över varandra, inklusive hus O på tomt II:3 som låg kvar alltsedan fas 4.

Fas 6a

På tomt I byggdes hus B:N närmast Stora gatan, ett stort skiftesverkshus med lätt svängda väggar. Huset har varit ett flerkontaktshus i en troligen burgen kontext med internationella kontakter att döma av två fynd av kontinentaleuropeiska gropmaljspannen. Huset var stabilt både till byggnadsteknik och livslängd, det stod kvar genom både fas 6 och 7. Till tomten hörde hus E som var dess huvudsakliga bostadshus.

Tomt två låg till stora delar obebyggd i underfasen. Grupp 62 i zon 1 närmast Stora gatan var inhägnad. Där kan grisar ha hållits av gödsellagren att döma. Lagren var fyndrika och det mest iögonfallande bör vara det lilla träkors som påträffades där. Fyndet ger, trots den enkla fyndkontexten i ett grishågn, en tidig fingervisning om platsen som en vistelseort för kyrkans män. Motsägelsefullt, men kanske betecknande

Fas 6a

Figur 60. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 6a. Hus O på tomt II:3 syns inte i planen då det är redovisat i beskrivningen av sin tillkomstfas, fas 4.

för denna brytningstid, är att en liten smidd torskhammare påträffades i den samtida passage 2. Troligen har hus O från föregående fas legat kvar in i fasen, men under en period kan zon 2 och 3 liksom zon 1 varit obebyggda och inhägnade, och vi ser ingen antydning om bebyggelse längre

in i tomten. I zon 4 låg en träbrolagd tvärrassage. Närmast Stora gatan i tomt III låg hus B:J på kraftig syllstensram. En hörnstolpe kan antyda skiftesverk eller resvirke som byggnadsteknik. I zon 2 och 3 tillkom ett djurhägn under fasens lopp. Även zon 4 har där varit obebyggd.

Tomt I

Hus B:N

Tomt I:1

Konstruktionstyp: träsyll på syllsten, ramverkshus

Funktion: hantverkshus

Storlek: >6x6 meter

Huset var byggt dels på syllsten och dels med takbärande stolpar i vägglinjerna. Båda dessa stolpar, av furu, har daterats genom dendrokronologi och var fällda på vintern 1014/1015 AD. Både i husets södra och norra vägglinjer fanns rester efter syllstockar. I byggnadens nordvästra del fanns ett flertal stör- och pinnhål, de bildade ingen tydlig konstruktion utan var utspridda över ytan. Bygg-

naden låg delvis utanför undersökningsområdet. Golvet utgjordes av grå kompakt lera och har troligen lagts om vid ett tillfälle. I byggnadens norra del fanns ett avsatt brunt kulturjordslager. Byggnaden, med sina lätt svängda väggar och en synlig mellanstolpe i ena vägglinjen, har varit uppförd på ramverk, att döma av fynd i tvärrassagen i fas 7a kan tekniken ha varit stavverk.

Av fyndsammansättningen att döma har huset haft en stark inriktning på hantverk. Från golvet och det avsatta lagret tillvaratogs en stor mängd föremål (215 fyndposter). Flera av dessa stammar från metallhantverk som fragment av blästermunstycken och ässjefodring, flera fragment av deglar varav en skärva sannolikt kommer från en glasdegel (fnr 26951), en gjutform och en lödförpackning, bronsklipp, ett klippt fragment av en blytacka samt silvertråd. Dessutom tillvaratogs en del slagg. Det fanns inga spår efter någon härd

eller ugn i denna del av byggnaden, men en bit eldslagningsflinta samt ett antal flintavslag tyder på att det kan ha funnits en i närheten. Tre fläckar i husets mitt med träkol, sot och aska skulle kunna antyda närvaron av en ässja.

Bland föremålen kan även nämnas en bit oarbetad bärnsten, två silvermynt (fnr 12229 och 12716; Knut, England och Otto-Adelheid, Tyskland, *se bilaga 4*) och två ottonska-saliska spännen av kopparlegering som möjligen varit förgyllda. Det större (fnr 12200, *fig. 28*) är ett runt genombrutet spänne, 42 mm i diameter, med del av låsanordningen kvar på baksidan. Motivet är en fågel med gropemaljinläggningar. Smycket kommer från tyskt område och kan dateras till 1020-tal (Roslund 2010:44f). Det andra (fnr 12409), är en rund korsmaljfibula av liknande ursprung, 27 mm i diameter och 1 mm tunn (*fig. 27, s. 47*). Även på detta spänne finns gropemalj, i korsmitten och i de fyra korsarmarna. Därtill gav huset en grön glassländtrissa med inlagd silverfolie (fnr 13230, *fig. 61*), ett par ytterligare i sten och lera, ett stycke röd sandsten, synålar, en dubbelhelkam av trä (fnr 12227, *fig. 63*) och ett mässingsföremål, registrerad som vikt (fnr 12410, *fig. 62*), med ett blomornament på en sida och ett kors på den andra.

Huset har brunnit. I husets nordöstra del fanns ett lager med träkol och aska som bör ha varit rester efter taket. Även syllstockarna var kraftigt brända. Huset har stått in i fas 7.

Prover

Dendrokronologi: prov 1574, kontext 3099, analyserat av Bartholin (nr 0157176); 1014–1015 AD (*bilaga 1*).

Prov 1573, kontext 3140, analyserat av Bartholin (nr 0157177); 1014–1015 AD (*bilaga 1*).

Figur 61. Sländtrissa av glas med silverfolie, fnr 13230, ca 29 mm i diameter.

Figur 62. Mässingsföremålet fnr 12410.

Figur 63. Dubbelhelkammen av trä, fnr 12227. Fragmentets bredd 84 mm.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2702	Lergolv	Ett grått kompakt lager med lera. I toppen av lagret förekom nedtrampad träflis. 0,10 meter under lerans topp fanns ett mycket tunt lager. Detta kan tolkas som en omläggning av lergolv.
2727	Syllstock	En fyrkantshuggen syllstock som löpte i NV-SO riktning. Syllstocken var kraftigt bränd. Längst i SO vilar syllstocken på syllstensrad 2766.
2728	Brandlager	Ett lager med träkol och aska.
2730	Kulturjordslager	Ett brunt kompakt lager som troligtvis innehöll djurspilling.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2766	Syllsten	Ett antal stenar av varierande storlek. I den S och Ö delen fanns två större stenar som tolkas som hörnstenar.
2731	Hårdlager	runt lager, 0,4 meter i diameter, med kol, aska och sot. Lagret innehöll en del brända ben.
2762	Hårdlager	svart lager, 0,4 meter i diameter, som innehöll kol, sot och aska.
2763	Hårdlager	ovalformat lager med kol, sot och aska. Lagrets utbredning var 0,7x0,5 meter.
2889	Syllstock	En kraftigt bränd syllstock som löpte i NV–SO riktning. Stocken gick delvis in i schaktets SV profilvägg.
3099	Stolpe med stenskonig	Stolphålet var 0,23 meter i diameter och hade plan botten. Stolpen var av tall, 0,21 meter i diameter, 0,59 meter hög och hade plan botten.
3140	Stolpe med stenskonig	Stolphålet hade plan botten och var endast några centimeter bredare än stolpen. Fyllningen bestod av lerblandad kulturjord. Stolpen var av tall, 0,20 meter i diameter, 0,87 meter lång och hade plan botten. Stenskoningen bestod av 0,10–0,25 meter stora stenar som var tillhuggna och platta.
3540	Pinnar	Ett flertal pinnhål, 0,05 meter i diameter, utan tydlig struktur.

Tabell 89. Kontexter tillhörande hus B:N.

S46
Passage 2
Konstruktionstyp: flätverksstaket
Funktion: avgränsande och skyddande
Storlek: ca 6,4 m långt

Ett flätverksstaket i tomt I som avgränsat tomten mot passage 2. Staketet kunde följas i drygt sex meter, invid hus B:N och förbi tvärpassagen, tomt I:2. Förutom att fungera som tomtavgränsning mot passagen, kan det också tjänat som rötskydd genom att hålla passagedynga och skräp undan från husets vägg.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2735	Vidjor	0,02–0,04 meter tjocka vidjor som löpte växelvis mellan pinnar 2736. Mot den NV delen var vidjorna mycket dåligt bevarade, men syntes som förmultnad jord och trärester. I den SO delen var de välbevarade och kunde följas i längre stycken.
2736	Pinnar	Ett antal pinnar med 0,04–0,06 meter i diameter. Pinnarna var placerade med mellan 0,20–0,40 meters mellanrum. Ibland var pinnarna parställda.

Tabell 90. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S46.

Grupp 43
Tomt I:2 och passage 1
Lagertyp: avsatta utomhuslager

Utomhuslager i passage 1 intill hus E och i tvärpassagen på tomt I:2, innehållande träffis och bark som avsatts vid husbygge. Lagren innehöll också några brynen, ett par laggkärlsdelar, lite huggspån av horn samt ett skedblad av trä (fnr 13200).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2818	K-jordslager	Ett 0,03–0,06 meter tjockt, brunt, kompakt lager med inslag av ben och lite träffis. Enstaka kolbitar.
2859	Träffislager	Brunt, kompakt k-jordslager med mycket bark och träffis.
2909	Träffislager	Ett 0,04 meter tjockt, brunt och kompakt k-jordslager med homogen struktur. Lagret innehöll mest bark och träffis. Något diffusa avgränsningar men tydliga kontaktytor.

Tabell 91. Kontexter tillhörande grupp 43.

Figur 64. De två väskbyglarna fnr 14159, ca 53 cm vida.

Hus E

Tomt I:3

Konstruktionstyp: hus med härd

Funktion: bostad

Storlek: >4x5 m

Huset var byggt på kraftig syllstensram. Stenramen bestod av två rader, bevarade i husets sydvästra och nordöstra delar. I husets sydöstra del fanns ett antal stolphål med oklar funktion. Möjligen var dessa spår efter den takbärande konstruktionen eller en väggkonstruktion. I husets nordvästra del fanns flera plankor bevarade som kan ha varit rest efter golv eller vägg. Byggnaden låg delvis utanför undersökningsområdet, avgrävd av schaktningsarbeten på 1920-talet.

Golvet bestod av påförd lera. I västra delen fanns ett avsatt lager som tolkats varit från husets brukningstid. I husets nordöstra del fanns rester efter en raserad ugnskonstruktion, ett raseringslager med sten. Härden har inte legat intill hörnet, men väl intill ena väggen.

Från byggnaden tillvaratogs ett stort antal fynd som kan knytas till hushållsaktiviteter, som keramik av typen A, flera vävtyngder och stora mängder bränd lera som antyder att en vävstol funnits

i huset, många delar av laggkärl av trä samt flera träföremål, bland annat en träslev och två stora väskbyglar (fnr 14159, *fig. 64*). Från ugnens raseringslager tillvaratogs ett runben med texten **fu** (futhark?) (fnr 14100, SL 98). Andra specifika fynd var en bergkristallpärla (fnr 14508), ett halvfabrikat till guldfoliepärla med del av glasstav fastsmält (fnr 14699), en mejsel (fnr 40760) och en puns (fnr 26744) av järn, en skärva från ett grönt glaskärl (fnr 14708), ett fragmenterat sammanmynt omgjort till hänge (fnr 14588) bedömd präglad i Balkh(?) i nuvarande Afghanistan, AH ca. 292–293/ca. 904–906 e Kr (*se bilaga 4*), samt ett ostronskal (fnr 15101).

Byggnaden har brunnit och inom södra delen av konstruktionen fanns ett kompakt svart lager med träkol, vilket kan vara rester efter ett trätak. Från raseringslagren tillvaratogs även en hel del bränd lera.

Källkritiska aspekter

Kontext 3101 är samma som 3010. Kontext 3102 är samma som 3031. Kontext 3103: golv, är samma som kontext 3018.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2853	Raseringslager	Grått, grusigt lager med en hel del brandrester och små till medelstora stenar.
2955	Raseringslager	Heterogent lager med många stenar.
2982	Stolphål	Stolphål.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2983	Fyllning i stolphål	Fyllning i ett stolphål.
3010	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt, homogent, svart, kompakt sandigt kollager. Mitt i lagret fanns en tunn (0,005 meter) lins av mörkbrun k-jord innehållande lite nötskal. Distinkta kontaktytor.
3011	Syllsten	Syllstenar.
3015	Raseringslager	Rödbrunt k-jordslager med inslag av kol och sand.
3016	Plank	Plankor i NV-SÖ och NÖ-SV riktning.
3018	Lergolv	Grått, kompakt lerlager med inslag av kol, träflis och småsten. I rutorna D5, C5, C4 fanns ett 0,01 meter tjockt, påfört sandlager.
3025	Stolphål med stenskonig	Stolphål, 0,40 meter i diameter och 0,16 meter djupt. Stolphålet hade plan botten och i fyllningen låg ett par mindre stenar som troligtvis fungerat som stenskonig.
3026	Fyllning i stolphål	Brunt lager som innehöll lera, små stenar och rester efter trä.
3027	Stolphål med stenskonig	Fem stolphål, 0,3–0,4 meter i diameter, med stenskonig.
3028	Fyllning i stolphål	Fyllning till stolphål 3027. Fyllningen innehöll kol, lera och aska.
3029	Rasering	Två större plankor, 0,22 meter breda och 0,02 meter tjocka.
3030	Lergolv	Ett kompakt, sandigt, grått lager av lera med inslag av träflis.
3031	Kulturjordslager	Brunrött, kompakt kulturjordslager med inslag av träflis och små stenar.
3089	Raseringslager	Rostbrunt, grusigt och sotigt lager.
3090	Plank	En plank som var placerad i NÖ-SV riktning.
3101	Brandlager	Svart lager med mycket träkol och sot. Samma som 3010
3102	Kulturjordslager	Brunt kulturjordslager på lergolv 3103. Samma som 3031
3103	Lergolv	Grått lerlager. Samma som 3018
3177	Syllsten	Stenar.
3297	Lerlager	Grått lerlager med inslag av kulturjord.

Tabell 92. Kontexter tillhörande hus E.

Grupp 97**Tomt I:3 mot passage 1****Konstruktionstyp: stenkonstruktion****Storlek: ca 0,25x0,35 meter**

Tre stenar lagda tillsammans i rutorna DE:1, inom grupp 43, två av dem kantställda och tillhuggna. En stenkonstruktion med oklar funktion. Den kan ha varit någon form av stolpstöd relaterat till byggnaden hus E.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3385		Tre stenar. Stenarna var 0,05–0,15 meter stora. Två av dem var kantställda och tillhuggna.

Tabell 93. Kontext tillhörande grupp 97.

Figur 65. Runstickan
fnr 50407, SL 99.
Längd ca 135 mm.

Passage 2

Grupp 99

Passage 2

Lagertyp: avsatta passagelager

Lagren utgjorde en följd av avsatta passagelager i passage 2 under fas 6a, med ingående träflis, träbitar, halm och andra växtdelar, mossa, djurben, gödsel, samt rester av raserade flätverksstaket. Lagren var fyndrika och innehöll keramik av typ A samt en liten torshammaramulett av järn (fnr

14163), helt lik amuletterna på torshammarringen fnr 14615 från hus Q i föregående fas, samt 17 fyndposter skodon och läderspill, ett knappt tiotal fynd deglar och en skärvel, brynen, ässjefodring, ett fragment tråd av mässing eller guld (fnr 41722). En runsticka av trä (fnr 50407, SL 99) med ännu ej uttydd text *...-um ' m--...-pan i a--...* är knuten till kontext 3203, men med en rutreferens som inte stämmer med kontexten, troligen har vi att göra med en fel-skrivning i fält (*fig. 65*).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2948	K-jordslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, brunt lager med ljusa små fläckar av något organiskt material. Lagret bestod i övrigt av en hel del träflis, träbitar, halm, läder och mossa. Distinkta kontaktytor gentemot lerlager 3098, men mycket diffus mot lagren under leran, 1776 och 3024.
3020	K-jordslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, brunt k-jordslager med distinkta kontaktytor.
3021	K-jordslager	Ett 0,02–0,10 meter tjockt, grått mot gråbrunt, fett och kompakt, lerigt lager. Lagret innehöll en hel del ben, ganska lite organiskt material, kolbitar och kolfläckar. Distinkta kontaktytor.
3040	K-jordslager	Ett 0,02–0,15 meter tjockt, brunt, ganska organiskt och kompakt lager med mycket djurben. Djurbenen låg både horisontellt och vertikalt, vilket gjorde att lagret kändes omrört. Tjockleken varierade kraftigt och var tunnast mot NV. Diffusa kontaktytor.
3042	K-jordslager	Ett 0,05 meter tjockt, gått mot gråbrunt lager med en hel del ben och träflis och stenar. Lagret kändes något omrört. Påminner till karaktären om kontext nr 3021. Diffusa kontaktytor i ruta E2, i övrigt distinkta kontaktytor.
3043	Gödsellager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, gulbrunt, mycket organiskt gödsellager med halm, växtdelar, enstaka ben, träflis och lerfläckar. Distinkta kontaktytor.
3094	Raseringslager	Raserade vidjor och pinnar från ett flätverksstaket, 3095 och 3096. Resterna efter de andra pinnarna och vidjorna ligger utspridda på toppen av lager 3044.
3203	K-jordslager	Ett 0,01–0,06 meter tjockt, brunt, ganska sandigt lager med mycket djurben, en hel del träflis och träbitar. Benen ”släppte” på ett ganska distinkt sätt. Distinkta kontaktytor.

Tabell 94. Kontexter tillhörande grupp 99.

Tomt II

Grupp 62

Tomt II:1

Typ: tomtaktiviteter

Lagren tolkas som avsatta utomhuslager på en öppen yta där det tidvis hållits djur, möjligen grisar. I miljön ingick gödsellager med inslag av halm, träflis och kol, och lagren var i ett par fall tydligt omrörda eller omtrampade. Bland utmärkande fynd återfinns ett litet träkors, fnr 13750 (fig. 22, s. 45), ett ortoceratitfossil (fnr 14427), en hornsked med flätbandsmönster (fnr 14584),

fyra musselskal (fnr 28605, 28610, 28874 och 40567), ett revben med flera båtavbildningar (fnr 13807) (Edberg & O'Meadhra 2016:8ff) samt ett ändfragment av trä till en trolig pilbåge (fnr 16386). Därtill fanns spår av textilhantverk: flera synålar, vävtyngder och ett tinblbein (fnr 15412) och metallhantverk i form av en barr av kopparlegering (fnr 14429), slagg, ässjefodring, järnverktyg, ett femtontal degelfragment och fragment av skärklar, samt spår efter läderhantverk.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2788	Gödsellager	Ett brunt fett halmblandat gödsellager med inslag av k-jord, kolfläckar och träflis. Lagret var heterogent och hade en diffus kontaktyta.
2790	K-jordslager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt brunt träflisblandat k-jordslager med inslag av gödsel och kol. Den SÖ delen av lagret var omtrampat och omrört. Lagret var heterogent och hade en distinkt kontaktyta.
2791	Gödsellager	Ett brunt fett gödsellager med inslag av halm, träflis och kol. Lagret var homogent och hade en distinkt kontaktyta.
2897	Brandlager/hårdlager	Ett brunt/svart k-jordsblandat kollager. Lagret var homogent och hade en diffus kontaktyta.
2904	K-jordslager	Ett grått/brunt sandigt k-jordslager med inslag av träflis, kvartssand och kol. Lagret var heterogent och hade en distinkt-diffus kontaktyta.
2936	K-jordslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt brunt träflisblandat och organiskt k-jordslager. Lagret var kompakt, homogent och hade en distinkt kontaktyta.
2984	K-jordslager	Ett grått/brunt sandigt k-jordslager med rikligt av träflis. Lagret innehöll även kol och småsten. Homogent och med en distinkt kontaktyta.
2985	K-jordslager	Kontext nr 2985 bestod av ett träflisblandat k-jordslager med inslag av kol och klumpar av lera. Lagret var heterogent och hade en diffus kontaktyta.
3070	Syllstock	Kontext nr 3070 bestod av två stycken plankor placerade i vertikal vinkel mot varandra. Den ena plankan var lagd i NV–SO riktning och var 0,57x0,08x0,02 meter stor, medan den andra låg i NO–SV riktning och var 0,62x0,15x0,03 meter stor. Den NV–SO plankan hade intakt avslut i den SÖ änden. Båda plankorna var delvis brända.

Tabell 95. Kontexter tillhörande grupp 62.

S1

Tomt II:1–3

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: avgränsande och skyddande

Storlek: synlig längd ca 9 meter

Konstruktionen tolkas som ett flätverksstaket mellan tomt II och passage 2, skyddande väggen till hus O, som legat på tomt II:3 sedan slutet av fas 4. Staketet kunde följas i nästan hela passagens synliga längd.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2942	-	Pinnar placerade i NV–SO riktning. Pinnarna var 0,04 meter i diameter.
3000	-	Vidjor placerade i NV–SO riktning. Vidjorna var 0,03 meter i diameter.
3079	-	Åtta störar som var 0,05–0,10 meter i diameter. Störarna var placerade i NV–SO riktning och var ställda med ett avstånd av 0,4–0,6 meter från varandra.

Tabell 96. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S1.

S4
Tomt II:4
Konstruktionstyp: flätverksstaket
Funktion: avgränsande och skyddande

Konstruktionen tolkas som ett flätverksstaket i en tvärpassage på tomten, löpande längs väggen till hus O, som legat på tomt II:3 sedan slutet av fas 4. Staketet kan ha varit avgränsande men även ha skyddat byggnadens väggar från utomhusmiljöns avfall.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2871	-	Vidjor som var 0,01–0,04 meter i diameter. Vidjorna var delvis flätade runt 2972 och delvis nedrasade därifrån (sluttning). NO–SV riktning.
2920	-	Två stycken störar i dålig kondition. Störarna var 0,05 meter i diameter.
2972	-	Åtta stycken pinnar/störar vilka var 0,02–0,05 meter i diameter. Pinnarna/störarna var placerade i NO–SV riktning.

Tabell 97. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S4.

Grupp 108
Tomt II:3–4
Storlek: 0,02–0,06 meter tjockt
Lagertyp: avsatt utomhuslager

Ett avsatt utomhuslager kring flätverksstaketet S4 i tvärpassagen zon 4. Lagret var organiskt med enstaka lerfläckar, och fyndfattigt.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2868	K-jordslager	Kontext nr 2868 bestod av ett 0,02–0,06 meter tjockt organiskt k-jordslager med enstaka lerfläckar. Lagret var luftigt, heterogent och hade främst distinkt kontaktyta.

Tabell 98. Kontexter tillhörande grupp 108.

B2
Tomt II:4–5
Konstruktionstyp: kavelbro
Funktion: gångyta

Konstruktionen tolkas som rester efter en stock- och barkklädd tvärpassage genom tomten med underliggande nedgrävning inför anläggandet av densamma, samt senare tillkomna reparationer.

Prover

Dendrokronologi: prov 1271, kontext 2831 (0157105): datering V1014–15. (*bilaga 1*).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2831	-	En ej avbarkad stock i NV–SO riktning vilken var 1,6 meter lång och med 0,10–0,12 meter i diameter och en kluva i NV–SO riktning som var 1 meter lång och 0,20 meter i diameter vilken hade intakt avslut och ett bilat urtag i den SÖ änden. Kluvan var uppallad med en plankstump/stolprest. NO om stocken och kluvan fanns en plank i NO–SV riktning med måtten 1,40x0,20x0,07 meter. NO om plankan fanns en stock i NV–SO riktning vilken var 1,60x0,12x0,10 meter.
2915	-	K-jordsblandad bark. Barken var lagd i tre varv och med barkbitarna i NV–SO riktning. Ytan med bark var placerad i NO–SV riktning.
2976	-	Grund grop med rektangulär form. Nedgrävningskanterna var branta.

Tabell 99. Kontexter tillhörande kavelbron B2.

Grupp 105**Tomt II:4****Lagertyp: avsatt utomhuslager**

Utomhuslager i tvärpassagen i zon 4, knutna till kavelbron B2. Lagren innehöll några smärre fyndposter läderspill och spill från ben- och hornhantverk samt en träskål (fnr 14161).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2971	K-jordslager	Ett mörkt brunt/grått fett k-jordslager (70%) med inslag av träflis (10–20%), bark (5–10%) och bränd gråaktig sand (>5%). Lagret innehöll rikligt med djurben varav flera stod vertikalt. Lagret var luckert, heterogent och hade diffus-odefinierbar kontaktyta.
2973	K-jordslager	Se kontext 2971.
2975	K-jordslager	Ett mörkt brunt/grått fett k-jordslager (70–80%) med inslag av träflis (20%) och bränd, gråaktig sand (5–10%). Lagret var luckert, heterogent och hade distinkt kontaktyta.

Tabell 100. Kontexter tillhörande grupp 105.

Grupp 106**Tomt II:4–5****Lagertyp: avsatta utomhuslager.**

Utomhuslager i tvärpassage i zon 4, knutna till kavelbron B2. Fynden var få, ett degel- och ett gjutformsfragment, ett bryne, bränd lera och en träpropp till en tunna (fnr 17077).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2912	K-jordslager	Ett 0,01–0,07 meter tjockt mörkt brunt träflisblandat (huggspån, vidjor och plankrester) k-jordslager (60–70%) med inslag av ljusgrå k-jordsblandad lera (10–20%). I SO fanns även inslag av gul/orange bränd sand. Luckert, heterogent och med distinkt kontaktyta.
2914	K-jordslager	Mörkt brunt träflisblandat k-jordslager med inslag av ljusgrå k-jordsblandat lera och silt. Träfliset, ca 20%, utgjordes av huggspån, plankstumpar och brända pinnrester. Lagret innehöll även gul-orange bränd sand med kolstänk. Heterogent med diffus kontaktyta.
2916	K-jordslager	Mörkt brunt/grått k-jordslager bark (20%) och träflis (10–20%). Heterogent, luckert och med distinkt kontaktyta.
2974	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt gult hårt bränt sandlager med inslag av kol. Homogent med distinkt kontaktyta.

Tabell 101. Kontexter tillhörande grupp 106.

Passage 3

B9

Passage 3, tomt II och III

Konstruktionstyp: kavelbro

Funktion: gångyta

Storlek: omfattade passagens synliga längd

En kavelbro i passage 3, med gångplank och underliggande regler som stöttats av störrar, samt med under brukningstiden tillkomna förstärkande plankor. Broläggningen gick även in i de öppna gårdsytorna på tomt II och III.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2835	Underregel	17 stockar som låg delvis parallellt med varandra och delvis på rad i NV-SO riktning. De var 0,80–5,00x0,10 meter.
3003		Två plankor som var 0,50x0,15 meter. Plankorna låg i NO-SV riktning.
3008	Underregel	Tre stockar som låg i NV-SO riktning. De låg parallellt med varandra. Den SV stocken var 2,4x0,10 meter. Den andra stocken från SV var 0,90x0,10 meter och den NO stocken var 3,00x0,10 meter. Konstruktionens totala utbredning var 4,40x0,60 meter.
3009	Stör	Sex störrar som står på var sida om den SO stocken i knr 3008. Störrarnas diameter var 0,05 meter.
3032	Gångplank	Fem plankor och en stock som var orienterade i NO-SV riktning. De var 0,30 – 1,30 meter långa och 0,10 - 0,20 meter breda. De låg med ca 0,80 meters mellanrum och konstruktionens totala utbredning var ca 3,00 meter.
3034	Pinnar	Två störrar som såt bredvid varandra i NO-SV riktning. De står med 0,60 meters avstånd. Diameter 0,04 meter.
3036		Tre plankor. Två plankor låg i Ö-V riktning ovanpå den tredje som låg i NV-SV riktning. Plankorna var bilade och var 0,70–0,80x0–10 meter. Konstruktionens utbredning var ca 1x1 meter.
3038	Pinnar och störrar	14 störrar som stod på en linje i NV-SO riktning mellan stockarna i knr 2835. Diameter 0,04–0,08 meter.
3039	Underregel	En bränd bilad plankor som låg i NO-SV riktning. Den var 0,50x0,15 meter.

Tabell 102. Kontexter tillhörande kavelbron B9.

Grupp 102

Passage 3

Lagertyp: avsatta passagelager

Avsatta lager i passage 3 nära tomt III, med rikliga inslag av träflis och djurben. Lagren var fyndfattiga och innehöll litet bränd lera, hornavfall, slagg och ässjefodring.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3080	K-jordslager	Ett 0,07 meter tjockt mellanbrunt avsatt k-jordslager. Lagret var homogent med distinkt kontaktyta mot underliggande lager. Däremot var lagret svårt avgränsa i plan.
3087	Träflislager	Ett grått k-jordslager med ett rikligt inslag av träflis. Lagret var i huvudsak luckert med distinkt kontaktyta mot underlagrande brandlager, men med diffus-ej urskiljbar mot underlagrande träflislager. I vissa fall var fynd och djurben vertikalt orienterade, vilket tyder på att lagret grävts om. Lagret var i det närmaste fyndtomt (knr 3105).

Tabell 103. Kontexter tillhörande grupp 102.

Grupp 103**Passage 3****Lagertyp: utomhusavsatta passagelager**

Lager i passage 3, avsatta under brukningstiden av kavelbro B9. Fyndrika, framför allt av vanliga passagefynd som A-keramik, något slag och avfall från ben- och hornhantverk, träföremål och

träspill, även en konisk sländtrissa av keramik (fnr 14108), ett stycke kåda (fnr 14668), ett textilstycke (fnr 14158) och en laggkärlsbotten.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
3001	K-jordslager	Kontext nr 3001 bestod av ett 0,05–0,10 meter tjockt, rödbrunt och fett k-jordslager med inslag av träflis. Kontaktyta distinkt.
3002	K-jordslager	Kontext nr 3002 bestod av ett 0,03–0,08 meter tjockt k-jordslager med rikligt inslag av träflis. Kontaktyta diffus.
3005	K-jordslager	Kontext nr 3005 bestod av ett 0,05 meter tjockt k-jordslager med en del sand och träflis. Distinkt kontaktyta.
3085	Stenkonstruktion	Kontext nr bestod av tre stenar som låg i en rad i NO–SV riktning. De låg i en sträng av hårt packad lerblandad k-jord.

Tabell 104. Kontexter tillhörande grupp 103.

Tomt III**Hus B:J****Tomt III:1****Konstruktionstyp: hus på syllstensram****Funktion: oklar****Storlek: >3x>3,5 meter**

Huset tolkas som byggt på en syllstensram, som var bevarad i husets södra hörn och som fortsatte utanför undersökningsområdet. I södra hörnet påträffades resterna efter ett stolphål som troligen varit del av väggkonstruktionen. Stolpen kan antyda skiftesverk eller resvirke. Det påträffades inga spår efter väggen men fynd av bränd lera tyder på att väggarna kan ha varit klinade. Golvet ut-

gjordes av ett kompakt rödbrunt kulturjordslager med inslag av träkol som tolkats som ett stampat jordgolv. Byggnaden har troligen brunnit, ovanpå syllstenarna i SO påträffades ett lager med bränd sand och träkolsbitar som kan vara fragmentariska rester efter tak eller vägg. Den brända sanden antyder torvtak. Bland fynden märks en träsked med rektangulärt blad (fnr 13614).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2718	Syllsten	11 stenar som låg på rad i NO–SV riktning. Syllstensraden var 2,4 meter lång, men fortsätter in i den NO profilväggen utanför undersökningsytan.
2838	Syllsten	Åtta stenar som ligger på rad i NV–SO riktning. Syllstensradens total längd var 3 meter och fortsätter in i den NV profilen utanför undersökningsområdet.
2864	Stolphål	Ett stolphål.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2884	Jordgolv	Ett kompakt rödbrunt, 0,07–0,13 meter tjockt kulturjordslager med inslag av träkol.
2885	Fyllning i nedgrävning	Ett gråbrunt, 0,01–0,10 meter tjockt, lerblandat, kulturjordslager. Fyllning i nedgrävning 2886.
2886	Nedgrävning	En rund grop som var 0,40x0,10 meter. Nedgrävningens kanten var brant och nedgrävningen var skålad.
2951	Raseringslager	Tre stenar.
2952	Brandlager	Ett 0,03 meter tjockt lager med bränd sand och träkolbitar med inblandning av kulturjord.

Tabell 105. Kontexter tillhörande hus B:J.

Grupp 116

Tomt III:1

Lagertyp: avsatta utomhuslager

Ett asklager samt utomhusavsatta lager som antas ha uppkommit efter att hus B:J brunnit ned. Bland fynden märks en islägg (fnr 45059).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2863	Asklager	Ett 0,005–0,02 meter tjockt gulvitt asklager med inslag av kol. Lagret var homogent och poröst med distinkt kontaktyta.
2882	K-jordslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt gråbrunt k-jordslager. Homogent med distinkt kontaktyta.
2883	Utjämningslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt gruslager med inslag av sot och kol. Lagret var kompakt och med distinkt kontaktyta.

Tabell 106. Kontexter tillhörande grupp 116.

Grupp 109

Tomt III:5

Lagertyp: påfört lager

Ett påfört lerlager i utomhusmiljö. Lagret innehöll endast två fynd av fragmenterad A-keramik.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2960	Lerlager	Ett 0,07 meter tjockt ljusbrunt k-jordsblandat lerlager. Kontaktyta distinkt.

Tabell 107. Kontext tillhörande grupp 109.

Fas 6b

Den synliga delen av tomt I dominerades fortfarande av skiftesverkshuset hus B:N. I tomtens zon 3 ersattes hus E med ett kanske lika stort hus på samma plats, hörnhärdshuset B:O, ett hus på syllram och med en markerad hörnhärd med reflektorsten.

På tomt II ersattes djurhägnet i zon 1 av hus B:D som var knuttimrat. Huset har främst använts för hantverk, troligtvis metallhantverk. Längre in på tomten ersattes det långlivade huset O, som byggts i flätverksteknik under fas 4, av hus B:A som var timrat. Huset har inte primärt

varit ett boningshus utan har tolkats som en ekonomibyggnad eller ett förrådshus, kanske knutet till import av långväga gods. I zon 4 har troligen löpt en kavelbrolagd tvärpassage, som inte lämnat tydliga spår efter sig.

Närmast Stora gatan på tomt III låg hus B:I som antas kan ha varit ett kokhus att döma av fynd av aska och fiskben. Därefter följde det troliga djurhägnet S16 och nedan det i zon 5 låg hus B:H, anonymt till byggnadsteknik och användning, men det kan vara rimligt att anta att det varit ett bostadshus sett till läget inom tomten.

Tomt I

Hus B:O

Tomt I:3

Konstruktionstyp: träsyll på syllsten

Funktion: bostadshus med hörnhärd

Storlek >2x5 meter

Huset var delvis byggt på syllsten, dessa fanns bevarade i husets sydvästra och nordöstra väggar. På syllstenen har legat syllstockar. Större delen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet. Golvet var stampat och bestod av grå lera. I husets norra hörn fanns en lämning efter en härd eller ugn. Den bestod av ett lager med aska och träkol. I härdens utkanter fanns ett sandigt, grusigt kolbemängt lager som sannolikt utgjort resterna efter härdens väggar. I den nordöstra delen

fanns en vertikalt ställd sten som troligtvis fungerat som reflektor. Längs med den nordvästra väggen påträffades en trästock, rester efter en ramkonstruktion till en härd eller kupolugn. I huset fanns en stolpe (kontext 2911) som tolkas som en stolpe tillhörande en väggfast bänk. Kontexten bestod av två "stolphål" men det ena torde ha utgjort ett hål som uppstod när den ursprungliga stolpen grävts upp, och inte av stolpen i sig.

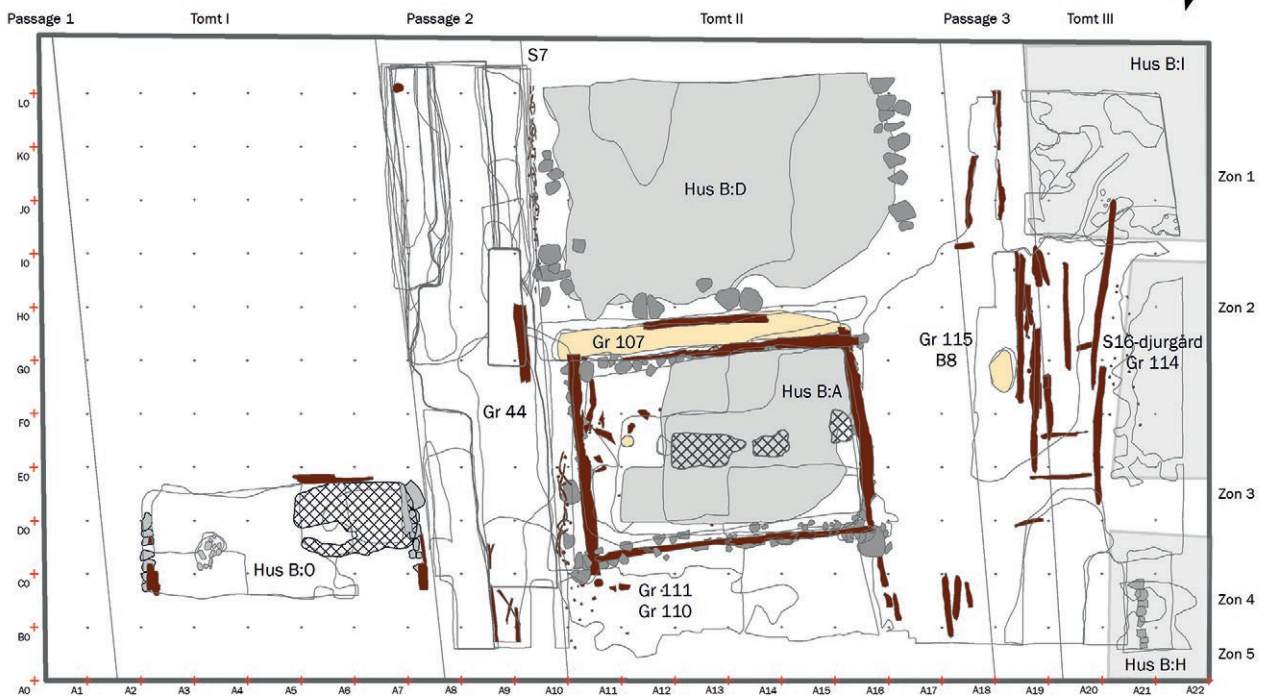
Från huset tillvaratogs föremål av hushållskaraktär som keramik av typ A, delar från laggkärl och fragment av vävtyngder, fyra glaspärlor varav tre var guldfoliepärlor, en spelpjäs av bärnsten (fnr 13111, *fig. 66*), en vinare av ben (fnr 13769), en sölja av kopparlegering (fnr 13804) och en lekare av trä (del till ett kreaturstjuder, fnr 16416).

Huset har stått upp i fas 7 och har troligen brunnit. Över större delen av byggnadsresterna fanns ett lager med träkol och sot.

Figur 66. Förmodad spelpjäs av bärnsten, fnr 13111.

Fas 6b

Figur 67. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 6b. Hus O som stått på tomt II:3 sedan fas 4 har ersatts med hus B:A.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
193	Kulturlager	Profilbeskrivning. Brungrå k-jord. Porös men lerig. Inslag av nötskal. Tydliga avgränsningar mot topp och botten.
194	Kulturlager	Profilbeskrivning. Ljusgrå sandig lera med inslag av träflis samt någon sten. Tydlig gräns mot topp och botten.
203	Kulturlager	Profilbeskrivning. Brunsvart mycket uppblandat k-jordslager med inslag av smågrus samt sand. Lerfläckar, orangefärgade sandfläckar här och där.
204	Kulturlager	Profilbeskrivning. Bråbrun kompakt och mycket fet k-jord med inslag av ben, nötskal och organiskt material. Tydlig gräns mot topp och botten. Inslag av lera. Lite kolstrimor mot topp och botten.
2759	Raseringslager	Ett 0,15 meter tjockt, fett, lerigt lager med många skärviga stenar i olika storlekar. Distinkta kontaktytor uppåt och nedåt men mycket diffus avgränsning.
2781	Syllsten	Två rader med 0,20x0,20 meter stora stenar i NV-SO riktning.
2782	Syllstock	Mycket dåligt bevarade och porösa stockar med 0,20 meter i diameter.
2896	Brandlager	Ett lager med träkol och sot.
2910	Härdlager	Ett kompakt, homogent lager med aska och träkol. Tydliga kontaktytor. I härdens utkanter framkom ett sandigt, grusigt kolbemängt lager som sannolikt utgjort resterna efter härdens väggar.
2911	Stolphål med stenskonig	Stolphål, 0,40 meter i diameter och 0,35 meter djupt. Stenskoningen bestod av 0,1–0,2 meter stora stenar. Fyllningen bestod av lös, mjuk, gråbrun kulturjord. I den Östra delen fanns ytterligare ett stenscott stolphål. Det stolphålet var 0,30 meter i diameter och 0,20 meter djupt. Stenarna var 0,01 meter stora. Fyllningen bestod av rester av ett orangefärgat brandlager.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2924	Lergolv	Ett grått lerlager.
2925	Hårdlager	Ett homogent 0,02–0,04 meter tjockt, blågrått, kompakt lerlager med inslag av ben med tydliga kontaktytor. Mot botten av lagret låg en koncentration av småsten och grus. I den NO delen fanns en vertikalt ställd sten som troligtvis fungerat som reflektor i härden.
2949	Ramkonstruktion	En 1,50x0,20 meter stor trästock.

Tabell 108. Kontexter tillhörande hus B:O.

Passage 2

Grupp 44

Passage 2

Lagertyp: avsatta utomhuslager i passage 2

Passagelager med utkastat avfall. Gruppen omfattar också spår efter grävda dräneringsdiken i passagen.

Avfallet var av både hushålls- och hantverkskaraktär. Närvaro av horn- och läderhantverk samt metallhantverk fanns tydligt antydda i det rikliga fyndmaterialet i form av spill, skodelar, äs-sjefodring, slagg och ett tjugotal degelfragment; liksom textilhantverk: flera synålar av järn och flera bennålar (fnr 14092 och 14095–60); och möjligen även glashantverk (ljusblå glasmassa, fnr 13066).

Bland de mera utmärkande fynden fanns en komplett fågelhuvudkniv av järn med skaft av tennbrons, rimligen övefångsgjutet över knivens tånge (fnr 13000, *fig. 68*) (Wojnar-Johansson 2001c, O'Meadhra & Söderberg 2017:14ff) samt en skärva av ett ofärgat glaskärl i slipat klarglas bedömt som senromerskt, 400-talets slut eller 500-tal (fnr 12487, jfr Henricson 2011:27), samt en sisare (fnr 39434), en vinare (fnr 14091), en islägg (fnr 30898), ett skedblad av trä (fnr 17143) samt två gjutformor för barrer (fnr 13298 och 13774) och skal av målarmussla (fnr 36086).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2570	Dike	
2691	K-jordslager	Ett 0,05–0,20 meter tjockt, brunt, ganska homogent och kompakt lager. Lagret innehöll en del ben och mycket rester efter metallhantverk. Kontaktytorna nedåt var diffusa, men kolstänk i botten av lagret fick utgöra bryt mot nästa lager.
2756	K-jordslager	Ett 0,05–0,15 meter tjockt, brunt, mycket organiskt, poröst och torrt lager med en distinkt "tjärig" lukt. Distinkta kontaktytor.
2757	K-jordslager	Ett 0,05–0,20 meter tjockt, brunt, ganska homogent och kompakt lager. Lagret innehöll en del ben och mycket rester efter metallhantverk. Kontaktytorna nedåt var diffusa, men kolstänk i botten av lagret fick utgöra bryt mot nästa lager.
2758	K-jordslager	Ett 0,05–0,20 meter tjockt, brunt, ganska poröst, "torrt" och organiskt lager. Lagret hade tydliga horisontella skiktningar. Lagret innehöll mycket växtdelar, läder, metallhantverksspill. Övre delen av lagret innehöll mycket kol, men kolet avtog längre ned mot botten utan några säkra "bryt". Distinkta kontaktytor och en tydligt "tjärig" lukt.

Tabellen fortsätter på nästa sida

Figur 68. Kniven med fågelhuvudskäft och kort blad, fnr 13000. Längd 140 mm.

2760	Hantverksavfall	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, kompakt, svart kollager. Lagret innehöll en del fynd i form av ben, keramik, obrända träföremål. Detta tyder på att det inte är ett brandlager utan utkastade rester efter någon form av hantverk. Distinkta kontaktytor.
2761	K-jordslager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, brunt, mycket humöst lager med inslag av kolstänk. Distinkta kontaktytor.
2809	Hantverksavfall	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, svart mot svartbrunt, poröst lager med horisontalstratigrafi. Lagret innehöll mycket kol, enstaka benbitar och mycket läder. Lagret hade en organisk karaktär. Distinkta kontaktytor.
2810	Dike	
2811	K-jordslager	Ett 0,03–0,06 meter tjockt, kompakt, mycket organiskt lager med mycket tydlig horisontalstratigrafi. Lagret innehöll mycket trä, träflis, träbitar och växter. Distinkta kontaktytor.
2813	K-jordslager	Ett 0,05 meter tjockt, brunt, mycket poröst och homogent lager som nästan bara innehöll ben. Distinkta kontaktytor uppåt, något diffusa nedåt.
2814	K-jordslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, brunt, ganska grusigt, kompakt och fett k-jordslager. Lagret innehöll nästan bara djurben och en del lerfläckar. Djurbenens antal ökade mot NV där lagret också blev mer organiskt och stenigt. Övergången var flytande. Distinkta kontaktytor.
2852	Lerlager	Ett 0,08 meter tjockt, fett, kompakt lerlager. Leran var dock inte homogen utan väldigt ”melerad”, inblandad med k-jord och en del näverbitar och växtdelar. Känns omtrampad. Distinkta kontaktytor.
2854	Hantverksavfall	Ett 0,005–0,01 meter tjockt, svart, tunt och sporadiskt förekommande kollager. Lagret grävdes tillsammans med 2855. Diffusa kontaktytor och svårt att skilja ut från underliggande kollager 2856.
2855	K-jordslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, brunt, organiskt lager med en del kolbitar. Lagret innehöll en del organiskt material, växtdelar, pinnar.
2856	Hantverksavfall	Ett 0,01 meter tjockt, mycket litet och diffust kollager.
2857	K-jordslager	Ett 0,03–0,04 meter tjockt, brunt, mycket organiskt, kompakt lager med utpräglad horisontalstratigrafi. Lagret innehöll en del järnföremål och kolbitar troligtvis från metallhantverk. Kontaktytorna var distinkta nedåt.
2858	Hantverksavfall	Ett 0,005–0,01 meter tjockt, svart kollager. På vissa ställen var lagret mycket tunt och otydligt med diffusa kontaktytor. Lagret innehöll ganska få fynd, enstaka järnbitar.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2876	K-jordslager	Ett 0,03–0,04 meter tjockt, brunt mot brungrått, organiskt k-jordslager med en hel del ben och träflis. Lagret kändes omrört pga. att det fanns både horisontella och vertikala riktningar i lagret. Kontaktytorna var mycket diffusa och avgränsningen nedåt gjordes mer eller mindre på känsla. Det som avgjorde var ett mycket otydligt ”släpp”. Lagret under, 2880, var mycket likartat i karaktär.
2877	Hantverksavfall	Ett 0,01 meter tjockt, svart påfört kollager. Se beskrivning för 2858. 2877 var något tjockare och innehöll mer träflis och träbitar.
2878	K-jordslager	Ett 0,05–0,10 meter tjockt, brunt, ganska homogent och kompakt lager med en mängd små vita fläckar och en del organiskt material i form av träflis och träpinnar. Lagrets karaktär var ganska distinkt. Jorden i lagret var ganska humös och kändes lite som matjord. Kontaktytorna var distinkta uppåt och nedåt men avgränsningen mot 2879 och 2880 var diffusa.
2879	Träflislager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, mycket organiskt lager som innehöll mängder med träflis, växtdelar, gödsel och ben om vartannat. Det fanns dock horisontalstratigrafi, men i ytterst tunna nivåer. Enstaka träkolsbitar förekom också. Liknar knr 2811 till strukturen. Distinkta kontaktytor uppåt men mer diffusa nedåt.
2880	K-jordslager	Ett 0,04–0,15 meter tjockt, olivgrönt, svart mot svartbrunt, poröst och ganska fett lager med mycket djurben och träflis. Benen var stora och låg med både horisontell och vertikal riktning. De vertikalt liggande benen låg i nedgrävning 2945. Lagret avgränsades av flätverksstaket 2735 men hade ej fysisk kontakt.
2881	K-jordslager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, brunt, något sandigt, ganska homogent och kompakt lager. Lagret kändes lite som matjord. Innehöll nästan bara ben och något lite träflis. Distinkta kontaktytor.
2943	Konstruktion	En ganska förmultnad trästock, 1,50x0,30 meter stor.
2945	Dike	
2946	K-jordslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, svart mot svartbrunt k-jordslager med mycket kolbitar och enstaka lerfläckar. Lagret innehöll en hel del organiskt material och träflis. Innehållet låg skiktat i horisontella nivåer. Lagret var ganska luckert i karaktären troligtvis beroende på allt träflis och träkol. Distinkta kontaktytor.
2947	Stolpe	Stolpe med 0,25 meter i diameter. Stolpen var avbruten i toppen och var endast 0,20 meter hög med plan undersida. Stolpen var mycket svår att placera i tiden, den har dock tagits ur bruk innan knr 2691 som överlagrar stolpen.
3019	K-jordslager	Ett 0,03 meter tjockt, gödselliknande lager med mycket kolbitar. Lagret var ganska organiskt och låg bara över en begränsad yta. Innehöll en del träflis och djurben. Distinkta kontaktytor.

Tabell 109. Kontexter tillhörande grupp 44 i passage 2.

Tomt II

Hus B:D

Tomt II:1

Konstruktionstyp: knuttimrat hus på syllstensram

Funktion: flerfunktionshus/hantverkshus

Storlek: >4x6,5 meter.

Lämningar av ett knuttimrat hus på syllsten med lergolv. Huset fanns på tomtens nordvästra del,

och har fortsatt utanför undersökningsområdet mot nordväst.

I botten utgjordes den antagna huslämningen av ett lerlager blandat med kulturjord, gödsel och träflis (kontext 2786). Över detta fanns ett lager bestående av lera med fläckar av kulturjord och inslag av träflis, kol och gödsel (kontext 2783). Lagren tolkas ha fungerat som golv i ett hus. Kring lerlagren fanns två ojämna stenrader, som tolkas som rester av syllstensrader för syd- och nordostväggarna. Ett tillvarataget komprimerat fragment trä (fnr 17039) är

Figur 69. En botten till en näverask, fnr 13065, ca 29 cm bred.

beskrivet som en knut, och antyder att det varit knuttimrat.

Huset kan antas att ha använts främst i samband med metallhantverk. Fynden i de antagna golvlagren var till stor del relaterade till sådant, bland annat i form av några fragment av deglar och skärvar. Spår av järnsmide utgjordes bland annat av ässjefodring och smidesslagg, därav en del bottenskällor. Det påträffades också relativt många objekt och odefinierade föremål av järn, som kan vara relaterade till smidet. Därutöver påträffades en dubbel botten till en oval näverask (fnr 13065, fig. 69), ett skal av målarmussla (fnr 42996) och ett fragment av en sannolik glasdegel (fnr 42904).

Destruktionslager saknas. Möjligen kan huset ha genomgått en renoveringsfas (se hus B:F) eller också har det rivits på ett strukturerat sätt.

Källkritiska aspekter

Den stratigrafiska relationen mellan stenraderna och lagren är oklar eller osäker. Enligt matrisen låg ett utomhusavsatt lager (passagelagret kontext 2698) mellan lerlagren. Raderna och lagren har delvis undersökts och dokumenterats vid olika datum.

Lerlagren, särskilt lager 2786, har ett utseende som gör att man kan ifrågasätta att de varit golv i ett hus. Det kan även röra sig om utomhusavsatta lager.

Utbredning och stratigrafi kan tala för att hus B:D och det senare huset B:F egentligen är lämningar av samma byggnad. Den enligt grupp-matrisen stratigrafiskt ”mellanliggande” gruppen S10 utgörs av pinnhål/störhål, som ligger öster om och utanför lämningarna av B:D och B:F.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Konstruktion		
2669	Syllsten	Fem stenar vilka var 0,25–0,50 meter i diameter. Stenarna var placerade NO–SV riktning. En av stenarna låg dock något utanför denna linje.
2783	Lergolv	Ett grått lerlager med fläckvisa inslag av brun kulturjord. Lagret hade även inslag av träflis, kollinser och gödsel. Den SÖ delen av lagret var mer uppblandat med kulturjord och träflis. Homogent. Lagret var sväravgränsat i NO.
2785	Syllsten	Tolv stycken stenar vilka var 0,25–0,50 meter i diameter. Stenarna var placerade i NV–SO riktning och de hade alla plan botten.
2786	Lergolv?	Ett gråbrunt/grått kulturjordsblandat lerlager med bitvis rena fläckar av fet lera. Lagret hade även inslag av träflis och gödsel. Homogent och med distinkt kontaktyta. Lagret hade diffust horisontalstratigrafiskt lagerbryt i NO.
2787	Syllsten	Tio stycken stenar vilka var 0,20–0,65 meter i diameter. Stenarna var i stort placerade i ett stråk i NV–SO riktning, men några av dem avvek.

Tabell 110. Kontexter tillhörande hus B:D.

S7**Tomt II:1–3****Konstruktionstyp: flätverksstaket****Funktion: avgränsande och skyddande****Storlek: synlig längd 3,5 ch 2 meter**

Konstruktionen tolkas som ett avgränsande flätverksstaket mellan passage 2 och tomt II, som avgränsat tomten men som även skyddat byggnaders väggar från passagens avfall. Staketet kunde följas både längs zon 1 vid hus B:D och delvis även längs zon 3 vid hus B:A. Staketet kunde följas till ca 3,5 plus 2 meters längd.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2625	-	Sex pinnar/störar som var 0,03–0,06 meter i diameter. Pinnarna/störarna var placerade i NV-SO riktning.
2722	-	Flätade vidjor som var 0,03 meter i diameter och placerade i NV-SO riktning.
2775	-	Nio pinnar som var 0,02–0,04 meter i diameter. Pinnarna var placerade i en NV-SO riktning.
2847	-	Flätade vidjor som var placerade i NV-SO riktning. Vidjorna var 0,01–0,02 meter i diameter. Bäst var de bevarade i dess NV del.
2848	-	17 pinnar/störar som var placerade i NV-SO riktning.

Tabell 111. Kontexter tillhörande staketet S7.

Grupp 107**Tomt II:2****Lagertyp: avsatta och påförda utomhuslager**

Avsatta och påförda lager i dropprum eller i en avlång dräneringsränna mellan husen B:D och B:A. Lagren har fyllt en fem meter lång oval nedgrävning i dropprummet, kanske grävd i dränerande syfte. Vid ena långsidan av gropen låg en plank

som kan ha haft en stödjande funktion. Fyllningen i gropen bestod dels av dumpade jordmassor innehållande träflis från uppförandet av de omkringliggande husen, dels av avsatta lager. Bland fynden märks en karneolpärla (fnr 13801), två broddar (fnr 14660), en islägg (fnr 13950) samt två möjliga handtag till åror som kan ha återanvänts som klubbor (fnr 16395 och 16431).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2900	K-jordslager	Brunt träflisblandat k-jordslager med inslag av lerfläckar. Lagret var luckert och hade en distinkt kontaktyta.
2901	Träflislager	Mycket organiskt k-jordslager med ett dominant inslag av träflis, träpinnar och en del ris. Lagret var kompakt och hade en distinkt kontaktyta.
2902	Nedgrävning	Ovalt formad grop, 5,30x0,50x0,15 meter stor. Gropen var anlagd i NO-SV riktning.
2903	Plank	En 2,35x0,23x0,02 meter stor plank vilken ställts med ena långsidans högkant nedåt i en nedgrävning (2902). Dess övre del vilade mot flätverksstaket 8. Plankan var placerad i NO-SV riktning.

Tabell 112. Kontexter tillhörande grupp 107.

Hus B:A**Tomt II:3****Konstruktionstyp: knuttimrat hus på syllstensram****Funktion: ekonomibyggnad, förrådsbyggnad****Storlek: 5,5x3,8 meter**

Knuttimrat hus på syllsten. Syllstensraderna liksom rester av det understa stockvarvet i samtliga väggar kvarlåg in situ.

Rester av det äldsta golvet utgjordes av sandlager varvade med avsatta kulturlager och, på en nivå, aska med djurben. Askan tolkades härröra

från en matberedningshård *in situ*. Inblandat i övre delen av den äldsta golvnivån/bruksfasen fanns en sporadisk nivå med spridda plankbitar och stockar. Dessa tolkades som spår av en golvmöblering och indikerar att ett trägolv har funnits. Det är tänkbart att sanden påförts som ett underlag för trägolvet. Husets yngsta golv utgjordes av ett lager påförd lera. Lergolvet överlagrades av ett avsatt kulturlager (kontext 2645).

Ett stolphål, en mindre nedgrävning samt ett antal störrar tolkas höra till huset. Stolphålet kan möjligen ha tjänat för en takbärande stolpe medan störrarna kan ha ingått i inomhuskonstruktioner. Avseende störrarna kan emellertid inte sägas att de säkert hört till huset, de kan vara äldre.

Tydliga spår av att huset raserats eller brunnit saknades. Detta tolkas som att huset har rivits/demonterats på ett strukturerat vis. Kanske har det flyttats? De tecken på rasering som iaktogs var framförallt enstaka rubbade syllstenar. I anslutning till dessa påträffades och tillvaratogs änden på en träknut (kontext 2801, fnr 17065).

Fynden från husets äldre bruksfas var relativt många och mångskiftande. Bland annat påträffades ett silvermynt i två delar (fnr 13059). Myntet är tyskt, en Otto Adelheid-penning (Hatz IV, sannolikt variant 4b eller 4g, daterad till 995–1010/15, dock råder tvekan om variantbestämelsen (se *bilaga 4*). Handelsindikerande är en kubooktraedisk bronsvikt (fnr 13049, *fig. 70*). Här påträffades även ett intakt ringspänne av brons (fnr 13060).

Speciella är fynden av ett par skärvor av äggskalstunt konvext spegelglas (fnr 13053, 13054), liksom fyndet av en mindre glassmälta, tolkad som vit glassmassa (fnr 13071). Ett fynd beskrivet som ”röd lera med grön glasyr” kan vara ett fragment av en glasdegel (fnr 13417). Här fanns även flera skärvor från ett mer ovanligt (baltiskt?) svartgodskärl (fnr 42878), samt två skal av må-

Figur 70. Vikt, fnr 13049. Foto Gabriel Hildebrand.

larmussla (fnr 13080 och 13410) och en karneolpärla (fnr 13067).

I huset påträffades relativt många järnföremål, bland annat vad som tolkats som en mindre fil. Anmärkningsvärda är även fynden av två hästskor (fnr 13777 och 13778) och en brodd. Ett annat järnföremål som tolkats som en möjlig ringnål utgör möjligen en del av ett betsel. I lagren tillvaratogs flera större och mindre bitar av flinta. Även flera bitar bivax påträffades. Det fanns också ett betydande inslag av hasselnötter och hasselnötsskal.

Här bör träsyllbariet uppmärksammas, lärsredskapet som redovisas i anknytning till hus B:G i fas 7, men som bör ha tillhört denna fas. Se detta hus och fyndkapitlet för närmare beskrivning.

Möjligen indikerar fynden att huset använts som förråd för importföremål, råvaror och matvaror. Härdlämningen tyder på att matlagning i något skede kan ha skett i huset.

Fynden hörande till den yngre golvfasen är relativt fåtaliga. Eventuellt har huset fortsatt utgöra en förrådslokal. Bland fynden finns ett par mindre möjliga ämnesjärn, ett litet stycke bivax, ett större flintämne samt tre flintavslag. I fält tolkades det som huset mot slutet kan ha använts för förvaring av säd, men det är oklart vad den tolkningen bygger på.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Brukning		
2645	Avsatt	Ett 0,02–0,08 meter tjockt gult/brunt gödsel- och halmblandat kulturjordslager. Lagret var kompakt, homogent och hade en distinkt kontaktyta.
2802	Avsatt	Ett 0,05–0,06 meter tjockt grått/brunt, fett sot- och kolblandat kulturjordslager med rikligt av hasselnötsskal. Lagret var kompakt och något heterogent.
2820	Härdlager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt svart/vitt kolblandat asklager. I lagret påträffades djurben. Homogent och kompakt.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2821	Avsatt	Ett 0,02–0,05 meter tjockt svart/brunt kulturjordslager med rikligt med hasselnötter. Lagret var något fettartat, främst kompakt och homogent.
2840	Fyllning i stolphål	Ett 0,25 meter tjockt grått/brunt halmblandat kulturjordslager. Luftigt och heterogent. Sekundär fyllning i stolphål 2841.
2842	Fyllning i nedgrävning	Ett 0,27 meter tjockt grått/brunt kulturjordslager. Luftigt och heterogent. Fyllning i nedgrävning 2843.
Konstruktion		
2745	Lergolv	Ett 0,01–0,05 meter tjockt gult/grått halmblandat lerlager. Lagret var kompakt, homogent och hade en distinkt kontaktyta.
2748	Pinnar och störar	Fyra stycken pinn-/störbottnar vilka var 0,04–0,06 meter i diameter. Pinnarna/störarna, vilka var spetsade nedtill, var ställda tätt intill varandra i en triangulär form.
2792	Störar	Tretton stycken pinn-/störbottnar som var 0,03–0,10 meter i diameter. Pinnarna/störarna var ej placerade i någon tydlig struktur.
2793	Syllsten	Stenar som var 0,2–0,4 meter i diameter. Stenarna var lagda i en rad i NO–SV riktning.
2794	Syllstock	En stock liggande i NO-SV riktning. Stocken var fem meter lång och 0,25 meter bred.
2795	Syllstock	En plank/stock som var 0,25 meter bred och 0,02–0,07 meter tjock. Plankan/stocken var lagd i NV–SO riktning.
2796	Syllsten	Ett 20-tal stenar vilka var 0,2 meter i diameter. Stenarna var placerade i en rad i NV–SO riktning. Stenarna hade ett homogent utseende och var övervägande kantiga. De var tätt lagda och bitvis med den flata sidan uppåt.
2797	Syllstock	En fragmenterad plank/stock vilken var 0,02 meter tjock. Plankan/stocken var placerad i NO–SV riktning.
2798	Syllsten	Cirka 25 stenar som var 0,1–0,5 meter i diameter, lagda i en något gles rad i NO–SV riktning. Stenarna var främst kantiga men en del var rundade.
2799	Syllstock	En plank/stock vilken var 0,25 meter bred och 0,03–0,08 meter tjock. Plankan/stocken var lagd i NV–SO riktning.
2800	Rasering (syllsten)	Stenar vilka var 0,15–0,3 meter i diameter. Stenarna var kantiga. Sammanhör med 2801.
2801	Rasering (syllsten)	Tre stenar vilka var 0,20–0,35 meter i diameter. Stenarna var kantiga. Ej placerade i någon tydlig struktur. Sammanhör med 2800,
2819	Sandlager (golv?)	Ett 0,02–0,08 meter tjockt brunt grusigt sandlager. Lagret var homogent.
2822	Sandlager (golv?)	Ett 0,05 meter tjockt grått något kulturjordsuppblandat kvartssandlager. I lagret påträffades fragment av deglar, spegelglas och glasmassa. Luftigt och homogent.
2823	Rasering (golv?)	Spridda bitar av plankor/stockar vilka var 0,05–0,15 meter tjocka.
2841	Stolphål	Ett stolphål vilket var 0,2 meter i diameter och 0,25 meter djupt. Nedgrävningskanterna var grävda med ca 50–60 graders lutning och botten på stolphålet var skålformad.
2843	Nedgrävning	En asymmetriskt formad grop vilken var 0,35 meter i diameter och 0,27 meter djup.
2846	Störar	Fem stycken störbottnar som var 0,05–0,08 meter i diameter. Störarna var ställda tätt intill varandra. Två av dem var förmodligen avbildade.

Tabellen fortsätter på nästa sida

Figur 71 & 72. Knut i det nedersta stockvarvet till hus B:A, och syllstensramen till detsamma.

2850	Syllsten	Ett 15-tal stenar vilka var 0,2–0,3 meter i diameter. Stenarna var tätt lagda och placerade i NV–SO riktning. I ruta C–D 10 saknades sten på en sträcka av 0,75 meter. Parallellt med den NV–SO stenraden och vid de ändar där sten saknades fanns två stenar placerade mot varandra med ett avstånd av 0,50 meter (stenarna hade en storlek om 0,25–0,45 meter i diameter).
2938	Stolphål	Botten av en stensködd stolpe. Stolpen var 0,15 meter i diameter och stenarna var 0,05–0,15 meter i diameter.
2869	Syllsten	Fyra stycken stenar som var ca 0,2 meter i diameter och en som var 0,6 meter i diameter. De mindre stenarna var kantiga och skörbrända.

Tabell 113. Kontexter tillhörande hus B:A.

Grupp 110

Tomt II:4

Konstruktionstyp: stock, stolpe och störrar
Funktion: gångyta, möjligen del av bro B2

Prover

Dendroprov 1329 (knr 2917): datering E=1014
 Dendroprov 1588 (knr 2773): datering V1006–07 (bilaga 1).

Trästock med spetsad botten och störrar nedkörda i marken. Har möjligen ingått i en kavelbro i tvärpassagen inom tomten.

Källkritiska aspekter

Sannolikt detsamma som B2: både B2 och undergrupp 202 är dendrodaterade till 1014–15.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2773	Stör	Kluva som var 0,22 meter i diameter.
2777	-	Stock med kvadratisk bilad tvärsnitt som var 0,10 meter i diameter. Stocken hade spetsad botten.
2917	-	Ej digitaliserad, finns inte i kontextregistret, men det finns en dendrodatering (prov 1329)
2918	Stör	Stör som var 0,09 meter i diameter.
2919	Pinnar	Pinne som var 0,03 meter i diameter.
2921	-	Bilad stolpe med kvadratisk tvärsnitt vilken var 0,08 meter i diameter. Stolpen lutade kraftigt mot öster.
2923	Stör	Stör som var 0,06 meter i diameter.
2944	Pinnar	Pinne som var 0,04–0,05 meter i diameter.

Tabell 114. Kontexter tillhörande grupp 110.

Grupp 111**Tomt II:4****Lagertyp: avsatta utomhuslager**

Utomhusavsatta lager i tvärpassage inom tomten, med rikliga inslag av träflis, plankstumpar, vidjerester och trækubbar. Troligtvis avfall från hus B:A. Lagrens övre delar kan ha varit material

som pressats mellan plankorna och hamnat under den senare kavelbroläggning B4 i fas 6c, och således vara yngre än fas 6b. Bland fynden fanns ett flertal träpluggar, A-keramik, bränd lera, en vinare (fnr 13767) och en amulett, en svinbete med borrat hål upptill (fnr 13776).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2584	K-jordslager	Ett 0,02–0,20 meter tjockt, fett k-jordslager med rikligt av träflis, huggspån, trä föremål, plankstumpar, vidjerester (20–40%). Ca 10% av det organiska materialet var bränt eller helt förkolnat. I Y 9–10 linjen framkom ett 10-tal stenar vilka var 0,10–0,25 meter i diameter. Luckert, homogent och med distinkt kontaktyta.
2829	K-jordslager	Ett 0,01–0,05 meter tjockt mörkt brunt/grått, något fettartat, k-jordslager med rikligt av träflis, huggspån, delar av trækubbar och plankstumpar (30–40%). Främst luckert och med distinkt-diffus kontaktyta.

Tabell 115. Kontexter tillhörande grupp 111.

Passage 3**B8****Passage 3, tomt II och III****Konstruktionstyp: kavelbro****Funktion: gångyta**

Storlek: konstruktionen kunde följas över stora delar av de öppna ytorna i passage och tomter.

Konstruktionen tolkas som en kavelbro i passage 3, broläggning 8, med ingående konstruktions-element som underreglar och enstaka rester av gångplank. Broläggningarna gick även in i de öppna gårdsytorna på tomt II och III.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2834	-	Tre stockar, 1,5x0,10–0,20 m, som låg i NV–SO riktning i passagens NV del.
2892	-	2 st. bilade plankor som båda låg i NV–SO riktning. Den NV plankan var 3,5x0,10 meter och den SO var 2,5x0,05 meter.
2894	-	Fyra plankor som låg i NO–SV riktning. De var 0,30–1,00 meter långa, 0,10 meter breda och 0,05 meter tjocka. De ligger med ca 1,00 meters avstånd från varandra.
2926	-	Fyra stockar som var 1,5–2,5 meter långa och av sex stockar som var 0,5 meter långa. Alla stockar låg i NV–SO riktning.
2930	-	Fyra stockar som låg i NV–SO riktning parallellt bredvid varandra med 0,10–0,20 meters avstånd. Den SV stockens mått var 2,80x0,12x0,10 meter. Stockarna till NO om denna var 0,70x0,10x0,08 meter, 1,70x0,10x0,07 meter och 0,30x0,10x0,07 meter.
2956	-	Nio plankor som låg NV–SV riktning. Plankorna var 0,20–1,10 meter långa, 0,10 meter breda och 0,05 meter tjocka.
2966	-	Fyra störrar, 0,04–0,08 meter i diameter.
3004	-	Del av en stock som var 0,40x0,10 meter. Stocken låg i NO–SV riktning.

Tabell 116. Kontexter tillhörande kavelbron B8 i passage 3.

Grupp 115**Passage 3****Lagertyp: avsatta passagelager och fyllningar i nedgrävningar**

Lager som avsatts under brukningstiden för kavelbro B8, med stora inslag av bark, träflis och en

del djurben. Bland fynden märks ett stycke spegelglas (fnr 13400), textil (fnr 13691), läderspill, laggkärlsfragment och brynen. Ett av lagren var fyllning i nedgrävningen 2807 i ruta F19, som antagits kunna vara rester av en härd utifrån fynd av skörbränd sten och smärre mängder ässjefodring.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2807	Nedgrävning	En 0,70x0,40x0,10 meter stor nedgrävning med skålad botten.
2808	Fyllning i nedgrävning	Ett tiotal skörbrända stenar, 0,10–0,15 meter i diameter, sandig svartbrun k-jord och en del sot.
2832	K-jordslager	Ett 0,05–0,15 meter tjockt k-jordslager med stort inslag av bark och träflis.
2927	K-jordslager	Ett 0,10 meter tjockt k-jordslager med stort inslag av bark och träflis. Kontaktyta distinkt-diffus.
2929	K-jordslager	Ett 0,10 meter tjockt, ljusbrunt, fett k-jordslager med stort inslag av träflis och djurben. Kontaktyta distinkt.

Tabell 117. Kontexter tillhörande grupp 115.

Tomt III**Hus B:I****Tomt III:1****Konstruktionstyp: hus på syllsten****Funktion: kokhus****Storlek: >2,5x>3 meter**

Hus B:I tolkas vara en ombyggnation av hus B:J. Golvet utgjordes av ljusgrå lera. Golvet antas vara resterna av ett omlagt golv i hus B:J där man återanvänt samma syllsten. På lergolvet fanns ett avsatt lager som innehöll rikligt med fiskben. På

golvet fanns även ett tunt asklager med inslag av sot och träkol. Detta tolkades som utrakad aska från en härd som troligtvis låg utanför undersökningsområdet. Förekomsten av fiskben och aska på golvet tyder på att huset använts för matberedning. Fynden var få: keramik typ A, två bitar kalksten, två synålar av järn och en silversmälta (fnr 42662).

Byggnaden har troligen brunnit, ett 2–3 cm tjockt svart asklager med kol och sot tolkas vara ett brunnet tak. I östra delen fanns tre pinnhål som tolkats vara rester efter någon typ av konstruktion inne i huset.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2719	Brandlager	Ett poröst, homogent kolsvart sotlager, 0,02–0,05 meter tjockt.
2837	Kulturjordslager	Ett homogent, gråbrunt 0,01–0,02 meter tjockt kulturjordslager med rikligt inslag av fiskben.
2839	Härdlager	Ett vitbeige, 0,005–0,01 meter tjockt asklager med inslag av sot och träkol.
2860	Härdlager	Ett poröst 0,02–0,03 meter tjockt asklager med inslag av träkol.
2861	Pinnar	Tre pinnhål 0,04 meter i diameter. Pinnhålens djup var 0,06 meter.
2862	Lergolv	Ett kompakt och homogent, ljusgrått 0,03 meter tjockt lergolv.

Tabell 118. Kontexter tillhörande hus B:I.

S16
Tomt III:3
Konstruktionstyp: flätverksstaket
Funktion: djurgård
Storlek: synlig längd ca 2,70 m

Ett flätverksstaket knutet till grupp 114 som antas ha varit en inhägnad djurgård som funnits på platsen innan hus B:K uppförts i fas 6c. Spåren efter staketet bestod i två parallella rader pinnhål som kunde följas till en längd av ungefär 2,70 meter.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2701	Pinnar	Två parallella rader med 17 pinnhål. Pinnhålens diameter var 0,04 meter. De var placerade på var sin sida om syllstensrad 2700. Den SV raden består av 9 pinnar och den nordöstra raden består av 8 pinnar.

Tabell 119. Kontexter tillhörande staketet S16.

Grupp 114
Tomt III:3
Konstruktionstyp: djurgård
Storlek: ca 4 meter i sida

Ett upp till 0,07 meter tjockt gödsellager, fyndfattigt, i en djurgård som varit inhägnad med flätverksstaket (S16). Inhägnadens ena sida har varit ungefär fyra meter lång, de andra sidorna försvann utanför utgrävningsytan.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2895	Gödsellager	Ett 0,04–0,07 meter tjockt, mörkgrått, avsatt gödsellager. Kompakt med distinkt kontaktyta.

Tabell 120. Kontexter tillhörande grupp 114.

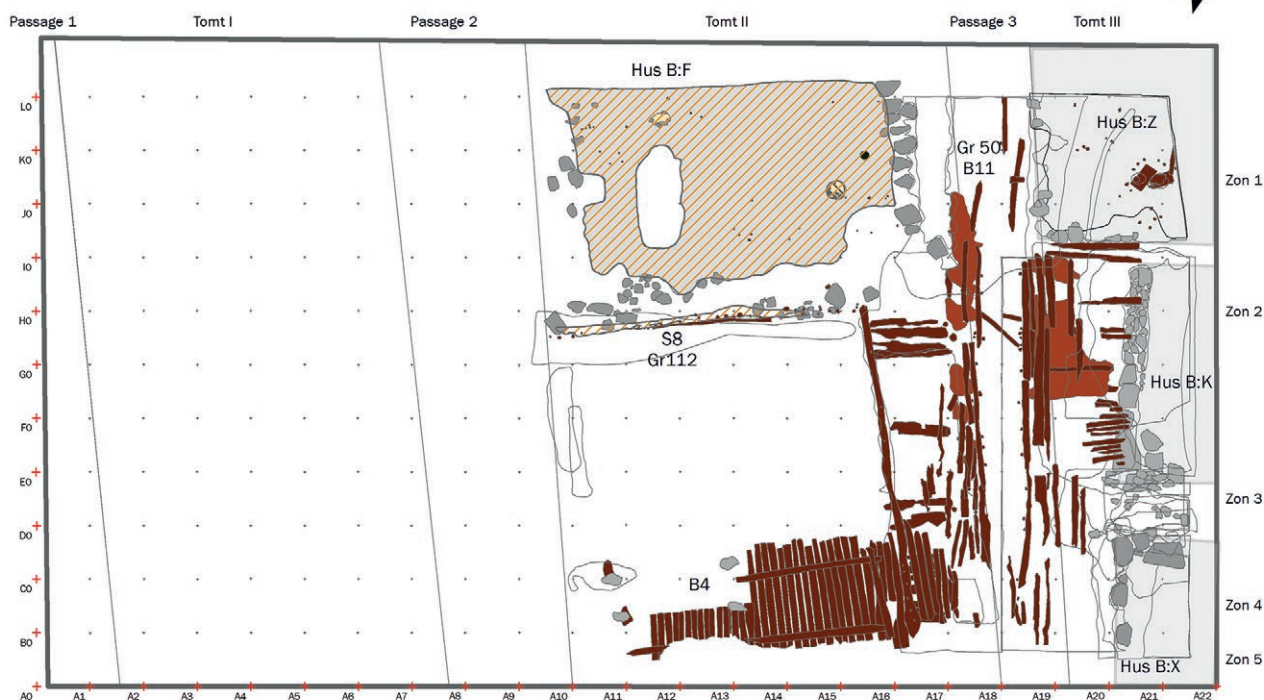
Hus B:H
Tomt III:5
Konstruktionstyp: syllsten och lergolv
Funktion: oklar
Storlek: synlig längd ca 1,5 m

Huset var uppfört på syllsten, av vilken återstod en dryg meterlång rad. Golvet bestod av grå lera som delvis var bränt. Närmast syllstenarna framkom även ett lager med träkol och sot som tolkats vara rester efter en rasering av en härd. Huvuddelen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet. Fynden var få: A-keramik, ett vävtyngdsfragment och bränd lera.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2928	Kulturjordslager	Ett 0,05 meter tjock kulturjordslager med inslag av sot och kol.
2957	Raseringslager	Ett kol- och sotlager med inslag av kulturjord och aska.
2958	Syllsten	Sju stenar, 0,15–0,30 meter i diameter på en linje i NV–SO riktning.
2959	Lergolv	Ett grått lerlager som delvis var bränt.

Tabell 121. Kontexter tillhörande hus B:H

Fas 6c

Figur 73. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 6c. Broläggningen B4 är orienterad efter hus B:A på tomt II:3 i fas 6b. De har rimligen samexisterat under en tid.

Fas 6c

Inom tomt 1 låg husen från föregående underfas, hus B:N och B:O, fortfarande kvar. På tomt II har hus B:A legat kvar en tid, medan hus B:D ersatts av hus B:F, liksom föregångaren byggt på markerad syllstensram och kanske även det knuttimrat. Husets användning är något svårfångad, men troligen har det använts till hantverk liksom föregångaren. Anmärkningsvärda är några blekblå glassmältor funna i huset. I zon 4 fanns en väl bevarad kraftig kavelbroläggning i tvärpassagen. Tomtens närhet till tidens strandlinje kan antyda att denna utgjort de inre delarna av en bryggmiljö. Broläggningarna kring passage 3 kan ha varit

av samma karaktär som i denna underfas ända sedan fas 4, det råkar bara vara i fas 6c som de kommit att ligga kvar så välbevarade (fig. 74–76).

Inom tomt III stod hus B:Z närmast Stora gatan, ett anonymt hus avseende byggnadsteknik, men uppseendeväckande avseende fyndbilden. I huset påträffades en stor vaxtavla och en myntskatt med 156 silvermynt, alla från kontinenten varav 148 var tyska. Skattens TPQ var år 1027. Därtill påträffades föremål som alla kan sättas i samband med dyrbar import: en bergkristallpärla, en glättsten av glas och ett fragment av ett gult kÄrl av blyglas.

Tomt II

Hus B:F

Tomt II:1

Konstruktionstyp: syllstensburen konstruktion

Funktion: flerfunktionshus/hantverkshus

Storlek: ca >4x6,5 m

Lämningar av en konstruktion på syllsten, eventuellt ett knuttimrat hus. Konstruktionen har sträckt sig längre mot nordväst, utanför det aktuella undersökningsområdet, därför kan bara

längden för dess ena bredd (nordöstra–sydvästra) bestämmas. Lämningarna utgjordes av delvis fragmentariska syllstensrader samt rester av ett lergolv. Ett stolphål och den brända botten av en stolpe är möjligen spår av en takkonstruktion. Ett antal spridda pinn- och stөрhål kan vara spår av invändiga konstruktioner. I nordöstra delen fanns lämningar av en nedgrävd och stenskodd mindre härd.

Lämningarna överlagrades av ett brandlager. Detta, tillsammans med den brända stolpbotten, indikerar att konstruktionen har brunnit. En stenrasering talar för att den sydöstra syllen i samband med detta har raserats.

De fynd som gjordes var relativt fåtaliga och påträffades enbart i brandlagret. Enstaka fynd talar för att glas- och metallhantverk kan ha bedrivits på platsen. Tre små stycken av glasmassa påträffades: ett stycke klart glas som satt fast på

keramik, kanske en degelskärva (fnr 13246), samt två små stycken blått opakt glas (fnr 12484 och 24847) av samma kulör som fragmentet från grupp 44 i passage 2.

Utbredningen för syllar och lager stämmer väl överens med de direkt underlagrande lämningarna av hus BD. Den nordöstra syllstensraden tolkades vid utgrävningen också som återanvänd från hus BD (kontext 2647). En möjlig förklaring är att hus BF utgör en senare fas av samma hus, efter att det genomgått en ombyggnation eller renovering.

Källkritiska aspekter

Syllen 2647 finns ej som shapefil. Den motsvarar enligt ritningen (nr 495) nästan helt, med en stens undantag, kontext 2785 (hus B:D).

Sannolikt är hus B:D och hus B:F samma konstruktion.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
2634	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, homogent, ”luftigt”, svart lager som innehöll kol och sot. Distinkta kontaktytor.
2646	Raseringslager	Ett 30-tal stenar med 0,1–0,4 meter i diameter. Stenarna var kantiga och rundade. Stenarna låg i en diffus NO–SV riktning.
2664	Brandlager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, homogent, svart och grått lager som innehöll kol och sot. Distinkta kontaktytor.
Brukning		
2665	Härdlager	En härd, 0,34 meter i diameter. Lagret innehöll skörbränd sten, sot och kol. Härden låg i en skålformad nedgrävning som var 0,05 meter djup, knr 2666. Lagret var homogent med distinkt kontaktyta.
2666	Nedgrävning	En rund nedgrävning, 0,35 meter i diameter och 0,05 meter djup. Nedgrävningen går genom lergolv 2635. För härden 2665.
Konstruktion		
2635	Lergolv	Ett 0,02–0,03 meter tjockt, kompakt, homogent och grått lerlager med distinkta kontaktytor.
2637	Stolphål med stenskoning	Ett ovalt stolphål, 0,40x0,30 meter stort och 0,37 meter djupt med en U-formad nedgrävning. Stolphålet var stenskott runt om kanten utom mot NV där det stod en plank.
2647	Syllsten	Tretton stenar i NV–SO riktning, 0,25–0,50 meter i diameter. Stenarna hade en jämn struktur och stenmaterialet var homogent. Stenarna var främst rundade men även några kantiga. Stenarna bör utgöra en återanvänd syllstensrad (kontext 2785, hus BD).
2656	Syllsten	Åtta stenar, 0,1–0,5 meter i diameter. Stenarna var främst kantiga och lagda i NV–SO riktning.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2741	Syllsten	Fyra stenar som låg samlade i två grupper med ett mellanrum av 4 meter. I varje grupp fanns två stenar. Stenarna hade ojämn form och var 0,20x0,30 till 0,20x0,45 meter stora.
2742	Pinnar och störor	Kontexten utgörs av 27 pinnar, 0,05 meter i diameter, samt två störor, 0,06 meter i diameter, och en kluven stör, 0,09 meter i diameter. Pinnarna och störorerna uppvisade ingen enhetlig struktur förutom att de påträffades ”innanför” den begränsning som utgjordes av syllstenarna 2656, 2741 och 2647. Vissa pinnar var brända.
2743	Stolpe	En bränd stolpbotten med 0,16 meters diameter.

Tabell 122. Kontexter tillhörande hus B:F.

Grupp 112**Tomt II:2****Lagertyp: avsatt utomhuslager**

Ett avsatt lager i dropprummet mellan hus B:F och platsen för hus B:A. Lagren var fyndfattiga och innehöll små mängder slagg och läderspill.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2865	K-jordslager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt organiskt k-jordslager med inslag av träflis. Lagret var luftigt, homogent och hade en distinkt kontaktyta.

Tabell 123. Kontexter tillhörande grupp 112.

S8**Tomt II:2****Konstruktionstyp: flätverksstaket****Funktion: avgränsande****Storlek: ca 6 meter långt**

Ett flätverksstaket i passagen i zon 2, som gränsat av tomt II:3 under en tid sent i fas 6.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2866	-	Rester av vidjor vilka var 0,01–0,02 meter i diameter samt en planka vilken ställts med ena långsidans högkant nedåt.
2867	-	32 stycken pinnar/störor vilka var 0,02–0,10 meter i diameter.

Tabell 124. Kontexter tillhörande staketet S8.

Grupp 113**Tomt II:3****Lagertyp: avsatta utomhuslager**

Avsatta utomhuslager som tillkommit nära passagen vid platsen för hus B:A, med inslag av gödsel, träflis, grus och sot. Gödslet kan antyda att djur gått här en tid. Lagret var fyndfattigt.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2844	Gödsellager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt brunt/grått lerblandat gödsellager. Lagret var kompakt, homogent och hade en diffus kontaktyta.
2845	K-jordslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt brunt/mörkt brunt k-jordslager med inslag av träflis och grus. Lagret var poröst och hade en distinkt kontaktyta.
2849	K-jordslager	Ett 0,03–0,12 meter tjockt grått/brunt k-jordslager med inslag av grus och sot. Distinkt-diffus kontaktyta.

Tabell 125. Kontexter tillhörande grupp 113.

Figur 74 ovan. Ett parti av den kraftiga kavelbroläggningen B4. Syllstenen tillhör hus B:G i fas 7a. Foto: Anders Söderberg.

Figur 75 t.h. Kavelbro B11 i passage 3. Syllstensraden vid vänsterkanten tillhör hus B:G i fas 7a. Jämför med rekonstruktionsteckningen av samma miljö, fig. 77.

B4

Tomt II:4

Konstruktionstyp: kavelbro

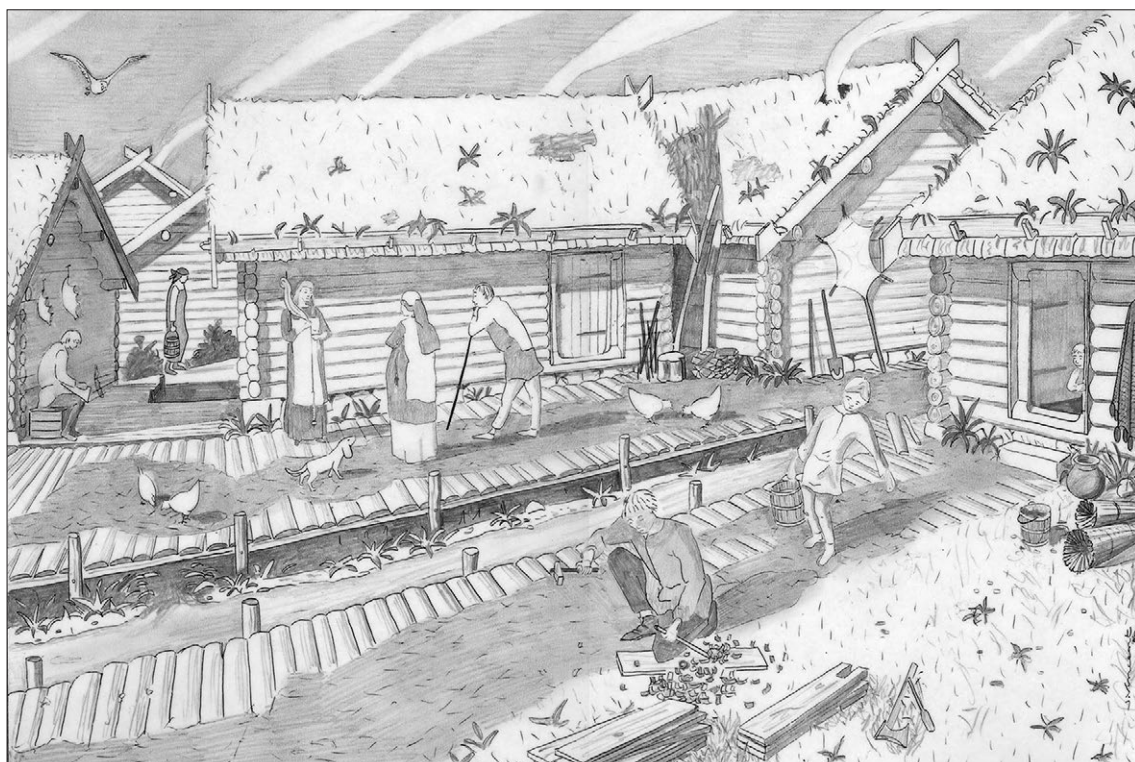
Funktion: gångytta

Storlek: 6x2 meter

En mycket kraftig och tätt lagd kavelbroläggning i tvärpassage inom tomten, med gångplank, underliggande reglar och en lagning (fig. 74 & 76).

Figur 76. Kavelbro B4 i tvärpassagen på tomt II:4. Syllstenen tillhör hus B:G, fas 7a. Foto: Anders Söderberg.

Figur 77. Broläggningarna i passage 3 som kan ha haft brygg- och sjökontakt. Så här var de öppna ytorna mellan tomt II och III disponerade från årtusendeskiftet och fram till 1000-talets slut. Teckning: Jacques Vincent.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2423	Gångplank	26 avbarkade och klivna stockar, 1–2 meter långa och 0,10 meter breda. Stockarna var placerade i NV–SO riktning och med den avbildade delen uppåt. 4 av stockarna var delvis brända på ovansidan. Till största delen var stockarna mycket välbevarade.
2585	Stock	Två brända stockar i NV–SO riktning. Stockarna var 0,15–0,20 meter breda.
2749	Gångplank	15 avbarkade, runda stockar, 1,0 meter långa och 0,10 meter i diameter. Stockarna fortsatte in i den S profilväggen men hade ett tydligt avslut mot norr.
2752	Stenkonstruktion	4 stenar som låg i två grupper. Stenarna var 0,30 meter i diameter.
2824	Underregel	2 avbarkade, obrända stockar med plan ovansida. Stockarna var 2,7 resp. 5,0 meter långa och var 0,1–0,12 meter i diameter. Placerade i Ö–V riktning.
2825	Underregel	En avbarkad, obränd ekstock, 1,8 meter lång och 0,10 meter i diameter. Stocken låg i N–S riktning.

Tabell 126. Kontexter tillhörande kavelbron B4.

B11 Passage 3, tomt II och III Konstruktionstyp: kavelbro Storlek: 10x5 meter

Konstruktionen tolkas som en kavelbro i passage 3, med ingående konstruktionselement som underreglar, rester av gångplank och reparationer samt lager av bark som lagts ut som ersättning för

gångplank (fig. 75). Underregeln kontext 2771 var en återanvänd syll från ett s.k. ”sigtunahus”, ett flätverkshus på syllram som haft hål borrade för flätverkets störar. Broläggningarna gick även in i de öppna gårdsytorna på tomt II och III och bildade tillsammans med broläggningen B4 i tvärpasset på tomt II en vidsträckt planklagd gångyta. Bland fynden märks en fingerring av silver (fnr 13048, fig. 79).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2378	Gångplank	Sex stockar, 0,50–1,00x0,20 meter, som låg NO–SV riktning.
2575	Barklager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt barklager. Lagret var poröst och kontaktytan distinkt.
2576	Underregel	14 stockar, 0,5–3x0,15–0,20 meter, NV–SO riktning och tre stockar, 2,00x0,15 meter, NO–SV riktning. Stockarna var av tall.
2577	Barklager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt barklager. Kontaktyta distinkt.
2578	Underregel och gångplank	Fem plankor, 1,00–2,00x0,10–0,20, i NO–SV riktning och sex plankor, 0,50–1,50x0,20, NV–SO riktning.
2694	Gångplank	Bilade plankor, 0,70x0,10 meter, som låg i NO–SV riktning. De var fragmentariskt bevarade och i mycket dåligt skick.
2695	Gångplank	Två bilade plankor, 0,80x0,10 och 0,40x0,10, som låg i NO–SV riktning. Plankorna var rubbade ur sitt originalläge och var mycket fragmentariskt bevarade.
2696	Pinnar	16 pinnar, 0,05 meter i diameter. Pinnarna står i NV–SO riktning och stöttar stockarna i knr 2576.
2697	Underregel	Två stockar som var 2,20x0,15 meter och en stock som var 5,40x0,15 meter. Stockarna låg i NV–SO riktning. Stockarna var av tall.
2769	Gångplank	12 bilade plankor, 0,5–1,5x0,2 meter, som låg i NO–SV riktning.
2770	Underregel	Nio stockar, 1,00–2,00x0,10–0,20 meter och två bilade plankor. De låg alla i NV–SO riktning.
2771	Underregel	Stock, 6,00x0,10–0,15x0,20 meter, som låg i NV–SV riktning. I stocken fanns sex borrade hål eventuellt efter flätverkspinnar.
2772	Pinnar och störor	14 pinnar, 0,02 meter i diameter, och fem störor 0,05–0,08 meter i diameter. Pinnarna och störor stod i NV–SO riktning.

Tabell 127. Kontexter tillhörande kavelbron B11.

Grupp 50

Passage 3

Lagertyp: utomhuslager i passage

Lagren tolkas som passagelager i passage 3, avsatta på och utom kavelbroläggning B11. Lagren var fyndrika och innehöll mycket läderspill och sko-

delar, slagg, ässjefodring, vävtyngdsfragment, och huggspån av horn samt tre bennålar (fnr 11558–60), fragment av en trådornerad glasbägare (fnr 11998, jfr Henricson 2011:27), ett toppfragment av en spelpjäs av grönt glas (fnr 13227), en karneolpärla (fnr 11585) samt textil (fnr 11672, 12563 och 12857).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2375	K-jordslager	Ett 0,05–0,10 meter tjockt brunsvart organiskt k-jordslager med stort inslag av träflis och djurben. Kontaktyta diffus-distinkt.
2377	K-jordslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt k-jordslager.
2469	K-jordslager	Ett 0,03–0,15 meter tjockt k-jordslager med inslag av träflis och bark.
2515	K-jordslager ⁶	Ett 0,02–0,07 meter tjockt brunsvart k-jordslager med inslag av gödsel och träflis. Heterogent och kompakt med en distinkt kontaktyta.
2698	K-jordslager	Ett 0,05–0,15 meter tjockt mörkbrunt k-jordslager. Kompakt och fett med distinkt kontaktyta.
2768	K-jordslager	Ett 0,05–0,1 meter tjockt svartbrunt k-jordslager med inslag av mycket träflis, bark och en del bäver. Kompakt med distinkt kontaktyta.

Tabell 128. Kontexter tillhörande grupp 50.

Hus B:Z**Tomt III:1****Konstruktionstyp: hus på syllstensram****Funktion: flerfunktionshus/bostad****Storlek: 2,7x>3 meter**

Huset var byggt på syllsten. Det fanns inga spår efter väggkonstruktionen men i huset fanns ett stolphål som kan ha varit en del av takbärande konstruktion. I byggnadens SO del fanns ett flertal stör- och pinnhål, de bildade ingen tydlig konstruktion utan var utspridda över ytan. Största delen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet.

Golvet utgjordes av kompakt och homogent ljusgrått lera och inom hela konstruktionen fanns ett avsatt mörkbrunt kulturjordslager som innehöll fiskben och hasselnötter (kontext 2433). Från lagret tillvaratogs bland annat keramik av A-typ, ett par speljäser, sitsen till en träpall (fnr 11384, *fig 78*) samt en stor vaxtavla (fnr 11461, *fig. 25 s. 46 & 78 nästa uppslag*).

I södra delen av byggnaden påträffades en avlång nedgrävning som såg ut att mynna ut genom väggen. Rännan har grävs i husets lergolv under brukningstiden. Den SO delen av rännan har grävts igenom lergolvet. Den tolkades i fält som en möjlig dräneringsränna. Det som talar mot detta är att den saknade lutning. I fyllningen tillvaratogs en nyckel, ett skifferbryne samt en bit odefinierbart glas.

Bland fynden kan särskilt nämnas en skattgömma med 156 silvermynt (fnr 12361, *fig. 30 s. 47*). Den påträffades nedgrävd i golvet i anslutning den sydöstra väggen. Mynten kommer från Tyskland, Böhmen, Italien och England, med tpq 1027 (Jonsson 2004b). I huset fanns också keramik typ A, ett fragment av ett kärl av gult blyglas (fnr 11588), en 20-sidigt slipad pärla av bergkristall (fnr 13234), fragment av glättsten av glas (fnr 13297 och 12480) samt en nyckel av järn (fnr 14477).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2433	Kulturjordslager	Ett kompakt och homogent, 0,07 meter tjockt mörkbrunt kulturjordslager med distinkt kontaktyta. Stort inslag av fiskben och hasselnötter.
2435	Pinnar och störor	Sju pinnar, 0,02–0,03 meter i diameter och två störor, 0,06 meter i diameter. De bildar ingen synlig struktur. Pinnarnas djup är ca 0,15 meter.
2466	Plankor	Fyra plankor, vilka visade sig vara del av en vaxtavla samt sitsen till en pall.
2467	Lergolv	Ett kompakt och homogent 0,03–0,08 meter tjockt ljusgrått lerlager med distinkt kontaktyta.
2468	Pinnar och störor	15 pinnar och två störor. Pinnarna och störor var mycket dåligt bevarade. De bildar inte någon synlig struktur.
2703	Nedgrävning	En långsmal lätt svängd mycket flack nedgrävning som var 1,90x0,10x0,03–0,06 meter. Nedgrävningens kanter var lätt sluttande.
2704	Fyllning i nedgrävning	Ett homogent, poröst 0,05 meter tjockt brungrått kulturjordslager, med distinkt kontaktyta.
2705	Nedgrävning	En rund nedgrävning som var 0,30x0,04 meter stor.
2706	Fyllning i nedgrävning	Ett homogent, poröst 0,04 meter tjockt mellanbrunt kulturjordslager med inslag av småsten, distinkt kontaktyta.
2716	Stolpe	Stolphål med bevarad trästolpe. Nedgrävningen var 0,2 meter i diameter och hade raka kanter. Den bevarade stolpen var 0,10 meter i diameter och 0,25 meter lång.
2717	Syllsten	Sex kantiga stenar som var 0,15x0,30x0,10 meter och sex rundade stenar som var 0,30x0,25x0,15 meter. Stenarna ligger i vinkel i NV–SO, NO–SV riktning. Så gott som samtliga stenar var eldpåverkade på undersidan, fyra skörbrända.

Tabell 129. Kontexter tillhörande hus B:Z.

Figur 78 t.h. Pallsitsen fnr 11384 in situ överst. Underst i den lilla planktraven ligger vaxtavlan fnr 11461.

Figur 79 nedan:
Silverringen fnr 13048.

Hus B:K
Tomt III:3
Konstruktionstyp: hus på syllstensram
Funktion: bostadshus
Storlek: >4x>1,2 meter

Huset var byggt på en kraftig syllstensram. Ett lager som tolkats som ett byggnationslager innehöll mycket träflis, vilket tyder på att det kan ha varit en skiftesverks- eller timmerkonstruktion. Golvet bestod av ett kompakt grått lager av sand och grus. Byggnaden har brunnit. Ovanpå syllstensraden påträffades ett lager med spridda kol- och sotfläckar som tolkats som del av bränt tak eller vägg. Från huset tillvaratogs ett litet antal

fynd (31 st), mestadels lerklining, keramik av typ A, fragment av järnföremål samt ett skedblad av trä (fnr 16412) och ett fragment av ett båtbord med nit och kvarsittande drev (fnr 14628). Ytterst få föremål från hantverk tillvaratogs varför huset troligen fungerat som bostad. Största delen av byggnaden låg utanför schaktet

Källkritiska aspekter

Kontext 2693: tak; spridda sot- och kolfläckar ovanpå syll och golv, tolkat som del av bränt tak eller vägg. Enligt plan 516 ligger lager 2693 ovanpå kontexter 2699 och 2700 orienterat i väst–öst istället för nord–syd som anges i kontextbeskrivningen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2693	Brandlager	Spridda kol- och sotfläckar som var 0,01–0,03 meter tjocka. Kol- och sotfläckarna låg spridda på syll 2700 och golv 2699. Kontaktytan var distinkt.
2699	Gruslager, Golv	Ett 0,05 meter tjockt grått sand- och gruslager. Lagret var kompakt och kontaktytan var distinkt.
2700	Syllsten	7 större stenar, 0,2x0,4 meter stora, och ca 25 mindre rundade stenar.
2893	Sättsandslager	Ett 0,05 meter tjockt gulgrått sandlager. Kontaktyta distinkt.
2953	Syllsten	En sten som var 0,6x0,3x0,3 meter stor. Den var flathuggen på undersidan och lite skörbränd.
2961	Byggnationslager	Ett 0,05–0,20 meter tjockt brunt träflislager med inslag av k-jord. Homogent och kompakt med distinkt kontaktyta.

Tabell 130. Kontexter tillhörande hus B:K.

Hus B:X**Tomt III:5****Storlek: synliga delar var 3x2 meter****Konstruktionstyp: syllstensram****Funktion: bostadshus**

Huset tolkas som ett hus byggt på syllstenram, möjligen med klinade väggar. Strax väster om byggnaden påträffades ett lager hårt bränd lera som tolkats som rester efter en vägg. Syllstenarna utgjorde det nordvästra hörnet av byggnaden. Strax norr om huset fanns ett flertal stenar vilka tolkats som raserade rester efter syllstensraden. Byggnaden låg till största delen utanför undersökningsområdet.

Golvet bestod av påford lera och inom delar av den undersökta ytan påträffades ett lager som

tolkats som avsatt under husets brukningstid. På golvet fanns även ett lager med utrakad aska från en härd. Fynden i huset var relativt få. Keramik typ A, oidentifierade järnföremål, slagg, bränd lera och två skärvar från ädelmetallhantering samt två skärvor av vad som sannolikt är glasdeg-lar, registrerade som glaserad keramik (fnr 40832 och 40833).

Byggnaden har brunnit helt eller delvis och norr om konstruktionen fanns ett träkolager med inslag av beige och orangefärgade sandfläckar, rester efter ett bränt torvtak. Norr och nordväst om byggnaden fanns ett brandlager som antagits vara omtrampade lager från huset och som är utkastade på tomt och tvärpassage.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2307	Härdlager	Ett gråsvart kompakt, smetigt 0,02–0,05 meter tjockt asklager.
2419	Brandlager	Ett gråbrunt poröst, heterogent lager med träkol, sot, lera och träflis.
2420	Brandlager	Ett orangesvart homogent 0,05 meter tjockt lager med kol och sand.
2684	Raseringslager	Ett femtontal stenar, 0,1–0,2 meter stora. En del skörbrända.
2685	Brandlager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt träkolager med inslag av beige och orangefärgade sandfläckar.
2686	Lergolv	Ett homogent grått 0,01–0,15 meter tjockt, kompakt lerlager.
2687	Syllsten	Sju stenar, fem var större ca 0,40–0,80 meter stora. Stenarna bildade nordvästra hörnet i en byggnad.
2711	Raseringslager	Ett 0,05–0,08 meter tjockt lager med hårt bränd lera med inslag av kol och sot. Lagret låg längs med syllstensraden 2687.
2715	Raseringslager	Två plankor som var 2,0x0,10x0,05 meter. Plankorna låg i NO–SV riktning. Plankorna var förkolnade på ovansidan men obrända på undersidan.
2803	Kulturjordslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt organiskt lager med inslag av kol och trärester.
2804	Raseringslager	En flat sten som var 0,50x0,15 meter och av en mindre avlång sten som var 0,2 meter och låg inkilad under den större stenen.
2805	Brandlager	ett 0,01–0,05 meter tjockt svart kollager med inslag av gula sandfläckar.

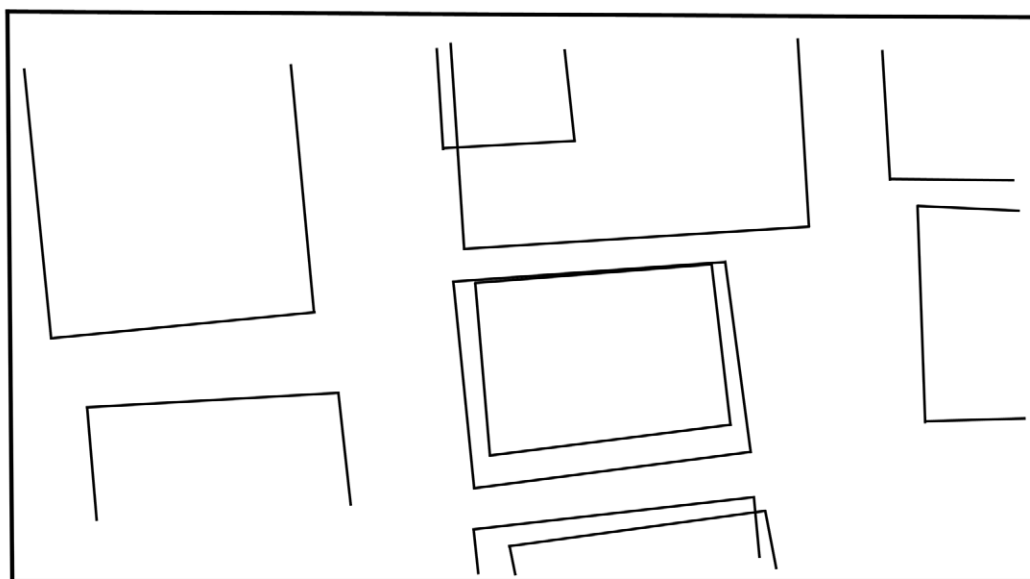
Tabell 131. Kontexter tillhörande hus B:X.

Fas 7, ca 1030–1040

Under fasen har alla tomternas zoner varit byggda, med undantag för zon 1 i tomt III som legat obebyggd i fasens senare del. Byggnads-mönstret med hus på väl markerade syllsensramar levde kvar sedan föregående fas, liksom de utvidgade träbrolagda gårdstunen i tomt II och III som skapat en stor öppen yta kring passage 3. Fasen har inte varit speciellt dynamisk avseende hantverk. Både avseende metallhantverk, horn-

hantverk och läderhantverk ser vi en nedgång sedan föregående fas.

Avseende fynd av textilhantverk är fynden av vävtyngder och sländtrissor glesa, men fynden av registrerade knapp- och synålar av järn och kopparlegering, som ökat sedan fas 5, når sin topp i fas 7 med 73 registrerade fyndposter. Fynden av nålar av ben och horn utgör 15 fyndposter i fasen.

Figur 80. Husen i fas 7a lagda över varandra, inklusive hus B:N på tomt I:1 som låg kvar sedan fas 6.

Fas 7a

På tomt I låg den stora skiftesverksbyggnaden B:N kvar sedan föregående fas, och innanför detta ersattes hus B:O från föregående fas av hus B:P på samma plats och med likadant placerad hörnhärd.

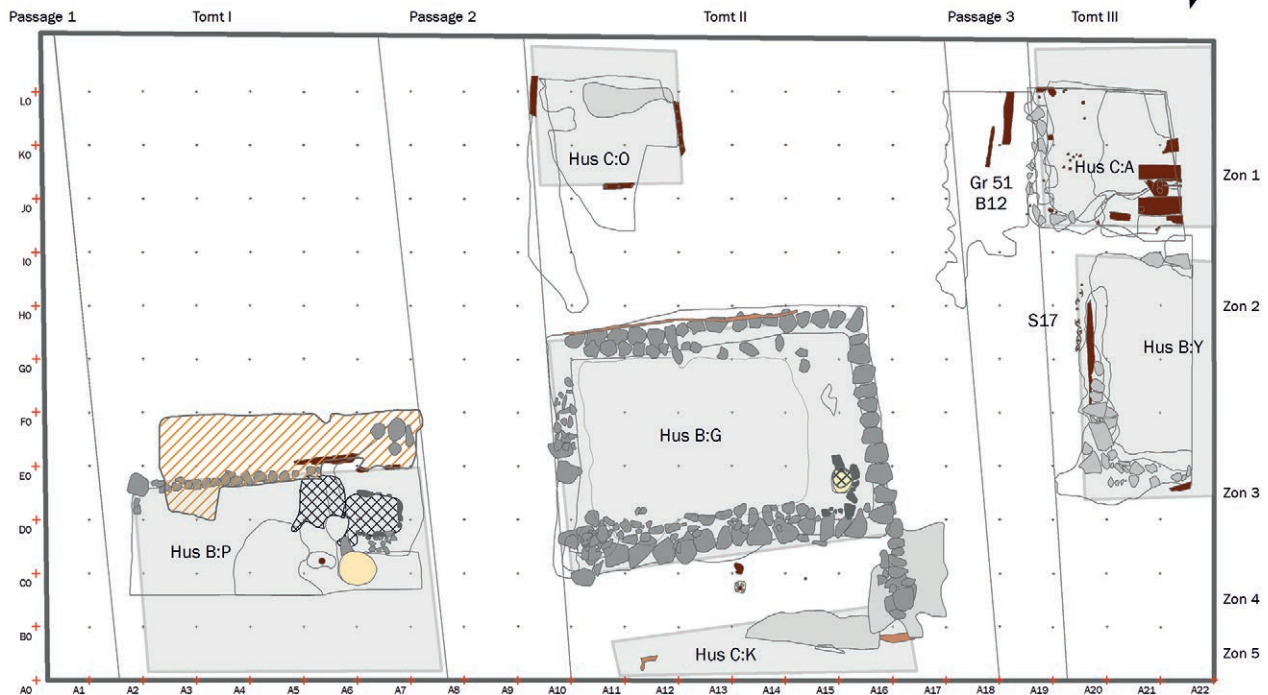
Närmast Stora gatan på tomt II byggdes ett litet hus, hus C:O, endast ca 2x2,6 meter stort av vad vi kunnat se. Huset var vad som sedan vattenledningsgrävningen 1925 ofta kommit att kallas "sigtunahus", ett hus byggt i flätverk på en syllram liggande direkt på marken med regelbundet borrhål för flätverkets stående störor (jfr Arbman 1926:178ff). Att döma av fyndmaterialet från huset har det i hög grad används till metallsmide. En intressant iakttagelse är att en metallsmedja byggd på helt liknande vis, men

något större, funnits i kvarteret Trädgårdsmästarens tomt IV vid nästan samma tid, hus 206, ca 1050–1075 (Wikström red. 2011:68ff). Innanför smedjan var en bred tvärpassage och i zon ersattes hus B:A från fas 6 med ett hus i samma läge men med ny vällagd stensyll, hus B:G, och nedan detta hus C:K. Bägge husen var tämligen anonyma avseende funktion. Fyndbilderna gav ingen klar ledning.

På tomt III uppfördes hus C:A närmast Stora gatan, möjligtvis i flätverk. Dess funktion är oklar. Innanför detta, i zon 3, låg hus B:Y. Byggnadstekniken är obekant. Fyndbilderna antyder att det huvudsakligen varit ett bostadshus.

Passage 2 saknade fortfarande gatubeläggning, medan passage 3 fortsatt hade träbeläggning.

Fas 7a

Figur 81. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 7a. På tomt I:1 har hus B:N stått kvar sedan föregående fas.

Tomt I

Hus B:P

Tomt I:3

Konstruktionstyp: syllsten och torvtak

Funktion: bostad, hörnhärdshus

Storlek: >2,5x5 meter

Huset var delvis byggt på syllsten, som fanns bevarade i husets SV vägg. På stenen har legat en syllstock. Större delen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet. Golvet bestod av brungrå och kompakt kulturjord. I husets norra hörn fanns lämningarna efter en härd eller ugn. Den var uppbyggd av lera och stenar och ovanpå leran fanns ett asklager. Utanför ugnen fanns ett 0,02–0,04 meter tjockt, svart lager som tolkas som utrakad aska och träkol från härden. Kontext

2671 har tolkats som en rasering av härden. I huset fanns en stolpe (kontext 2815) som antagits tillhört en väggfast bänk samt en grop som tolkats som ett stolphål eller alternativt en nedgrävning fylld med brandrester (kontext 2413).

Från huset tillvaratogs föremål av hushållskaraktär som keramik av typen A, men även en skärva paffrathgods som kan vara av den tidiga typen daterad till 1100-talet (fnr 27518), och vävtyngdsfragment, ett tinblbein (fnr 13768), några fragment textil (fnr 12561 & 12562). Mycket bränd lera tillvaratogs, kanske från en ugnskappa eller vävtyngder som sprängts sönder i brand.

Huset har brunnit. Strax NV om byggnaden påträffades ett orangefärgat lager (kontext 2494) med träkol och lerklining från ett bränt torvtak. Brandresterna har efter branden rakats ner i en fördjupning strax NV om huset. Även syllstocken i husets NV del var kraftigt bränd.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
201	Lergolv	Ett 0,03 meter tjockt, ljusgrått, grusigt och sandigt, lerblandat kulturjordslager. Lagret innehöll nästan inga fynd. Tydliga kontaktytor och avgränsningar.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2413	Nedgrävning	En cirkelformad nedgrävning 0,60 meter i diameter. Mot gropens botten fanns en del små stenar 0,05–0,08 meter stora. Mycket lite fynd i fyllningen, som utgjordes av brandlager 210=2288. Nedgrävningen hade skålformad botten.
2494	Brandlager	Ett orangefärgat, sandigt/grusigt lager med träkol och lerklining. Lagret var kompakt och hade heterogen struktur. I de SO delarna var lagret mer homogent orangefärgat och mot de NV delarna övergick lagret till en mer blandat och grå/mörk karaktär. Kontaktytorna var distinkta. Innehöll keramik.
2671	Raseringslager	Ett brunsvart, poröst, sandigt och grusigt lager. Enstaka bitar keramik, lerklining och benbit. Lagret hade heterogen struktur med diffusa kontaktytor och avgränsningar.
2738	Lergolv	Ett 0,07 meter tjockt, brungrått, kompakt kulturjordlager som innehöll djurben och näver. Lagret var omväxlande lerigt och matjordsaktigt med en övervikt mot lerigt. Heterogen struktur och tydliga kontaktytor mot underliggande lager.
2767	Härdlager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, svart lager med sot, träkol och aska. Lagret hade homogen struktur och kompakt konsistens med tydliga kontaktytor men diffusa avgränsningar.
2815	Stolpe	Stolphål, 0,50x0,35 stort och 0,40 meter djupt med rester efter en vittrad stolpe som stod vinklad med botten i den NO delen av hålet. Stolpen var 0,10 meter i diameter i toppen och 0,17 meter i diameter i botten. Fyllningen bestod av lerblandad gråbrun kulturjord med inslag av träkol och några ben. Fynd av tinbllein.
2908	Härdlager	Ett asklager. Under askan låg ett lager med lera. Möjligen tyder detta på att härden har byggts om eller att ett nytt hus byggts. (se kontext 2896 och skiss på kontextblankett 2910). Kontexten innehöll också stenar som troligtvis kommer från väggarna till den nya härden.
3543	Konstruktion	Tre brända stockar. Två av stockarna var mycket små och fragmentariska. Den tredje var 1,20 meter lång och 0,20 meter bred.
3544	Syllsten	En stenrad med stenar som var 0,20x0,15 meter stora, något mindre dimensioner än 2781. Möjligen har de östra stenarna i 2781 också använts tillsammans med stenarna i 3544 som syllstenar.

Tabell 132. Kontexter tillhörande hus B:P

Tomt II

Hus C:O

Tomt II:1 SV

Konstruktionstyp: flätverk och lergolv

Funktion: smedja

Storlek: >2x2,6 meter

Fragmentariska rester av en mindre byggnad uppförd i flätverk. Huset har, baserat på läget för de fragmentariska syllstockarna, varit ca 2,6 meter långt i SV–NÖ riktning. I nordväst–sydöst har längden varit mera än två meter; huslämningarna sträckte sig här vidare mot nordväst, utanför den undersökta ytan.

I botten bestod lämningarna av vad som tolkats som ett byggnationslager, med innehåll av träflis, gödsel och sot. Stratigrafiskt över detta fanns tre fragmentariska syllstockar. Syllarna var av vad som kallats ”sigtunatyp”, dvs. de hade borrade hål för infästning av vertikala störrar mellan vilka vidjorna för väggarna har flätats. En av syllstockarna hade ett urtag med en inkilad eventuell plankrest, som kan ha utgjort en rest av husets bärande stomme. Denna fragmentariska syll tillvaratogs som fynd (fnr 18925). Syllen är fyrkantig (=bjälke) och har två borrade hål; i det helt bevarade hålet finns en fastsittande rest av en stör kvar. Syllsten saknades, syllarna har legat direkt mot marken. Huset har varit försett med lergolv, av vilket en rest fanns kvar.

Ett täckande lager bestående av kol och sot och med rikligt med järnfragment och föremål som kan relateras till metallhantverk tolkas som avsatt i huset. Punsar (fnr 24436, 24447, 25756 och 31051) och mejslar (fnr 28914 och 28916) fanns i lagret, samt ett par oidentifierade verktyg och en skärvel samt en nål av guld eller en

tunn dubbelvikt guldtän (fnr 12474). Att döma av fynden och det sotiga golvlageret tolkas huset som ett hantverkshus där metallhantverk, främst järnsmide, har bedrivits.

Avsaknad av brand- eller raseringslager tyder på att huset kan ha demonterats under strukturerade former.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Brukning		
2513	Hantverksavfall	Ett 0,01–0,05 meter tjockt, kompakt, svart lager med kol och sot.
Konstruktion		
2644	Byggnationslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, kompakt, brunt lager som innehöll träflis, dynga och sot. Distinkta kontaktytor.
2653	Lergolv	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, kompakt, ljusgrått lerlager med distinkta kontaktytor.
2654	Syllstock	En 0,60x0,09x0,07 meter stor, fyrkantshuggen stock i NO–SV riktning. Stocken hade två borrarade hål med träpluggen kvar och var skadad i båda ändar. I den SV delen fanns en rest av en plankan inkilad i stocken.
2655	Syllstock	En 1,0x0,08x0,07 meter stor fyrkantshuggen stock i NV–SO riktning. Stocken hade fyra borrarade hål med bevarade träpluggar i och den var skadad i båda ändar.
2744	Syllstock	En 0,75 meter lång kluva med två borrarade hål där det fanns rester efter pinnar. Kluvan var avbruten i SO och fortsatte in i profil VII.

Tabell 133. Kontexter tillhörande hus C:O.

Hus B:G

Tomt II:3

Konstruktionstyp: hus på syllstensram

Funktion: bostadshus

Storlek: ca 6x4 meter

En rektangulär huskonstruktion på mycket kraftig syllstensram. I botten fanns påförda jordfundament som syllstenarna lagts på. Längs långsidorna var syllstensraderna dubbla. Syllsten saknades i huslämningens sydvästligaste hörn mot passagen, vilket kan antyda att en ingång till huset funnits här. Frånvaron av en tydlig golvbeläggning kan tyda på att huset har varit försett med ett, senare avrivit, trägolv.

Av själva huset påträffades en kvarliggande längre plankan, som bör ha ingått i nordvästra långväggs konstruktion. I husets sydöstligaste hörn hade en eldstad byggts i form av en grop klädd med grus och kringliggande stenar. Av hu-

sets brukningstid fanns spår i form av hårdlager och ett tjockare, troligen avsatt, kulturlager.

Husets har troligen rivits på ett strukturerat sätt. Spår av dess destruktion utgjordes av ett par mindre ”raseringslager” som fanns över syllsten i husets södra hörn. Efter att huset demonterats eller rivits har syllstenarna rubbats.

De fynd som påträffades i jordfundamenten under syllstenarna bör snarast tillhöra föregående bebyggelse och utomhuslager. Här påträffades bland annat enstaka fynd relaterade till metallhantverk. Ett intressant fynd i form av en rund trärisa försedd med inristade runor (SL97, fnr 12810) påträffades ungefär mitt i det sydöstra jordfundamentet (ruta C13). Föremålet är identifierat som ett syllbarium, och det påvisar att undervisning i att läsa runor bedrivits (Gustavson 2007). Dess utseende tyder på att det ursprungligen utgjort något annat; ett lock till en

Figur 82. Sullen till hus B:G. Till vänster ses kavelbron B4 i tvärpassagen, tillhörig föregående fas.

smörkärna har föreslagits, liksom ett svänghjul till en borrh eller ett block med marin anknytning (jfr Söderberg 2019). Syllabariets brukningsperiod kan vara samtida med det föregående hus B:A i fas 6, och det kan möjligtvis härröra från detta.

Det kulturlager som fanns i huset kan till en del antas ha innehållit sådant som avsatts i huset under dess brukningstid, men en del kan också antas ha avsatts på platsen efter att huset upphört och rivits. Lagret innehöll bland annat relativt omfattande spår av metallgjuteri och järnsmide,

samt en del keramikskärvor. Att en eldstad fanns i byggnaden visar på att den kan ha använts som bostad och kanske även för matlagning.

Källkritiska aspekter

Relationen mellan kontexterna i de ursprungligen tolkade hus BG, C:M och C:N har granskats ingående. Därvid har hus B:G kommit att innefatta större delen av vad som grävts som hus C:M. Övriga delen av hus C:M har tillförts hus C:N. Hus C:M har därmed utgått.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
2622	Raseringslager	Ett homogent, kompakt, brunt lager. Bitvis distinkta kontaktytor.
2623	Raseringslager	Fyra större stenar, 0,15–0,30 meter i diameter, och två mindre, 0,10 meter i diameter. Stenarna var platta och kantiga.
2648	Raseringslager	Ett heterogent lager med inslag av lera, sot och träflis. Lagret låg i ett område med mycket komplicerad stratigrafi. Mycket omrört.
2710	Raseringslager	Ett antal spridda stenar, 0,08–0,20 meter i diameter. Stenarna hade varierande former, men liknade de stenar som fanns i 2476.
2723	Raseringslager	Tre stenar, 0,15–0,30 meter i diameter, som har rubbats ur ursprungligt läge.
Brukning		
2447	Avsatt?	Ett 0,05–0,10 meter tjockt, homogent, gråbrunt lager som innehöll rikligt med djurben och inslag av kolbitar. Distinkta kontaktytor.
2448	Härdlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, homogent, svartgrått, kolinblandat asklager. Distinkta kontaktytor.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2477	Härdlager	Ett tunt, litet sandlager som innehöll mycket aska. Lagret låg inklämt mellan några stenar i kontext 2474.
Konstruktion		
2449	Gruslager	Ett 0,01–0,05 meter tjockt, homogent, gulrött, sandblandat gruslager. Härdunderlag.
2450	Nedgrävning	Kontext nr 2450 bestod av en 0,60x0,40x0,06 meter stor oval grop med mjukt, skålformad botten.
2411	Syllsten	Sjutton stora stenar, 0,3–0,6 meter i diameter. Stenarna hade varierande former men var natursten utan tillhuggning. Några av stenarna hade dock påtagliga platta ovansidor. Stenarna låg i NO–SV riktning.
2473	Stenkonstruktion	Tio stenar, 0,08–0,35 meter i diameter. Ett par av de större stenarna var något skörbrända.
2475	Syllsten	Kontext nr 2475 bestod av ett antal stenar, 0,40 meter i diameter, som låg i NO–SV riktning. Stenarna hade varierande form, men de flesta var stora och runda.
2476	Syllsten	Kontext nr 2476 bestod av ett antal stenar, 0,1–0,40 meter i diameter. Stenarna hade varierande form, de flesta kantiga.
2649	Väggplank	En 4,30 meter lång plank. I den SV delen var plankan 0,25 meter bred. Den östra delen var i betydligt sämre skick och bränd/svedd och var endast 0,15 meter bred. Plankan var bearbetad i SV, tillskuren. Plankan låg intill flätverk 1953 och störrar 2152, och låg på syllstensrad 2650.
2650	Syllsten	Sjutton stenar, 0,20 – 0,45 meter i diameter, i rad i NO–SV riktning. Stenarna utgjordes av ej tillhuggen natursten.
2708	Syllsten (raserad)	Sjutton stenar, 0,08 – 0,20 meter i diameter. Stenarna var kantiga och en del skörbrända. Låg på den västra syllstensraden 2709 mot flätverksstaket 2150, 2151.
2709	Syllsten	Tre stenar, 0,2–0,5 meter i diameter. Stenarna var natursten som inte var tillhuggna.
2720	Syllsten	Tolv stenar, 0,3–0,5 meter stora, som låg i NV–SO riktning. Stenarna var runda till formen, natursten, och inte tillhuggna.
2721	Syllsten	Elva stenar i NO–SV riktning, 0,15–0,20 meter i diameter. Stenarna var kantiga och hade liknande karaktär.
2746	Byggnationslager	Ett 0,02–0,08 meter tjockt, heterogent, ”luftigt”, gråbrunt, grusblandat lager med bitvis rikligt med skärvig och enstaka skörbrända stenar. Distinkta kontaktytor.
2747	Byggnationslager	Ett 0,01–0,05 meter tjockt, heterogent, gulbrunt, något träffisblandat lager. Distinkta kontaktytor. I ruta C13 hittades ett ”trähjul” med 94 runor.

Tabell 134. Kontexter tillhörande hus B:G.

Hus C:K

Tomt II:5

Konstruktionstyp: hus på träsyll?

Funktion: oklar

Storlek: SV–NO vägglinje var >5 meter lång

Lämningarna utgjordes av en stock, uppdelad på två kontextnummer, som kan ha utgjort syllstock i den nordvästra väggen till ett hus direkt söder om tvärpassagen i zon 4. Huset har i sådana fall

fortsatt utanför undersökningsområdet mot sydöst.

Möjligen har även lager 2750/2501 varit relaterat till detta hus. Lagret har påförts innan det antagna syllträet lagts. Eventuellt rör det sig om påförd golvlera. Den här undersökta delen av lagret har emellertid till största delen legat nordväst om syllen, troligen utanför det eventuella huset. Fynden utgjordes av keramik- och järnfragment.

Till huset kan föras ett troligen inomhusavsatt

lager, av vilket endast en mycket liten del var tillgänglig för undersökning. Inga fynd påträffades.

Övriga kontexter som tidigare förts till huset har varit belägna i tvärpassagen, zon 4. Ett sporadiskt förekommande lager, bestående av gråaktig lera och rödbrun, fet kulturjord – möjligen förmultnade trärester – har tidigare förts till hus C:K (kontext 2779). Lagret fanns både i tvärpassagen och ut i passage 3. Lagret har tydligt tillkommit eller påförts utomhus; utifrån dess beskrivning framgår att lagret främst legat direkt mot eller över plankor i tvärpassagens kavelbro (B4).

Den NV-SÖ ”syllstensraden” (2454) låg i nordöstra änden av tvärpassagen och anslöt direkt till syllstensraderna i det östliga hörnet av hus B:G. Stenarna har utgjort eller ingått i någon form av spärr eller konstruktion som funnits tvärs över passagen här. Rimligen var den samtida med, och har ingått i ett sammanhang med, en kavelbro – kanske som fundament för kavelbroplank? Stratigrafiskt förefaller ”syllstensraden” varit samtida med kontext 2752, som var stenar tolkade som en lagning av kavelbro B4.

Källkritiska aspekter

De kontexter som förts till ”hus C:K” utgör definitivt inte sammanhållna lämningar av ett hus. Möjligen härrör träet (kontext 2827 och 2828) från syllar/vägg hörande till nordvästväggen till ett hus som fortsatt mot söder, utanför undersökt område. Eventuellt kan även lager 2750 föras dit, men det är mycket osäkert.

”Syllstensraden” 2454 ansluter, både enligt kontextblanketten och upprättade planer, direkt till syllstensraderna i hus BG (kontexter 2411 och 2720). Stenarna har utgjort eller ingått i någon form av fundament eller spärr i nordöstra änden av tvärpassagen (II:4). Lager 2779 låg i denna tvärpassage, och även ut i passage 3. Det måste röra sig om ett lager som påförts eller avsatts utomhus. Om lagret och ”syllstensraden” haft något samband är oklart; kontext 2779 finns ej med i matrisen.

Ett mindre stenskott stolphål med bevarat trä (kontext 2774) liksom en stolpbotten (kontext 2774) var placerade i linje med varandra mitt i tvärpassagen. Båda kontexterna låg i tvärpassagens nordvästra del, alltså nära invid husmiljön i zon 3. Utifrån stratigrafin förefaller de ha tillkommit i samband med anläggningen av kavelbro B4 eller dess brukande. Precis i höjd med stolparna fanns också ett tydligt brott i broläggningen till B4, som haft full bredd öster om dessa. Det finns därför en möjlighet att stolparna hört till samtida byggnader direkt norr om kavelbron. Hypotetiskt kan de t ex ha fungerat som tvärstötter (för hammarband eller bärlina för tak) till hus B:G och/eller C:N. Till miljön i tvärpassagen hörde också en stör (kontext 2457).

De lager som kan föras till tvärpassagen var relativt fyndtomma. Det mest anmärkningsvärda fyndet var en barrgjutform av sandsten i lerlagret (fnr 13077). Ett annat intressant fynd var en pärla som kom i botten av fyllningen i stolphål 2774 (kontext 2830), under själva stolpen (fnr 13402). Pärlan har sannolikt nedlagts med avsikt.

Stolphålen 2774 (med fyllning 2830) och 2776 togs här ursprungligen upp som tillhörande hus C:K. Båda dessa kontexter saknar underlagring i matrisen. Stolphålen är placerade i linje med varandra exakt mitt i nordvästra delen av tvärpassage II:4. En gissning är att de hört till byggnader direkt norr om tvärpassagen. De kan t ex ha fungerat som tvärstötter för (hammarband eller bärlina för tak) på hus, den ena kanske för hus BG (+del av C:M), den andra för C:N (+ del av C:M).

Stören 2457 har tidigare förts till hus C:L och angetts som en ”inomhuskonstruktion”. Den var dock placerad i tvärpassagen utanför husets syll.

Lager 2586 har tidigare förts till hus C:L och angetts som ett avsatt lager i det huset. Både utbredningsmässigt och stratigrafiskt förefaller det snarast att höra till hus C:K.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Tvärpassage		
2454	Syllsten	Femton stenar, 0,15–0,4 meter stora, lagda i en rad i NV-SO riktning. Stenraden ansluter till syllstensrad 2720 och 2411 (hus BG).

Tabellen fortsätter på nästa sida

2457	Stör	Den spetsade botten av en obränd, fyrkantig, kvadratisk stör, 0,05x0,03x0,03 meter. Stolpen lutar mot NO.
2774	Stolphål	Ett stolphål med en bevarad stolpbotten och fyllning (knr 2830). Stolpen var en rund, avbarkad, obränd och tillspetsad stock, 0,5 meter lång och 0,08 meter i diameter. Stolphålet var skott med fyra mindre stenar.
2776	Stolpe	En obränd stock (stolpbotten), 0,12–0,14 meter i diameter stor, som tryckts ner i marken.
2779	Lerlager	Kontext nr 2779 bestod av ett homogent, kompakt, gråaktigt lerlager med gula, organiska fläckar. Lagret var uppblandat med rödbrun, fet k-jord som möjligen var förmultnade trärester. Nästan fyndtomt och med distinkta kontaktytor. Lagret var ej heltäckande utan förekom främst mellan plankorna knr 2423.
2830	Fyllning	Mörkt grå träflisblandad kulturjord med inslag av brända och helt förkolnade organiska bitar. Fyllning i stolphål 2774.
Hus?		
Brukning		
2586	Avsatt?	Ett kompakt, homogent, rödbrunt lager.
Konstruktion		
2501	Golvlager?	Se kontext 2750,
2750	Golvlager?	Ett 0,05 meter tjockt, kompakt, heterogent ljusgrått lager med inslag av grus, lera och flis. Distinkta kontaktytor.
2827	Syllstock	En 5,6x0,28x0,10 meter stor stock i NO–SV riktning. Det var svårt att avgöra om stocken var avbarkad eller hade kvadratisk tvärsnitt pga. att den var sammanpressad.
2828	Syllstock	Se beskrivning för knr 2827.

Tabell 135. Kontexter tillhörande hus C:K.

Passage 3

B12

Passage 3

Konstruktionstyp: kavelbro

Två underreglar till broläggning 12 i passage 3.

Funktion: gångyta

Detta var det enda som fanns kvar av denna broläggning.

Storlek: regelfragmenten var upp till 1 m långa

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2376	Underregel	Kontext nr 2376 bestod av två stockar, 1,00x0,20 meter resp. 0,50x0,20 meter. Båda stockarna låg i NV–SO riktning.

Tabell 136. Kontext tillhörande kavelbron B12.

Grupp 51

Passage 3

Lagertyp: utomhusavsatta passagelager

Ett passagelager, avsatt i passage 3 under brukningstiden av kavelbro B12 och hus C:P i tomt 2. Lagret innehöll bland annat hantverksavfall något läder- och hornspill.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2470	K-jordslager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt svartbrunt k-jordslager. Lagret var poröst. Kontaktyta distinkt.

Tabell 137. Kontext tillhörande grupp 51.

Tomt III

Hus C:A

Tomt III:1

Konstruktionstyp: hus delvis på syllstensram

Funktion: oklar

Storlek: >2x>2,5 meter

Huset var delvis byggt på syllsten, som syntes i väggen mot passage 3 och i det södra hörnet. Tre stolpar (kontexter 2360 och 2387) i vägglinjen tolkades som rester efter väggkonstruktionen. Tre störar i husets östra vägg kan vara spår efter ett flätverk. Här påträffades även en trästock som tolkats vara rester efter syllen. Det fanns också ett

flertal störar och pinnar i byggnadens södra del, som inte bildade någon tydlig konstruktion utan var utspridda över ytan. Största delen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet.

Golvet utgjordes av ett kompakt grått gruslager med inslag av lera. Från avsatta lager i byggnaden tillvaratogs hushållsföremål som keramik av typ A, träföremål, exempelvis delar av ett laggkärl, men även en mungiga (fnr 11025) och delar av en benflöjt (fnr 13260), textil (fnr 10955 och 11052), en bergkristallpärla (fnr 11305) samt ett träföremål tolkat som alnsticka (fnr 18554).

På golvet påträffades även trästockar och plankor som tolkats som rester efter en konstruktion inne i huset. Byggnaden har brunnit. Ett lager med sot och träkol tolkas utgöra rester efter taket.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2308	Brandlager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt svart sotlager med inslag av kol. Kompakt och homogent. Kontaktyta diffus.
2359	Träflislager	Ett 0,03–0,08 meter tjockt mörkbrunt träflislager.
2360	Stör	En fyrkantig stör 0,07x0,07x0,07 meter.
2361	Konstruktion	Två bilade plankor som stack fram ur den NV profilväggen. Båda var spetsigt tillhuggna i ändarna.
2362	Pinnar och störar	Fyra störar, 0,05 meter i diameter, och två pinnar, 0,02 meter i diameter.
2387	Stolpe	En stolpe, 0,26x0,10meter.
2388	Störar	Tre störar, 0,08 meter i diameter.
2389	Kulturjordslager	Rödbrunt 0,01–0,04 meter tjockt organiskt homogent lager med distinkt kontaktyta.
2390	Kulturjordslager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt mörkbrunt lager med inslag av gödsel, en del halm och gräs. Kompakt och homogent. Diffus kontaktyta.
2402	Pinnar och störar	Sju pinnar, 0,02–0,03 meter i diameter och tre störar, 0,05 meter i diameter, utan någon synlig struktur.
2403	Syllsten	13 kantiga stenar. Fem var 0,25x0,30x0,20 meter. Fyra var 0,10x0,10x0,15. Fyra var 0,07 meter i diameter. Stenarna bildade ett hörn.
2404	Konstruktion	Två stockar som var bilade på undersidan och en bilad plank. Den SO stocken och plankan låg i NO–SV riktning. Den NO stocken låg i NV–SO riktning. Den SO stocken var 0,82x0,22x0,05 meter. Den bilade plankan var 0,76x0,16 meter. Den NO stocken var 0,29x0,15x0,08 meter.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2405	Gruslager	Ett 0,03–0,07 meter tjockt grått gruslager med inslag av lera. Kompakt och homogent, distinkt kontaktyta.
2432	Syllstock	En delvis bränd stock som var i två delar. Stocken låg i NO–SV riktning. Den SV delen av stocken var 0,09x0,32 meter och den NO delen av stocken var 0,08x0,32 meter.
2434	Stolphål	En stör, 0,10 meter i diameter och 0,22 meter djup.

Tabell 138. Kontexter tillhörande hus C:A.

S17**Tomt III:3****Konstruktionstyp: flätverksstaket****Funktion: avgränsande och skyddande****Storlek: resterna kunde följas i drygt 1 meter**

Ett flätverksstaket som stått längs vägglinjen till hus B:Y som kan ha skyddat syllen mot passagens avfall. Staketet har brunnit då hus B:Y brunnit.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2255	Vidjor	Fragmentariskt bevarade vidjor. En del av vidjorna är brända.
2256	Käpp	8 pinnar som stod i NO–SV riktning. Alla var 0,05 meter i diameter.

Tabell 139. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S17.

Hus B:Y**Tomt III:3****Konstruktionstyp: syllsten****Funktion: bostadshus****Storlek: >2x4 meter**

Huset var byggt på kraftig syllstensram, som delvis var raserad. En bränd planka i husets södra del har tolkats som rest efter en syllstock. Även i den SO delen påträffades rester efter en syll-

stock. Golvet var jordstampat och bestod av ett brunsvart kulturjordslager med inslag av träfflis.

Från golvlaget tillvaratogs mycket djurben samt föremål av hushållskaraktär, mestadels keramik av typ A samt ett revben som registrerats som väsvärd (fnr 13257). Huset har brunnit, helt eller delvis. Ett lager bestående av aska, sot, träkol och bränd torv tolkas som resterna efter ett bränt torvtak. Större delen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2216	Brandlager	Ett heterogent 0,05–0,15 meter tjockt lager med sand, kol, och kulturjord, distinkt kontaktyta.
2252	Raseringslager	En bilad bränd plankan som var 2,0x0,2 meter. Plankan låg i NV–SV riktning.
2253	Brandlager	Ett kompakt 0,03–0,10 meter tjockt lager bestående av aska, sot, träkol och bränd torv, distinkt kontaktyta.
2254	Jordgolv	Ett luckert 0,03–0,10 meter tjockt brunsvart kulturjordslager med inslag av träfflis. Kontaktytan mot underliggande lager är distinkt. Innehöll mycket djurben
2369	Raseringslager	En sprucken skörbränd sten som var 0,40x0,20 meter.
2370	Syllsten	19 stenar. Stenarna i den SV raden var 0,20–0,40 meter och kantiga. Stenarna i den SV raden var kantiga och 0,10–0,20 meter.
2371	Syllsten	Två fyrkantiga stenar med rundade hörn som var 0,40 meter.
2372	Raseringslager	Åtta stenar som låg utan någon synlig struktur. Stenarna var 0,10–0,20 meter i diameter och rundade.
2373	Raseringslager	En fragmentariskt bevarad bränd plankan som var 0,40x0,15 meter.

Tabell 140. Kontexter tillhörande hus B:Y.

Fas 7b

På tomt I stod fortfarande husen B:N och B:P. På tomt II ersattes den lilla flätverksbyggda smedjan hus C:O av ett stort hus på syllstensram, hus C:P. Innan det byggdes har möjligen stått ett mindre hus uppe i tomtens norra hörn, ett hus som kan ha varit av ungefär samma storlek och funktion som huset C:O i fas 7a.

Hus C:P var ett mycket stort hus som sträckte ut sig i tomtens hela bredd, och byggt i skifverks- eller resvirketeknik. Det har haft flera

funktioner, bland annat för hantverk, men avsaknaden av hård antyder att bostadsfunktionen varit underordnad.

På tomt III stod samma byggnader som i fas 7a, med undantag för hus C:A. Utrymmet närmast Stora gatan var då obebyggt. Passage 3, liksom de öppna gårdstunnen i tomt II och III, hade kavelbroläggningar av vilka tydliga rester fanns kvar i jorden. Passage 2 saknade fortfarande träbeläggning.

Tomt II

Hus C:P

Tomt II:1

Konstruktionstyp: ett tidigare mindre hus(?), samt ett större yngre hus på syllstensram

Funktion: hantverkshus

Storlek: >2,4x2,4 meter resp. >4x7,4 meter

Äldst har funnits vad som möjligen varit en bod eller ett litet hus, beläget vid tomtens norra hörn. Lämningarna av detta utgjordes av ett lager påförd lera, som kan ha utgjort golv samt ett stenskott stolphål med bevarad stolpbotten. Ett antal stenar kan utgöra spår av en hårdkonstruktion. På leran, det möjliga lergolvet, fanns ett avsatt lager. Ett litet raseringslager med sten, kulturjord och trä kan utgöra spår av husets destruktion. Den begränsade raseringen talar för att byggnaden rivits kontrollerat, och att rivningsmassorna därefter bortforslats.

De fynd som kan knytas till lämningarna utgörs av bland annat av enstaka spår av metallhantverk (slagg) samt enstaka spillbitar från ben- och hornhantverk, bränd lera och enstaka järnföremål; bland annat en nyckel och ett par nålar.

Ett speciellt fynd påträffades i stenskoningen till den stolpe som kan knytas till konstruktionen. Det rör sig om en sten i tre delar, med passning, med en skålgrop i (fnr 21940).

Sammantaget kan den eventuella äldsta byggnaden tolkas som en mindre bod där olika typer av hantverk bedrivits.

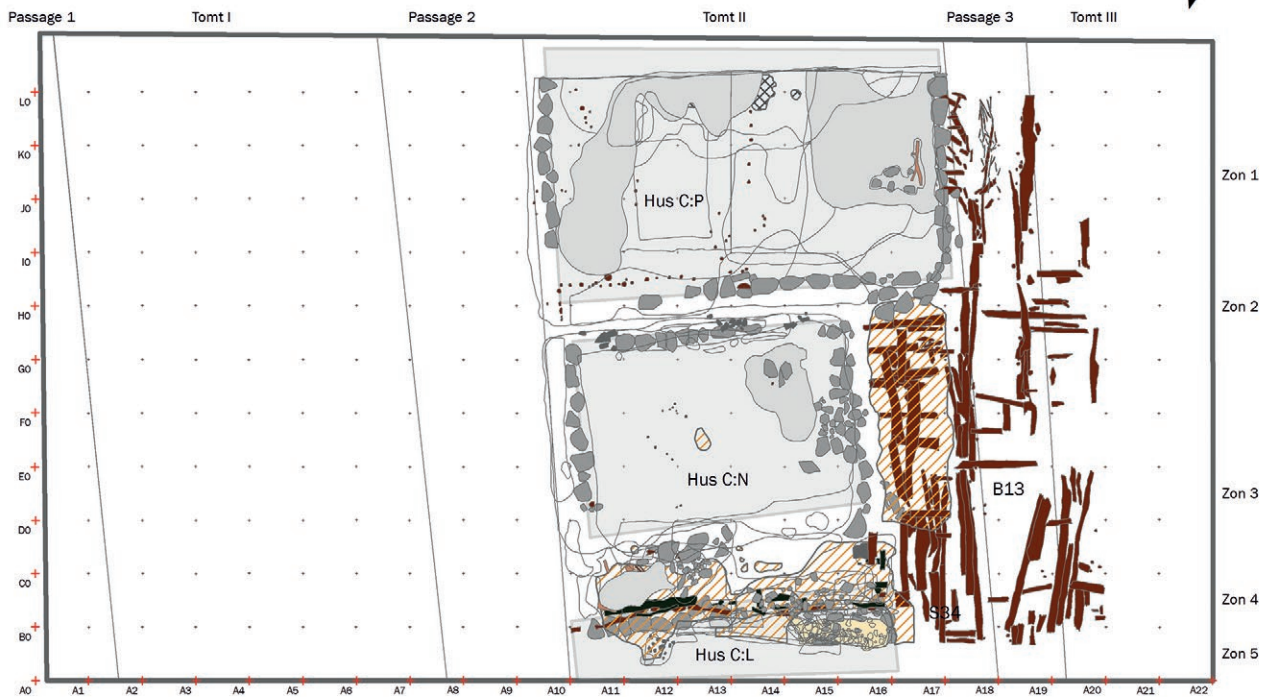
Samtidigt med att den eventuella äldsta byggnaden existerade, och troligen även efter det att

den rivits, har delar av och senare hela ytan för hus C:P troligen utgjort en utomhusmiljö. Ett större antal störbottnar visade på närvaron av utomhuskonstruktioner, bland annat i form av staket/hägnader. Ett större yttäckande avsatt lager som hörde till fasen innehöll gödsel, vilket tyder på djurhållning.

Över ytan för det äldsta hus C:P fanns ett tolkat påfört utjämningslager. Vidare hörde ett påfört lerlager tolkat som en hårdbotten och ett litet sandlager tolkat som vällsand, till utomhusfasen. Här fanns också ett större sporadiskt kol- och sotlager, tolkat som ett omrört brandlager, samt ett avsatt kulturlager.

Fynden tillhörande utomhusmiljön visar att främst metallhantverk har bedrivits. Fynden utgörs av slagg från järnsmide, degelfragment, verktyg i form av bl.a. mejslar, stycken av ässjefodring m.m. Mindre frekventa spår fanns även av annat hantverk. Textilhantverk indikerades bland annat genom fynd av nålar av ben och järn. En skärva eller halvfabrikat av turkost glas (fnr 12215) och bukskärvor av glas (fnr 12216) påträffades, liksom fynd av trolig arseniksulfid, auripigment (fnr 12007), ett långväga importerat målarpigment. Enstaka horn- benspill samt kamdelar av sammansatta enkelkammar var spår av kamma-keri. Det påträffades också en del snidat och bearbetat trä liksom ett par repstumpar (av hår?). Av andra föremål kan t.ex. nämnas en mindre bultlåsnyckel (fnr 12218) och en mässingspincett med bärögla (fnr 12206). Ett myntfragment som påträffades vid profilrensning kommer antingen från kontext 2507 eller 2508 (fnr 36930), sannolikt en sen Samanid (ca 950–980) (*se bilaga 4*).

Fas 7b

Figur 83. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 7b. På tomt I stod husen B:N och B:P kvar sedan tidigare, och syns därför inte på den här planen.

Efter att tomten legat obebyggd har ett större hus uppförts över hela tomtbredden. Huset har haft en långsida som varit 7,4 meter lång och en bredd i NV–SÖ riktning som varit mera än fyra meter; huslämningen fortsatte mot norr utanför den undersökta ytan.

Lämningarna av huset utgjordes av syllstensrader, förutom i det sydligaste hörnet där de saknades. En stenkonstruktion vid det östligaste hörnet, på den södra sidan, tolkades som ingångsstenar till husets ingång. Huset kan ha varit uppfört i skiftesverk eller resvirke. I huset fanns ett sporadiskt lergolv, som tolkades som spår av ett påfört lergolv. Mitt i den sydöstra syllstensraden fanns ett stenskott stolphål med en bevarad stopbotten bestående av en kluven stolpe av gran.

Husets brukning hade lämnat avsatta kulturlager; en mindre del föreföll ostörd (kontext 2465) medan ett större yttäckande lager var omrört eller omgrävt (kontexter 2295/2392), kanske i samband med eller strax efter att huset upphört.

Huset verkar ha demonterats eller rivits mycket strukturerat; den rasering som kan knytas till husets upphörande utgjordes av endast av stolpbotten och några stenar.

De fynd som kan knytas till huset är omfattande. Det finns rikliga spår från metallhantverk,

bland annat i form av relativt mycket slagg, ässjefodring, fragment av deglar och en lödförpackning, klipp av järn, koppar och mässing eller guld och många brynen. En stor mängd andra metallobjekt, främst av järn, kan vara relaterade till hantverket.

Här påträffades också relativt omfattande spill från horn- och benhantverk i form av sågade och huggna bitar och spån samt en hel ornerad kamskena (fnr 11600).

Textilhantverk påvisades bland annat genom fynd vävtyngdsfragment och flera olika typer av nålar, främst av järn men även av ben eller horn: en nålbindningsnål (fnr 42140) och vad som registrerades som en möjlig stylus (fnr 45136). Vidare påträffades ett tinblbein (fnr 11590).

Bland påträffade järnföremål fanns flera möjliga knivar, bland dem något som bestämts som antingen en kniv eller en stor pilspets (fnr 13299). I huset påträffades ytterligare en möjlig pilspets (fnr 44846).

Spår av handel fanns i form av en balansvåg (fnr 11549) och ett fragmenterat och svårbestämbart silvermynt (fnr 11548), Moesgaard bedömer det preliminärt som troligare tyskt än engelskt (*se bilaga 4*). Därtill påträffades ovan nämnda fragmenterade dirhem (fnr 36930).

Figur 84. Örsleven fnr 11464, 68 mm lång. Foto: Gabriel Hildebrand.

Av övriga föremål som påträffades kan nämnas en flöjt av ben (fnr 11563), en ornerad örslev av silver (fnr 11464, *fig. 84*), ett par skodon av läder (fnr 14821 och 14822), två pincetter (fnr 11553 och 11554), en möjlig fingerring av kopparlegering (fnr 11961), ett möjligt eldstål (fnr 42368) och en slipad infattningssten av obekant mineral (fnr 12389).

Sammantaget kan sägas att huset har använts för hantverk och handel, men fynden vittnar också om ett vardagsliv. Frånvaro av eldstad, med reservation för att hela huset inte är undersökt, talar dock för att huset inte använts som bostad.

Källkritiska aspekter

Hus C:P framstod som ett ”kompilat-hus”, byggt av delar av flera olika konstruktioner. Kontexterna är undersökta under en period av ca 1 ½ månad (000216–000327). Flera av dem är undersökta vid datum som gör att de omöjligen kan tillhöra samma komplex. Exempelvis är destruktionslager för det antaget äldre huset B:F, som har samma utbredning som hus C:P, undersökt senare än flera av de antaget överlagrande kontexterna i hus C:P.

Den här presenterade rekonstruktionen av hus C:P som två separata hus och en utomhusmiljö bygger framför allt på att kontexterna uppordnats i enlighet med undersökningsdatum; en fullständig matriskontroll har ej genomförts.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Yngre hus		
Destruktion		
2296	Rasering	Tre–fyra stenar, 0,1–0,2 meter i diameter, som låg i/på kulturjorden som grävdes som 2296.
Brukning		
2295	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,07 meter tjockt, relativt luckert, mörkbrunt lager med inslag av sot, grus, dynga, enstaka träflis och växtdelar samt skärvida och skörbrända stenar. Benen stod ibland vertikalt och sot och kulturjord låg omrört, ställvis varvigt.
2392	Kulturjordslager	Ett luckert, omtrampat, gråbrunt lager som innehöll träflis, djurben, sot och fläckvisa inslag av lera.
2465	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, kompakt, rödbrunt, gödselblandat lager som innehöll rikligt med hasselnötsskal.
Konstruktion		
2257	Syllsten	Tio stenar, 0,3–0,6 meter i diameter, och två stenar, 0,15 meter i diameter, lagda i ett stråk i NO–SV riktning.
2258	Stenkonstruktion	Sex stenar, 0,2–0,5 meter i diameter, lagda i ett stråk i N–S riktning.
2276	Syllsten	Stenar lagda i rad i NV–SO riktning.
2463	Syllsten	Nio stenar, 0,2–0,4 meter stora, lagda i rad i NV–SO riktning. Stenarna hade flata ovalsidor.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2506	Lergolv	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, kompakt, brungrått, grusigt lerlager som också innehöll en del enstaka småstenar. Lagret påträffades fläckvis över ytan.
2662	Stolpe med stenskoning	Ett stenskott stolphål med kvarsittande stolpe. Stolphålet var placerat i syllstensrad 2257. Stolpen utgjordes av en kluva som var 0,25x0,12 meter och hade en rakt avkapad botten. Nedgrävningen för stolpen hade i det närmaste lodräta kanter och var 0,50 meter djup. Stenskoningen täcks av syllstenarna.
Äldre hus		
Destruktion		
2642	Raseringslager	Fem rundade, kantiga och skörbrända stenar som saknade synlig struktur. Kontexten innehåller också en gren/klyka utan bark.
Brukning		
2638	Kulturjordslager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, kompakt, brunt lager med inslag av sot.
Konstruktion		
2639	Lergolv	Kontext nr 2639 bestod av ett 0,01 meter tjockt, kompakt, ljusgrått lerlager med distinkta kontaktytor.
2640	Stenkonstruktion (hård)	Ett 10-tal kantiga, skörbrända stenar, 0,10–0,25 meter i diameter, i NV–SO riktning med flata sidor liggande uppåt. Tolkas sammanhåra med 2641.
2641	Stenkonstruktion (hård)	Fyra stenar, 0,30–0,40 meter i diameter, som låg i NV–SO riktning. Tolkas sammanhåra med 2640,
2643	Stolpe med stenskoning	Ett stenskott stolphål. Stolpen var 0,15 meter i diameter. Nedgrävningen var 0,25 meter djup och hade stenskoning med stenar 0,1–0,2 meter i diameter.
Utomhusmiljö		
Brukning		
2393	Kulturjordslager	Se beskrivning för 2508.
2394	Kulturjordslager	Se beskrivning för 2508
2395	Lerlager (härdbotten)	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, homogent, ljusgrått lager med sandblandad lera och inslag av kol, enstaka skörbrända stenar och hårdbränd lera. Distinkt kontaktyta. Lagret hade i SV två mycket raka och tydliga kanter som ursprungligen bör ha stöttats/legat emot någon bräda eller dylikt.
2507	Raseringslager	Ett 0,01–0,07 meter tjockt, kompakt, svart kol- och sotlager. Lagret var tjockast mot NV och SO.
2508	Kulturjordslager	Kontext nr 2508 bestod av ett 0,01–0,02 meter tjockt, kompakt brunrött lager med inslag av dynga och träspill. Delar av ytan hade lerfläckar och kol- och sotfläckar. Samma som 2393 och 2394.
2509	Utjämningslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, luckert, brungrått lager som innehöll träflis, sot, sand, enstaka kolbitar, djurben och skörbränd sten.
2512	Vällsand	Ett kompakt, ljusgrått sandlager med distinkta kontaktytor.
Konstruktion		
2510	Pinnar och störar	Trettio störar och pinnar, 0,02–0,06 meter i diameter, utan någon tydlig struktur.
2511	Stör	Tjugotre störar och stolpar som bildade en vinkel.
2663	Stör	Tjugosex störar, 0,04–0,06 meter i diameter. Sju störar bildade en tydlig NV–SO linje. De övriga bildade ingen tydlig struktur.

Tabell 141. Kontexter tillhörande hus C:P.

Hus C:N**Tomt II:3****Konstruktionstyp: hus på syllstensram, troligen knuttimrat****Funktion: oklar, förråd eller bostad****Storlek: ca 5,1x3,8 meter**

Spår av ett troligen knuttimrat hus uppfört på syllsten. I botten bestod lämningarna av omrörda jordlager; troligen rör det sig om utomhusavsatta lager och äldre raseringslager som utjämnats inför husets anläggande (kontexter 2431, 2504 och 2624). Däröver fanns jordfundament för syllstenarna samt syllstenarna själva. Den sydöstra syllstenen med fundament var delvis raserad. Mot insidan mitt på den nordöstra syllstenen fanns en närmast kvadratisk stenkonstruktion, som kan ha fungerat som ett fundament.

Ett klenare stolphål var placerat i huset sydvästra vägglinje, i höjd med ett avslut för syllstensramen. Frånvaron av syllsten kan stödja att husets ingång funnits här och att stolphålet kan ha utgjort en dörrpost. Jämför ingångens placering på det föregående hus B:G.

Ett par mindre fläckar av sand och en större fläck av lera med mindre stenar i kanten kan utgöra spår av husets golvnivå. Ett antal nedstuckna pinnar påträffades; troligen utgjorde de spår av en eller flera inomhuskonstruktioner. En koncentration av pinnar, som närmast bildade en L-form, fanns centralt i huset, inom och i direkt anslutning till ruta E11. Troligen kan dessa ha utgjort en konstruktion relaterad till en härd (se lager 2502).

Ett decimetertjockt yttäckande lager tolkas ha avsatts i samband med husets brukning (lager 2229). Mitt i huset (ruta E12) var ett mindre kol- och sotlager, möjligen spår av en härd (2502).

Huset har brunnit. Brandlager påträffades främst över husets syllar och nordöst om huset. Förekomst av raserad sten och raseringslager sydöst om huset visar att den kvarvarande huskonstruktionen delvis har raserats.

Fynden i de omrörda kulturlagren i botten samt därpå liggande jordfundament bör härröra från föregående hus, hus B:G i fas 7a, samt omkringliggande äldre utomhuslager. Fynden är mångskiftande och utgör bland annat spår av metallhantverk och enstaka av ben/hornhantverk.

Det kulturlager som tolkades som avsatt i huset innehöll varierade fynd. Här påträffades relativt mycket keramik och enstaka spår av läderhantverk och metallhantverk. Därtill påträffades bland annat ett par pincetter och synålar samt en fiskesticka och en draglåsnöckel (fnr 10747).

I det antagna härdlagret (kontext 2502, belägen i ruta E12) påträffades endast en orange glaspärla (fnr 11992). I samma ruta påträffades inga fynd i det avsatta kulturlagret (kontext 2229) vilket möjligen beror på att en härd funnits här.

Fynden i husets destruktionsnivå med brandlager kan antas till största delen härröra från husets brukning. Här påträffades bland annat en spelpjäsa av valrosselfenben (fnr 12242) och ett större stycke textil (fnr 11059). Ett fynd av trä, vad som troligen var en del av en knut, indikerar att huset kan ha varit knuttimrat (fnr 13518).

Sammantaget är husets användning oklar; möjligen kan det ha använts som förråd, i analogi med äldre hus på platsen. Den möjliga förekomsten av en härd indikerar att huset även kan ha använts som bostad.

Källkritiska aspekter

Huset är stratigrafiskt genomgånget, varvid vissa kontexter tillfogats huset från *hus C:M* som utgår.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
2234	Brandlager	Flera tunna sotfläckar, omkring 0,2 meter i diameter.
2246	Raseringslager	Ett antal kantiga och platta stenar, 0,2–0,3 meter i diameter, i NV–SO riktning.
2337	Raseringslager	Ett antal kantiga och skörbrända stenar, 0,1–0,2 meter i diameter.
2339	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt, sotigt lager mellan flätverk 2152 och syllstensrad 2235.
2343	Brandlager	Ett torrt, smuligt, heterogent, svartgråbrunt lager med kulturjord och brandrester i form av kolfnas, aska och bränd torv.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2350	Brandlager	En 0,02 meter tjock sotfläck, 0,30 meter i diameter.
2374	Brandlager	Ett 0,01–0,05 meter tjockt, gulorange brandlager med inslag av kol och bränd torv.
2409	Raseringslager	Större och mindre stenar och lucker, heterogen, kringrörd, brungråsvart kulturjord med inslag av sand. Lagret innehöll också inslag av kolstänk och obränt träflis.
Brukning		
2229	Avsatt	Ett 0,1 meter tjockt, fett, kompakt, homogent, gråbrunt, något gödselblandat lager med visst inslag av träflis.
2502	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt, homogent kol- och sotlager.
Konstruktion		
2235	Syllsten	Ett antal kantiga stenar, 0,10–0,40 meter i diameter, som låg i NO–SV riktning. Stenarna var påfallande platta; endast 0,08 meter tjocka.
2344	Raseringslager	Ett antal platta, kantiga stenar, 0,04–0,10 m i diameter, och ett rörigt lager med inslag av sot, träflis och grus. Lagret hade en mycket tydlig omrörd karaktär.
2347	Syllsten	Ett antal stenar, 0,50 meter i diameter. Stenarna var rundade och låg i ett stråk i NV–SO riktning.
2351	Utjämningslager	Ett luckert kulturjordslager med inslag av skörbränd sten och grus.
2365	Lergolv	Ett 0,05–0,07 meter tjockt, hårt packat, homogent, gult, siltigt lerlager. Stenar, ca 0,20 meter i diameter, var placerade längs den NO och NV kanten.
2367	Raseringslager	Ett antal platta och kantiga stenar, 0,15–0,50 meter i diameter, som låg i NV–SO riktning.
2410	Utjämningslager	Ett 0,3 meter tjockt, hårt, kompakt, homogent, brunsvartgrått lager som var något sandblandat. Lagret låg pressat mot syllstensrad 2411.
2421	Utjämningslager	Ett 0,05–0,20 meter tjockt, homogent, siltigt, gult lerlager som var tjockast i 11-rutorna. I lagret låg ett träföremål som såg ut som en leksakstråbåt. Distinkta kontaktytor.
2429	Pinnar	Ett antal pinnhål, 0,02–0,05 meter i diameter. Pinnhålen låg utspridda och bildade ingen tydlig struktur.
2430	Stolphål	Ett stenskott stolphål. Stolpen var 0,08 meter i diameter och dåligt bevarad. Stenarna i skoningen var 0,05–0,10 meter i diameter och låg enbart i den SO delen. Stolphålet låg ytligt och var ganska otydligt.
2431	Raseringslager	Ett 0,10 meter tjockt, gråbrunt lager med inslag av sot, trä och organiskt material. Mycket fiskben. Samma som 2504.
2444	Utjämningslager	Ett långsmalt, mörkbrunt lager. Syllstensrad 2235 låg nedtryckt i lagret.
2474	Syllsten	Ett antal stenar, 0,10–0,40 meter i diameter. Stenarna hade varierande form och låg i huvudsak i NV–SO riktning. I rutorna E–F 14–15 drog sig stenarna mot SV och bildade en kvadrat. Stenarna låg här tätare och skulle kunna utgöra ett fundament med oklar funktion.
2491	Golvlager	Ett 0,02–0,10 meter tjockt, homogent, ljus sandlager.
2504	Raseringslager	Ett 0,02–0,08 meter tjockt, heterogent, något grusblandat lager som innehöll rikligt med kolbitar och sot, stora djurben och träflis/träbitar. Samma som 2431.
2624	Raseringslager	Ett hårt, grusigt och sotigt lager med inslag av kol och skörbränd sten. Distinkta kontaktytor.

Tabell 142. Kontexter tillhörande hus C:N.

Hus C:L**Tomt II:5****Konstruktionstyp: hus med träsyll på syllsten****Funktion: bostad, hörnhärdshus****Storlek: den SV–NO vägglinjen var 6 meter lång**

Lämningar av ett hus på syllstensram med ovanpåliggande träsyll. Husets väggar har troligen varit lerklinade, och husets tak har varit klätt med torv. Endast husets absolut nordvästligaste del fanns inom undersökningsområdet; lämningarna av huset fortsatte utanför schaktet mot sydost.

De rester av huset som fanns in situ bestod av syllstensrader och en rest av en delvis bränd syllstock/planka. Här fanns också en rest av ett påfört lergolv. I huset har det funnits både en härd och en rökugn. Resterna av härden bestod av ett par lerfläckar, som troligen tjänat som härdens underlag, och ovanpå denna skörbrända härdstenar. Härden låg i husets västra hörn.

Rökugnen har varit placerad i husets norra hörn. Dess kvarstående fundament bestod i botten av en nedgrävning uppfylld med grus och

grov sand och mindre sten och däröver ett gruslager som fungerat som rökugnens underlag, och över detta rester av ugnens härdplatta (kontext 2484). Längst dess nordvästra kant fanns rester av en kantkedja/stenfundament (kontext 2483).

In situ-spår av husets brukning utgjordes av ett avsatt lager över husets lergolv (kontext 2726). Enligt dokumentationen verkar detta lager ha underlagrat rökugnen. Emellertid beskrivs lagret ha inslag av grus, och det är troligt att en del av rökugnens underlag kommit att undersökas som det avsatta lagret. Antagandet stöds av att fynden i det avsatta lagret är knutna till rutan B13, från ytan för rökugnen i rutorna A–C 14–15 finns inga fynd.

Ett brukningslager (härdlager) kunde knytas till rökugnen (kontext 2456), och ytterligare brukningslager kunde knytas till husets härd (kontexter 2490 och 2589) varav det ena även innehöll rasing från själva härden (kontext 2490).

Huset har brunnit. Destruktionsfasen bestod i botten av ett brandlager bemängt med kol och rödbränd ”torvsand”, som kan visa på en tak-

Figur 85. Träpanelen frn 12270, med en tunn organisk avlagring på ytan, synlig i bild i synnerhet på föremålets övre halva. Höjd 37 cm.

brand i ett torvtak. I lagret fanns även kol och större delar av träplank, vilket tyder på en kollapsad konstruktion. Över denna undre brandnivå fanns varvade brandlager och raseringslager med omfattande rester av det brunna och kollapsade/raserade huset och rökugnen.

Bland tillvaratagna fynd står mängden lerklining ut. Totalt tillvaratogs närmare 16 kilo. Leran kommer dels från den raserade rökugnen och dels från det brunna husets klinade vägg. Det totala spikar och nitar av järn som påträffades kan också ha ingått i huskonstruktionen.

Förekomsten av rökugnen visar att huset används för matlagning. Det kan även stödjas av den relativt stora mängden keramik. Totalt påträffades 62 skärvor med en vikt på ca 800 gram. Bland övriga tillvaratagna fynd finns en handfull trädetaljer, bland dem ett rektangulärt träföremål med rundad sida som osäkert registrerats som en vaxtavla (fnr 12270, *fig. 85*), men som också kan

vara någon form av målad panel med färgrester på. I brand- och raseringslagren lagren påträffades dessutom en liten skärva amforagods (fnr 47684).

En hel vävtyngd av lera, liksom ett par vävtyngdsfragment, kan tyda på att vävstol stått i huset. En del av den brända leran kan också härröra från vävtyngder som sprängts vid eldsvådan. Det fanns även spår av hantverk i metall och ben och horn. Dessa var dock fåtaliga och stödjer knappast att de hantverken har bedrivits i huset.

Källkritiska aspekter

Shapefilen för kontext 2483 korrupt? Shapefilen för kontext 2497 har inte kunnat återfinnas. Kontext 2457 (stör) har flyttats till tvärpassagekontexterna "hus C:K" (se detta). Kontext 2586 (kulturlager) har flyttats till hus C:K.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Destruktion		
Rasering rökugn		
2426	Rasering (hårdlager)	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, heterogent, torrt, grusigt, brungrått lager som innehöll grus, aska, sand, k-jord, kol och lite bränd lera.
2428	Raseringslager	Ett grusigt, omrört lager med inslag av sot, kol, brända ben och stora bitar lerklining.
2453	Rasering (hårdlager)	Ett heterogent, brungrått, grusigt lager som innehöll sand, fint grus, aska, kol och kulturjord.
2458	Lerlager	Två 0,01–0,03 meter tjocka, lågbrända, blågrå lerfläckar, 0,3 och 0,1 meter i diameter. Leran innehöll enstaka kolbitar.
2459	Gruslager	Ett grått lager med grus, grov sand, sot och knytävsstora eldpåverkade stenar.
2460	Stenkonstruktion	Ett drygt 50-tal stenar, 0,05–0,30 meter i diameter. Övervägande delen av stenarna var skörbrända och skärviga. Stenarna låg ostrukturerat.
2486	Raseringslager	Ett 0,08 meter tjockt, blågrått lerlager med lågbränd lera i SO och mer hårdbränd, rödbrun lera mot NV. Lagret var uppblandat med sand och skärviga brända mindre stenar och inslag av kol och sot. Något omblandad karaktär. Mycket diffus kontaktyta mot 2497.
2488	Raseringslager	Ett 0,03–0,10 meter tjockt, heterogent, poröst, rödsvartgrått lager med sand, grus, kulturjord, bränd lera, brända träbitar och kol.
2489	Raseringslager	Ett luckert, heterogent och kompakt, beige lager med fin sand, lera, bränd lera, grå sand samt rester av bränt och obränt trä.
2503	Raseringslager	Två större skörbrända kalkstenar, 0,35x0,5 och 0,2x0,04 meter stora. Kontexten innehåller också en bjälkrest i NV–SO riktning, 0,15x0,4x0,6 meter.

Tabellen fortsätter på nästa sida

Rasering hus		
2425	Rasering	En 0,4 meter tjock, 0,10 meter bred och 1,00 meter lång stock.
2427	Raseringslager	Ett heterogent, luckert, ”luftigt”, mörkgrått lager. Lagret innehöll skörbränd sten, sot, ben, bränt trä i form av plankrester och pinnar, och stenar.
2487	Raseringslager	Kontext nr 2487 bestod av ett 0,01–0,03 meter tjockt, brunsvartgrått lager. Lagret innehöll sot, kolbitar, brända trärester och k-jordsrester. I de NV delarna fanns fetare k-jord medan det mot den SV delen fanns mer kol, sot och bränd torv. Lagret hade dock en hög inblandning av obränt material som träflis och huggspån.
2451	Kulturlager (rasering)	Ett fett, rödbrunt lager som innehöll en del obränt träspån som spån och stickor. Lagret var något uppblandat med brandrester som kol och grus/sand.
2452	Kulturlager (rasering)	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, ganska luckert, homogent och ”fjädrande”, gråbrunt lager med mycket murket trä.
2455	Kulturlager (rasering)	Ett ganska luckert, homogent, halvfett, rödbrunt lager som innehöll en lins av obränt förmultnat trä.
2487	Raseringslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, brunsvartgrått lager. Lagret innehöll sot, kolbitar, brända trärester och k-jordsrester. I de NV delarna fanns fetare k-jord medan det mot den SV delen fanns mer kol, sot och bränd torv. Lagret hade dock en hög inblandning av obränt material som träflis och huggspån.
2587	Raseringslager	Kontext nr 2587 bestod av ett 0,02 meter tjockt, heterogent, ganska kompakt, brunsvart mot mörkgrått lager. Lagret innehöll en del k-jord, träflis, huggspån, vidjestumpar, näver, lövträdsbark och plankrester. En liten del av träresterna var brända. Lagret innehöll också en del stenar och skörbrända stenar. Distinkta kontaktytor. I lagret påträffades en vaxtavla.
2588	Raseringslager	Kontext nr 2588 bestod av ett 0,05–0,10 meter tjockt, heterogent, ganska poröst, svartgrått mot blågrått lager. Lagret innehöll aska, kol, sot, grov sand, grus, lera, lite k-jord, enstaka stenar och en del skörbrända stenar.
Brand		
2318	Brandlager	Ett torrt, homogent, svart lager med kol, sot, grus, sand och en del kulturlager.
2320	Brandlager	Ett 0,01 meter tjockt, kompakt, homogent, gråsvart lager med grus, sand och uppblandat med gråaktig kulturlager och kolfnas. Samma som 2318.
2422	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, gult torvlager med inslag av kol och sot. Färgen går från rödbränd sand till gul sand till svart kol. I ruta B10–12 är brandlagret uppblandat med kulturlager (omrört/”omkringtrampat”).
2485	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt, ganska homogent, brunsvart lager som innehöll sot, aska och kolfnas.
Brukning		
Rökugn		
2456	Hårdlager	Ett kompakt, homogent, skiktat, vitbeige lager med aska och enstaka kolstänk.
Hård		
2490	Hårdlager (rasering)	Ett 0,1 meter tjockt, luckert, heterogent lager med kol, sot, kulturlager och skörbrända små stenar. Lagret hade en omrörd karaktär. Enligt matrisen samma som 2724.
2589	Hårdlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, sotigt, sandigt lager.

Tabellen fortsätter på nästa sida

Hus		
2726	Avsatt (golv)	Ett 0,05–0,07 meter tjockt, heterogent, gråbrunt lager med inslag av ben, grus och små lerfläckar.
Konstruktion		
Rökugn		
2483	Stenkonstruktion	Fyra brandpåverkade stenar, 0,15–0,30 meter i diameter. De två stenarna i SO var rektangulärt tuktade och stod på högkant.
2484	Stenkonstruktion	Kontext nr 2484 bestod av ett 10-tal skör- och skärnbrända stenar, 0,10–0,20 meter i diameter. Stenarna var lagda med flatsidan uppåt.
2497	Gruslager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, heterogent, löst lager med grov sand, grus, sand och skärnbrända stenar. Lagret hade inslag av lågbränd lera.
2499	Fyllning i nedgrävning	Ett heterogent, luckert, gråsvart lager med grov sand, grus och enstaka mindre skärviga stenar. Lagret innehöll också lera, sot och lite kulturjord. Fyllning i 2500.
2500	Nedgrävning	En 0,15 meter djup och 0,4 meter bred nedgrävning som fyllts med 2499. Nedgrävningskanten var övervägande skarp men övergick till obefintlig mot NV.
Härd		
2724	Stenkonstruktion (delvis raserad)	Ett antal skörbrända stenar, 0,05–0,10 meter i diameter.
2725	Lerlager	Två 0,01–0,02 meter tjocka, lerfläckar, 0,15 meter i diameter.
Hus		
2739	Lergolv	Ett 0,08 meter tjockt, kompakt lerlager. Lagret gick in i södra profilväggen och låg över syllstenar (2740).
2740	Syllsten	Ett tjugotal stenar, 0,15–0,60 m i diameter, låg i NO–SV rad.
2753	Syllstock	En mycket tunn rest efter av stock/planka, 0,01 meter tjock och 0,10 – 0,15 meter bred. Stocken var på ett flertal ställen bränd eller svedd.
2754	Syllsten	Fyra stenar, 0,10–0,45 meter i diameter, som låg i NV–SO riktning. Stenarna hade varierande form. Den eventuella hörnstenen (längst i NV) var platt och 0,45 meter i diameter.

Tabell 143. Kontexter tillhörande hus C:L.

Passage 3

B13

Passage 3

Konstruktionstyp: kavelbro

Funktion: gångyta

Storlek: 11x4 meter

En kavelbroläggning i passage 3, med bevarade rester av underreglar och gångplank. Underreglarna har hållits på plats av nedkörda störor. I passagens nordöstra del fanns en risbädd som kan tolkas som en lagning av kavelbron. I anslutning till underregeln 2185 påträffades myntfragment som bedömts som ett tyskt vikingatidsmynt av silver med spår av prägling, fnr 10167, möjligtvis med nederdelen av en "Holzkirche", kanske Otto Adelheid eller rhenländskt (*bilaga 4*).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2165	Underregel och gångplank	Sju plankor som låg i NV–SO riktning och åtta plankor som låg i NO–SV riktning. Plankorna var 0,10–0,20x0,30–2,00 meter. De var brända.
2185	Underregel	Fyra stockar, 1,50–2,60x0,10–0,20 meter, NV–SO riktning, som låg i den norra delen av passage 3 och tre stockar, 1,90–3,00x0,10 meter, NV–SO riktning, som låg i den södra delen av passage 3.
2186	Risbädd	0,1–0,40x0,02 meter stora kvistar som låg över en yta av ca 1,5 m ² .
2289	Underregel och gångplank	Fem plankor, 0,5–2,00x0,10–0,20 meter, NV–SO riktning, och fem plankor, 0,5–2,00x0,10–0,20 meter, NO–SV riktning, samt en stock, 1,00x0,20 meter, NO–SV riktning.
2290	Gångplank	Fyra plankor, 3,00x0,15 meter, i N–S riktning, samt ca 15 kortare plank, 0,5–1,0x0,15 meter, NO–SV riktning
2312	Underregel och gångplank	Fyra brända bilade plankor, 0,40–0,40x0,10 meter. Två av plankorna NO–SV och två av plankorna låg i NV–SO riktning. Plankorna var mycket fragmentariskt bevarade och komprimerade.
2313	Pinnar och störar	19 pinnar och störar, 0,02–0,08 meter i diameter. de stod på linje i NV–SV riktning som stöd för 3185 i broläggning 2185.
2314	Pinnar och störar	11 pinnar och störar, 0,02–0,10 meter i diameter. Pinnarna och stöarna står NV–SO riktning.
2331	Risbädd	Kvistar och grenar som låg på en yta om två kvm.
2332	Underregel	Fem stockar, 0,5–1,5x0,10–0,20 meter, som låg i NO–SV riktning. Stockarna var av tall.
2333	Gångplank	Ett tiotal plankor, 0,6–2,2x0,10–0,25 meter, i NV–SO riktning.
2334	Pinnar och störar	11 plankor och en stock, 1–3x0,005–0,20 meter, i NV–SO riktning, samt två tvärgående plankor, 0,90x0,10 meter, i NO–SV riktning. Invid de NV–SO plankorna fanns det störar och pinnar (knr 2314).
2713	Pinnar	Ett tiotal pinnar, 0,02–0,05 meter i diameter,

Tabell 144. Kontexter tillhörande kavelbro B13.

Utomhuskontexter i fas 7

Tomt II

Grupp 79

Tomt II:1–4

Lagertyp: tomtaktiviteter

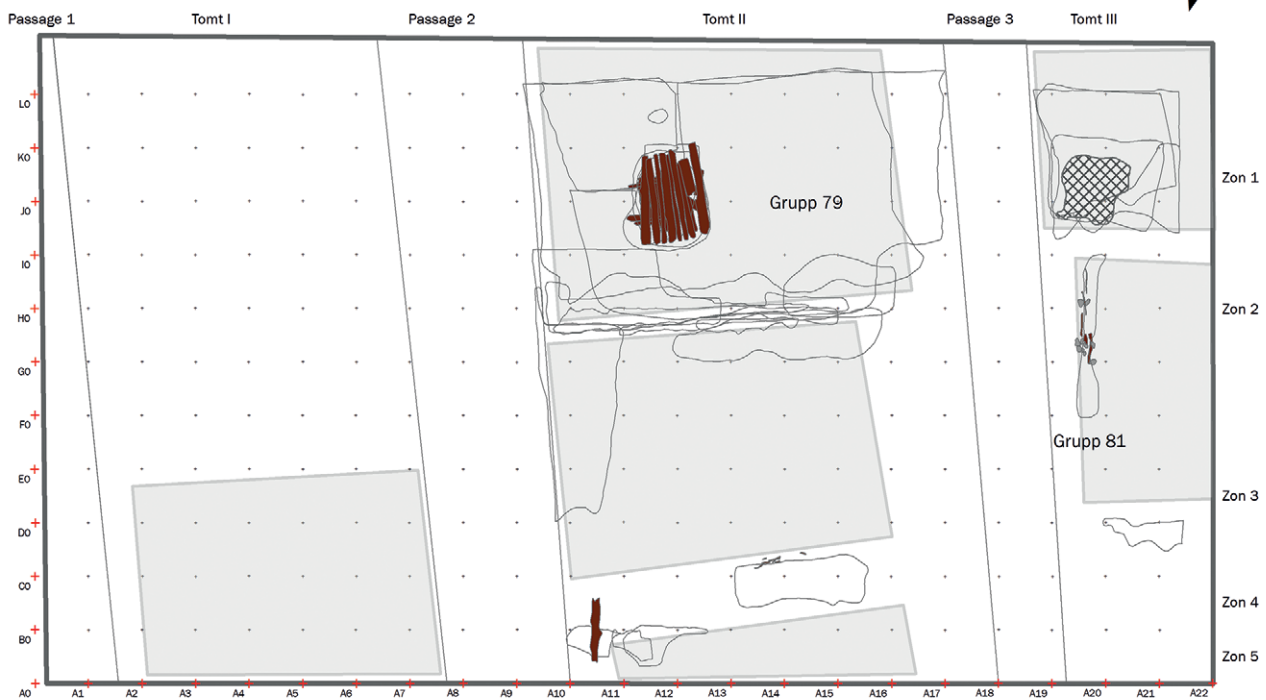
Flera utomhusavsatta lager från utomhusytor på tomt II:1 och 2 samt i tvärpassagen i zon 4. Mitt på ytan i zon 1 låg en avfallsgrop som fyllts med gödsel och täckts över med plank i samband med att hus C:P uppförts på platsen under fas 7b. I lagersekvensen fanns också lager som tolkats som avsatta utomhuslager från tiden innan hus C:O i fas 7a uppförts.

Övertäckningen över gödselgropen utgjordes av flera nivåer plank, varav två båtbord med nithål (fnr 18540) och en delikat ristad panel, med en skissad slinga med entrelac och cirkelsegment, som av den tunna skissen att döma troligen varit bemalad (fnr 12800, *fig. 33 s. 49*, jfr Kitzler Åhfeldt 2011:53ff).

I tvärpassagen i zon 4 fanns en stock tolkad som rasering från hus C:L, avsatta lager från brukningstiden av hus C:L och ett flätverksstaket.

Lagren på platsen var av utomhuskaraktär, bitvis trampade och med innehåll av gödsel och avfall från olika hantverk som smide, trähantverk

Fas 7- utomhus

Figur 86. Utomhuskontexter i fas 7, grupp 79 och grupp 81.

och hornhantverk. Bland specifika fynd märks många synålar, ett nålhus av ben (fnr 13782), en sländtrissa av kalksten (fnr 13262), punsar (fnr 21654 och 21323), samt flera fynd av blekblå

till turkosa opaka glassmältor, en antydning om att pärlmakare kan ha vistats i grannskapet under en tid (fnr 12241, 12239, 12446 och 12215) och en bit transparent grönt glas (fnr 12238).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2338 1	K-jordslager	Ett långsmalt lager avsatt mot syllstensrad 2235 och flätverk 2152.
2345 4	K-jordslager	Ett 0.01–0.05 meter tjockt, ganska luckert och fett, rödbrunt lager som innehöll träflis och inblandning av brandrester som siltig grå sand, kol och aska. Distinkta kontaktytor.
2366	K-jordslager	Ett 0.05 meter tjockt, mjukt rödaktigt k-jordslager.
2391 1	K-jordslager	Ett ganska homogent, fett, gråbrunt, fläckvist lager som var uppblandat med träflis och gödsel. Lagret innehöll djurben, fynd och enstaka kolbitar. Distinkta kontaktytor men bitvis diffusa.
2396 1	Bräddor	9 stycken tätt liggande trävirke i NV–SO riktning. 1 stock, 7 kluvor och 1 fyrkantshuggen stock. Kluvorna låg alla med utsidan uppåt. De två NO var flyttade från sitt ursprungliga läge. Den fyrkantshuggna stocken var 0.02x0.15 meter stor och hade ett 0.05 meter djupt uthugget urtag som löpte i stockens längdriktning.
2397 1	Fyllning i nedgrävning	Ett 0.02–0.08 meter tjockt, fett, homogent, brungrönt gödsellager med inslag av halm och träflis. Distinkta kontaktytor.
2408 1	Vidjor	En rest av en NO–SV gående, obränt och dåligt bevarat flätverk. Flätverket bestod av ett tiotal vidjor, 0.01–0.02 meter i diameter.
2424 4	Raseringslager	En 0.15 meter tjock och 1.00 meter lång stock. Stocken låg i NV–SO riktning.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2464 1	Gödsellager	Ett 0.01–0.05 meter tjockt, kompakt, ”krämigt”, ljusbrunt dynglager med inslag av halm och träflis. Distinkta kontaktytor.
2498 1	K-jordslager	Ett 0.05 meter tjockt, hårt packat, heterogent, brunt lager med inslag av ler- och sandfläckar. Diffusa kontaktytor.
2590 4	K-jordslager	Ett 0.05–0.07 meter tjockt, kompakt, heterogent, gråbrunt lager med inslag av grus, skörbränd sten och enstaka lerfläckar.
2626	Plank	En plank, 0.12 meter bred och 0.01 meter tjock. Plankan satt inklämd mellan stenarna i 2411.
2636 1	K-jordslager	Ett 0.04–0.10 meter tjockt grått/brunt gödselblandat k-jordslager med inslag av kolbitar och lera i L-linjen. I 13–15 rutorna var k-jordslaget uppblandat med träflis och sand och i 12–13 påträffades näverullar. Främst heterogent och med distinkt-odefinierbar kontaktyta.
2652 1	K-jordslager	Se beskrivning för 2657.
2657 1	K-jordslager	Ett 0.01–0.03 meter tjockt, kompakt, brunt lager med inslag av sot. Distinkta kontaktytor.
2658 1	K-jordslager	Ett 0.37 meter tjockt, kompakt, svart lager som innehöll sot och kol. Distinkta kontaktytor.
2659 1	Brädor	Tre nivåer av trä. Den översta utgjordes av två störar vilka var parallellt placerade i NO–SV riktning. Nivå två bestod av tre stycken NV–SO belägna plankor vilka var 0.02–0.03 meter tjocka. De överlagrande störrarnas funktion var att hålla planken på plats. Den tredje nivån utgjordes av ytterligare en plank i NV–SO riktning. Denna plank var dekorerad med en inristad ornamentik. Hela konstruktionen framkom i horisontalt läge och hade en utbredning på 0.90x1.10 meter.
2660 1	Raseringslager	Två brädor och en stör. Virket kom ursprungligen från knr 2659 men har i ett senare skede flyttats från sitt ursprungliga läge. Detta har troligtvis skett i samband med nedgrävning 2661.
2661	Nedgrävning	En ovalformad nedgrävning, 0.10–0.15 meter djup, med raka nedgrävningskanter i SV och NV och sluttande kanter i NO och SO.
2667 1	K-jordslager	Ett 0.01–0.04 meter tjockt grått/brunt k-jordslager med rikligt av halm och inslag av träflis. Lagret var homogent och hade en distinkt kontaktyta.
2668 1	K-jordslager	Ett poröst, heterogent, gråbrunt lager som innehöll träflis, djurben, kvistar, kolbitar, gödsel, små stenar, lera och fynd. Lagret gav ett intryck av att vara omgrävt och innehöll vertikalt placerade ben. Diffusa kontaktytor.
2670 1	Gödsellager	Ett grönt/brunt gödsellager med inslag av halm och k-jord. Lagret var fett, homogent och hade en distinkt kontaktyta.
2707 1	K-jordslager	Ett heterogent, brungrått lager som låg intill flätverksstaket 2150/2151. Lagret kan ev vara rester av 2447.
2751 4	K-jordslager	Ett k-jordslager med inslag av flis och grus. Lagret låg upp mot syllstensrad 2740.
2784 1	K-jordslager	Ett 0.01–0.05 meter tjockt, homogent, brunt lager med mycket träflis, en del djurben och enstaka kolbitar. Diffus kontaktyta gentemot underliggande lager.
2826 1	K-jordslager	Ett 0.05 meter tjockt, kompakt, homogent, halvfett, mörkgrått k-jordslager med gula fläckar av organiskt material. Distinkta kontaktytor. Lagret innehöll endast djurben och något enstaka järnföremål.

Tabell 145. Kontexter tillhörande grupp 79.

Tomt III**Grupp 81****Tomt III****Lagertyp: tomtaktiviteter**

Avsatta lager i utomhusmiljö på tomt III, samt ett raserat flätverksstaket (kontext 2517). Kontext 2292 var ett gödsellager som antyder att zon 1 på tomten legat obebyggt en tid. Fynden var läderspill, järnspik och oidentifierade järnföremål, hornspill, ett tinblbein (fnr 10934) och en 113 cm lång spatserkäpp med enkelt ristad flätbandsdekor som stack fram ut profilen vid lager 2292 (fnr 50408, *fig. 87*).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2283	K-jordslager	Ett 0,02 meter tjockt svart k-jordslager. Kompakt och homogent med distinkt kontaktyta.
2284	Sotlager	Ett 0,02 meter tjockt svart sot/kollager med inslag av aska. Kontaktyta distinkt.
2286	K-jordslager	Ett 0,05–0,07 meter tjockt, mörkbrunt organiskt k-jordslager med inslag av träflis.
2291	K-jordslager	Ett 0,05–0,07 meter tjockt orange/brunt k-jordslager med inslag av en del träflis. Kompakt med distinkt kontaktyta. Det fanns mycket mögel i lagret.
2292	Gödsellager	Ett 0,05–0,13 meter tjockt olivgrönt gödsellager med stort inslag av organiskt material (halm, hår, fjädrar, mossa). Lagret var mycket homogent och kompakt med en distinkt kontaktyta.
2516	Raseringslager	Ett ljusbrunt finkornigt och sandigt lager.
2517	Raseringslager	Ett tiotal stenar, ca 0.10 meter i diameter samt rester av flätverk liggande utan synbar struktur.
2806	K-jordslager	Ett mörkt gråsvart organiskt k-jordslager.

Tabell 146. Kontexter tillhörande grupp 81.

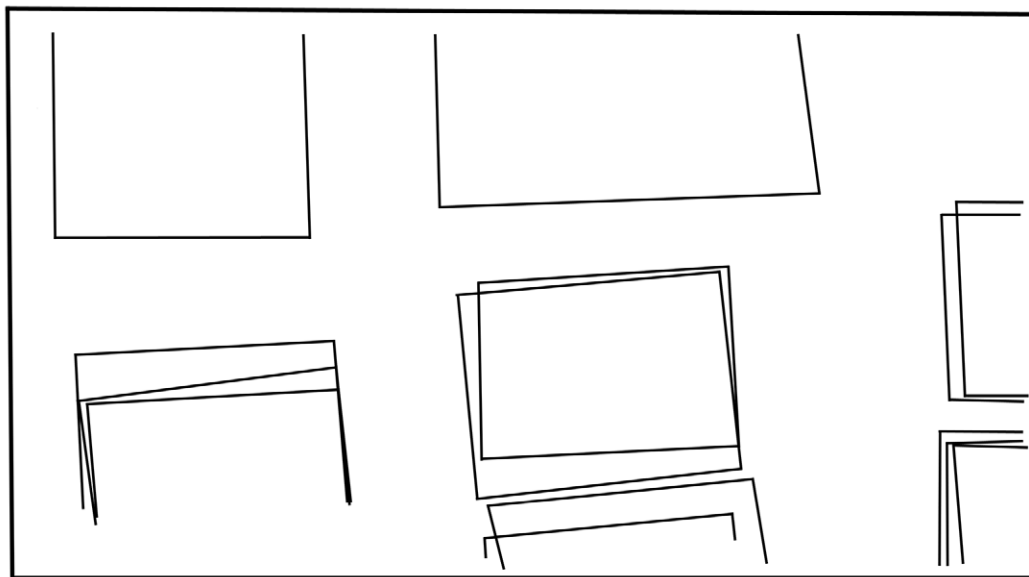

Figur 87. Spatserkäppen fnr 50408. Infälld nedtill t.h. den enkelt ristade dekoren.

Fas 8, ca 1040–1055

Under fasen har alla tomternas zoner legat bebyggda, med undantag för zon 1 i tomt III som låg obebyggd fasen igenom. Byggnadsmönstret med hus på väl markerade syllsensramar lever kvar sedan föregående fas, liksom de utvidgade träbrolagda gårdstunnen i tomt II och III som skapat en stor öppen yta kring passage 3. Hantverket ökade i fasen efter att ha varit stillsamt i föregående fas. Fynd efter järnsmide, slagg och ässjefodring, når sina toppar, och så gör även avfall från läderhantverk. Hornspillet ökar något

sedan föregående fas. Fynden av sländtrissor visar undersökningens största funna antal, 18 stycken, och antalet når i ben och horn när en andra topp med 22 stycken. Fynden av vävtyngder visar också upp en lättare ökning i fasen för att sedan dyka markant i nästa fas och därefter aldrig öka igen. Myntfynden når en tydlig topp med 13 fyndposter om en sammantagen mängd av tjugotalet mynt. Även fynden av vikter och vågar ökar något, med reservation för det magra statistiska underlaget – totalt antal fynd i fasen är tre.

Figur 88. Husen i fas 8abc lagda över varandra, inklusive hus B:P på tomt I:2 som låg kvar sedan fas 7.

Fas 8a

Under den första tiden i fas 8 har tomt I legat obebyggd. Istället har en stor yta närmast Stora gatan använts som djurhägn en tid. Utomhusytan kan även tidvis ha nyttjats för hantverksaktiviteter. Bland fyndmaterialet fanns dessutom flera fynd av lyxkaraktär, bland annat en korsemaljfibula. I tomtens tvärpassage har funnits en bastant kavelbroläggning, B48, delvis byggd av vad som kan vara en utrasad väggrest från hus B:N från föregående fas. I tomtens zon 3 har hus B:P stått kvar sedan fas 7 och detta har under underfasens lopp brunnit och lämnat ett brandlager efter sig, grupp 48.

På tomt II har hus D:A uppförts, ett hus som tolkats varit uppdelat i en dyngstad och en del där djur hållits. Den centrala delen av byggnaden

den tolkas ha utgjorts en genomgående farstu och i anslutning till denna kan ett avträde ha legat. Längre in på tomten har hus C:S uppförts, på samma plats och i samma vinkel inom tomten som det tidigare hus C:N. Husets funktion är oklar. Nedanför detta stod bostadshuset C:T, byggt på syllsten och med hörnhärd.

På tomt III har zon I närmast Stora gatan varit obebyggd hela fas 8 igenom, och i zon 3 byggdes hus C:D, ett hus rest på syllsten men i övrigt i obekant byggnadsteknik. Detsamma kan sägas om byggnaden i zon 5, hus C:G. Bägge husen visade dock fyndbilder som antydde bostadsfunktion.

Passage 2 saknade fortfarande kavelbroläggning och passage 3 hade samma karaktär som i

Figur 89. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 8a. På tomt I:3 har hus B:P stått kvar sedan föregående fas.

föregående fas, med anslutande kavelbrolagda gårdstun som brett ut sig på passagens ömse sidor. Tomt I och II har avgränsats med staket längs sidorna till passage 2.

I fas 8 finner vi de största volymerna läderspill och skodelar. Läderhantverket har haft en topp i fasen men sjunker sedan för att åter tillfälligt öka i fas 12.

Passage 1

Grupp 83

Passage 1

Konstruktionstyp: kavelbro och passagelager

Funktion: gångyta

Fragmentariska rester av kavelbroläggning i passage 1, bestående av en underregel och några gångplank. Konstruktionen var bränd. Ovan denna fanns ett avsatt passagelager med inslag av träflis, med sparsamma fynd av slagg, hornspill, bränd lera och ett halvfabrikat till en sammansatt enkelkam (fnr 47681).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2386	K-jordslager	Kontext nr 2386 bestod av ett 0,03–0,08 meter tjockt k-jordslager med inslag träflis. Lagret var kompakt med homogen struktur och distinkt kontaktyta mot underlagrande kontext.
2493	-	Saknas i kontextregistret
2816	Underregel och gångplank	Kontext nr 2816 bestod av rester efter bilade trästockar, 0,08–0,10 meter i diameter och 0,06 meter tjocka. Ovansidan på trästockarna var plana på ovansidan och brända av 2493.

Tabell 147. Kontexter tillhörande grupp 83.

Tomt I

Grupp 61

Tomt I:1

Konstruktionstyp: djurgård med staket (S31)

Funktion: djurhägn

Storlek: synlig storlek ca 6x4 m

En tomtyta som stått öppen en tid, och som av gödsellagren att döma nyttjats som en inhägnad djurgård. Förutom spillning innehöll några av lagren träflis och enstaka plankor, vilket ytterligare understryker platsens karaktär av utomhusyta. Hantverk kan tidvis ha utförts på platsen av fynd av bränd flinta att döma samt spår efter en eventuell arbetsbänk eller liknande, anad i pinnar och störar på platsens västra del. Lagren var mycket fyndrika, i synnerhet avseende fynd knutna till hantverk: metallhantverk representerades av slagg samt klipp och tråd av kopparlegering, läderhantverk av spill och flera skorestor, textil av vävtyngder och nålar i ben och järn. Även några smärre fynd av glasmassa gjordes. Fynd som sticker ut är en ottonsk-salisk korsemaljfibula (fnr 12360 *fig. 90*) (Roslund 2010:44ff), en vikt (fnr 11001, *fig. 91*), ett hängsmycke i silver med korsdekor (fnr 11767, *fig. 92*) och ett toiletteset i kopparlegering (fnr 12477).

Därtill hittades flera träföremål, bland dem en ornerad bindnål (fnr 10595, *fig. 93*), en möbeldetalj (fnr 10930, *fig. 94*), ett skjutlock (registrerat som "vävsvärd", fnr 11865, *fig. 95*), ett tänkbart skaft till ett fiberfäste använt vid spånad (fnr 10901, *fig. 96*) samt ett skavjärn med skaft och egg (fnr 11010, *fig. 21*, s. 45). Ett klippt silvermynt påträffades (fnr 12228), bedömt som ett knutsmynt eller en skandinavisk imitation (Short Cross, ca 1029–35 eller senare, myntort och myntmästare obestämda). I gödsellagret 2583

Figur 90. Korsemaljfibulan fnr 12360.

Foto: Gabriel Hildebrand.

Figur 91. Vikten fnr 11001.

Foto: Gabriel Hildebrand.

Figur 92. Hänget fnr 11767.

fanns ett bysantinskt 900-talsmynt mynt präglat under Basileios II & Konstantin VIII, fnr 12481 (*se bilaga 4*).

Figur 93. Bindnålen fnr 10595, ca 16 cm lång.

Figur 94 t.v. Möbeldetaljen för 10930, ca 30 cm lång.

Figur 95 i mitten. Ett skjutlock, för 11865, 36 cm långt (jfr Yirka 2021).

Figur 96 t.h. Ett möjligt skaft till ett fiberfäste, ca 29 cm långt.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2049	Gödsellager	Träflis och gödsel. Lagret innehöll en hel del pinnar och enstaka brädor.
2050	K-jordslager	Svartbrunt, fett och styvt lager med trä.
2300	K-jordslager	K-jordslager. Se beskrivning för 1979.
2328	K-jordslager	Ett 0,01 meter tjockt, hårt sammanpressat k-jordslager som innehöll växtfibrer och mycket hasselnötter. Speciella fynd t ex metrevssticka och bennål.
2398	Hantverksavfall	Sotigt, sandblandat k-jordslager med inslag av djurben och träflis. I toppen framkom rikligt med bränd flinta. Lagret är avsatt och bör vara liktydigt med en aktivitetsyta. Med anledning av den jämna fördelningen av bränd flinta i toppen av lagret kan aktiviteten möjligen knytas till härdar eller ugnar. Det fanns dock inga spår av dylika anläggningar inom lagrets utbredning.
2399	Stenkonstruktion	En rad med grästenar, 0,15 meter i diameter.
2400	K-jordslager	Svart k-jordslager med rikligt inslag av organiskt material. På lagret fanns mycket fragmenterade rester efter plank som löpte i NO–SV riktning.
2401	Plank	Fragmenterad rest efter en träplanka som löpte i NO–SV riktning.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2471	Pinnar och störar	Stolphål, 0,05–0,15 meter i diameter. Hålen innehöll enstaka rester efter trä.
2472	Pinnar och störar	Nedslagna träpinnar/störar med en genomsnittlig diameter av 0,04 meter.
2521	Lerlager	Brungrått, sandblandat och något grusigt lerlager. Med ledning av djurbenens oregelbundna placering bör lagret vara påfört eller möjligen omrört.
2580	Lerlager	Grått, kompakt, något sandblandat lerlager med inslag av träflis och pinnar.
2581	Gödsellager	Brunt, kompakt lager med djurspillning.
2582	Stolphål med stenskonning	Stolphål med två stenar som skoning.
2583	Gödsellager	Brunt, sandblandat, kompakt lager med djurspillning.
2729	Lerlager	Brungult, sandblandat lerlager.

Tabell 148. Kontexter tillhörande grupp 61.

B48

Tomt I:2

Konstruktionstyp: kavelbro

Funktion: gångyta

Storlek: ca 5,5x2 meter

Kavelbroläggning i en tvärpassage inom tomt I med rester av underreglar och gångplank, samt en stenpackning som utgjort underlag till den-

na. I konstruktionen har virke återanvänts, bland annat delar av syllträ från en konstruktion byggd på stavverk, möjligen en utfallen vägg från hus B:N från föregående fas (fnr 13113). Bland tillvaratagna fynd är keramik typ A, bränd lera, en eventuell reling till en båt samt byggnadsdelar.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2211	Underregel och gångplank	T-formade reglar med plank på urfasningarna. Några av reglarna och planken var brandpåverkade.
2495	Stenfyllning	Stenpackning. Utfyllnaden var brunsvart, porös k-jord som innehöll stenar i storleksordningen 0,05x0,05 meter till 0,3x0,3 meter. K-jorden var fyndfattig sånär som på några bitar keramik och lerklining. Homogen struktur och tydliga kontaktytor. Den NV och NÖ delen av konstruktionen utgjordes av större stenar som stadgade utfyllnaden. SV delen var stadgade av träkonstruktionen 2211.
2817	Ramkonstruktion	Återanvänd del av stavverksvägg/syll. Stocken hade plan undersida och en skåra på ovsidan med stående plankrester. Stocken var 0,20 meter i diameter och plankorna var 0,16 meter breda. Toppen av plankorna var brända.

Tabell 149. Kontexter tillhörande kavelbron B48.

Figur 97. T-formad regel, kontext nr 2211 i broläggningen B48.

Figur 98 ovan. Kontext 2817, en återanvänd del av stavverksvägg i kavelbro B48.

Figur 99 t.h. Kavelbron B48.

Grupp 48
Tomt I:2–3
Konstruktionstyp: brända takrester
Storlek: ca 5x3 meter

Rester efter ett bränt torvtak. Det är oklart varifrån dessa brandrester kommer, de har inte kunnat sammankopplas med något specifikt hus.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2288	Brandlager	Orangefärgat lager med inslag av kolbitar, lite bränd lera och keramik. Lagret hade porös struktur och var ganska homogent. Tydliga kontaktytor.
2303	Brandlager	Orangefärgat lager blandat med lera och k-jord med små stenar i.

Tabell 150. Kontexter tillhörande grupp 48.

Passage 2

S32
Passage 2
Konstruktionstyp: flätverksstaket
Funktion: avgränsande och skyddande
Storlek: ca 9,5 meter långt

Ett flätverksstaket som avgränsat tomt I från passage 2, men som även skyddat byggnaders väggar från passagens avfall. Staketet kunde följas i drygt nio meter under grävning. I höjddled återstod bara störrarna upp till ursprunglig markhöjd, de beskrivs som avbrutna ned vid vidjeflätningens avslut vid marken.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2236	Vidjor	0,015 meter tjocka vidjor flätade mellan pinnar 2734.
2734	Pinnar	Ett antal pinnar till ett flätverksstaket. Pinnarna på den NV delen står med 0,30 meters mellanrum, men tätar mot den SO delen till 0,20 meter. Det som återstod av staketet var endast 0,05–0,10 meters höjd på vidjorna. Pinnarna var på vissa ställen avbrutna ända ned till vidjornas avslut mot marken.

Tabell 151. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S32.

S29**Passage 2****Konstruktionstyp: flätverksstaket****Funktion: avgränsande och skyddande.****Storlek: ca 9,5 m långt**

Ett flätverksstaket som löpt längs hela passagen och som avgränsat den från tomt II, och som kan ha skyddat byggnadernas trä från röta orsakad av avfallet i passagen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2150	Vidjor	Vidjor till ett flätverksstaket. Vidjorna löpte längs med hela passagens längd och var 0,01-0,03 meter i diameter. Höjden på staketet kan möjligen ha varit mellan 0,15-0,20 meter. Pinnarna var avbilade i toppen och inte avbrutna vilket kan tyda på att staketet är i det närmaste intakt i höjd.
2151	Pinnar	Ett antal pinnar med 0,20 meter mellanrum till för att bära upp ett flätverksstaket. Pinnarna var 0,05-0,08 meter i diameter.
2733	Insektsprov	Lager som låg mellan vidjorna 2150 i ett flätverksstaket. Denna kontext finns för att ett jordprov togs som skall visa på fossila insekter i staketet. Kontexten kan m.a.o. motsvara flera kontexter vid sidan om flätverksstaketet och som avsågs upp mot vidjorna.

Tabell 152. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S29.

Grupp 49**Passage 2****Lagertyp: avsatta passagelager**

Avsatta lager i passage 2, bestående av gödsel, växtdelar och utkastat material från omgivande tomter. I lagren fanns mycket rikligt med avfall från hantverksaktiviteter, både metall- horn- läder- och trähantverk, liksom rester efter husbrän-

der på de omgivande tomterna i form av träkol och rester efter bränt torvtak. I lagren påträffades två toiletteset av kopparlegering (fnr 12300 och 12301), med ”örslev”, sil av obekant användning och pryl eller tandpetare (*i fig. på omslagets baksida*), liknande ett set från grupp 61 på intilliggande tomt (fnr 12477). Därtill fanns mycket läderspill, skodelar, ett fragment av en glasdegel (fnr 12804) och en bit turkos glasmassa (fnr 10705).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2301	K-jordslager	Brun k-jord. Se beskrivning för 2306.
2302	Hantverksavfall	Ett 0,01–0,08 meter tjockt, ganska poröst och blåsvart kollager (vivianit). Lagret innehöll mycket kol, småsten, bronsföremål och bronsämnen, järnklumpar. Distinkta kontaktytor.
2305	Kollager	Ett 0,02 meter tjockt, gråvitt ask- och kollager. Lagret innehöll nästan inga fynd, men enstaka brända benbitar. Distinkta kontaktytor.
2306	K-jordslager	Brunt k-jordslager med mycket organiskt material. 2306 låg i de NV delarna av nedgrävning 2570 och 2301 låg på den SV kanten av nedgrävningen. Dessa båda lager möttes sedan i H-rutorna. Lagret var tydligt skiktat i horisontella tunna nivåer. Mot den SO delen blev kontaktytorna mer diffusa men gick att avgöra.
2379	Brandlager	Ett 0,01–0,06 meter tjockt, rödbränt lager med kraftigt brända träbitar. Träbitarna låg utan synbar struktur. Lagret är därför troligtvis utslängt i passagen. Distinkta kontaktytor.
2514	Torvtakslager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, brunt mot gråbrunt, torvigt lager som var ganska organiskt och innehöll nästan inga fynd. Lagret var ganska siltigt och det gick att urskilja olika små tunna nivåer som var varvigt gråa, gråbruna och bruna. Distinkta kontaktytor.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2571	Gödsel/ hantverksavfall	Ett 0,02–0,10 meter tjockt, ganska kompakt, brunt mot gråbrunt mot grönbrunt lager med tunna horisontella nivåer. Lagret var varvat med hornspill, gödsel och växtdelar i mycket tunna skikt med enstaka lerfläckar. Distinkta kontaktytor.
2572	Raseringslager	Ett 0,05–0,10 meter tjockt, svart, organiskt och ganska poröst lager med många halvstora skärviga stenar, en del brända och obrända träbitar, samt stora ben. Lagret innehöll både horisontellt och vertikalt riktade föremål, kändes omrört. Distinkta kontaktytor förutom i mitten av passagen vilket gjorde kopplingarna mot den NV delen ganska komplicerad.
2573	Raseringslager	Gråbrunt, något poröst lager med en hel del ben, trärester, enstaka mindre stenar och organiskt material. Lagret var ganska omrört med ben i både horisontella och vertikala riktningar. Kontaktytorna var något diffusa mot 2814.
2574	Kollager	Ett 0,01 meter tjockt, organiskt kollager. Fanns bara över en begränsad yta. Kändes som att ytan var svedd. Distinkta kontaktytor men diffusa avgränsningar.
2688	Hantverksavfall	Ett 0,01–0,03 meter tjockt kollager med en del järnklumpar (vivianitblå). Distinkta kontaktytor.
2689	Gödsel/ hantverksavfall	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, brunt mot gulbrunt, organiskt, kompakt lager med mycket gödsel, växtdelar och en del hornspill. Lagret bestod av horisontella mycket tunna skikt med varvat horn, gödsel och växtdelar. Distinkta kontaktytor med tydliga ”släpp”.
2690	K-jordlager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, brunt mot gulbrunt lager med mycket organiskt material som växtdelar, trä, gödsel, hornspill och en del läder. Lagret var horisontellt skiktat och kompakt. Distinkta kontaktytor.
2737	K-jordlager	ett 0,01–0,10 meter tjockt, brått mot brungrått, ”fett” och lerigt lager som var kompakt och hade ganska enhetlig struktur. Lagret var tjockast mot NV och avtog kraftigt mot SO där det tunnade ut och försvann. Lagret kändes påverkat av vatten möjligen genom avrinning från stora gatan. Distinkta kontaktytor.

Tabell 153. Kontexter tillhörande grupp 49.

Tomt II

Hus D:A

Tomt II:1

Konstruktionstyp: syllsten, timmer & flätverk

Funktion: fähus, har innefattat djurhållning, dyngstad och avträde

Storlek: >3,5x7,5 (SV–NÖ) meter

Lämningarna låg i undersökningsområdets nordvästra del, och fortsatte utanför undersökt område. Full utbredning har inte kunnat undersökas.

I grunden bestod den undersökta delen av konstruktionen av två NV–SÖ syllstensrader i kortsidorna samt lämningar av två däröver liggande syllstockar längs sydöstra långsidan. Syllstensraden för den nordöstra kortsidan var raserad medan syllsten för den sydvästra kortsidan var mer intakt. Syllträet hade ett tydligt urtag för en

knut i den sydöstra änden, och ett mer otydligt urtag i den nordöstra änden.

En nivå med avsatta lager med mycket träflis kan ha tillkommit i samband med konstruktionens uppförande. Ett par stolpbottnar i nordöstra delen kan vara spår av stolpar som ingått i huskonstruktionen, men kan också ha tjänat för någon form av invändig konstruktion. Ett större antal stör- eller pinnhål, som främst påträffades i nordöstra delen av konstruktionen kan likaledes tolkas som spår av inre konstruktioner. Det är dock sannolikt att vissa av dessa inte sammanhört med huset, utan kan vara äldre eller yngre.

Ett lerlager med knytnävsstora stenar som överlagrades av ett mindre lager med spår av brand påträffades mot botten av stratigrafien i konstruktionens nordöstra del. Lämningarna tolkas utgöra spår av en raserad härd. Härden kan ha existerat under konstruktionens allra äldsta tid eller innan den färdigställdes.

Att komplexet i grunden bestod av en husliknande konstruktion försedd med syllar är otvetydigt. Däremot kan ifrågasättas hur välbyggd och tät denna konstruktion varit. Lagrens utbredning talar för att väggar och syllar inte varit helt täta.

Spår av den färdigställda konstruktionens brukning utgörs av ett stort antal lager varav en övervägande del med tolkat innehåll av gödsel. Majoriteten av de tjockare och renare gödsellagren fanns i komplexets sydvästra del, medan jämförelsevis tunnare lager fanns i nordöst. Varvat mellan de gödselrika lagren fanns nivåer och linser med träspill, sand, grus och lera. I komplexets sydvästra del fanns i nordväst fyra breda plank liggande parallellt i NV–SO riktning (kontext 2505). Planken fortsatte utanför undersökningsytan mot nordväst.

Precis mitt genom konstruktionen fanns en nordväst–sydöstlig ränna, som delade upp komplexet i två lika stora delar. Rännan utgjorde gräns för de flesta av de iakttagna lagren i både nordöst och sydväst. Rännan kan konstateras ha blivit omgrävd eller urgrävd under brukningstiden.

De fynd som kan föras till komplexet är omfattande och omfattar närmare tusen fyndposter. Här finns spill från olika typer av hantverk, inte minst ben- och hornhantverk och trähantverk, liksom även enstaka personliga föremål, verktyg, skodon m.m. Särskilt kan nämnas ett rikt trämaterial, med fynd av bland annat en pilbåge (fnr 9954) och en stor flack träskål (fnr 11642, *fig. 100*). Bland personliga föremål kan nämnas ett antal pärlor och ett litet bronsbeslag i urnesstil (fnr 9997). Tre mynt (fnr 10700, 11213, 16140). Fnr 10700 bedöms svårbedömt och utan säkra spår av präglings, fnr 11213 från Tyska riket, Andernach 1000-talets första hälft och fnr 16140 ett möjligt engelsk ethelred-mynt (möjligen 978–1016) (*se bilaga 4*).

Sydvästra delen – dyngstad

Den stora mängden tjocka gödsellager i sydväst tolkas utgöra spår av en dyngstad. På denna har även diverse annat avfall hamnat, bland annat kasserat trä och läder (skodon) samt avfall från olika hantverk. Enstaka påförda lager och nivåer med sand, grus och lera kan tolkas ha fungerat som dränering eller som bärande trampnivåer. De fyra träplanken (kontext 2505) kan tolkas som en utlagd spång för körslor, som lett upp mot en infart från Stora gatan.

Förekomsten av en syllstensrad i sydväst och en syllstock i sydost indikerar att dyngstaden varit försedd med en avgränsning i form av plank eller väggar. Syllstocken var försedd med urtag för knutar, vilket kan visa att väggarna åtminstone i botten kan ha varit knuttimrade. Dyngstaden har avgränsats av rännan mot nordost.

Nordöstra delen – djurhållning

Den huskonstruktion som var belägen nordost om rännan anslöt sig lägesmässigt och storleksmässigt till dyngstaden. Spåren av själva konstruktionen utgjordes av en raserad syllstensrad i nordöst och en överliggande och delvis fragmentarisk syllstock i sydost. Syllstocken låg i linje med dyngstadens syllstock, med maximalt 0,8 meters lucka dem emellan.

Spår av husets brukning fanns i form av tunnare gödsellager. Förekomsten av gödsel indikerar djurhållning. Detta var varvat eller uppblandat med tydligare golv- eller trampnivåer av påförd lera och sand eller grus och mycket spill från trähantverk och horn- och benhantverk, främst i form av huggspån. Hornspill och träffis kan tolkas delvis ha påförts som dränering och/eller för att skapa trampnivåer.

Antalet störhål inom ytan var markant, och här fanns som nämnts även ett par bevarade stolpbottnar. Störhålen och stolpbottnarna kan delvis möjligen utgöra spår av baskonstruktioner. Ingen tydlig struktur för hur dessa kan ha varit arrangerade kunde dock rekonstrueras.

Husets golv kan antas regelbundet ha mockats, och gödslet har då påförts den invidliggande dyngstaden. I byggnaden påträffades lämningar av ett större stående träkärl.

Centrala delen – farstu och möjligt avträde

I direkt anslutning till nordöstra änden på dyngstadens träsyll fanns i rät vinkel en ytterligare kortare syllstock mot sydost (kontext 2190). Den utgjordes av en vält och delvis bränd stock som var kluven/bilad i längdriktningen och försedd med fem borrarade hål med rester av flätverkskåpar. Syllen hade ett intakt avslut mot sydöst, där rester av en inbilad och fastpluggad stående plank fanns.

Nordöst om syllstocken 2190 fanns en rest av en ytterligare möjlig träsyll i form av en stockdel, som var kluven i längdriktningen (kontext 2297). Även denna stock var bränd.

Figur 100. Träfatet fnr 11642, 42 cm i diameter.

Lämningarna kan tolkas som spår av en förstuga som varit uppförd i flätverksteknik, och som bestått av en vägg i sydväst och troligen även en vägg i sydost. Utbredningen av lager som kan knytas till konstruktionen indikerar att den sträckt sig i SV–NÖ riktning längs det nordöstra husets sydöstra långsida. Dess ingång har därmed troligen varit från nordost. Farstun har anslutit till en ingång som funnits in i den nordöstra huskonstruktionen, och som indikeras av det ca 0,8 meter breda mellanrummet mellan dyngstadens och husets syllstockar.

En smal ingång som dessutom antagligen varit försedd med farstu i vinkel bör exklusivt ha varit avsedd för människor. Detta innebär rimligen att en ytterligare ingång för de djur som kan antas ha hållits i den nordöstra huskonstruktionen bör ha funnits; troligen har den lett ut mot Stora gatan i nordöst.

Direkt innanför den med farstu försedda ingången, ungefär en halvmeter in i huset, fanns en central NÖ–SV ränna. Rännans botten sluttade lätt mot sydost. En tolkning är att rännan tjänat för ett avträde. Det kan konstateras att rännan har underhållits genom att ha blivit omgrävd. Om rännan tjänat som avträde kan antas att den regelbundet grävts ur, och att dess innehåll då påförts dyngstaden.

Ett arrangemang med ett flätverk tvärs över rännan i dess sydöstra del (kontext 2126/2275) kan ha tjänat för att hindra avrinning av träck. På samma sätt kan en mindre påförd stensamling

(kontext 2030) sydöst om flätverket ha fungerat som en stenkista, avsedd att förhindra hastig avrinning ur rännan mot sydöst.

Destruktion

Överst fanns bränt trä samt brandlager med inslag av torvsand, som täckte delar av konstruktionen i både nordöst och sydväst. Detta, tillsammans med det brända och raserade syllträet i farstun, indikerar att konstruktionen härjats av brand. Torvsanden visar att byggnaden kan ha varit försedd med torvtak.

Brandlagret i sydväst (kontext 1933) var tydligt avgränsat i linje med den omgrävda rännan (kontext 2027), vilket indikerar att rännan grävts om och fortsatt att fungera även efter branden.

Vissa djupare liggande lager tolkades vid fältundersökningen och senare som bestående av raserad lager (kontexter 2127, 2201, del av 2204 och 2269). Dessa utgjordes av tunna och välavgränsade lager främst bestående av sand och grus. De låg inbäddade i övrig stratigrafi med avsatta lager och kan inte i något fall knytas till en större destruktionsnivå. Dessa lager tolkas därför som påfört material och inte som spår efter en raserad byggnad.

Källkritiska aspekter

Den stratigrafiska dokumentationen var rörig, där av allt att döma lämningar av en större huskonstruktion har delats upp i (minst) fem olika hus och en utomhusgrupp, samt att ett antal mellan-

liggande lager och konstruktioner utelämnats. Detta kommer sig sannolikt delvis av att området undersöktes av olika personer vid olika tillfällen; den östra delen av zon II:1 verkar ha undersökts ett par veckor före motsvarande stratigrafiska nivå i väster; samt av förekomsten av ett dike som antagligen inte noterades initialt.

För nu genomförd rekonstruktion har en begränsad stratigrafisk kontroll genomförts.

Den tidigare stratigrafiska analysen är mycket bristfällig. Några exempel:

Kontext 1975 förekommer två gånger i matrisen vilket har förorsakat en rejäl loop, som endast delvis kunnat kontrolleras under bearbetningen inför rapporten.

Enligt matrisen överlagras kontext 2299 kontext 2381, Dessa har dock enligt plandokumentationen ingen fysisk koppling.

Kontext 2274, ett yttäckande lager i nordost som ej tillskrivits något hus, anges ligga över kontext 2297 (en stock förd till hus D:A) och under kontext 2190 (syllstock förd till hus D:A).

För här presenterad tolkning är det också viktigt att notera att kontext 2124 i matrisen anges överlagra kontext 2125. Dessa har dock ingen fysisk koppling enligt plandokumentationen.

Ett NV-SO dike/nedgrävning ha gjorts på platsen ”efter att hus C:V tagits ur bruk”. Denna nedgrävning är lika med den rännliknande kontexten 2299. Nedgrävningen går precis mitt över lämningarna av det nu rekonstruerade huskomplexet, och har s.a.s. delat detta i två lika stora delar, motsvarande gränsen mellan de olika tidigare tolkade småhusen. Nedgrävningen finns inritad i plan, men har inte dokumenterats i profil. Man har tydligen inte heller tagit hänsyn till den då de olika husen grupperats.

”Hus D:A” och ”hus DE” finns sydväst om nedgrävningen.

”Hus D:B”, ”Hus C:V” och ”hus D:C” finns nordost om nedgrävningen.

”Hus D:E” och ”hus D:C” består enbart av påförd lera och destruktion i form av brandlager; tolkas därför som (yngsta brukning och) destruktionsnivå för huskomplexet.

Flätverket 2126 och 2275 (dvs. grupp S35) är enligt matris och planritning placerat i nedgrävningen/rännan 2299, och går tvärs över denna. Anläggandet av 2126 anges dessutom ha ”grävt av” kontexterna 2178 och 2130 (hus C:V). Även

den direkt överlagrande kontext 2124 ligger i 2299 enligt planritning.

Av planritningar framgår att lager 2384 (hus D:A) enbart finns väster om en NV-SÖ avgränsning vid ca 12,5 m. På samma sätt finns lager 2274 (”utomhusavsatt lager”), i rutorna J-L, enbart öster om en NV-SÖ avgränsning vid ca 13,5 m. Avgränsningen stämmer med nedgrävningens utbredning så som den dokumenterats i plan.

I profilritningen finns inte nedgrävningen 2299 angiven eller markerad. Där anges att kontext 2298 (gödselblandat lager med ris, rester efter träbearbetning, bilade stockar, stolpar, plank, f.d. syllstock och ev. tunnband) och kontext 2274 (kompakt, brunrött lager med träflisblandning och mycket organiskt material) är samma lager. Detta stämmer inte utifrån plandokumentationen; nedgrävningen 2299/2173 har legat emellan och skurit genom dessa lager.

Lager 2274 beskrivs som ”ett 0,02–0,05 meter tjockt, kompakt, brunrött lager med träflisblandning och mycket organiskt material. I den nordvästra delen var lagret gödselblandat med växtdelar och gräs. Mot den sydöstra delen avtog detta och lagret blev mer likt ett brunt k-jordslager med träflis. I H-rutorna var lagret luckert och gråbrunt. Successiva övergångar från nordväst till sydost. Distinkta kontaktytor och bitvis diffusa”. Här framgår således att det som undersöktes som lager 2274 hade en helt annan karaktär i H-rutorna, dvs. utanför huset = i den rekonstruerade farstun.

Lager 2129 tolkades som rester av en förstörd smideshärd. Detta stöds knappast av fyndmaterialet. Lagret ligger exakt placerat där den rekonstruerade dörröppningen in i den nordöstra huskroppen funnits. Därför är det mer sannolikt material som påförts/avsatts vid ingången till huset.

Störarna m.m. i kontext 2070 anges enligt matrisen överlagrade av kontext 1975 (hus D:D) och underlagrad av kontext 2274 (ett lager som enligt tidigare dokumentation ligger mitt i stratigrafin för hus D:A; se ovan). Med all sannolikhet är majoriteten av störarna i kontext 2070 egentligen äldre än det här rekonstruerade huset, och kan t.ex. sammanhöra med utomhusfasen i hus C:P. För enkelhets skull har de dock tillförts det rekonstruerade huset, eftersom matrisen annars behövt omtolkas än mer.

Störarna 2122 och 2123 underlagras enligt matrisen endast av störarna 2176; Ingen tydlig

fysisk koppling dem emellan kan påvisas. Här antas att samtidighet finns mellan dessa kontexter.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Konstruktion		
1931	Stolpe	En spetsig stolpbotten som var 0,10 meter i diameter.
2070	Pinnar och störor	Tolv pinnar/störor, 0,02–0,10 meter i diameter, varav vissa var runda och vissa var fyrkantiga.
2122	Pinnar och störor	Sju pinnar/störbottnar, 0,02–0,06 meter i diameter, varav en var fyrkantshuggen.
2123	Pinnar	tre pinnbottnar, 0,02 meter i diameter.
2174	Pinnar och störor	Nio pinnar och störor med spetsig botten. Alla hade ett rundat tvärsnitt utom en som var fyrkantig. Stören längst i SO var stenskodd med ett malstensfragment. Stören var placerad mitt i malstenshålet.
2176	Pinnar och störor	Två stolpbottnar, fem störor och 16 pinnhål. Vissa hade trärester kvar medan andra saknade trärester.
2177	Stolphål	Fyra stolphål, 0,15 meter i diameter, med kolrester i fyllningen.
2190	Syllstock (Raseringslager)	En bilad stock, 1,30 meter lång, som låg i NV–SO riktning. Stocken hade ett intakt avslut i SO änden och var trasig i den andra. Stocken låg vält med undersidan mot NO. På stockens ovansida fanns fem pluggar med 0,20 meters mellanrum, hålen var 0,10 meter djupa och 0,03 meter i diameter. Den sida som låg uppåt var svartbränd.
2200	Syllsten	Tre stenar, 0,20–0,30 meter i diameter, som var placerade i NV–SO riktning.
2204	Syllstock (del av Raseringslager)	Kontexten dokumenterades som ett raseringslager bestående av en lerkoncentration som överlagrade en stock, 0,20x1,40 meter stor, som fortsatte mot SV i delar. Kontexten innehöll också några mindre småstenar, 0,10 meter i diameter. Allt låg i NO–SV riktning.
2268	Syllsten	Tre stenar lagda i en rad i NO–SV riktning.
2269	Sten (Raseringslager)	Kontexten dokumenterades som ett raseringslager bestående av ett sandigt lager med ett antal stenar, 0,10–0,20 meter i diameter.
2270	Sten (Raseringslager)	Sju stenar, 0,10–0,40 meter i diameter.
2274	Avsatt	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, kompakt, brunrött lager med träflisblandning och mycket organiskt material. I den NV delen var lagret gödselblandat med växtdelar och gräs. Mot den SO delen avtog detta och lagret blev mer likt ett brunt kulturjordlager med träflis. I H-rutorna var lagret luckert och gråbrunt. Successiva övergångar från NV till SO.
2297	Stock (Raseringslager)	En halv stock som var kluven i längdriktningen. Stocken var tillyxad i ena änden och trasig i den andra. Den rundade sidan låg nedåt och den kluvna uppåt och var bränd.
2330	Syllstock	En stock, fyra meter lång och 0,15 meter tjock. I den NO delen fanns en ut-huggen knut. En likadan kunde skönjas i den SV delen, men där var syllstocken skadad. Uthuggningen var 0,16 meter bred i ytan och 0,10 meter bred i botten och den var 0,05 meter djup.
2385	Avsatt	Ett 0,01–0,10 meter tjockt, kompakt, brunt lager med dynga och träflis. Lagret innehöll också större träföremål och plankrester.
2462	Syllsten	Nio stenar, 0,20–0,40 meter stora, som var lagda i rad i NV–SO riktning. Stenarna hade en flat ovansida. På den SO stenen låg syllstock kontext 2330,

Tabellen fortsätter på nästa sida

Härd?		
2272	Brandlager	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, kol- och grusblandat lager med enstaka lerfläckar (både grusig och kompakt mjuk lera). I den södra delen kom mot botten fläckar av sandig orangefärgat brandlager och kolbitar.
2273	Lerlager	Ett 0,02 meter tjockt lerlager med ett flertal knytävsstora stenar. I den NO delen var lagret kompakt och utan stenar. I den SV delen var lagret mer grusigt och innehöll sten.
Nedgrävning/ ränna		
1844	Avsatt	Ett 0,10 meter tjockt, mörkbrunt lager med rikligt av träflis. Lagret var halvluckert och hade distinkta kontaktytor.
2027	Nedgrävning	En nedgrävning, 3,40x0,40 meter stor och 0,10–0,15 meter djup. Nedgrävningen låg i NV–SO riktning. Den NO nedgrävningskanten var lodrät medan den SV var flackare.
2030	Påfört	Fem stenar, 0,10–0,17 meter i diameter och 0,10 meter tjocka. Stenarna låg samlade i nedgrävning 2027.
2124	Avsatt	Ett 0,04 meter tjockt, svart, kollager med inblandning av kulturjord. I lagret fanns flera bitar kraftigt bränd lera.
2126	Konstruktion	Vidjor till ett flätverksstaket.
2275	Pinnar	Två pinnar till ett flätverksstaket.
2299	Nedgrävning	En nedgrävning med plan botten. Avgränsningen gick ej att avgöra i SO och i SV.
Golv/brukning		
1928	Påfört	Ett 0,05 meter tjockt, hårt, kompakt lerlager med rikligt av grus och småsten.
2029	Avsatt	Ett 0,10–0,15 meter tjockt, kompakt, heterogent, brunt lager av dynga med inslag av sot. Lagret innehöll rikligt med hasselnötsskal och luktade starkt.
2031	Avsatt	Ett 0,05–0,07 meter tjockt, kompakt, brunt lager med inblandning av träflis och dynga. Halm- och gräskoncentration i rutorna I 9–11,
2066	Lergolv	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, kompakt, homogent, gråvitt mot beige-grått lager som var kraftigt lerblandat.
2067	Avsatt	Ett 0,02 meter tjockt, rödbrunt till brunt, organiskt lager med hornspill fläckvis över ytan. Lagret innehöll mycket läderspill och enstaka järnklumpar. Lagret var homogent över hela ytan förutom mot den SO begränsningen där det flöt ihop med 2199 och ev. 2208.
2068	Avsatt	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, organiskt lager med mycket träflis, en stor fläck av hornspill i centrum av kontexten och även en hel del hornspill mot botten av lagret. Lagret var luckert, som om ett dynglager hade fått förmultna kraftigt och blivit matjordsaktig. Mot schaktkanten var dyngan dock kompakt och inte förmultnad.
2127	Sand (Raseringslager)	Ett 0,005 meter tjockt, sandigt, gråbrunt lager som låg direkt på lerlager 2128 och spritt ut över lager 2067.
2128	Lergolv	Ett 0,02 meter tjockt, homogent, grusigt, ljusblågrått lerlager med distinkta kontaktytor. Lagret var ytterst fragmentariskt och avslutades i SV med en skarp kant. I ruta I 13 såg lagret annorlunda ut och bestod av tjockare, finare, mycket kompakt sand som var varvat med hårda klumpar med järnutfällning.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2129	Påfört	En blandning av k-jord, lerfläckar, grus/grusig sand, sand med järnutfällning, korroderat järn och stenar (0,05–0,15 meter i diameter). Mot botten låg fläckar med kol och under det ett lager som såg ut som det beskrivna ovan. Stenarna låg inblandade i fyllningen och var något skärviga. Mot botten och den SV kanten låg rester efter en lerkappa med bränd lera som var förslaggad på ena sidan. I den SO väggen satt korroderat järn tillsammans med kol.
2130	Sandgolvs	Ett 0,04 meter tjockt, gulbeige sand- och gruslager.
2173	Avsatt	Ett 0,01–0,10 meter tjockt, relativt kompakt, brunt lager som var blandat med dynga och innehöll mycket träflis och träpinnar.
2175	Avsatt	Ett 0,05 meter tjockt, kompakt, brunt lager med inslag av dynga och innehåll av stora mängder läder.
2178	Lergolvs	Ett 0,01–0,07 meter tjockt, kompakt, fläckvis grusigt, ljusblågrått lerlager.
2201	Sand (Raseringslager)	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, ljusbrunt, grusigt/sandigt lager.
2204	Lera och småsten (Del av raseringslager)	En lerkoncentration som överlagrade en stock, 0,20x1,40 meter stor, som fortsatte mot SV i delar. Kontexten innehöll också några mindre småstenar, 0,10 meter i diameter. Allt låg i NO–SV riktning.
2269	Sand (Raseringslager)	Kontexten dokumenterades som ett raseringslager bestående av ett sandigt lager med ett antal stenar, 0,10–0,20 meter i diameter.
2271	Konstruktion	Ett stort träkärl, 0,30 meter i diameter. Med fyllning som provtogs (prov 764).
2277	Avsatt	Ett 0,01–0,05 meter tjockt, kompakt, mörkbrunt lager som innehöll enstaka bitar av träflis.
2294	Avsatt	Ett 0,01–0,10 meter tjockt, närmast ”krämigt”, grågrönt i princip rent dynglager som innehöll mycket organiskt material som halm, gräs och rötter.
2298	Avsatt	Ett 0,01–0,10 meter tjockt, gödselblandat lager med ris, rester efter träbearbetning, bilade stockar, stolpar, plank, f.d. syllstock och ev. tunnband.
2348	Avsatt	Ett 0,03 meter tjockt, kompakt, brunt, kulturjords- och träflisblandat dynglager. Lagret innehöll mycket ben, läderspill, enstaka hornspill och förslaggad lera.
2349	Avsatt	Samma lager som 2294,
2381	Avsatt	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, något organiskt, gråbrunt lager med inslag av sot.
2382	Lerlager	Ett 0,01–0,05 meter tjockt, kompakt, brungrått lerlager som var sandigt/grusigt.
2383	Avsatt	Ett 0,01–0,07 meter tjockt, kompakt, brunt rent dynglager.
2384	Avsatt	Ett 0,01–0,07 meter tjockt, relativt kompakt, brunt lager med dynga och träflis.
2446	Avsatt	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, kompakt, brunt mot brungrått rent dynglager.
2505	Plank	Fyra plankor, den smalaste var 0,13 meter bred och den bredaste var 0,28 meter bred. Plankorna var 0,01–0,02 meter tjocka. Planken gick in i profilväggen så längden gick inte att avgöra.

Destruktion

1736	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt, kompakt, gul-orange mot beige, sandigt lager
1933	Brandlager	Ett 0,01 meter tjockt, kompakt, svart brandlager med kol och sot.
2065	Brandlager	Ett 0,01 meter tjockt, svart, gulbeige, orangefärgat fläckigt brandlager.
2069	Rasering	En bränd rest av en tillhuggen stock.

Tabell 154. Kontexter tillhörande hus D:A.

Figur 101. Flätverksstaketet S33 löper diagonalt i bildens mitt. Syllstenarna är något äldre, de tillhör hus B:G i fas 7a.

S33

Tomt II:2

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: avgränsande och skyddande

Storlek: staketet kunde följas ca 6 meter

Ett flätverksstaket som löpt i tvärpassagen inom tomten, tätt intill hus C:S, och troligen skyddat dess väggar från ackumulerat avfall i tvärpassagen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1953	Vidjor	Kontext nr 1953 bestod av flätade vidjor, 0,02–0,03 meter i diameter, kring pinnar knr 2152. En del av vidjorna i H12 var brända vid brand knr 1882. I G, 11–12 utgjordes flätningen av tre vidjor och i G, 12–13 utgjordes den av två vidjor. Längre mot NO fanns endast fragment bevarade.
2152	Pinnar och störar	Kontext nr 2152 bestod av ungefär 25 djupt nedkörda pinnar, 0,05 meter i diameter, varav tre var kvadriskt bilade. Några pinnar var betydligt kraftigare, 0,08 meter i diameter. Pinnarna var anlagda NO–SV riktning.

Tabell 155. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S33.

Hus C:S

Tomt II:3

Konstruktionstyp: syllsten och lergolv

Funktion: oklar, möjligen ekonomibyggnad

Storlek: ca 5,6x 3,7 meter

Ett hus på syllstenar, med lergolv. Två påträffade stolphål har möjligen fungerat för stolpar som ingått i huskonstruktionen, liksom ett antal störhål och störbottnar som möjligen utgjort spår av inomhuskonstruktioner. Ett kulturjordslager (kontext 2154) tolkadessom spår av husets brukning. Ett antal stenar tolkades som rasering från husets syll.

De fynd som kan knytas till huset består till exempel av ett tjugotal oidentifierade föremål

och fragment av järn samt ett tjugotal järnnitar och järnspikar, en hästbrodd, en möjlig järnyxa och en trefot/grytunderlägg av järn samt bränd lera och läderspill. Vidare påträffades bland annat ett trettiotal övervägande större skärvor av keramik samt ett större råämne av horn.

Knutet till husets sydöstra syllstensrad (kontext 2245) finns även ett fynd av ett silvermynt (fnr 11500). Myntet är av en okänd sachsisk eller västslavisk typ som sannolikt kan ha präglats senare än 1046–1056 (se bilaga 4).

Utifrån frånvaron av härd och fyndens sammansättning kan huset möjligen tolkas att ha använts som en förrådslokal.

Källkritiska aspekter

Hus C:S, C:Y i fas 8 och C:Z i fas 9a har haft samma utbredning och har delvis eller helt använt samma syllstenar. Dessutom brister den ”förväntade” lagerföljden, där t ex hus C:S och C:Y inte har några tydliga destruktionsnivåer medan hus C:Z har mycket omfattande brand/raseringslager. Mycket talar därför att det rör sig om samma hus, som möjligen ombyggt eller renoverats under brukningstiden. Detta har dock pga. tidsbrist inte närmare kunnat utredas.

I förarbetet anges (i kommentar vid kontext 2444) att hus C:S har brunnit och att denna brand skett samtidigt med att hus C:T brunnit. Det finns dock inget i de kontexter som förts till hus C:S som visar på brand. Snarast rör detta sig istället om den brand som finns belagd för hus C:Z. Eventuellt kan det röra sig om en och samma byggnad.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2082	Syllsten	Ett 20-tal stenar, 0,30–0,40 meter i diameter, och 7–8 stenar, upp till 0,10 meter i diameter. Stenarna var främst kantiga och skärviga. Stenarna var också tätt lagda med flatsidorna uppåt.
2095	Syllsten	Tjugofem stenar, 0,20–0,30 meter i diameter, och 7–8 stenar, <0,10–0,15 meter i diameter. Stenarna var tätt lagda med flatsidorna uppåt i NV–SO riktning. Stenarna var genomgående kantiga och skärviga.
2149	Syllsten	Elva stenar, 0,30–0,50 meter i diameter, och 12 stenar, 0,10–0,15 meter i diameter. Stenarna var kantiga, skärviga och tätt lagda. Stenarna i rutorna D–E 15 gav intrycket av att ha blivit sekundärt förskjutna åt NO.
2154	Kulturjordslager	Ett 0,02–0,15 meter tjockt, kompakt, homogent, ljusbrunt kulturjordslager blandat med grus och småsten. Lagret innehöll enstaka lerfläckar.
2155	Stenkonstruktion	Ett antal stenar, 0,10–0,50 meter i diameter, som låg i rad i NV–SO riktning. Utanför stenraden låg en packning med mindre stenar, 0,05–0,15 meter i diameter.
2227	Stolpe med stenskoning	En stolpe, 0,20 meter i diameter, med tre skoningsstenar på stolpens SO sida. Stenarna var rundade och var 0,15 meter i diameter. Stolphålet var 0,20 meter djupt med ett par stenar i botten.
2228	Lergolv	Ett 0,10–0,15 meter tjockt, homogent, kompakt, ljust brungult lerlager med grusinblandning. Lagret var tjockast mot det Ö hörnet. Distinkta kontaktytor.
2244	Raseringslager	Ett 15-tal skärviga stenar, <0,10–0,40 meter i diameter, som låg ostrukturerat.
2245	Syllsten	Ett 25-tal, kantiga, tätt lagda stenar, 0,20–0,30 meter i diameter, som var placerade med den flata sidan uppåt i NO–SV riktning.
2259	Stolpe med stenskoning	Ett stenskott stolphål som liknade stolphål knr 2227. Stenskoningen bestod av stenar som var 0,05–0,15 meter i diameter. Träet i stolpen var murket, nästan helt borta, och gick 0,07 meter djupt. Under träet i botten på stolphålet låg en stor platt sten, 0,10 meter tjock och 0,20 meter i diameter.
2260	Syllsten	Ett antal stenar, 0,20–0,40 meter i diameter.
2261	Pinnar och störrar	Ett antal pinn- och störrar, 0,05–0,07 meter i diameter.
2267	Raseringslager	Ett antal spridda, kantiga och skörbrända stenar, 0,05–0,25 meter i diameter, som låg huller om buller. De större stenarna var platta.
2346	Utjämningslager	Ett 0,05–0,08 meter tjockt, heterogent, grått något kulturjordsblandat gruslager som innehöll rikligt med kantiga/skörbrända småstenar, <0,10 meter i diameter.
2364	Lergolv	Ett 0,03–0,05 meter tjockt, gult, siltigt lerlager. I lagret låg en fyrkantig sten, 0,10x0,10 meter.

Tabell 156. Kontexter tillhörande hus C:S.

S30**Tomt II:4****Konstruktionstyp: flätverksstaket****Funktion: avgränsande och skyddande**

En rest av ett flätverksstaket som kan ha löpt NV–SO inom tomtens tvärpassage. Av staketet återstod endast en stolpe och tre vidjor.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2321	Vidjor	Kontext nr 2321 bestod av en rest efter 3 obrända vidjor, 0,005 meter i diameter, i NV–SO riktning. Vidjorna sitter på stolpe 2322,
2322	Stolpe	Kontext nr 2322 bestod av en 0,25 meter lång, tillspetsad, obränd stolpe som var rektangulärt bilad, 0,04x0,03 meter.

Tabell 157. Kontexter tillhörande flätverksstaket S30.

Hus C:T och kavelbro i tvärpassage**Tomt II:5 och II:4****Konstruktionstyp: hus på syllsten och kavelbroläggning****Funktion: bostad, hörnhärd samt en gångyta
Storlek: huset var ca 5 m i den synliga vägglinjen (SV–NÖ), kavelbron ca 5x1,5 meter**

Endast lämningar av husets absolut nordvästligaste del påträffades inom ramen för undersökningen. Lämningsarna av huset fortsatte mot sydöst, utanför undersökningsområdet. De undersökta resterna av huset bestod av en nivå med materialmassor i botten som troligen påförts som utjämning (kontexter 2406 och 2407). En del av utjämningen tolkas ha påförts som underlag för en härd i husets nordligaste hörn (kontext 2461). Däröver fanns lera som påförts som golv (2341). Spår av husets väggar fanns i form av syllstensrader (kontexter 2196 och 2197).

Spår av brukningen av husets hörnhärd utgjordes av ett härdlager (kontext 2317). Husets brukningstid hade i övrigt lämnat spår i form av ett avsatt kulturjordlager (kontext 2243).

Huset har brunnit. Spår av branden fanns dels i form av kolinblandning i toppen av det avsatta kulturlagret, dels i form av en brandnivå som främst iaktogs i tvärpassagen nordväst om huset (kontexter 1917/2160 och 2198). En betydande iblandning av rödbränd sand tyder på att huset har haft torvtak. Fynd av relativt mycket bränd lera kan tala för att husets väggar varit tätade med lera. Brandlagren och det avsatta lagret i huset har delvis omrörts eller omgrävt efter branden.

De fynd som kan knytas till huset talar inte tydligt om vilka aktiviteter som huset använts till. Här fanns relativt sett mindre mängder av spill från horn- och behantverk, metallhantverk och

enstaka fragment av vävtyngder – dock inte i den omfattningen att hantverk mer säkert kan antas ha bedrivits i byggnaden. I det avsatta lagret i huset påträffades endast enstaka keramikskärvor, en handfull spill från ben- och hornhantverk och ett bärnstenshänge (fnr 10702).

I tvärpassagen (zon II:4) nordväst om resterna av hus C:T fanns en nivå med delvis klivna/bilade klenare trästockar, ca 1,2–1,6 meter långa. Stockarna låg övervägande med jämna avstånd från varandra. En av stockarna hade kvarsittande björknäver, och ett analyserat dendroprov bestämde en av stockarna som varande av alträ. Både över och under nivån med stockarna fanns rester av plank liggande i NÖ–SV riktning. Planken var övervägande brända och kolade, och även stockarna var delvis brandpåverkade.

Träet har tidigare tolkats som en utrasad skiftesverksvägg från huset. Träets utseende och placering talar dock starkt den tolkningen. Snarast rör det sig om underliggare och gångplank i en kavelbrokonstruktion. En del trä härrör dock uppenbart från raserade byggnader; så hade t.ex. en plank ett tydligt urtag för en räknknut (tillvaratagen som fnr 18581). Ytterligare en tillhuggen knut påträffades (fnr 13828). Andra plankor kan vara från kasserade båtar (fnr 18555).

Träet har blivit bränt i samma eldsvåda som drabbat hus C:T. Kavelbron har då blivit förstörd och resterna av den brända kavelbron har täckts av brandnivån från husbranden.

Ett tidigare tolkat mycket grunt stolphål (2323) ska troligen omtolkas som att en underliggare från kavelbron (2315) har kilats in mellan stenarna i syllramen till hus C:T. Alternativt har kavelbronns underliggare lagts ut före syllstenarna för huset; när syllstenarna sedan lagts har den hamnat över/kring stockens ända.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
Hus		
Destruktion		
1917	Brandlager	Motsvarar 2160; se beskrivning för detta lager. I rutorna C10–13 och B 11–12 var lagret tunt och starkt uppblandat med obränt träflis och lite k-jord.
2160	Brandlager	Ett 0,1 meter tjockt, heterogent, varvigt lager. Varven bestod av gulorange bränd sand i botten, kulturjord, kol/sot och sist gulorange sand igen i toppen. Linserna var intakta vilket tyder på att lagret inte var omrört eller påfört.
2198	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt, homogent, svart kol/sotlager med distinkta kontaktytor. Under soten fanns ett 0,01 meter tjockt, brunt kulturjordslager med samma utbredning. Dessa två lager grävdes tillsammans som ett lager.
Brukning		
2243	Kulturjordslager	Ett brunfärgat lager som främst bestod av ren, ganska fet kulturjord. Fläckvis förekom inblandning av kol/sot i toppen av lagret, särskilt i de NV delarna.
2317	Härdlager	Ett lager med ett varv av beigevit aska och ett varv med kol/sot. Lagret innehöll större kolbitar, 0,03 meter i tjocklek. Relativt fyndtomt, endast ett par keramikbitar.
Konstruktion		
2196	Syllsten	Tolv tillhuggna stenar, 0,1–0,5 meter i diameter och 0,05–0,3 meter i tjocklek. Stenarna var inte brandpåverkade.
2197	Stenkonstruktion	Åtta mer eller mindre rektangulära stenar, 0,15–0,2 meter i diameter och 0,05–0,1 meter i tjocklek, som var lagda i rad i NO–SV riktning. Samtliga stenar var eldpåverkade, varav en hårt skörbränd.
2319	Lerlager	Ett 0,01–0,05 meter tjockt, ljusbrungult lerlager som delvis var bränt.
2341	Lergolv	Ett 0,01 meter tjockt, obränt, blågråvitt lerlager.
2406	Golvlager	Ett 0,03 meter tjockt, hårt sammanpressat, svartgråbrunt lager som innehöll träflis, kulturjord, kol/aska och sand/grus. Lagret skivade sig i sjok när det grävdes, varvigt.
2407	Golvlager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, ganska poröst men klumpartat lager som innehöll kulturjord, träflis i form av huggspån och grenbitar, ett par ej eldpåverkade stenar och lite kol/aska.
2461	Utjämningslager	Ett 0,02–0,15 meter tjockt, gråsvart lager som innehöll sot/aska, grus, sand och eldpåverkade knytnävsstora stenar.
Tvärpassage		
Kavelbro		
2195	Stolpe	Fyra obrända, tillbilade, kluvna stockar i NV–SO riktning. Stockarna var 1,5 meter långa och 0,1 meter i diameter. Överlag var stockarna dåligt bevarade och ”kexiga”.
2239	Plank	Ett 20-tal mer eller mindre bevarade, delvis brända plankor i huvudsak i NO–SV riktning. Plankorna var 0,1–2,0 meter långa, 0,05–0,2 meter breda och 0,01–0,09 meter tjocka.
2242	Plank	I den östra delen sju starkt förkolnade plankdelar, 0,2 meter breda och 0,02–0,05 meter tjocka, som låg i NO–SV riktning. Under planken låg tunna linser av gulbränd torvtakssand. I en av dessa linser påträffades djurspillning. I den västra delen fanns ett 10-tal starkt förkolnade rester efter NO–SV liggande plank och stolpar.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2315	Stock	Tre stockar, 1,5 meter långa och 0,10 meter i diameter, som låg i NV–SO riktning med 1–1,5 meters avstånd. Två av stockarna var bilade på ovensidan. Den tredje var av björk med näver fortfarande kvar och spår efter brand.
2323	Stolpe med stenskoning	Beskrivet som ett 0,05 meter djupt stolphål där en stock i 2315 har stått. Stolphålet bestod av två mindre stenar, 0,1 meter i diameter, samt en sten från 2196. I stolphålet fanns rester efter den knäckta stocken.
2340	Plank	Två obrända träföremål. Den ena utgjordes av en tydligt tillhuggen ändknut, 0,1 meter i diameter. Den andra bestod av en tillskuren plankbit, 0,35 meter lång, 0,02–0,20 meter bred och 0,02–0,05 meter tjock.

Tabell 158. Kontexter tillhörande hus C:T och kavelbro.

S34

Tomt II:5 och passage 3

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: avgränsande

Storlek: synlig längd ca en meter

Ett flätverksstaket på det öppna gårdstunet i tomt III. Det fragmentariska staketet kunde följas till ca en meters längd.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2780	Pinnar	Kontext nr 2780 bestod av åtta obrända pinnar, 0,01–0,02 meter i diameter, stående på en ojämn rad i NV–SO riktning.

Tabell 159. Kontexter tillhörande flätverksstaket S34.

Passage 3

Grupp 52

Passage 3

Lagertyp: avsatta passagelager

Avsatta lager i passage 3. Kulturjord bestående av träffis, kvistar, bark, kol och sot. Lagren var fyndrika, med nära kilot spill från läderhantverk

och några skorester, spill från hornhantverk, två bennålar (fnr 9989 och 10221), samt huvudet till en bennål med stort triangulärt huvud med en enkelt ristad triquetra på (fnr 9999), ett bultlås (fnr 43743) och två nycklar (fnr 10425 och 10621), ett glasfragment, möjligen botten till en flaska (fnr 9377, jfr Henricson 2011:27), botten till en näverask (fnr 9955), textil (fnr 10163) samt amforagods (fnr 39143 & 44637) och A-gods.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1961	K-jordslager	Kontext nr 1961 bestod av ett tjockt organiskt k-jordslager med stort inslag av träffis, kvistar och bark. Kontaktyta diffus.
2043		Kontext nr 2943 bestod av tre stenar, två var 0,25 meter diameter och en var 0,50 meter diameter. Stenarna hade flata ovensida.
2161	K-jordslager	Kontext nr 2161 bestod av ett 0,03–0,15 meter tjockt k-jordslager med stort inslag av träffis, kol och sot. Kontaktyta distinkt.
2202	K-jordslager	Kontext nr 2202 bestod av ett 0,02–0,10 meter tjockt brunrött organiskt k-jordslager med inslag av träffis. Lagret var luckert med diffus kontaktyta.
2208	K-jordslager	Kontext nr 2208 bestod av ett tunt brungrått k-jordslager med inslag av träffis och grus. Diffus kontaktyta.
2209	Lerlager	Kontext nr 2209 bestod av ett 0,01–0,05 meter tjockt lerlager. Homogent med distinkt kontaktyta.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2293	K-jordslager	Kontext nr 2293 bestod av ett 0,01–0,16 meter tjockt rödbrunt organiskt k-jordslager med rikligt inslag av träflis och bark. Kompakt och homogent. Kontaktyta distinkt.
2309	Fyllning i nedgrävning	Kontext nr 2309 bestod av 0,10 meter tjockt rödbrunt fett k-jordslager som var fett och kompakt, Homogent och kontaktyta distinkt.
2310	Nedgrävning	Kontext nr 2309 bestod av en långsmal nedgrävning som var 0,70x0,17x0,08 meter. Raka nedgrävningskanter.

Tabell 160. Kontexter tillhörande grupp 52.

S19

Passage 3

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: avgränsande och skyddande

Storlek: >3 meter långt

Kontext 1612 tolkas som käppar i ett flätverksstaket, S 19, som står i NV–SO riktning i den

västra delen av passage 3. Staketet har troligtvis markerat tomtgräns för tomt II eller fungerat som skydd för hus D:A från avfall i passagen. Staketet kunde främst följas till ungefär tre meters längd intill hus D:A, men några enstaka staketpinnar längre ned på de öppna gårdstunet nedanför (rutor F–H 17) har också knutits till anläggningen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1612	Käpp	Kontext nr 1612 bestod av 15 störrar och tre pinnar, 0,02–0,08 meter diameter, som stod NV–SO riktning.

Tabell 161. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S19.

B14

Passage 3

Konstruktionstyp: kavelbro

Funktion: gångyta

Kavelbroläggning i passage 3 med rester av underreglar och gångplank, samt ett lerlager som tolkas som ett anlagt underlag till kavelbron.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1769	Underregel och gångplank	Kontext nr 1769 bestod av 16 plankor, 0,20–2,00x0,10 meter, tre av plankorna låg i NV–SO riktning och 15 av plankorna låg i NO–SV riktning.
1939	Underregel	Kontext nr 1939 bestod av åtta bilade plankor, 0,10–1,00x0,12 meter, NV–SO riktning. Fragmentariskt bevarade.
2148	Gångplank	Kontext nr 2148 bestod av 13 bilade fragmentariskt bevarade plankor, 0,10–0,80x0,08–0,15 meter, NO–SV riktning.
2189	Lerlager	Kontext nr 2189 bestod av två fläckar av gråvit lera som var 0,03 meter tjocka. Homogent och kompakt med distinkt kontaktyta.

Tabell 162. Kontexter tillhörande kavelbron B14.

Tomt III

Hus C:D

Tomt III:3

Konstruktionstyp: syllsten

Funktion: oklar, bostadshus?

Storlek: >1,2x3,6 meter

Endast en mindre del av byggnadens sydvästra del undersöktes då större delen av huset låg utanför undersökningsområdet. Byggnaden var uppförd på syllsten och golvet bestod av gråvit lera. Det var endast fragmentariskt bevarat i form av tre mindre fläckar. Från ett avsatt lager tillvaratogs fynd av främst hushållskaraktär: keramik av typ A, en eldslagningsflinta samt två brynen varav ett

rav ett var ett hängbryne. Byggnaden har troligen brunnit, kontext nr 2214 tolkas utgöra brandlager som har uppkommit vid branden. Brand-

lagret har sedan skottats omkring. Lagret utgör resterna av husets vägg eller tak. Detta lager påträffades även ute i passagen intill tomt II.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2213	Brandlager	Ett 0,03 meter tjockt gulrött lager med kulturjord, bränd sand, träkol och lera. Distinkt kontaktyta.
2214	Brandlager	Ett 0,10 meter tjockt orange/svart lager med träkol, bränd sand, lera och kulturjord. Lagret var heterogent med distinkt kontaktyta.
2247	Kulturjordslager	Ett 0,05 meter tjockt, brunt kulturjordslager. Lagret var kompakt och homogent med distinkt kontaktyta.
2248	Syllsten	Ett tiotal stenar, 0,20 meter i diameter. Samtliga stenar var rundade. Stenarna utgör en NV–SO linje och en NO–SV linje.
2249	Lergolv	Tre fläckar med gråvit lera som var 0,03 meter tjocka. Lagret var mycket kompakt och homogent med distinkt kontaktyta.
2250	Raseringslager	Tre stenar, 0,10–0,20 meter stora, som låg i NO–SV riktning.

Tabell 163. Kontexter tillhörande hus C:D.

Hus C:G

Tomt III:5

Konstruktionstyp: stolpburet, ramverk på syllsten

Funktion: oklar, bostadshus?

Storlek: >2,5x>1,5 meter

Byggnadens väggar var uppförda på syllsten. Den NV delen av syllunderlaget låg inte in situ, utan har blivit raserat när huset har tagits ut bruk. I

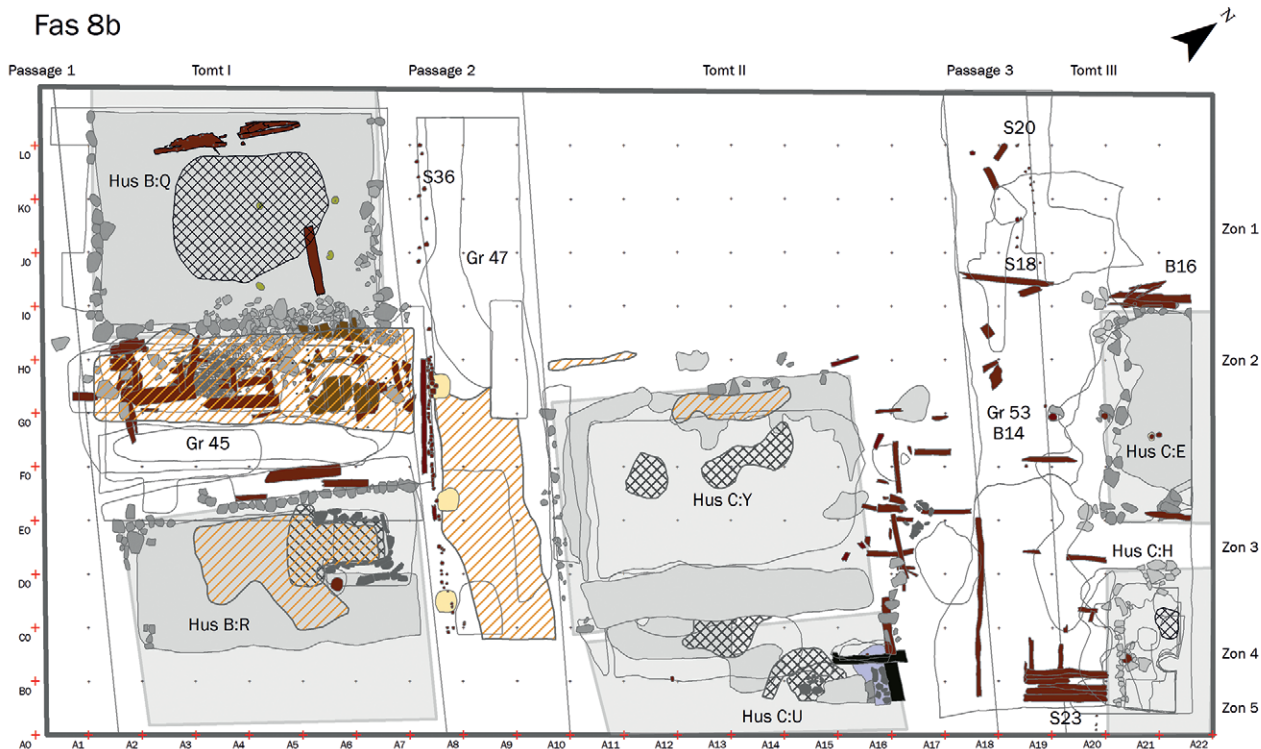
husets västra hörn fanns en stolpe som kan ha varit del av en takbärande konstruktion. Strax intill stolpen påträffades en större sten som tolkades vara placerad som ingångssten vid husets ingång. Golvet utgjordes av ett lager bränd lera med grus. Från avsatta lager påträffades föremål av hushållskaraktär, som keramik av typen A samt en del av en vävtyngd. Endast det västra hörnet av byggnaden undersöktes, huset låg till största delen utanför undersökningsområdet.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2278	Stolpe med stenskoning	En stolpe med stenskoning. Stolpen var 0,24 meter i diameter och 0,49 meter djup. Stenskoningen bestod av två kantiga stenar, 0,20x0,15x0,12 meter. Själva stolpen var mycket förmltnad, men träresterna kunde följas ända ner till botten.
2418	Raseringslager	Ett 20-tal stenar, som var 0,05–0,20 meter stora. De flesta stenarna låg i ruta C 20 och några stenar låg i B 20.
2579	Lergolv	Ett lager med bränd lera och grus.
2683	Kulturjordslager	Ett 0,01 meter tjockt, ljusbrunt organiskt kulturjordslager med distinkt kontaktyta.

Tabell 164. Kontexter tillhörande hus C:G.

Figur 102. Detalj av klinkbyggd bordläggning med bevarat drev mellan borden, fnr 11640.

Figur 103. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 8b. Hus D:A på tomt II:1 har stått kvar sedan fas 8a och syns inte i fasplanen.

Fas 8b

På tomt I har uppförts hus B:Q, troligtvis ett korsvirkeshus med flätverk som kan ha haft en dubbel funktion som bostadshus och hantverks- hus. I huset fanns lämningar både efter horn- och metallhantverk. I tvärpassagen påträffades väggrester från huset, och bitar av båtordläggning som antagits återanvänts som dörr till detta. Längre ned på tomten låg hus B:R, ett bostads- hus med hörnhärd byggt i oklar byggnadsteknik. På tomt II stod hus D:A fortfarande kvar sedan

fas 8a, hus C:S i zon 3 ersattes eller modifierades till hus C:Y, ett hus med diffus funktion liksom föregående byggnader på platsen. Skiljt från detta av ett dropprum låg bostadshuset C:U i zon 5.

Liksom i fas 8a var passage 2 utan kavelbro- läggning, och avgränsad med staket mot omgi- vande tomter. Passage 3 hade samma karaktär som i föregående underfas, med anslutande ka- veltrogad gårdstun som brett ut sig på passa- gens ömse sidor.

Tomt I

Hus B:Q

Tomt I:1

Konstruktionstyp: syllsten

Funktion: flerfunktionshus

Storlek: >4x5 meter

Huset var byggt på syllsten. Väggarna bestod av korsvirke med flätverksväggar. Resterna efter en ramkonstruktion till en korsvirkesvägg samt del- ar av flätverk påträffades strax utanför huset och

tolkades vara raserad vägg från huset (*fig.104*). Virket i korsvirkesstrukturen har varit både ek och furu. I byggnadens SO hörn påträffades res- ter en dörr som i samband med att huset brunnit rasat ut och låg strax utanför byggnaden. Dörren har troligen varit tillverkad av återvunna bord- plankor från en klinkbyggd båt (fnr 11624–29 och 11640, *fig. 102*). Byggnaden låg delvis utan- för undersökningsområdet.

Golvet utgjordes av grå kulturjordsblandad lera. Centralt på golvet, i husets SV del påträffa- des ett ca 2,8x2,3 meter stort sandigt lager med träkol och aska som tolkats som resterna efter en

Figur 104, Reglar och flätverk i kontexterna 2212 och 2327 i tvärpassagen på tomt I vid hus B:Q.

eldplats eller ässja. Här påträffades både fragment av ässjefodring och blästermunstycken, dvs. delar av ässjefodring med blästerhål.

Från huset tillvaratogs ett stort antal fynd (336 fyndposter). Flera av dessa utgörs av hantverks-spill från ben- och hornhantverk, men även ett stort antal fyndposter som kan förknippas med metallhantverk, både järnsmide och gjuteriverksamhet. Här kan nämnas trådar och klipp av kopparlegering samt av guld (fnr 21438). Fragment av deglar och lödförpackningar påträffades också.

Det tillvaratogs även föremål av hushållskaraktär, som keramik av typen A, fragment av laggkäril av trä, ett tinblbein, en sländtrissa av volhy-nisk skiffer (fnr 10799), ett nålhus av ben (fnr 12219), en del av en vävbricka och vävtyngder.

Sammanfattat kan antas att byggnaden kan ha fungerat både som verkstad och som bostadshus.

Från golvet i västra delen av huset tillvaratogs en myntskatt bestående av sju mynt, med TPQ 1046 (Jonsson 2004a:16, 2006:8). Myntpacken (fnr 10593) innehöll 4 mynt i krusta, 2 lösa mynt samt rester av behållare eller en förpackning med mynt, och tillvaratogs som preparat. I fyndet ingick bland annat en Otto Adelheid-penning från 991–1040, ett mynt som var en efterprägling av föregående, ca 1020–1050 och ytterligare ett tyskt mynt. Därtill påträffades ett mynt (fnr 10800) fastärgat på en plank från golvet närmast dörren. Det senare har bedömts som en trolig Otto Adelheid-penning, Hatz IV, präglad 983/991–1040 (se bilaga 4).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2026	Härdlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, brunvitt, sandigt lager med aska och träkol.
2045	Syllsten	0,3–0,5 meter stora stenar lagda i tre rader.
2046	Lergolv	Grått, kulturjordsinblandat lerlager.
2051	Raseringslager	0,15–0,30 meter stora stenar som låg på syllstensrad 2045,
2077	Raseringslager	0,10–0,30 meter stora stenar.
2089	Plank	Tre 0,2 meter breda plankor av ek.
2167	Torvtakslager	Ett brunt, homogent, kompakt lager direkt på en näverbit.
2179	Plank	En träkonstruktion med 0,1–0,25 meter breda, brända träbjälkar med varierande längder.
2180	Brandlager	Ett 0,02–0,07 meter tjockt, orangefärgat lager med träkol.
2181	Torvtakslager	Förkolnade plankor och näverbitar samt förkolnade gräsrester eller ”ag”. Vass.
2182	Dörr	Bestod av NV–SO orienterade brända plankor.
2183	Torvtakslager	Ett brunt, hårt packat torvlager mellan två träkonstruktioner 2182 och 2181, Homogent och liknar kontext 2167.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2184	Träflislager	Ett svartbrunt kulturjordslager med mycket träflis.
2206	Kulturjordslager	Ett brunsvart, styvt, fett kulturjordslager med stora enstaka ben. Lagret innehöll inslag av träkol och sot. Lagret är troligtvis omrört efter tidpunkten för dess bildande. Diffusa kontaktytor.
2207	Rasering	0,05 – 0,10 meter stora stenar.
2212	Ramkonstruktion	Fyrkantiga träreglar som bildade två ramkonstruktioner. 1,5 meter långa, 0,2 meter breda och 0,15 meter tjocka.
2326	Träflislager	Ett träflislager.
2327	Flätverk	En 1,7x1,1 meter stor flätverksvägg. De liggande vidjorna var 0,05–0,12 meter i diameter och de stående var 0,08–0,20 meter i diameter.
2492	Kulturjordslager	Ett kulturjordslager som till största delen innehöll växtdelar. Lagret hade samma utbredning som flätverk 2327.
2496	Plank	Ett flertal utspridda plankrester utan någon inbördes ordning. Dimensionerna var 0,2 meter breda, 0,2–0,6 meter långa och 0,02 meter tjocka.

Tabell 165. Kontexter tillhörande hus B:Q.

Figur 105. Myntet fnr 33102 från grupp 45, slaget i Deventer 1014–24.

Grupp 45

Tomt I:2

Lagertyp: utomhusavsatta lager i tvärpassage

Utomhusavsatta lager med spår efter metallhantverk. Lagren innehöll stora mängder smidesslagg, ässjefodring samt degelfragment och fjorton brynen av sandsten och skiffer.

Ett anmärkningsvärt fynd är en halvsmält silversmälta med ett mynt i, (fig 105), en penning slagen i Deventer under kejsar Henrik II, 1014–24 (se bilaga 4). Myntet satt fast tillsammans med med bitsilver i form av trådar, vad som eventuellt kan vara klipp från armband och en mindre rektangulär silverbit (fnr 33102).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1979	K-jordslager	0,10–0,18 meter tjock k-jord.
2121	K-jordslager	K-jordslager.

Tabell 166. Kontexter tillhörande grupp 45.

Hus B:R

Tomt I:3

Konstruktionstyp: syllsten och hård

Funktion: bostadshus med hörnhärd

Storlek: >2,5x5,5 meter

Huset var delvis byggt på syllsten, dessa fanns bevarade i husets NV och SV väggar. På syllstenen har legat syllstockar. Större delen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet. Golvet utgjordes av ett 0,02–0,03 meter tjockt, lerigt,

kompakt och heterogent lager med flera tunna nivåer av träkol och sot samt tunna linser av organiskt material. I husets norra hörn fanns lämningarna efter en stor ugn. Den var uppbyggd av ett fundament av stenar med en fyllning av sten, grus och sand. I ugnen fanns ett kompakt gråblått grus- och sandlager som tolkats som en hårdbotten. På golvet framför ugnen fanns utrakade ask- och kolrester. I direkt anslutning till ugnen fanns ett stolphål (kontext 2732) som tolkas som en stolpe som tillhört en väggfast bänk.

Figur 106. Ugnen i hus B:R.

Från avsatta lager i huset tillvaratogs föremål av hushållskaraktär som keramik av typ A en sländtrissa och ett bryne. Huset har troligen brunnit och över delar av byggnaden fanns ett lager med träkol och aska.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
191	Lergolv	Ett 0,02–0,03 meter tjockt, lerigt, kompakt heterogent lager med flera tunna nivåer av träkol och sot samt tunna linser av organiskt material.
2304	Brandlager	Ett svart lager med träkol och aska. Lagret uppträdde fläckvis över ytan.
2329	Härdlager	bestod av träkol, aska och sotlinser. Lagret hade homogen struktur och var kompakt. Distinkta kontaktytor.
2335	Gruslager	Ett mörkbrunt, poröst, stenigt, grusigt och sandigt lager med inslag av lerfläckar. Lagret innehöll enstaka bitar djurben. Distinkta kontaktytor.
2363	Stenkonstruktion	En stenkonstruktion med stående, vertikalt ställda stenar i nästan rektangulär form med en öppning mot SV. 1,3x1,0 meter stor. Bakdelen och SO långsidan nästan intakt och den NV långsidan var delvis raserad.
2368	Lerlager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, kompakt, blågrått, grus- och sandlager med homogen struktur. Distinkta kontaktytor.
2414	Byggnationslager	Ett mörkgrått homogent lager med nästan bara träflis.
2415	Syllsten	Kontext nr 2415 bestod av 0,20x0,20 meter stora stenar lagda i två rader. I det norra hörnet fanns en något större sten, 0,30x0,40 meter. Syllstensraden var skadad på ett par ställen och den NO delen var helt borta.
2416	Byggnationslager	Kontext nr 2416 bestod av ett mörkgrått, fett och homogent lager med nästan bara träflis.
2417	Syllstock	Tre 0,01 meter tjocka plankor i NO–SV riktning.
2732	Stolphål	Ett ovalt stolphål, 0,40 meter i diameter och 0,45 meter djupt med nästan lodräta nedgrävningskanter. Stolpen var uppryckt men avtecknade sig i fyllningen. Fyllningen bestod av ljusbrun, grusig och lerig kulturjord.

Tabell 167. Kontexter tillhörande hus B:R.

Figur 107. Amforafragmentet fnr 42634 från grupp 47. Fågeln är ristad på kärlets skuldra, och bilden är upp-och-nedvänd för att symbolen skall ses rättvänd.

Passage 2

S36

Passage 2

Konstruktionstyp: staket

Funktion: avgränsande och skyddande

Storlek: >9 meter

Ett staket som avgränsat tomt I från passage 2 och som kan ha skyddat angränsande husväggar från avfall. Det bestod delvis av plank och återanvända syllstockar varav en hade regelbundet borrarade hål, troligtvis en syllrest efter ett flätverkshus.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2120	Plank	Staket med stående plankor. Plankorna var både runda och rektangulära i snittet. De plankor som går ned i stolphål 2380 var störst och gick djupast. Botten på plankorna var plana. De övriga plankorna var nästan alla rektangulära och nedstuckna direkt i jorden. Några hade hål rakt igenom och var troligtvis återanvända syllstockar.
2237	Stock	stock, 0,15 meter i diameter, med regelbundet placerade hål, 0,05 meter i diameter, för stående pinnar. Mellanrummet mellan hålen var 0,3 meter. Stocken låg parallellt med staket 2120, Troligtvis är de samtida.

Tabell 168. Kontexter tillhörande flätverksstaket S36.

Grupp 47

Passage 2

Lagertyp: avsatta lager i passage

Avsatta lager i passage 2, till stor del v utkastade raseringsmassor från ett nedbrunnet hus, djurben, keramik och mycket träflis, kvistar, halm och annat organiskt material samt mycket läderspill och ett drygt tjugotal skodelar. Därtill påträffa-

des ett runben (SL 94, fnr 9998, jfr Källström 2018), en karneolpärla (fnr 10010), en pincett av kopparlegering (fnr 9991), tre träkåsor (fnr 10130, 10818 och 10826), amforagods, varav ett fragment med en inristad dykande falk, symbol för den gammalryska rurikdynastin (fnr 21965, 23126, 46510 samt 42634, *fig. 107*) och ett textilstycke (fnr 10658). I ett raseringslager påträffades en sepulkralsten (fnr 11957, jfr Tesch 2007).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2144	K-jordslager	Kontext nr 2144 bestod av ett 0,03–0,10 meter tjockt, brunt, organiskt lager som var ganska poröst framförallt mot de NV delarna. Lagret innehöll en del djurben, keramik och mycket träflis, kvistar, halm och annat organiskt material. Vissa rutor hade mycket stora mängder läder och läderskor. Distinkta kontaktytor.
2146	Raseringslager	Kontext nr 2146 bestod av ett 0,02–0,12 meter tjockt, svart mot brunsvart, poröst lager. Lagret innehöll ganska mycket kolbitar, skärviga stenar, en del ben, läder, keramik och järnklumpar. Fynden och benen låg i både horisontella och vertikala riktningar vilket tyder på att lagret är påfört/utslängt i passagen. Distinkta kontaktytor i mitten mer diffusa mot kanterna.
2170	Kollager	Kontext nr 2170 bestod av ett mycket tunt, 0,005 meter, och sporadiskt förekommande kollager. Mycket diffusa kontaktytor. Grävdes tillsammans med 2144 och ritades ej i plan.
2171	Raseringslager	Kontext nr 2171 bestod av ett 0,01–0,10 meter tjockt, grått mot gråbrunt, ganska poröst lager med mycket skärviga stenar, grus, aska, kol, benbitar, keramik och brända trärester. Lagret var ganska tjockt mot den SV delen av passagen och tunnade ut mot N. Känns omrört med tanke på alla fynd och brandrester och lagret hade ingen horisontalstratigrafi. Distinkta kontaktytor i SV mer diffusa i N.
2380	Stolphål	Kontext nr 2380 bestod av tre hål som troligtvis ursprungligen grävts för stolpar. Nedgrävningarna var 0,35–0,45 meter med plan botten och vertikala sidor. Den SO nedgrävningen var något vinklad i NO–SV riktning. I de två NV fanns stolpar efter 2120 nedstuckna. Om nedgrävningarna grävdes för dessa stolpar eller inte var svårt att avgöra, övriga stolpar i 2120 hade inga nedgrävningar. Troligtvis är nedgrävningarna dock gjorda för stolpar som inte längre fanns kvar.
2519	Fyllning i nedgrävning	Kontext nr 2519 bestod av ett grått, sandigt lager som påminner mycket om 2171, Lagret utgjordes också av en blandning av brandlager 2379 och 2305, Nästan inga fynd, enstaka benbitar.

Tabell 169. Kontexter tillhörande grupp 47.

Tomt II

Hus C:Y

Tomt II:3

Konstruktionstyp: syllsten och lergolv

Funktion: oklar

Storlek: ca 5,6x3,7 meter

Hus anlagt på gles syllstensram, med lergolv. Ett kulturjordslager (kontext 2079) tolkades som spår efter husets brukning. Vad som tolkats som utkastlager från en härd indikerar att en sådan kan ha funnits i huset. Inga synliga spår av själva härden iakttogs dock. Det fanns spår, i form av rasering och mindre brandlager, som antyder att huset har brunnit.

De fynd som kan knytas till huset är mångskiftande och indikerar inte tydligt hur huset

har använts. Bland annat fanns en större mängd obestämda järnobjekt samt ett tjugotal nitar och spikar. Endast tio skärvor av keramik påträffades. Begränsade spår av hantverk fanns, bland annat i form av en mindre mängd spillbitar från horn- och behantverk, slagg, en liten klump grön glasmassa (fnr 10197), en vinare (fnr 9986), en sländtrissa av ben (fnr 10093) samt en handfull läderbitar.

Det kan noteras att hus C:Y har samma utbredning, och delvis eller helt har utnyttjat samma syllstenar, som de yngre respektive senare husen C:S och hus C:Z. Eventuellt kan det röra sig om samma byggnad.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1914	Lerlager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, gråvitt obränt lerlager. På toppen av lagret fanns sot- och kolrester.
1968	Lergolv	Ett 0,05–0,15 meter tjockt, hårt packat, gulbrunt lerlager med distinkta kontaktytor. I lagret påträffades ett antal båtnitar i ruta G 14–15 (nitar påträffades här även i lager 2079).
1971	Lergolv	Se beskrivning för knr 1968.
2078	Brandlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt, homogent, svart sot- och kollager.
2079	K-jordslager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, ganska homogent, brungrått k-jordslager med inblandning av kol/sot. I lagret fanns båtnitar i ruta G 14–15 (nitar påträffades här även i lager 1968).
2080	Syllsten	Ett antal stenar, 0,08–0,35 meter i diameter.
2081	Syllsten	Ett antal stenar, 0,05–0,30 meter i diameter, som låg i en rad i NV–SO riktning.
2093	Härdlager	Ett 0,02–0,04 meter tjockt, gråsvart lager med inslag av sot och skörbränd sten.
2094	Härdlager	Ett 0,02 meter tjockt, gråsvart lager med inslag av sot och skörbränd sten.
2100	Brandlager	Ett 0,02 meter tjockt, homogent, gulorange, hårt bränt sandlager.
2103	Raseringslager	Ett antal skörbrända stenar, 0,05–0,15 meter i diameter, som låg utspridda på ett gulaktigt lerlager.
2105	Syllsten	Ett antal platta stenar, 0,40 meter i diameter. Se beskrivning för 2149 (hus CS).
2137	Utjämningslager	Ett 0,05 meter tjockt, diffust lager med inslag av skörbränd sten.
2139	Raseringslager	Ett grusigt lager med inslag av sot och lerfläckar.
2226	Lergolv	Ett 0,05 meter tjockt, kompakt, homogent, något siltblandat lerlager.

Tabell 170. Kontexter tillhörande hus C:Y.

Hus C:U

Tomt II:5

**Konstruktionstyp: syllträ,
lergolv och härdrester**

Funktion: bostadshus med rökugn

Storlek: >2,2x5,70 meter

Ett hus på träsyll men utan några synliga syllstenar under denna. Huset har varit ca 5,70 meter i den helt frilagda vägglinjen, de andra två väggarna fortsatte utanför utgrävningsytan. En del av en syllstock som var bränd på insidan fanns bevarad i husets norra hörn, men inget hos denna avslöjade husets byggnadsteknik. Huset har haft en

eldstad nära den nordöstra väggen, uppförd i sten och med stödjande timmer i en ram, av vilken två hårt brända stockar påträffades. Golv- och takkonstruktion kunde inte avgöras. Huset har brunnit och vid röjning och avjämning av platsen efter branden har eldstaden rivits och ugnsmaterialet; ugnsvägg, hållstenar, träkonstruktion, sand, lera som tätat mellan stenarna samt kol och aska; spridits över ytan. Raseringen innehöll bränd lera som troligtvis varit bygg- och sättmaterial i eldstaden. Bland fynden märks en pincett av kopparlegering (fnr 9034), ett ej tytt runben (fnr 9420) och en skärva andennegods som dock kan vara kontaminerande nedfall från profilen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1949	K-jordslager	Se beskrivning för knr 2134.
1992	Sandlager	Kontext nr 1992 bestod av ett 0,02 meter tjockt, heterogent sandlager med inslag av skörbrända stenar, 0,10 meter i diameter.
1996	Syllstock	Kontext nr 1996 bestod av en stock, 0,15 meter tjock och 0,66 meter lång. Stocken var kraftigt bränd på den SV sidan.

Tabellen fortsätter på nästa sida

1997	Stock	Kontext nr 1997 bestod av en kraftigt bränd stock, 0,20 meter tjock och 1,30 meter lång.
1998	Syllstock	Kontext nr 1998 bestod av en stock, 0,15–0,20 meter bred och 1,20 meter lång. Stocken var bränd på ena sidan.
1999	Stenkonstruktion	Kontext nr 1999 bestod av ett antal skörbrända stenar, 0,10–0,20 meter i diameter.
2000	Stenkonstruktion	Kontext nr 2000 bestod av två kantställda stenar, 0,40x0,12 meter. Den ena stenen fortsatte in i profilväggen.
2001	Raseringslager	Kontext nr 2001 bestod av ett lager med sand och stenar, 0,10 meter i diameter. Diffusa kontaktytor.
2074	Kollager	Kontext nr 2074 bestod av ett 0,03 meter tjockt, svart kol- och sotlager med distinkta kontaktytor. Lagret bestod egentligen av två mindre fläckar men dessa grävdes ihop.
2091	Raseringslager	Kontext nr 2091 bestod av ett 0,10–0,15 meter tjockt, mycket poröst lager som innehöll sand och skörbränd sten. Distinkta kontaktytor.
2092	Pinnar	Kontext nr 2092 bestod av en pinne, 0,03 meter i diameter.
2104	Lerlager	Kontext nr 2104 bestod av ett 0,02–0,10 meter tjockt, homogent, brunrött lerlager. Lagret var kraftigare i den SV delen och avgrävd i ruta C12.
2117	Härdlager	Kontext nr 2117 bestod av ett 0,05 meter tjockt, vitgrått mot svart asklager. Lagret bestod av både aska och sot och låg direkt på hällen i en rökugn.
2118	Raseringslager	Kontext nr 2118 bestod av ett 0,05–0,15 meter tjockt lager som innehöll kol, sot, sand och skörbränd sten. Alla komponenter i lagret låg huller om buller. Distinkta kontaktytor.
2119	Stenkonstruktion	Kontext nr 2119 bestod av sex flata stenar, 0,20 meter i diameter, som tillsammans utgjorde en häll i en rökugn.
2132	Träflislager	Kontext nr 2132 bestod av ett rödaktigt träflislager med inslag av skörbränd sten.
2133	Kollager	Kontext nr 2133 bestod av ett 0,01–0,05 meter tjockt kollager med diffusa kontaktytor. I ruta C12 var lagret tjockare och hade inslag av skörbrända stenar.
2134	K-jordlager	Kontext nr 2134 bestod av ett 0,05–0,20 meter tjockt, brunt lager med inslag av ben, lera och sot. Lagret var djupast i ruta B11 och avgränsades i SV av stock knr 2135, Distinkta kontaktytor.
2136	Raseringslager	Kontext nr 2136 bestod av ett 0,05 meter tjockt, heterogent, brunt lager som låg SV om stock knr 2135, Lagret hade inslag av träflis och enstaka skörbrända stenar.
2157	Raseringslager	Kontext nr 2157 bestod av ett 10-tal små, skörbrända stenar och av ett grus-, aska- och sotlager som var 0,10 meter tjockt. Diffusa kontaktytor.
2158	Lerlager	Kontext nr 2158 bestod av ett grått lerlager som var nedpetat mellan rökugnens hällar. Det fanns ingen lera under hällarna.
2159	Sandlager	Kontext nr 2159 bestod av ett 0,05–0,10 meter tjockt, grågult sandlager med distinkta kontaktytor.
2192	Raseringslager	Kontext nr 2192 bestod av tre skörbrända stenar, 0,10–0,15 meter i diameter.
2193	Syllsten	Kontext nr 2193 bestod av fyra rundade stenar, 0,20–0,30 meter i diameter, och två skörbrända stenar, 0,10 meter i diameter. Stenarna var lagda i NV–SO riktning.
2240	Stolphål	Kontext nr 2240 bestod av ett stolphål. Av hålet att döma var det en oval stolpe, 0,10 meter i diameter.

Tabell 171. Kontexter tillhörande hus C:U.

Passage 3

Grupp 53

Passage 3

Lagertyp: avsatta passagelager

Avsatt lager i passage 3 samt störar och en stolpe med okänd funktion. De avsatta lagren innehöll

ben, bland annat fisk- och fågelben, raseringar från närliggande byggnader samt raseringsrester från kavelbro B14. Bland fynden märks keramik typ A, spill från läderhantverk, horn- och benhantverk och metallhantverk samt ett fragmenterat runben, ännu otolkat (SL 93, fnr 10196).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1747	Fyllning i nedgrävning	Kontext nr 1747 bestod av ett 0,02– 0,20 meter tjockt gulgröngrått k-jordslager. Lagret var mycket kompakt och fett. Homogent med distinkt kontaktyta.
1778	Nedgrävning	Kontext nr 1778 bestod av en nedgrävning som var 3,20x0,20–0,60x0,02–0,20 meter. Den NV nedgrävningskanten var brant och där var djupet också som störst. I övrigt var nedgrävningen flack med svagt sluttande nedgrävningskanter.
1814	K-jordslager	Kontext nr 1814 bestod av ett 0,15–0,20 meter tjockt brunt, organiskt k-jordslager. Luckert och med distinkt kontaktyta.
1815	K-jordslager	Kontext nr 1815 bestod av ett 0,10–0,20 meter tjockt brungrått organiskt k-jordslager med stort inslag av djurben och en del kol och sot. Homogent och poröst med distinkt kontaktyta.
1857	Stör	Kontext nr 1857 bestod av tre störar, 0,06–0,08 meter diameter. de står inom ett 1,5 meter ² område.
1960	K-jordslager	Kontext nr 1960 bestod av ett 0,03–0,05 meter tjockt brunt organiskt k-jordslager med stort inslag av fågel- och fiskben. Poröst lager med distinkt kontaktyta.
1987	Stolphål	Kontext nr 1987 bestod av ett stolphål som var 0,20x0,15 meter.
1988	Stolpe	Kontext nr 1988 bestod av en mycket förmultnad stolpe som var 0,10 meter diameter.
1989	Stenskonig	Kontext nr 1989 bestod av en sten som är nedtryckt vid stolpe 1988.
2018	K-jordslager	Kontext nr 2018 bestod av ett 0,03–0,09 meter tjockt gråbrunt k-jordslager. Lagret var kompakt och homogent med odefinierbar-diffus kontaktyta.
2099	Raseringslager	Kontext nr 2099 bestod två stenar, 0,30x0,25x0,15 meter, en kantig och en rundad sten.
2163	Raseringslager	Kontext nr 2163 bestod av fem fragmentariska plankor, 0,15–0,25x0,10 meter, som låg utspridda över en 2 m ² stor yta.
2164	Sotlager	Kontext nr 2164 bestod av ett 0,01–0,03 meter tjockt sotlager. Homogent och poröst med distinkt kontaktyta.

Tabell 172. Kontexter tillhörande grupp 53.

S18

Passage 3

Konstruktionstyp: flätverksstaket

Funktion: avgränsande

Kontext 2017 tolkas utgöra fragmentariska rester av ett staket, tre staketpinnar, S18 som står i den norra delen av passage 3 jämte staketet S20.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2017	Käpp	Kontext nr 2017 bestod av tre pinnar, 0,02 meter diameter, i NV-SO riktning.

Tabell 173. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S18.

S20
Passage 3
Konstruktionstyp: flätverksstaket
Funktion: avgränsande

Kontext 1938 tolkas utgöra käppar i ett flätverksstaket, S20, Staketet står i den nordöstra delen av passage 3 vid tomt III:1 och har markerat tomtens gräns mot passagen.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1938	Käpp	Kontext nr 1938 bestod av åtta pinnar och fyra störar, 0,02–0,06 meter diameter. Pinnarna och stöarna står i NV–SO riktning.

Tabell 174. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S20.

Tomt III

B16
Tomt III:2
Konstruktionstyp: kavelbro
Funktion: gångyta
Storlek: bevarad rest var ca 1,5 meter lång

Kavelbroläggning i en tvärpassage inom tomt III med rester av underreglar och gångplank, samt ett lerlager som tolkas som ett anlagt underlag till kavelbron.

Kontext ID	typ	Beskrivning
2020	Underregel och gångplank	Kontext nr 2020 bestod av sex träplankor, 0,30–1,00x0,10 meter, i NO–SV riktning.
2285	Lerlager	Kontext nr 2285 bestod av ett 0,05 meter tjockt gulgrått lerlager. Lagret var kompakt och homogent med distinkt kontaktyta

Tabell 175. Kontexter tillhörande kavelbron B16.

Hus C:E
Tomt III:3
Konstruktionstyp: syllsten, syllstock och lergolv
Funktion: bostadshus
Storlek: >1,5x4 meter

En byggnad uppförd på syllstensram, i den sydöstra väggen fanns en syllstock delvis bevarad och i den sydvästra väggen mitt fanns resten av en stensködd stolpe (kontext 2255). Stolpen kan ha varit en vek mellanstolpe i en ramverksvägg. Huset har haft ett 0,10 meter tjockt golv av grågul lera. I lergolvet fanns ytterligare två stolprester

tätt intill varandra (kontexter 2035/2036), möjligen takbärande stolpar. Nära husets nordöstra vägg fanns ett sotlager (kontext 2027) som skulle kunna härröra från en härd i huset. Raseringslagret 1925 antydde med ingående kol, sot och bränd sand att huset brunnit. Den brända sanden kan antyda ett torvtak.

Bland fynden märks litet spill från hornhantverk, keramik typ A, en sländtrissa av ben (fnr 32433) och ett dubbelsidigt silvermynt (fnr 9040) med kors på ena sidan, sannlikt tyskt, 900/1000-tal (*se bilaga 4*). Det togs tillvara vid grävningen av lergolvet kontext nr 1991, en anteckning säger dock ”troligen tillhörande underliggande lager”.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1925	Raseringslager	Kontext nr 1925 bestod av ett 0,03–0,08 meter tjockt lager med framför allt kol, sot, en del k-jord bränd sand och lera. Lagret var heterogent med distinkt kontaktyta.

Tabellen fortsätter på nästa sida

1991	Lergolv	Kontext nr 1991 bestod av ett 0,10 meter tjockt grågul lerlager. Lagret var mycket kompakt och homogent med distinkt kontaktyta.
2010	K-jordslager	Kontext nr 2010 bestod av ett 0,01–0,05 meter tjockt, rödbrunt k-jordslager.
2021	Syllsten	Kontext nr 2021 bestod av 15 kantiga stenar, 0,10–0,20 meter diameter. Stenarna bildade en NV rad, en SV rad och en SO rad. Den NV raden bestod av sex stenar och var 1,10 meter. Den SV raden bestod av 12 stenar och var 3,30 meter. Den SO raden bestod av fem stenar och var 1,45 meter. Både den NV och den SO raden förmodades fortsätta utanför schaktkanten.
2022	Raseringslager	Kontext nr 2022 bestod av ett tiotal stenar, 0,10–0,30 meter diameter. Stenarna hade ingen tydlig struktur men låg i två grupper till väster och söder om knr 2021,
2035	Stolpe	Kontext nr 2035 bestod av de två stolpar som stod i stolphålen knr 2036. Båda stolparna var mycket fragmentariskt bevarade.
2036	Stolphål	Kontext nr 2036 bestod av två stolphål som var 0,15 meter diameter.
2037	Sotlager	Kontext nr 2037 bestod av ett 0,02 meter tjockt svart sotlager. Kontaktyta distinkt.
2055	Stolpe	Kontext nr 2055 bestod av en förmultnad stolpe i stolphål 2056. Stolpens diameter var 0,15 meter.
2056	Stolphål med stenskoning	Kontext nr 2056 bestod av ett stenskott stolphål. Stolphålet var 0,10 meter diameter och 0,15 meter djupt. Stenskoningen bestod av fyra små stenar som var 0,05 0,10 meter och en som var lite större, 0,30 meter.
2114	Syllstock	Kontext nr 2114 bestod av en stock, 1,00x0,20 meter, i NO–SV riktning. Plankan var mycket fragmentariskt bevarad och komprimerad.
2215	Syllsten	Kontext nr 2215 bestod av en fyrkantig sten, 0,60x0,30 meter.

Tabell 176. Kontexter tillhörande hus C:E.

Hus C:H

Tomt III:5

Konstruktionstyp: stolpburet med ramverk på syllstensram

Funktion: bostadshus

Storlek: >2,5x>1,2 meter

Väggarna var uppförda på syllsten. I husets västra vägg fanns ett stenskott stolphål som kan ha varit del av den takbärande konstruktionen. Golvet utgjordes av ljusgrå lera. Från avsatta lager i huset tillvaratogs fynd av hushållskaraktär, som keramik av typ A och en del från en vävtyngd.

I husets västra del fanns ett lager med aska som tolkats vara utrakat från en ugn som låg utanför undersökningsområdet. Huset har brunnit. Orange- och svartfärgade brandlager med träkol, sot, bränd sand och lera utgjorde rester efter det brända torvtaket. Endast en mindre del av husets västra del undersöktes då huvuddelen av byggnaden låg utanför undersökningsområdet. Fynden var mycket sparsamma, endast något vävtyngdsfragment och keramik typ A.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2057	Brandlager	Ett poröst och homogent 0,02–0,04 meter tjockt orange/svart lager med träkol, bränd sand och lera med distinkt kontaktyta.
2058	Stolpe med stenskoning	Ett stolphål som var 0,52 meter i diameter och 0,25 meter djupt, med stenskoning som bestod av sex stenar, 0,10 meter stora. Stolpen var 0,20 meter i diameter.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2060	Syllsten	Åtta kantiga och rundade stenar 0,10x0,10x0,15 meter, i en 2,35 meter lång rad som låg i NV–SO riktning.
2096	Brandlager	Ett 0,02–0,05 meter tjockt, svart sot- och träkolager med inslag av lite lera. Kontaktyta distinkt.
2166	Härdlager	Ett 0,01–0,02 meter tjockt vitt asklager med inslag av sot. Lagret var homogent och kompakt med distinkt kontaktyta.
2280	Lergolv	Ett 0,05–0,11 meter tjock ljusgrå lera. Lagret var relativt kompakt och homogent med distinkt kontaktyta.
2281	Raseringslager	11 stenar varav nio låg i ett litet kluster i C–D 20–21 och två av stenarna låg i B 20, Stenarna varierade i storlek och vara mellan 0,20x0,30x0,20–0,10x0,10x0,15 meter.
2282	Kulturjordlager	Ett 0,02 meter tjockt, gråbrunt kulturjordlager med inslag av träkol. Lagret var homogent och poröst med distinkt kontaktyta.

Tabell 177. Kontexter tillhörande hus C:H.

S23
Tomt III:5
Konstruktionstyp: flätverksstaket
Funktion: avgränsande och skyddande

Tre staketpinnar längst nere i sydöstra delen av passage 3, intill tomt III:5. Det har varit samtida med hus C:H. Staketet tolkas ha utgjort tomtavgränsning och ett skydd för hussyllan mot avfall som fyllt passagen.

Kontext ID	Typ	
2097	Käpp	Kontext nr 2097 bestod av tre pinnar, 0,03 meter diameter, på rad i NV–SO riktning, 0,30 meter.

Tabell 178. Kontexter tillhörande flätverksstaketet S23.

Fas 8c

I underfas 8c har hus B:Q stått kvar i zon 1 på tomt I, medan hus B:R ersatts med hus B:S. Hus B:S var ett bostadshus med härden placerad i samma hörn som de tidigare tre generationerna hus på platsen.

Tomt II har varit obebyggd i zon 1, medan husen C:Y och C:U längre in på tomten stått kvar. Zon 1 på tomt III har fortfarande legat obebyggd och innanför i zon 3 har hus C:E uppförts, trolig-

gen ett bostadshus byggt i ramverksteknik. I zon 5 stod hus C:H, ett bostadshus med trolig härd.

Passagemönstren var stabila sedan föregående underfaser: passage 2 saknade broläggning och avgränsades med staket gentemot intilliggande tomter, och passage 3 hade samma karaktär som i föregående underfas med anslutande kavelbrolagda gårdstun som brett ut sig på passagens ömse sidor.

Fas 8c

Figur 108. Grupper och konstruktioner tillhörande fas 8c. Hus D:A på tomt II:1 har stått kvar sedan fas 8a och syns inte i fasplanen.

Tomt I

Hus B:S

Tomt I:3

Konstruktionstyp: sylsten och hård
Funktion: bostadshus med hörnhård
Storlek: >3x6 m

Huset var byggt på en kraftig sylstensram, och låg delvis utanför undersökningsområdet. Golvet bestod av ljusgrå lera, delvis bränd, med inslag av träkol. I byggnadens norra hörn påträffades ett poröst, sandigt och grusigt, ljusbrunt lager med inslag av lera som tillsammans med raserade stenar tolkats som resterna efter en kupolugn. I husets nordöstra del, närmast kupolugnen, påträffades stolphål med trärester som tolkats vara rester

efter en väggfast bänk. Det dokumenterades även flera stolpar men dessa har haft en oklar funktion. I huset fanns också flera gruslager, tolkade som utjämningslager vid omläggning av lergolvet.

Från avsatta lager i huset tillvaratogs en stor mängd keramik, huvuddelen av typ A, men även fem skärvor amforakeramik, samt en spelpläs av valben (fnr 10379), en synål av kopparlegering (fnr 10225), ett hankfäste i samma metall (fnr 10091) och en löpare av malungsskiffer till en handkvarn (fnr 36700).

Över hela konstruktionen fanns ett orange-färgat lager med träkol vilket tyder på att huset brunnit, och har haft torvtak. I utrymmet mellan husen fanns ett tjockt lager träkol som troligen var rester efter en vägg eller efter taket.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
183	Brandlager	Kontext nr 183 bestod av ett 0,01–0,04 meter tjockt, brunt mot brunsvart, hårt packat lager med en del ben. Distinkta kontaktytor.
186	Brandlager	Ett 0,03–0,15 meter tjockt, orangefärgat lager. I den NV delen var lagret ganska tjockt och var ihopblandat med kolbitar. Kändes omrört/utrakat i mellanrummet mellan husen. I den SO delen var lagret mer homogent med en tydlig orange färg. Distinkta kontaktytor.
187	Lergolv	Ljusbrunt, lätt bränt, lergolv, kompakt med en strimma av kol mot botten. Distinkta gränser.

Tabellen fortsätter på nästa sida

189	Lergolv	Ett ljusgrått, kompakt lerlager.
208	Raseringslager	Ett tunt, brungrått lager med inslag av träkol, orangefärgad lera, sand, småsten och grus. Inslag av bränd lera. Distinkta kontaktytor.
2062	Lergolv	Ett 0,01–0,06 meter tjockt, kompakt, homogent, ljusbrunt och lätt bränt ler- och gruslager med inslag av träkol. Gruset fanns framförallt mot botten av lagret. Distinkta kontaktytor.
2063	Utjämningslager	Kontext nr 2063 bestod av ett 0,03–0,08 meter tjockt, mörkbrunt lager med grus och k-jord. Lagret hade porös konsistens och heterogen struktur. Distinkta kontaktytor.
2071	Brandlager	Ett 0,01–0,03 meter tjockt, svart lager träkol. Distinkta kontaktytor.
2072	Brandlager	Ett svart lager träkol med en del brända trästockar.
2083	Utjämningslager	Kontext nr 2083 bestod av ett 0,01–0,08 meter tjockt, poröst, grått mot gråbrunt lager med nästan enbart småsten, grus och sand. Den grå färgen kom från frekventa inslag aska och kolbitar. Mycket diffusa kontaktytor nedåt.
2084	Raseringslager	Ett 0,01–0,15 meter tjockt, grått lager med mycket grus, sand och mindre stenar. Lagret innehöll en del kolbitar, aska, brandfläckar, lera, djurben och lerklining. Distinkta kontaktytor nedåt, diffusa uppåt.
2085	Utjämningslager	Kontext nr 2085 bestod av ett 0,02–0,05 meter tjockt gruslager med diffusa kontaktytor.
2086	Utjämningslager	Kontext nr 2086 bestod av ett 0,01–0,10 meter tjockt, gulgrått gruslager med nästan inga fynd. Distinkta kontaktytor.
2087	Utjämningslager	Kontext nr 2087 bestod av ett 0,01–0,02 meter tjockt, gråbrunt, poröst, stenigt och grusigt lager med heterogen struktur. Kändes omrört. Distinkta kontaktytor.
2106	Utjämningslager	Kontext nr 2106 bestod av ett 0,02–0,15 meter tjockt, gulgrått gruslager. Lagret innehöll nästan uteslutande småsten, grus men också enstaka ben. Distinkta kontaktytor.
2107	Syllsten	Tre rader med stenar med varierande storlek. Delar av den NV syllstensraden var raserad.
2108	Kulturjordslager	Ett 0,02–0,08 meter tjockt, brunt, ganska poröst lager med inslag av kol, lite träflis och en del stora djurben. Lagret hade homogen struktur och distinkta kontaktytor.
2109	Raseringslager	0,15x0,15 meter stora stenar utan någon struktur.
2156	Härdlager	Ett 0,05 meter tjockt, poröst, sandigt och grusigt, ljusbrunt lager med inslag av lera. Distinkta kontaktytor.
2162	Lergolv	Ett 0,005–0,02 meter tjockt, kompakt, gråbrunt mot gulgrått lerlager. Lagret var inblandat med en del kulturjord och ben. Distinkta kontaktytor.
2217	Stolpe	Tre stolphål med lodräta nedgrävningskanter och stolparna bevarade. Stolparna var 0,15–0,20 meter i diameter. Fyllningen bestod av brun kulturjord med grus och träkol.
2218	Stolphål	Ett stenskott stolphål med en bevarad stolpe som var bränd i toppen. Nedgrävningen hade lodräta nedgrävningskanter. Stolpen var 0,15 meter i diameter.
2219	Stolphål	Ett stenskott stolphål med något oregelbunden nedgrävning. Nedgrävningen hade lodräta nedgrävningskanter. Stenarna var kantställda och flata. Stolpen var i dåligt skick och fragmentarisk men var troligtvis 0,10–0,20 meter i diameter.
2220	Stolpe	Kontext nr 2220 bestod av ett stolphål, 0,20 meter i diameter. Nedgrävningen var oval. Stolpen stod något lutad och verkade bilad.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2221	Stolpe	En fyrkantig stolpe, 0,17x0,17 meter, med mycket otydlig nedgrävning. En sten var nedkilad vid stolpen.
2222	Stolphål	En stolpe, 0,10 meter i diameter, med stenskoning och snäv nedgrävning.
2223	Stolphål	Ett stolphål med tydlig nedgrävning, 0,12 meter i diameter. Nedgrävningen hade sluttande kanter och rund botten. Fyllningen bestod av sand och grus.
2224	Stolphål	Ett stolphål med lodräta nedgrävningskanter och diffus botten. Inga tydliga stolprester men lite träkol i fyllningen, som också innehöll grus och småsten.
2225	Stolphål	Ett stenskott stolphål med bevarad stolpe. Nedgrävningen var oval och nedgrävningskanterna något sluttande. Stolpen var 0,12 meter i diameter. Fyllningen bestod av sten och grus.
2287	Stenkonstruktion	En stenpackning med stenar 0,1–0,2 meter i diameter.

Tabell 179. Kontexter tillhörande hus B:S.

Passage 2

Grupp 46

Passage 2

Lagertyp: utomhusavsatta lager

Avsatta lager i passage 2, bestående av gödsel och utkastat material från omgivande tomter. I lagren fanns avfall från trähantverk i form av träffis

liksom rester efter husbränder på de omgivande tomterna i form av träkol. Bland fynden märks mycket läderspill, flera skorester och ett läderbälte (fnr 9861).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
2142	Hantverksavfall	Ett 0,01–0,04 meter tjockt, organiskt lager som nästan uteslutande består av träffis. Distinkta kontaktytor. Tjockast i mitten.
2143	Gödsellager	Ett 0,01–0,15 meter tjockt, ganska kompakt, fett, mycket organiskt, olivgrönt mot gulgrönt gödsellager. Lagret var nästan rent från fynd. Enstaka ben och enstaka träffis förekom. Lagret var tjockast mot SO och tunnade ut mot NV. Distinkta kontaktytor.
2145	K-jordslager	Ett 0,01–0,10 meter tjockt, brunt, ganska poröst lager som innehöll en del djurben och träffis. Distinkta kontaktytor.
2168	Brandlager	Ett 0,01 meter tjockt, svart kollager med distinkta kontaktytor.
2169	Gödsellager	Ett 0,01–0,08 meter tjockt, mycket organiskt, olivgrönt mot gulgrönt gödsellager med ganska mycket innehöll av träffis och läderskor. Distinkta kontaktytor mot 2168, diffusa i övrigt.

Tabell 180. Kontexter tillhörande grupp 46.

Tomt II

Grupp 74

Tomt II

Lagertyp: tomtaktiviteter

Utomhusavsatta lager på tomt II samt ett knappt 40-tal nedkörda pinnar (kontext 1784) och vad som tolkats som en huggkubbe (kontext 2028).

Lagren var en sekvens av träffislager, halmblandade gödsellager, lager med mycket djurben samt aska och kol. Troligtvis har olika verksamheter avlöst varandra under en tid då tomten legat öppen – ibland har där gått djur, ibland har utövats hantverk, kanske trähantverk eller bearbetning av

byggnadsvirke till näraliggande husbyggen eller helt enkelt vedhuggning. Bland fynden märks läderspill och skor, spill från horn- och benhantverk, ett tinblbein (fnr 10195), en karneolpärla (fnr 10009) och en svepask av näver (fnr 10541).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1784	Pinnar och störar	Kontext nr 1784 bestod av 38 pinnar och störar, 0,02–0,10 meter i diameter. Hälften av pinnarna satt i 2029 och den andra hälften gick igenom 2029 och satt i 2031,
1807	K-jordslager	Kontext nr 1807 bestod av ett 0,08 meter tjockt, organiskt, heterogent, ”slemmigt”, fett, brunrött lager med träflis. Lagret var finporigt och elastiskt men ej kompakt. Distinkta kontaktytor.
1915	Gödsellager	Kontext nr 1915 bestod av ett grå-, gulbrunt mot grönblått starkt halmblandat gödsellager som luktade starkt. Lagret oxiderade snabbt i luften och fick en mörkgrå-gråsvartbrun färg. Lagret lossnade i sjök. Distinkta kontaktytor.
1916	K-jordslager	Kontext nr 1916 bestod av ett 0,05–0,08 meter tjockt, halvfett, homogent, brunt lager med inslag av träflis och riskvistar. Distinkta kontaktytor.
2028	Hantverksavfall	Kontext nr 2028 bestod av 13 trästockar, varav en var bilad och två hade upphuggna försänkningar (huggkubbe) och en mindre stock som också var en huggkubbe. Stockarna var 0,30–1,40 meter långa och 0,05–0,10 meter tjocka.
2041	Gödsellager	Kontext nr 2041 bestod av ett 0,02–0,04 meter tjockt, rödbrunt till svartbrunt, organiskt lager. Mot NV och mot NO var lagret kompakt med bajs lukter. Mot SO var lagret mer luckert med inblandning av förmultnade växtdelar. Lagret var homogent och kontaktytorna var diffusa mot distinkta. Det hornspill som framkom i lagret kan ha kommit från lagret under knr 2068.
2052	K-jordslager	Kontext nr 2052 bestod av ett 0,03–0,20 meter tjockt, ganska kompakt, brunt lager som innehöll mycket organiskt material, mycket ben och lite keramik. Diffus kontaktyta gentemot knr 1949 men i övrigt distinkta.
2101	K-jordslager	Kontext nr 2101 bestod av ett 0,02–0,08 meter tjockt, homogent, ”luftigt”, mörkbrunt lager med enstaka djurben och inslag av träflis och träbitar. Lagret övergick mer och mindre succesivt till knr 2029. Distinkta kontaktytor.
2102	K-jordslager	Kontext nr 2102 bestod av ett 0,02–0,05 meter tjockt, homogent, ”luftigt”, gråbrunt lager med rikligt av djurben. Saknade träflis och träbitar till skillnad från 2101, Distinkta kontaktytor.
2125	K-jordslager	Kontext nr 2125 bestod av ett 0,02 meter tjockt, luckert, mörkbrunt, lager med inblandning av lite träflis. Kontaktytan mot 2173 var distinkt men i den SO delen var kontaktytan diffus.
2131	Nedgrävning	Kontext nr 2131 bestod av en oval nedgrävning med plan till skålad botten och lodräta nedgrävningsskanter. 0,45x0,75 meter i plan och 0,20 meter djup. I den SV kanten låg tre stenar, 0,15–0,25 meter i diameter. Den understa låg i botten av gropen.
2147	K-jordslager	Kontext nr 2147 bestod av ett 0,01–0,07 meter tjockt grå/brunt något kol/sotblandat k-jordslager med inslag av träflis och djurben. Heterogent lager med främst distinkt kontaktyta.
2153	K-jordslager	Kontext nr 2153 bestod av ett 0,02–0,05 meter tjockt, kompakt, homogent k-jordslager som var lätt sotat.
2172	Brandlager	Kontext nr 2172 bestod av ett 0,01 meter tjockt, svart sotlager med distinkta kontaktytor. Lagret grävdes ihop med 2173 och ritades ej.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2191	K-jordslager	Kontext nr 2191 bestod av ett 0,01–0,04 meter tjockt, heterogent, rödbrungrått k-jordslager med inslag av siltig lera och rödbrunt gödsel. Distinkta kontaktytor.
2194	K-jordslager	Kontext nr 2194 bestod av ett 0,04 meter tjockt, jämnbrunt lager med distinkta kontaktytor. Se mer beskrivning för knr 2134,
2199	K-jordslager	Kontext nr 2199 bestod av ett 0,02 meter tjockt, luckert, mörkbrunt lager.
2203	K-jordslager	Kontext nr 2203 bestod av ett 0,02 meter tjockt, rödbrunt, organiskt lager med inslag av kol. Distinkta kontaktytor.
2230	K-jordslager	Kontext nr 2230 bestod av ett 0,08 meter tjockt, luftigt, homogent, mörkbrunt träflis- och gödselblandat lager med distinkta kontaktytor.
2231	K-jordslager	Kontext nr 2231 bestod av ett 0,05 meter tjockt, kompakt, mörkbrunt lager med rikligt av läder, hornspill och inslag av träflis. Distinkta kontaktytor.
2232	Gödsellager	Kontext nr 2232 bestod av ett 0,04–0,06 meter tjockt, kompakt, finkornigt, homogent, fett, olivgrönt rent gödsellager med inslag av växtdelar. Distinkta kontaktytor. Lagret grävdes samman med 2391 i H 10–11,
2233	K-jordslager	Kontext nr 2233 bestod av ett 0,05–0,08 meter tjockt, homogent, brunt k-jordslager med distinkta kontaktytor.
2241	K-jordslager	Kontext nr 2241 bestod av ett 0,05 meter tjockt, heterogent, brunt mot gråbrunt lager med en stark inblandning av aska och kol. I lagret förekom större och mindre obrända djurben. Mot SV blev lagret luckert och avgränsningen mot ruta A11 blev svår att fastställa. I lagret förekom också ett 15-tal skörbrända stenar, 0,1 meter i diameter. Distinkta kontaktytor.
2316	K-jordslager	Kontext nr 2316 bestod av ett 0,02–0,30 meter tjockt, homogent, luckert och luftigt, halvfett, rödbrungrått lager som innehåller mycket träflis och huggspån. Lagret hade inslag av förkolnat trä och enstaka brända ben. När man tryckte på lagret "fjädrade" det. Lagret var som tjockast i rutorna 11–12, 0,2–0,3 meter, och avtog kraftigt till några centimeter vid avgränsningarna. Diffusa kontaktytor.
2324	K-jordslager	Kontext nr 2324 bestod av ett kompakt, homogent, gråbrunsvart lager med enstaka linser av brand i form av grått grus och gul torv. Distinkta kontaktytor.
2342	K-jordslager	Kontext nr 2342 bestod av ett ganska fett och kompakt, homogent, brunrödgrått lager som innehöll mycket träflis. Lagret hade en "fjädrande" konsistens när man tryckte på det. Distinkta kontaktytor.

Tabell 181. Kontexter tillhörande grupp 74.

Tomt III

Grupp 75

Tomt III:1–5

Lagertyp: utomhusavsatta lager

Lager och konstruktioner i en öppen utomhusyta: organiska avfallslager samt askutkast och

rester av brandlager från näraliggande husbrand samt ett stycke flätverk, 1,30x1,40 meter stort. I lagren fanns spår efter hornhantverk och läderhantverk. Ett anmärkningsvärt fynd var en nätsticka av rådjurshorn (fnr 44205).

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1853	Stock	Kontext nr 1853 bestod av en bilad stock, 1,00x0,10x0,05 meter, i NO–SV riktning. Den bilade sidan låg uppåt och stockens SO del tippade nedåt så att stocken var snedställd.

Tabellen fortsätter på nästa sida

2014	K-jordslager	Kontext nr 2014 bestod av ett 0,02–0,06 meter tjockt rödbrunt organiskt lager. Lagret var kompakt och homogent med diffus kontaktyta.
2023	Plank	Kontext nr 2023 bestod av en plank, 1,30x0,10 meter, i NO–SV riktning.
2024	Kollager	Kontext nr 2024 bestod av ett 0,03–0,05 meter svart kollager. Lagret var homogent med distinkt kontaktyta.
2025	K-jordslager	Kontext nr 2025 bestod av ett 0,02–0,05 meter tjockt, brunrött k-jordslager. Homogent med distinkt kontaktyta.
2040	Flätverk	Kontext nr 2040 bestod av nio pinnar, som var 1,00 meter långa och 0,04 meter diameter. Pinnarna låg i NV–SO riktning och det var 0,15–0,20 meter mellan varje pinne. Pinnarna hade brutits av från SV. Mellan pinnarna, NO–SV riktning, hade vidjor flätats mycket tätt. Vidjornas diameter var 0,005–0,01 meter. Konstruktionens totala utbredning var 1,30 x 1,40 meter och runt detta område fanns spridda rester av den raserade konstruktionen
2098	Härdlager	Kontext nr 2098 bestod av ett 0,03–0,09 meter tjockt svart/grått ask- och sotlager. Lagret var kompakt och homogent med distinkt kontaktyta.
2111	Syllsten	Kontext nr 2111 bestod av tiotal stenar, 0,10–0,30 meter diameter, i NV–SO riktning.
2112	K-jordslager	Kontext nr 2121 bestod av ett rödbrunt k-jordslager. Lagret var kompakt och homogent med distinkt kontaktyta
2113	K-jordslager	Kontext nr 2113 bestod av ett 0,05 meter tjockt, rödbrunt k-jordslager med inslag av kol. Lagret var poröst och dess kontaktyta diffus.
2115	K-jordslager	Kontext nr 2115 bestod av ett 0,04 meter tjockt rödbrunt organiskt k-jordslager med diffus kontaktyta.
2116	K-jordslager	Kontext nr 2116 bestod av ett 0,02–0,05 meter tjockt mörkt gråbrunt, k-jordslager med inslag av en del träflis och småsten. Lagret var mycket kompakt och homogent. Kontaktyta diffus-distinkt.
2187	Asklager	Kontext nr 2187 bestod av en 0,02 meter tjockt, vitt asklager. Lagret var homogent och kompakt med distinkt kontaktyta.
2188	K-jordslager	Kontext nr 2188 bestod av ett 0,03 meter tjockt, rödbrunt organiskt k-jordslager.
2251	K-jordslager	Kontext nr 2251 bestod av ett 0,03–0,10 meter tjockt, svartbrunt k-jordslager med stort inslag av djurben. Kompakt med distinkt kontaktyta.
2311	Stolpe	Kontext nr 2311 bestod av en stölp som var 0,08 meter diameter och med två stenar som utgjorde stenskoning.
2336	Syllsten	Kontext nr 2336 bestod av två stenar, 0,30 meter diameter som låg i NO–SV riktning.
2714	Raseringslager	Kontext nr 2714 bestod av fem skörbrända stenar. Stenarna var diameter 0,15 meter.

Tabell 182. Kontexter tillhörande grupp 75.

Hus C:I**Tomt III:5****Konstruktionstyp: träsyll på syllstensram****Funktion: bostadshus****Storlek: >2,8x>1,5 meter**

Byggnaden var uppförd på syllstensram, fragmentariska delar av träsyllsten återstod. En stenskodd stolpe nära husets västra hörn tolkades som en takbärande stolpe. Golvet var av ljusgrå lera med inslag av träkol och kulturjord. Vid husets nordvästra vägg påträffades en härd. Två träplankor i vägglinjen tolkades vara en fodring knuten till härdsten. Byggnaden har troligtvis brunnit, helt el-

ler delvis. Ett kulturjordslager med träkol och sot som påträffades i västra delen av byggnaden kan komma från en brand. Byggnaden låg till största delen utanför undersökningsområdet. Fynden var sparsamma, från golvet och avsatta lager i huset tillvaratogs fynd av hushållskaraktär som keramik av typ A.

Kontext ID	Typ	Beskrivning
1722	Raseringslager	Ett 0,04–0,07 meter tjockt kulturjordslager med inslag av sot och träkol. Lagret var poröst och homogent med distinkt kontaktyta.
1723	Stenfyllning	Åtta stenar, 0,11–0,25 meter stora. Stenarna låg i ett kluster och samtliga var skörbrända.
1813	Raseringslager	Ett 0,03–0,18 meter tjockt lager med bränd lera, aska, sot och skörbränd sten.
1993	Kulturjordslager	Ett poröst och homogent, 0,03 meter tjockt, ljusbrunt, organiskt kulturjordslager med distinkt kontaktyta.
1994	Raseringslager	En trästock som var 2,00x0,20 meter och låg i NV–SO riktning.
1995	Lergolv	Ett kompakt och heterogent, 0,005–0,060 meter tjockt ljusgrått lerlager med inslag av träkol och kulturjord, med distinkt kontaktyta.
2007	Härdlager	Ett 0,02–0,10 meter tjockt ask- och träkolager. Lagret var kompakt med diffus kontaktyta.
2008	Härdlager	Ett 0,05 meter tjockt skiktat ask och sotlager. Lagret var kompakt med distinkt kontaktyta.
2009	Syllstock	En trästock som var 1,50x0,10 meter och låg i NO–SV riktning. Stocken var delvis bränd.
2038	Stolpe med stenskonung	En stenskodd nedgrävning med en förkolnad stolpe. Stolpen var 0,20 meter i diameter och 0,18 meter djup. Skonungen bestod av åtta stenar i cirkel i plan som var 0,20x0,15x0,15 och av fyra stenar, 0,20x0,15x0,15, som stod på högkant i hålet.
2039	Härdlager	Ett homogent och poröst 0,09 meter tjockt gruslager med inslag av kolblandad kulturjord och ett tiotal stenar cirka 0,05x0,10 meter stora och med distinkt kontaktyta.
2059	Raseringslager	Fyra stenar som låg i ungefärlig NV–SO riktning. Stenarna i NV var skörbrända.
2061	Träfodring	Två träplankor, som var 0,67x0,17 respektive 0,52x0,08 meter och låg i NO–SV riktning. Båda plankorna gick in i den NO profilen och deras ursprungliga längd gick inte att avgöra.
2279	Syllsten	Fyra stenar som låg NV-SO riktning, 1,20 meter. Den NV stenen var skörbränd.

Tabell 183. Kontexter tillhörande hus C:I.